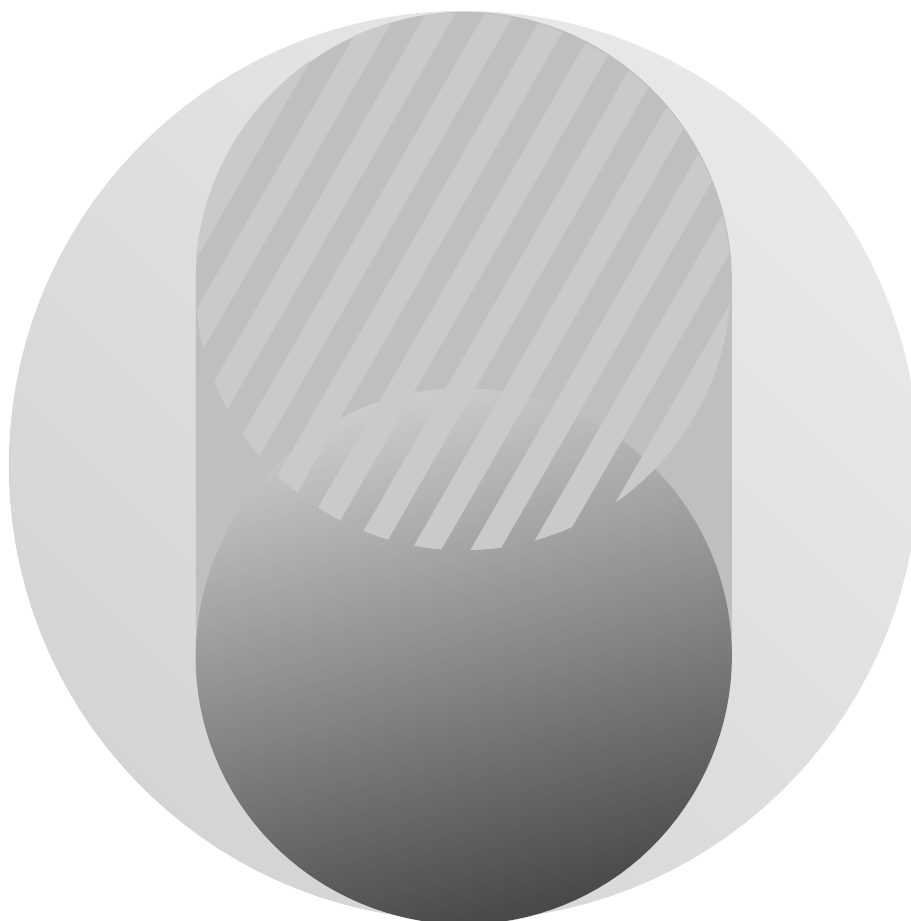

Zeszyt metodologiczny **Ochrona środowiska**

Methodological report
Environmental protection

Zeszyt metodologiczny
Ochrona środowiska
Methodological report
Environmental protection

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Warszawa Warsaw 2020

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Przestrzennych i Środowiska
Statistics Poland, Spatial and Environmental Surveys Department

Współpraca

Cooperation

Urząd Statystyczny w Białymstoku, Urząd Statystyczny w Katowicach, Urząd Statystyczny w Lublinie,
Urząd Statystyczny we Wrocławiu

Statistical Office in Białystok, Statistical Office in Katowice, Statistical Office in Lublin, Statistical Office
in Wrocław

Zespół autorski

Editorial team

Dariusz Bochenek, Anna Górńska, Jarosław Hejne, Katarzyna Karpińska, Agata Kiełczykowska,
Dorota Kruszewska, Beata Nowakowska, Milena Rudnicka, Joanna Sulik, Aleksandra Wichniewicz,
Marta Wojciechowska, Anna Wrzosek

Kierujący

Supervisor

Wiesława Domańska

Zeszyt metodologiczny zaopiniowany przez Komisję Metodologiczną GUS

Methodological handbook, reviewed by the Methodological Commission of Statistics Poland

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<http://www.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu prosimy o podanie źródła.

When publishing Statistics Poland data, please indicate the source

Metadane

Tytuł zeszytu metodologicznego: Zeszyt metodologiczny Ochrona środowiska

Autor: Departament Badań Przestrzennych i Środowiska GUS

Zakres podmiotowy badania/obszaru: podmioty gospodarki narodowej, urzędy miast i gmin oraz gospodarstwa domowe.

Zakres przedmiotowy badania/obszaru: gospodarka wodno-ściekowa, emisje zanieczyszczeń do powietrza oraz urządzenia ochrony powietrza, gospodarka odpadami, nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskane efekty rzeczowe, koszty bieżące poniesione na ochronę środowiska i gospodarkę wodną, wydatki poniesione na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych.

Rodzaj i metoda badania/obszaru badania: badanie pełne realizowane za pomocą formularzy statystycznych, wypełnianych w ramach obowiązku sprawozdawczego (gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskane efekty rzeczowe); badanie prowadzone metodą doboru celowego, realizowane za pomocą formularza statystycznego wypełnianego w ramach obowiązku sprawozdawczego (zanieczyszczenie i ochrona powietrza); badanie prowadzone metodą reprezentacyjną (dobór próby metodą losowania warstwowego), realizowane za pomocą formularza statystycznego wypełnianego w ramach obowiązku sprawozdawczego (koszty bieżące poniesione na ochronę środowiska i gospodarkę wodną); badanie prowadzone metodą obserwacji reprezentacyjnej na wylosowanej próbie (wydatki poniesione na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych), realizowane za pomocą ankiety.

Wybór respondentów (podmiotów gospodarki narodowej) dla badań odbywa się na podstawie Bazy Jednostek Statystycznych (BJS), z wyłączeniem badania wydatków poniesionych na ochronę środowiska przez gospodarstwa domowe, które prowadzone jest na zbiorowości gospodarstw domowych wylosowanych do badania Kondycji Gospodarstw Domowych.

Narzędzia zbierania danych/źródła danych formularz elektroniczny na portalu sprawozdawczym, metoda CAPI/CATI.

Zestawy danych: OS-3, OS-5, M-06, OS-1, OS-6, M-09, OS-29/k, OS-GD, załączniki do sprawozdań F-03, SP i SG-01- środki trwałe oraz SG-01 – gospodarka komunalna i mieszkaniowa.

Prezentacja rezultatów badania/obszaru

Publikacje:

„Ochrona środowiska” – <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/srodowisko/ochrona-srodowiska-2019,1,20.html>

„Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska 2019” – <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/srodowisko/ekonomiczne-aspekty-ochrony-srodowiska-2019,14,1.html>

„Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej” – <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-rzeczypospolitej-polskiej-2019,2,19.html>

„Mały Rocznik Statystyczny Polski” – <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/maly-rocznik-statystyczny-polski-2019,1,21.html>

„Rocznik Statystyczny Województw” – <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-wojewodztw-2019,4,14.html>

Internetowe bazy danych:

<https://bd.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>

<http://swaid.stat.gov.pl/SitePagesDBW/StanOchronaSrodowiska.aspx>

<https://strateg.stat.gov.pl/dashboard/#/obszary-tematyczne/26>

<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

<https://www.oecd-ilibrary.org/>

Wykorzystywane klasyfikacje

Polska Klasyfikacja Działalności (PKD 2007) – https://stat.gov.pl/Klasyfikacje/doc/pkd_07/pkd_07.htm

Rejestr TERYT – <http://eteryt.stat.gov.pl/>

Data opracowania zeszytu metodologicznego

Kwiecień 2020

Metadata

Title of the methodological report Methodological report. Environmental protection

Authors: Spatial and Environmental Surveys Department of Statistics Poland

Scope of the survey/area by subject: national economy entities, municipal offices and households.

Objective scope of the survey/area: water and wastewater management, emission of air pollutants and air protection devices, waste management, outlays on fixed assets for environmental protection and water management as well as tangible effects of completed investments, current costs incurred for environmental protection and water management, households expenditure incurred for environmental protection.

The type and method of survey/survey area: full survey using electronic form on the reporting portal to be completed under the reporting obligation (water and wastewater management, waste management, outlays on fixed assets for environmental protection and water management as well as tangible effects of completed investments); survey conducted using the targeted selection method to be implemented using a statistical form, completed under the reporting obligation (pollution and protection of air); survey carried out using the representative method (sample selection by stratified sampling), implemented using a statistical form (current costs incurred for environmental protection and water management); survey based on sample observation on a random sample (expenditure incurred for environmental protection in households).

The selection of respondents (national economy entities) for surveys is based on the National Business Register. The survey of households expenditure on environmental protection is conducted on a group of households selected for the Household Condition Survey.

Data collection tools/data sources

Tools of data collection – electronic form on the reporting portal, CAPI/CATI method.

Datasets: OS-3, OS-5, M-06, OS-1, OS-6, M-09, OS-29/k, OS-GD, annexes to reports F-03, SP and SG-01-fixed assets and SG-01 – housing and communal economy.

Presentation of survey/area results

Publications:

“Environment” – <https://stat.gov.pl/en/topics/environment-energy/environment/environment-2019,1,11.html>

“Economic aspects of environmental protection 2019” – <https://stat.gov.pl/en/topics/statistical-yearbooks/statistical-yearbooks/concise-statistical-yearbook-of-poland-2019,1,20.html>

“Statistical Yearbook of the Republic of Poland 2019” – <https://stat.gov.pl/en/topics/statistical-yearbooks/statistical-yearbooks/statistical-yearbook-of-the-republic-of-poland-2019,2,21.html>

“Concise Statistical Yearbook of Poland 2019” – <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/maly-rocznik-statystyczny-polski-2019,1,21.html>

„Statistical Yearbook of the Regions – Poland” – <https://stat.gov.pl/en/topics/statistical-yearbooks/statistical-yearbooks/statistical-yearbook-of-the-regions-poland-2019,4,14.html>

Internet Databases:

<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>

<http://swaid.stat.gov.pl/SitePagesDBW/StanOchronaSrodowiska.aspx>

<https://strateg.stat.gov.pl/dashboard/#/obszary-tematyczne/26>

<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

<https://www.oecd-ilibrary.org/>

Classifications used

Polish Classification of Activities (PKD 2007) – consistent with NACE Rev.2 –

[https://stat.gov.pl/en/metainformations/classifications/#Polish%20Classification%20of%20Activities%20\(PKD\)](https://stat.gov.pl/en/metainformations/classifications/#Polish%20Classification%20of%20Activities%20(PKD))

TERYT Register – <http://eteryt.stat.gov.pl/>

Date of methodological report

April, 2020

Spis treści

Contents

Metadane.....	3
Metadata.....	4
Ważniejsze skróty.....	7
Main abbreviations.....	7
Wstęp.....	8
Introduction	
Rozdział 1. Charakterystyka badania.....	9
Chapter 1. Survey characteristics	
1.1. Cel badania.....	9
1.1. Purpose of the survey	
1.2. Podstawa prawna prowadzenia badania.....	9
1.2. Legal basis for conducting the survey	
Rozdział 2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy badania.....	10
Chapter 2. Survey characteristics subjective and objective scope of the survey	
2.1. Zakres podmiotowy.....	10
2.1. Subjective scope	
2.2. Zakres przedmiotowy.....	12
2.2. Objective scope	
Rozdział 3. Rodzaj i metoda badania.....	16
Chapter 3. Survey type and method	
3.1 Opis metody badania.....	16
3.1. Description of the survey method	
3.2 Źródła danych do tworzenia kartoteki.....	19
3.2. Data sources for creating a units index	
3.3. Przebieg badania.....	22
3.3. Process of the survey	
Rozdział 4. Narzędzia zbierania danych.....	26
Chapter 4. Data gathering tools	
Rozdział 5. Zmienne występujące w badaniu.....	27
Chapter 5. Variables present in the survey	
5.1. Formularze statystyczne (zestawy danych).....	27
5.1. Statistical forms (data sets)	
5.2. Wskaźniki i metody ich obliczania.....	32
5.2. Indicators and calculation methods	
5.3. Podstawowe pojęcia i definicje.....	36
5.3. Basic terms and definitions	
Rozdział 6. Organizacja i zarządzanie realizacją badania.....	43
Chapter 6. Organization and management of the survey implementation	
Rozdział 7. Sposób prezentacji wyników badania.....	44
Chapter 7. Presentation of the survey results	
7.1. Przekroje.....	44
7.1. Cross-sections	
7.2. Publikacje i bazy danych.....	45
7.2. Publications and databases	
7.3. Odbiorcy wyników badania.....	47
7.3. Recipients of the survey results	
Rozdział 8. Ocena jakości badania.....	47
Chapter 8. Assessment of the survey quality	
Załączniki / Annexes.....	50
Załącznik 1. OS-3 Sprawozdanie o gospodarowaniu wodą, ściekach i ładunkach zanieczyszczeń wraz z objaśnieniami.....	50
Annex 1. OS-3 Report on water, sewage and pollution load management with explanations	
Załącznik 2. OS-5 Sprawozdanie z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich wraz z objaśnieniami.....	56
Annex 2. OS-5 Report on urban and rural sewage treatment plants with explanations	

Załącznik 3. M-06 Sprawozdanie o wodociągach i kanalizacji wraz z objaśnieniami	60
Annex 3. M-06 Report on water supply, sewage and removal of liquid waste collected in drainage tanks with explanations	
Załącznik 4. Załącznik do sprawozdania SG-01 Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna wraz z objaśnieniami	66
Annex 4. Annex to report SG-01 - housing and communal economy with explanations	
Załącznik 5.OS-1 Sprawozdanie o emisji zanieczyszczeń powietrza oraz o stanie urządzeń oczyszczających wraz z objaśnieniami	69
Annex 5. OS-1 Report on air pollution and the condition of the pollutant reduction systems with explanations	
Załącznik 6. Lista rodzajów zanieczyszczeń, ujmowanych na sprawozdaniu OS-1, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. poz. 2490)	74
Annex 6. List of types of pollution included in the OS-1 report, in accordance with the Regulation of the Council of Ministers of 22 December 2017 on unit charges for using the environment (Journal of Laws item 2490)	
Załącznik 7. OS-6 Sprawozdanie o odpadach (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wraz z objaśnieniami.....	76
Annex 7. OS-6 Report on waste (excluding municipal waste) with explanations	
Załącznik 8. M-09 Sprawozdanie o wywozie i przetwarzaniu odpadów komunalnych wraz z objaśnieniami.....	83
Annex 8. M-09 Report on collection and treatment of municipal waste with explanations	
Załącznik 9. Załącznik do formularza OS-6, zgodnie z Katalogiem odpadów obowiązującym w 2019r. (Dz. U. 2014 poz. 1923).....	91
Annex 9. Annex to the OS-6 form, in accordance with the Waste Catalog in force in 2019. (Journal of Laws of 2014, item 1923)	
Załącznik 10. Wykaz procesów odzysku i procesów unieszkodliwiania odpadów, zgodnie z Załącznikami nr 1 i 2 do Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2019 poz. 701, z późn. zm.)	118
Annex 10. List of recovery and waste treatment processes, in accordance with Annexes 1 and 2 to the Act of 14 December 2012 on waste (Journal of Laws of 2019, item 701, as amended)	
Załącznik 11. Załącznik do sprawozdań F-03, SP i SG-01 – środki trwałe, dotyczący nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych wraz z objaśnieniami i Wykazami 3A i 3B	120
Annex 11. Annex to reports F-03, SP, SG-01 - fixed assets on outlays on fixed assets for environmental protection and water management and tangible effects of completed investments with explanations and Lists 3A and 3B	
Załącznik 12. OS-29/k Kwestionariusz o kosztach bieżących poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną wraz z objaśnieniami	138
Annex 12. OS-29/k Questionnaire on current costs incurred for environmental protection and water management with explanations	
Załącznik 13. OS-GD Kwestionariusz o wydatkach poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych według rodzajów nakładów i elementów środowiska wraz z objaśnieniami.....	146
Annex 13. OS-GD Questionnaire on environmental protection expenditure incurred in households by type of expenditure and environmental domains with explanations	

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Opis Description
BJS	Baza Jednostek Statystycznych Business Register
BJSU	Baza Jednostek Statystycznych Umownych Table on kind of activity units
BZT ₅	Pięciodobowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu Biochemical oxygen demand, 5 days
ChZT	Chemiczne zapotrzebowanie tlenu Chemical oxygen demand
EKG/ONZ	Europejska Komisja Gospodarcza Organizacji Narodów Zjednoczonych Economic Commission for Europe of the United Nations
Eurostat	Europejski Urząd Statystyczny European Statistical Office
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego Local Government Units
KGD	Kondycja Gospodarstw Domowych Condition of households
LTAA	Średnie roczne z wielolecia Long term annual average
NACE	Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju Organisation for Economic Co-operation and Development
PBSSP	Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej Statistical Research Program of Public Statistics
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych Point of Selective Municipal Waste Collection
RLM	Równoważna Liczba Mieszkańców Population equivalent
SIB	System Informatyczny Badania IT system of research

Wstęp

Ważną częścią systemu statystyki publicznej jest statystyka środowiska. Jest ona stosunkowo „młoda” dziedziną statystyki w porównaniu do statystyk społecznych czy gospodarczych, gdyż badania dotyczące środowiska prowadzone są w GUS od lat siedemdziesiątych XX wieku.

Celem badań statystycznych z zakresu środowiska jest dostarczenie użytkownikom danych charakteryzujących stan środowiska, wskazujących zagrożenia oraz najważniejsze działania podejmowane na rzecz jego ochrony. Zakres zbieranych informacji zmierza do możliwie najbardziej pełnego opisu złożonych i wielostronnych aspektów działalności człowieka w środowisku, przede wszystkim przedstawienia skali, tendencji oraz dynamiki ilościowych i jakościowych zmian w środowisku, a także ich przyczyn i konsekwencji. Obecnie około 50% bazy informacyjnej o stanie i ochronie środowiska w Polsce stanowią badania statystyczne prowadzone przez GUS oraz Urzędy Statystyczne w województwach. Pozostałe 50% to dane pochodzące ze statystyk i systemów informacyjnych ministerstw, instytutów naukowych i innych źródeł administracyjnych.

Statystyka środowiska prowadzona jest zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym, a także na poziomie międzynarodowym. Ze względu na globalny i transgraniczny charakter zjawisk zachodzących w środowisku, jest ona realizowana od początku jej rozwoju w Polsce w ścisłej współpracy z organizacjami międzynarodowymi (ONZ, OECD, Eurostat) i z zastosowaniem międzynarodowych standardów i wymogów stawianych statystyce przez międzynarodowe prawodawstwo, a wyniki badań są porównywalne na poziomie międzynarodowym.

W ramach opisanych w niniejszym zeszycie badań, wypełniane są zobowiązania wynikające z przepisów prawa krajowego i międzynarodowego wymienione w rozdziale „Cel badania” dla poszczególnych badań oraz z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.).

Aktem prawnym określającym zasady i tworzącym podstawy rzetelnego, obiektywnego, profesjonalnego i niezależnego prowadzenia badań statystycznych, których wyniki mają charakter oficjalnych danych statystycznych, jest ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. 2020 poz. 443). Ustala ona także organizację i tryb prowadzenia tych badań oraz zakres związanych z nimi obowiązków. Podstawą prawną prezentowanych w niniejszym zeszycie badań jest także rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie PBSSP, wydawane co rok i wyznaczające zakres badań, źródła danych oraz sposoby udostępniania wyników informacji statystycznych.

W ramach niniejszego zeszytu metodologicznego zaprezentowano metodologię następujących badań z PBSSP znajdujących się w bloku tematycznym „Stan i Ochrona Środowiska” (1.01):

- Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód (1.01.05),
- Zanieczyszczenie i ochrona powietrza (1.01.06),
- Odpady (1.01.08),
- Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska (1.01.12).

Statystyka środowiska obejmuje inicjowanie prac badawczych, programowanie i prowadzenie prac metodologicznych, koordynację badań oraz opracowywanie i publikowanie wyników badań i analiz statystycznych dotyczących stanu, zagrożenia i ochrony środowiska oraz ekonomicznych aspektów ochrony środowiska. Zadania te są realizowane przez Departament Badań Przestrzennych i Środowiska Głównego Urzędu Statystycznego (jako jednostkę autorską) we współpracy z Urzędami Statystycznymi specjalizującymi się w prowadzeniu poszczególnych badań.

Niniejsze opracowanie składa się z ośmiu rozdziałów. W pierwszym przedstawiono cele badania i podstawę prawną, w drugim zakres podmiotowy i przedmiotowy. W rozdziale trzecim opisano rodzaje i metody prowadzenia badania. Czwarta część prezentuje narzędzia zbierania danych. W rozdziale piątym przedstawiono charakterystykę głównych zmiennych, które występują na formularzach statystycznych (zestawach danych), wskaźniki, definicje kluczowych pojęć używanych w ramach prowadzonych badań. W części szóstej zeszytu zaprezentowano organizację i przebieg badania, natomiast omówienie sposobów prezentacji danych i form udostępniania wyników badania zaprezentowano w części siódmej. Rozdział ósmy poświęcony jest ocenie jakości badania.

Rozdział 1. Charakterystyka badania

1.1. Cel badania

Celem badań statystycznych z zakresu ochrony środowiska jest dostarczenie użytkownikom danych opisujących stan poszczególnych komponentów środowiska, czynników zagrożeń środowiska, jak również informacji dotyczących ekonomicznych aspektów ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Analiza uzyskanych danych umożliwi tworzenie strategii i programów na poziomie krajowym, wojewódzkim, a także gminnym. Informacje uzyskane w ramach badań wykorzystywane są przez jednostki administracji rządowej i samorządowej, placówki naukowe i badawcze, stowarzyszenia, media, odbiorców indywidualnych oraz międzynarodowe organizacje i zagraniczne instytucje statystyczne.

Badania dotyczące wykorzystania, zanieczyszczenia i ochrony wód dostarczają informacji umożliwiających ocenę i analizę stanu zanieczyszczenia, zagrożenia i wykorzystania wód powierzchniowych, w tym wód Morza Bałtyckiego oraz podziemnych, a także charakterystykę gospodarki wodno-ściekowej. Pozyskane w wyniku przeprowadzonego badania informacje wykorzystywane są do monitorowania realizacji strategii i programów, np. Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Badanie dotyczące zanieczyszczenia i ochrony powietrza dostarcza informacji na temat źródeł, rozmiarów i rodzajów zanieczyszczeń emitowanych do powietrza przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza oraz o wyposażeniu w urządzenia chroniące powietrze i efektach ich eksploatacji.

Badania dotyczące odpadów dostarczają informacji z zakresu gospodarki odpadami w Polsce, w tym charakterystyki ilościowej i jakościowej wytworzonych odpadów, a także sposobów postępowania z nimi.

Badania dotyczące ekonomicznych aspektów ochrony środowiska dostarczają informacji na temat:

- nakładów ponoszonych przez przedsiębiorców, jednostki budżetowe i jednostki samorządu terytorialnego – gminy na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych,
- kosztów bieżących poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną przez podmioty gospodarki narodowej – kosztów obsługi i utrzymania działalności w celu zapobiegania, zmniejszania, unieszkodliwiania lub eliminowania zanieczyszczeń i strat środowiskowych,
- wydatków ponoszonych przez gospodarstwa domowe na inwestycje, urządzenia, produkty oraz bieżące opłaty usługowe służące ochronie środowiska.

1.2. Podstawa prawna prowadzenia badania

W realizacji badania z zakresu **wykorzystania, zanieczyszczenia i ochrony wód** mają zastosowanie przepisy krajowego oraz prawa międzynarodowego, w tym:

- ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2020, poz. 310 z późn. zm.)¹,
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za usługi wodne (Dz. U. 2017. poz. 2502 z późn. zm.)²,
- dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. WE L 327 z 22.12.2000, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 5, str. 275, z późn. zm.)³.

W badaniu dotyczącym **zanieczyszczenia i ochrony powietrza** podstawą prawną są przepisy:

- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2019, poz. 1396 z późn. zm.)⁴,
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. 2017, poz. 2490)⁵,
- Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z dnia 9 maja 1992 r. (Dz. Urz. L 33 z 7.2.1994)⁶,

¹ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200000310>

² <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190002452>

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000L0060&from=EN>

⁴ <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190001396>

⁵ <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170002490>

⁶ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:21994A0207\(02\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:21994A0207(02)&from=PL)

- Protokołu z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (Dz. Urz. L 130 z 15.5.2002)⁷.

Badania dotyczące **odpadów** wiążą się z realizacją zobowiązań wynikających z prawa krajowego oraz prawa Unii Europejskiej:

- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2019, poz. 701, z późn. zm.)⁸,
- rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2020, poz. 10)⁹,
- rozporządzenie (WE) Nr 2150/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2002 r. w sprawie statystyk odpadów (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz. Urz. WE L 332 z 09.12.2002, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 257, z późn. zm.)¹⁰.

Badania z zakresu **ekonomicznych aspektów ochrony środowiska** realizują zobowiązania wynikające z przepisów prawa krajowego i międzynarodowego:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.)¹¹,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska (Dz. U. 1999 Nr 25 poz. 218)¹²,
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 691/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz. Urz. UE L 192 z 22.07.2011, str. 1, z późn. zm.)¹³.

Rozdział 2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy badania

2.1. Zakres podmiotowy

Źródłem danych do badania z zakresu **gospodarowania wodą, ściekami oraz ładunków zanieczyszczeń** są podmioty gospodarki narodowej korzystające ze środowiska w zakresie poboru wód podziemnych, powierzchniowych oraz wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, wywierające istotny wpływ na środowisko, który został ilościowo sparametryzowany w postaci odpowiednich kryteriów sprawozdawczych.

Zbiorowość objętą badaniem z zakresu oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich stanowią osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą nadzorujące eksploatację oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich pracujących na sieci kanalizacyjnej, które oczyszczają ścieki miejskie i wiejskie doprowadzone siecią kanalizacyjną, nadzorujące eksploatację oczyszczalni przemysłowych dodatkowo oczyszczających ścieki miejskie i wiejskie doprowadzone siecią kanalizacyjną.

Informacje dotyczące wodociągów i kanalizacji pozyskiwane są od podmiotów gospodarczych, które są dostawcami usług komunalnych w tym zakresie.

Informacje dotyczące nieczystości ciekłych odbieranych ze zbiorników bezodpływowych pochodzą z gmin. Obejmują dane dotyczące gromadzenia i wywozu nieczystości ciekłych (ścieki bytowe, ścieki komunalne odebrane, w tym przekazane do stacji zlewnych).

W zakresie zanieczyszczenia i ochrony powietrza zbiorowość badania stanowią podmioty gospodarki narodowej (zakłady) szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w skali kraju, bez względu na liczbę pracujących i rodzaj prowadzonej działalności, emitujące największe ilości zanieczyszczeń (w tym zanieczyszczenia najbardziej toksyczne). Aktualizacja zbiorowości badanych jednostek następuję

⁷ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22002A0515\(01\)&qid=1586435260386&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22002A0515(01)&qid=1586435260386&from=PL)

⁸ <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20130000021>

⁹ <http://isip.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200000010>

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02002R2150-20101018&from=EN>

¹¹ <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190001396>

¹² <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19990250218>

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0691&from=EN>

na podstawie pozyskiwanych z Urzędów Marszałkowskich danych o opłatach wnoszonych przez zakłady za emisję pyłów i gazów.

Badaniem dotyczącym odpadów objęto podmioty gospodarcze wytwarzające odpady lub zajmujące się gospodarką odpadami oraz jednostki samorządu terytorialnego – gminy.

W ramach części badania dotyczącej odpadów innych niż komunalne sprawozdania składają podmioty gospodarki narodowej, które wytwarzają te odpady i/lub posiadają odpady nagromadzone, ilościowo sparametryzowane w postaci odpowiednich kryteriów sprawozdawczych. Z kolei w części badania dotyczącej odpadów komunalnych sprawozdania składają gminy miejskie, miejsko-wiejskie oraz wiejskie (przy czym gminy miejsko-wiejskie wypełniają 2 sprawozdania: oddzielnie dla miasta, oddzielnie dla pozostałej części gminy) oraz podmioty zajmujące się zbieraniem odpadów komunalnych, odbieraniem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, przetwarzaniem odpadów komunalnych oraz prowadzące składowiska odpadów.

W ramach ekonomicznych aspektów ochrony środowiska:

- W badaniu nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej i ich efektów rzeczowych obowiązkiem sprawozdawczym objęte są podmioty gospodarki narodowej mające obowiązek składania formularzy dotyczących środków trwałych (F-03, SP, SG-01) i ponoszące nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej lub/i uzyskujące efekty rzeczowe tych inwestycji.
- W zakresie kosztów bieżących poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną obowiązkiem sprawozdawczym objęte są wylosowane metodą reprezentacyjną podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 osób i więcej z odpowiednich sekcji PKD zgodnie z zapisami w PBSSP. Badanie kosztów bieżących jest realizowane rokrocznie w cyklu trzyletnim. W poszczególnych latach cyklu do badania losowane są podmioty z sekcji:
 - B, C, D, E,
 - A, F-N, P-T (z wyłączeniem Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z sekcji K),
 - O oraz Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z sekcji K.
- W zakresie badania wydatków poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych zbiorowość badania stanowią gospodarstwa domowe. Badanie prowadzone jest jako moduł do badania Kondycji Gospodarstw Domowych (KGD), w którym podmiotami biorącymi udział w badaniu są osoby w wieku 16 lat i więcej będące członkami gospodarstw domowych.

2.2. Zakres przedmiotowy

W celu możliwie wszechstronnego i obiektywnego przedstawienia złożoności problematyki badań dotyczących stanu i ochrony środowiska wykorzystywane są zarówno wyniki badań prowadzonych przez GUS, jak i inwentaryzacje oraz wyniki pomiarów, kontroli, ocen i analiz laboratoryjnych wykonywanych przez szereg specjalistycznych jednostek, określanych jako **źródła administracyjne**.

Przedstawiony poniżej zakres przedmiotowy badania opisuje badania statystyczne oparte na sprawozdawczości GUS oraz zakres informacji pozyskiwanych przez GUS ze źródeł administracyjnych. Gestorzy systemów administracyjnych przekazują służbom statystyki publicznej zgromadzone dane administracyjne w zakresie, formie i terminach określanych każdorazowo w PBSSP.

Zakres przedmiotowy badania statystycznego dotyczącego wykorzystania, zanieczyszczenia i ochrony wód obejmuje:

- źródła poboru i cele zużycia wody w gospodarce narodowej i na potrzeby ludności,
- pobór morskich wód wewnętrznych,
- zamknięte obiegi wody w zakładach,
- ilość i sposób zagospodarowania wód zasolonych oraz ładunki soli w nich zawarte,
- ścieki wytworzone, wymagające oczyszczania, oczyszczane i nieoczyszczane,
- ścieki przemysłowe zawierające substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego odprowadzone do wód lub do ziemi lub sieci kanalizacyjnej,
- ścieki komunalne i przemysłowe odprowadzone do wód lub do ziemi lub do sieci kanalizacyjnej, metody ich oczyszczania oraz ładunki zanieczyszczeń (BZT₅, ChZT, zawiesina ogólna, suma jonów chlorków i siarczanów, fenole lotne, azot ogólny, fosfor ogólny, metale ciężkie) w ściekach wytworzonych (dopływających do oczyszczalni) i odprowadzonych w ciągu roku,
- ilość, przepustowość i rodzaje oczyszczalni i podczyszczalni ścieków przemysłowych, efekty ich działania oraz postępowanie z wytworzonymi osadami ściekowymi,
- ilość, wielkość (przepustowość i równoważna liczba mieszkańców – RLM) i rodzaje oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich, pracujących na sieci kanalizacyjnej, efekty ich działania oraz postępowanie z wytworzonymi osadami ściekowymi,
- ludność korzystającą z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich oraz oczyszczalni ścieków przemysłowych, pracujących na sieci kanalizacyjnej,
- eksploatację wodociągów i kanalizacji – ilość wody pobranej z ujęć (gruntowych i powierzchniowych), zużytej na cele technologiczne, straty wody w sieci, zakup i sprzedaż hurtową wody, wodę dostarczoną odbiorcom (gospodarstwom domowym, jednostkom produkcyjnym, pozostałym odbiorcom), ścieki komunalne (bytowe, od jednostek z działalności produkcyjnej),
- ilość odebranych nieczystości ciekłych i przekazanych do stacji zlewnej, liczbę zbiorników bezodpływowych, liczbę oczyszczalni przydomowych, liczbę stacji zlewnych.

Źródła administracyjne obejmują dane dotyczące:

- zasobów wód powierzchniowych oraz bilansu zasobów wodnych (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy),
- zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych, solanek, wód leczniczych i termalnych (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy),
- obiektów małej retencji wodnej (Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej),
- stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych, jeziornych i zbiorników zaporowych (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- stanu jednolitych części wód przejściowych i przybrzeżnych (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- jakości wód podziemnych (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- zawartości trwałych zanieczyszczeń organicznych w osadach rzecznych i jeziornych (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- zawartości wybranych pierwiastków w osadach rzecznych i jeziornych (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- odpływu substancji organicznych i biogennych oraz metali ciężkich rzekami do Morza Bałtyckiego (Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie),
- jakości wody dostarczonej do spożycia (Ministerstwo Zdrowia),
- jakości wody dostarczanej ludności do spożycia (Główny Inspektorat Sanitarny).

Zakres przedmiotowy **badania dotyczącego zanieczyszczenia i ochrony powietrza:**

Źródła statystyczne GUS obejmują:

- emisję zanieczyszczeń powietrza – według rodzajów emitowanych zanieczyszczeń objętych opłatami (wykaz zanieczyszczeń zawarty jest w Załączniku 6 do niniejszego zeszytu),
- urządzenia do ochrony powietrza,
- zanieczyszczenia pyłowe i gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach oczyszczających,
- emitory na terenie zakładu.

Źródła administracyjne obejmują dane dotyczące:

- międzynarodowego obrotu substancjami zubożającymi warstwę ozonową oraz niektórymi fluorowanymi gazami cieplarnianymi (Ministerstwo Klimatu / Ministerstwo Środowiska),
- zawartości ozonu w atmosferze (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- ciśnienia cząstkowego ozonu w atmosferze oraz promieniowania nadfioletowego UV-B (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- stężeń pyłów PM_{2,5} i PM₁₀ oraz wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- imisji (stężeń) zanieczyszczeń powietrza i klasyfikacji stref (wg aglomeracji i miast) (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- składu chemicznego opadów atmosferycznych (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- całkowitej emisji gazów cieplarnianych oraz innych zanieczyszczeń powietrza, w tym trwałych zanieczyszczeń organicznych oraz metali ciężkich (Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami – Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy).

Zakres przedmiotowy **badania statystycznego dotyczącego odpadów** obejmuje dane o odpadach opracowywane zgodnie z Katalogiem odpadów.

Zbierane są następujące dane:

- ilość odpadów wytworzonych innych niż komunalne,
- ilość odpadów poddanych odzyskowi (we własnym zakresie i przekazanych innym odbiorcom),
- ilość odpadów unieszkodliwionych (we własnym zakresie i przekazanych innym odbiorcom),
- ilość odpadów magazynowanych czasowo,
- ilość odpadów nagromadzonych (składowanych) dotychczas na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych,
- powierzchnia terenów składowania odpadów niezrekultywowana i zreduktywowana (powierzchnia składowisk, obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych w tym hałd; powierzchnia stawów osadowych).

W ramach badania odpadów komunalnych zbierane są dane charakteryzujące:

- odpady komunalne wytworzone,
- odpady komunalne zmieszane zebrane/odebrane od właścicieli nieruchomości,
- odpady selektywnie odebrane od właścicieli nieruchomości lub zebrane, np. w PSZOK,
- odpady komunalne zebrane/odebrane skierowane do przetworzenia,
- podmioty zbierające/odbierające odpady komunalne,
- liczba punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- liczba i powierzchnia czynnych składowisk przyjmujących odpady komunalne,
- liczba instalacji odgazowywania czynnych składowisk przyjmujących odpady komunalne,
- energia elektryczna i ciepła wyprodukowana na czynnych składowiskach przyjmujących odpady komunalne,
- liczba i powierzchnia zamkniętych składowisk,
- powierzchnia zreduktywowana składowisk czynnych i zamkniętych,
- liczba i powierzchnia istniejących nielegalnych wysypisk oraz zlikwidowanych w ciągu roku,
- odpady komunalne zebrane podczas likwidacji nielegalnych wysypisk,
- liczba jednostek wpisanych do Rejestru Działalności Regulowanej w zakresie odbioru odpadów komunalnych,
- koszty funkcjonowania systemu gospodarki odpadami.

Ze względu na to, że od 1.07.2013 r. wszyscy właściciele nieruchomości zostali objęci przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi, od danych za 2014 r. ilość odpadów komunalnych odebranych i zebranych uznawana jest za ilość odpadów wytworzonych. Informacje gromadzone w ramach powyżej opisanych sprawozdań formularzowych odzwierciedlają informacje dotyczące gospodarowania odpadami o pochodzeniu krajowym. Badaniom tym nie podlegają zjawiska eksportu oraz importu odpadów.

Dane z zakresu odpadów ze źródeł administracyjnych obejmują:

- transgraniczne przemieszczanie odpadów (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- gospodarkę opakowaniami i odpadami poprodukcyjnymi (Ministerstwo Klimatu),
- odpady z pojazdów wycofanych z eksploatacji (Ministerstwo Klimatu),
- zużyte baterie i akumulatory (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- odpady wytworzone, przetworzone, liczbę i przepustowości instalacji spalania i odzysku odpadów oraz liczb i pojemności składowisk odpadów (Ministerstwo Klimatu),
- ilość pożarów miejsc gromadzenia odpadów (Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej).

W ramach badań statystycznych GUS dotyczących ekonomicznych aspektów ochrony środowiska:

Inwestycje objęte badaniem statystycznym z zakresu **nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i ich efektów rzeczowych** dotyczą inwestycji w następujących dziewięciu dziedzinach ochrony środowiska:

- ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu,
- gospodarka ściekowa i ochrona wód,
- gospodarka odpadami,
- ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb oraz ochrona wód podziemnych i powierzchniowych,
- zmniejszanie hałasu i wibracji (z wyłączeniem ochrony miejsc pracy),
- ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- ochrona przed promieniowaniem jonizującym (z wyłączeniem bezpieczeństwa zewnętrznego),
- działalność badawczo-rozwojowa,
- pozostała działalność związana z ochroną środowiska (głównie administrowanie i zarządzanie środowiskiem).

Nakłady poniesione na gospodarkę wodną dotyczą następujących kierunków działalności:

- ujęcia i doprowadzenia wody,
- budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody,
- zbiorniki i stopnie wodne,
- regulacja i zabudowa rzek i potoków górskich,
- obwałowania przeciwpowodziowe,
- stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.

Badaniem objęte są następujące nakłady na środki trwałe w ochronie środowiska lub/i gospodarce wodnej:

- nabycie gruntów (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu),
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (w tym m.in.: na roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe),
- urządzenia techniczne i maszyny,
- środki transportu,
- narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie,
- ulepszanie środków trwałych związanych z ochroną środowiska lub gospodarką wodną polegające na przebudowie, rozbudowie, modernizacji lub rekonstrukcji,
- działalność badawczo-rozwojowa związana ze środowiskiem,
- pozostała działalność związana ze środowiskiem (administrowanie i zarządzanie środowiskiem; działalność edukacyjna, szkoleniowa i informacyjna; oszczędzanie energii),
- inne środki trwałe, których celem jest uzyskanie efektów ochronnych lub efektów w gospodarce wodnej.

Podstawowym celem realizowanej inwestycji powinny być ochrona środowiska i gospodarka wodna. Nie uwzględnia się nakładów na środki trwałe (często przyjaznych dla środowiska) mających na celu głównie zaspokojenie potrzeb technologicznych, wzrost efektywności produkcji, bezpieczeństwo i higienę pracy oraz oszczędzanie energii w przypadku, jeżeli priorytetem nie jest ochrona środowiska.

Zakres przedmiotowy badania **kosztów bieżących ponoszonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną** obejmuje koszty bieżące ponoszone na ochronę środowiska (według ww. dziewięciu dziedzin ochrony środowiska) i gospodarkę wodną przez podmioty gospodarki narodowej, w szczególności:

- koszty działań własnych w ochronie środowiska i w gospodarce wodnej,
- koszty działań świadczonych przez podmioty zewnętrzne,
- opłaty ekologiczne,
- opłaty usługowe,
- koszty kontroli, monitoringu i badań laboratoryjnych oraz innych działań związanych z ochroną środowiska.

W ramach badania kosztów bieżących zbierane są również informacje dotyczące źródeł finansowania kosztów bieżących poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną, przychodów i oszczędności osiągniętych z tytułu funkcjonowania urządzeń ochronnych i subwencji oraz transferów bieżących przekazanych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną, jak również liczby pracujących w ochronie środowiska i/lub gospodarce wodnej i ich wynagrodzenia.

Zakres przedmiotowy badania **wydatków poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych według rodzajów nakładów i elementów środowiska** obejmuje wydatki, tj. opłacone należności gospodarstw domowych poniesione na ochronę środowiska, w szczególności wydatki na usługi związane z ochroną środowiska oraz na zakup, montaż i budowę urządzeń i produktów służących bezpośrednio ochronie środowiska (podawane są wydatki, które są bezpośrednio związane z ochroną środowiska).

Ze źródeł administracyjnych w zakresie ekonomiki środowiska gromadzone są dane dotyczące:

- realizacji inwestycji w zakresie wodociągów i sanitacji wsi; gromadzenia i wykorzystania środków z należności, opłat rocznych i innych opłat związanych z ochroną gruntów rolnych i leśnych (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi),
- gospodarowania dochodami budżetu gminy i budżetu powiatu pochodzącymi z opłat i kar środowiskowych, przeznaczonymi na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej; gospodarowania wojewódzkim funduszem ochrony środowiska i gospodarki wodnej/Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; opłat i kar za korzystanie ze środowiska, a także pomocy zagranicznej udzielonej Polsce według źródeł pochodzenia, kierunków pomocy i zakresu rzeczowego (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej),
- działalności kontrolnej wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- gruntów przekształconych działalnością górniczą i szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego (Wyższy Urząd Górniczy),
- kredytów proekologicznych udzielonych przez Bank Ochrony Środowiska S.A. oraz efektów ekologicznych osiągniętych w danym roku w wyniku zakończenia zadań współfinansowanych przez BOŚ S.A. kredytami proekologicznymi (Bank Ochrony Środowiska S.A.).

Ponadto badania statystyczne zasilane są – zgodnie z zapisami w PBSSP – informacjami dotyczącymi stanu, ochrony i zanieczyszczeń środowiska w innych, niż ww. zakresach, tj.:

Warunki naturalne, obejmujące dane dotyczące:

- położenia geograficznego Polski, układu pionowego powierzchni kraju, najwyżej oraz najniżej położonych punktów i miejscowości, wyższych szczytów górskich, ważniejszych przełęczy (Główny Urząd Geodezji i Kartografii),
- terytorium i lądowych granic państwa (Komenda Główna Straży Granicznej),
- największych głębokości na morskich wodach wewnętrznych kraju (Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej),
- najdłuższych jaskiń (Polskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk o Ziemi),
- powierzchni zlewisk i dorzeczy, większych rzek, przepływów rzek w głównych profilach wodowskazowych, większych i głębszych jezior (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy),
- danych meteorologicznych: temperatury powietrza, opadów atmosferycznych, prędkości wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie, średnich miesięcznych temperatur powietrza, miesięcznych sum opadów atmosferycznych (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy),
- ważniejszych kanałów (Ministerstwo Środowiska),
- większych sztucznych zbiorników wodnych (Ministerstwo Środowiska oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi).

Wykorzystywanie i ochrona powierzchni ziemi gleby, kopalin, obejmujące dane dotyczące:

- powierzchni geodezyjnej kraju według kierunków wykorzystania, w tym dane według ewidencji gruntów (Główny Urząd Geodezji i Kartografii),
- gruntów rolnych i leśnych w zakresie wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej, rekultywacji i zagospodarowania gruntów oraz zasobów i eksploatacji złóż torfów (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi),
- pożarów w zakresie upraw rolnych, łąk, rzysk i nieużytków rolnych (Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej),
- monitoringu gleb (Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza),
- złóż, zmian zasobów geologicznych i przemysłowych, wydobywania, zmian zasobów wydobywanych ropy naftowej, gazu ziemnego, metanu oraz wód leczniczych, wód termalnych i solanek (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy),
- gruntów przekształconych działalnością górnictwem (Wyższy Urząd Górniczy).

Promieniowanie i hałas, obejmujące dane dotyczące:

- nadzoru sanitarno-epidemiologicznego (Ministerstwo Zdrowia),
- stężenia radionuklidów naturalnych w wybranych surowcach i materiałach budowlanych (Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej),
- stężenia radionuklidów w wybranych rzekach i jeziorach (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- monitoringu hałasu, w tym hałasu drogowego i hałasu przemysłowego (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- stężenia radionuklidów naturalnych i sztucznych w powierzchniowej warstwie gleby (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska),
- dawki skutecznej otrzymanej przez statystycznego mieszkańca od różnych źródeł promieniowania (Państwowa Agencja Atomistyki),
- radionuklidów w powietrzu atmosferycznym, promieniowania gamma, izotopów cezu i strontu w opadzie całkowitym, izotopów cezu w produktach żywnościowych i artykułach rolno-spożywczych, odpadów promieniotwórczych, użytkowników źródeł promieniowania jonizującego, aktywności beta powietrza i opadu całkowitego dla sztucznych radionuklidów (Państwowa Agencja Atomistyki).

Rozdział 3. Rodzaj i metoda badania

3.1 Opis metody badania

W badaniach dotyczących stanu zanieczyszczenia, zagrożenia i wykorzystania wód powierzchniowych oraz podziemnych, gospodarki wodno-ściekowej, zanieczyszczenia i ochrony powietrza, odpadów, nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej i ich efektów rzeczowych, a także kosztów bieżących na ochronę środowiska i gospodarkę wodną – dane przekazywane są w formie elektronicznej za pośrednictwem Portalu Sprawozdawczego GUS raz w roku za rok poprzedni. Jeżeli do udziału w badaniach statystycznych wskazany jest podmiot o liczbie osób pracujących nie większej niż 5, wówczas dopuszczalne jest przekazywanie przez niego danych w postaci papierowej do właściwego urzędu statystycznego zajmującego się opracowaniem sprawozdania (z wykorzystaniem formularza zamieszczonego na stronie internetowej GUS).

Są to badania obowiązkowe, cykliczne, roczne oraz pełne obejmujące wszystkie jednostki spełniające kryterium sprawozdawcze, z wyjątkiem badania dotyczącego zanieczyszczeń powietrza, które jest prowadzone metodą doboru celowego oraz badania kosztów bieżących, które jest prowadzone na próbie losowej, a także badania wydatków poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych, które jest badaniem ankietowym, reprezentacyjnym realizowanym jako moduł do badania KGD.

Badania dotyczące stanu zanieczyszczenia, zagrożenia i wykorzystania wód powierzchniowych oraz podziemnych, a także gospodarki wodno-ściekowej realizowane są na następujących formularzach (zestawach danych):

- OS-3 – Sprawozdanie o gospodarowaniu wodą, ściekach i ładunkach zanieczyszczeń (Załącznik 1),
- OS-5 – Sprawozdanie z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich (Załącznik 2),
- M-06 – Sprawozdanie o wodociągach i kanalizacji (Załącznik 3),

- Załącznik do sprawozdania SG-01 – Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna (Załącznik 4).

Obowiązek statystyczny do sporządzenia sprawozdania OS-3 o gospodarowaniu wodą, ściekach i ładunkach zanieczyszczeń nakłada się na jednostki, które pobrały z ujęć własnych rocznie 5 000 m³ i więcej wody podziemnej albo 20 000 m³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadziły rocznie 20 000 m³ i więcej ścieków, z wyjątkiem:

- przedsiębiorstw wodociągowych i kanalizacyjnych lub innych podmiotów powołanych przez organy administracji samorządowej i rządowej, których rodzaj działalności obejmuje prowadzenie wodociągów i kanalizacji w gospodarce komunalnej,
- podmiotów zużywających wyłącznie wodę zakupioną od wodociągów komunalnych i jednocześnie odprowadzających ścieki wyłącznie do sieci kanalizacyjnej,
- gospodarstw rolnych zużywających wodę wyłącznie na potrzeby produkcji zwierzęcej i roślinnej (w tym ogrodniczej i szklarniowej), niebędących fermami przemysłowego chowu zwierząt.

Sprawozdawczość prowadzona jest metodą zakładową, tzn. poszczególne zakłady oraz filie/oddziały przedsiębiorstwa składają oddzielnie sprawozdanie zgodnie z własną lokalizacją i miejscem korzystania ze środowiska.

Podmioty sprawozdawcze są zobowiązane przepisami prawa do prowadzenia aktualizowanej co roku, ewidencji w zakresie ilości i jakości pobieranych wód; ilości, stanu i składu ścieków odprowadzanych do wód lub do ziemi, a także wielkości i sposobów gospodarowania osadami ściekowymi. Decyzje administracyjne obejmują obowiązki podmiotów w zakresie rejestracji poboru wód oraz jakości pobieranej wody, ilości, stanu i składu ścieków, minimalnego procentu redukcji zanieczyszczeń w ściekach lub – w przypadku ścieków przemysłowych – dopuszczalnych ilości zanieczyszczeń (w szczególności ilości substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego).

Do składania sprawozdania OS-5 z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich zobowiązane są podmioty nadzorujące eksploatację:

- oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich pracujących na sieci kanalizacyjnej, które oczyszczają ścieki miejskie i wiejskie doprowadzone siecią kanalizacyjną,
- oczyszczalni przemysłowych dodatkowo oczyszczających ścieki miejskie i wiejskie doprowadzone siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności oczyszczalni, jak i sieci kanalizacyjnej, na której pracuje oczyszczalnia.

Sprawozdawczość prowadzona jest metodą zakładową, tzn. poszczególne zakłady oraz filie/oddziały przedsiębiorstwa składają oddzielnie sprawozdanie zgodnie z własną lokalizacją i miejscem korzystania ze środowiska. Informacje o ilości i jakości ścieków (ładunki zanieczyszczeń) oraz osadach ściekowych i sposobie postępowania z nimi jest podawana na podstawie ewidencji pomiarów, do prowadzenia których zobowiązują każdy zakład stosowne akty prawne z zakresu ochrony środowiska.

Sprawozdanie M-06 o wodociągach i kanalizacji składają jednostki, które mają w zarządzie bądź w administracji sieć wodociągową lub kanalizacyjną oraz posiadają własne ujęcie wody lub nie posiadają własnego ujęcia wody, a rozprowadzają siecią (będącą w zarządzie bądź w administracji) wodę zakupioną.

Obowiązek statystyczny do sporządzenia sprawozdania Załącznik do sprawozdania SG-01 – statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna nakłada się na jednostki prawne i lokalne, gdzie kryterium wyboru stanowi rodzaj jednostki. Wybierane są następujące rodzaje jednostek sektora samorządowego:

- dla miast: urząd gminy miejskiej, urząd gminy – miasta, urząd miasta na prawach powiatu, urząd gminy miejsko-wiejskiej, dzielnica miasta stołecznego Warszawy,
- dla obszarów wiejskich: urząd gminy miejsko-wiejskiej, urząd gminy wiejskiej.

Badanie realizowane na formularzu statystycznym (zestawie danych) OS-1 dotyczy **emisji zanieczyszczeń powietrza oraz stanu urządzeń oczyszczających** (Załącznik 5).

Formularz (zestaw danych) OS-1 składają zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, o największej emisji zanieczyszczeń do powietrza w skali kraju. Badanie nie charakteryzuje całkowitej emisji zanieczyszczeń powietrza, lecz obejmuje zakłady decydujące o skali i strukturze emisji. Zbiorowość jednostek sprawozdawczych (zakładów) jest utrzymywana corocznie, dla zachowania ciągłości i porównywalności wyników badania. Zbiorowość badanych jednostek może ulegać zmianie, tj. może być pomniejszona, gdy zakład uległ likwidacji lub powiększona o jednostki nowouruchomione, czy rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń. Ustalenie zbioru zakładów objętych

badaniem w danym roku następuję na podstawie pozyskiwanych z Urzędów Marszałkowskich danych o opłatach wnoszonych przez zakłady za emisję pyłów i gazów.

Badanie prowadzone jest metodą zakładową. W przypadku, gdy przedsiębiorstwo posiada kilka zakładów emitujących zanieczyszczenia do środowiska, zlokalizowanych w różnych częściach kraju, sprawozdania wypełniane są dla każdego zakładu oddzielnie, zgodnie z jego lokalizacją (wg miejsca położenia emitora), czyli miejscem emisji zanieczyszczeń. Może być złożone jedno sprawozdanie dla dwóch lub więcej zakładów tego samego przedsiębiorstwa, jeśli zakłady te zlokalizowane są w tej samej gminie.

Rodzaje zanieczyszczeń, ujmowane na sprawozdaniu OS-1 określa rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska (uaktualniane cyklicznie). Wielkość emisji poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń zakłady powinny podawać na sprawozdaniu zgodnie z przedkładanym marszałkowi województwa wykazem dotyczącym rodzajów i ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza objętych opłatami.

Dane o wielkości emisji poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalane są na podstawie: pomiarów (ciągłe, okresowe) lub na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla procesów technologicznych.

Ilość zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach oczyszczających ustalana jest przez sprawozdawców na podstawie: pomiarów skuteczności działania urządzeń, ewidencji masy pyłów usuwanych z urządzeń, w oparciu o formuły obliczeniowe uwzględniające skuteczność rzeczywistą urządzenia oczyszczającego oraz unosu zanieczyszczenia. W badaniu OS-1 nie ujmuje się emisji pochodzącej ze środków transportu.

Badanie **dotyczące odpadów** realizowane jest na 3 następujących formularzach (zestawach danych):

- OS-6 – Sprawozdanie o odpadach (z wyłączeniem odpadów komunalnych) (Załącznik 7),
- M-09 – Sprawozdanie o wywozie i przetwarzaniu odpadów komunalnych (Załącznik 8),
- Załącznik do sprawozdania SG-01 – Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna (Załącznik 4).

Dane o odpadach opracowywane są zgodnie z Katalogiem odpadów, dzielącym odpady na grupy, podgrupy i rodzaje ze względu na źródło ich powstawania. Katalog obejmuje ok. 950 rodzajów odpadów ujętych w 20 grupach. Przyjmując za kryterium podziału miejsce powstawania odpadów, rozróżnia się grupę odpadów przemysłowych, związanych z działalnością gospodarczą (pierwsze 19 grup Katalogu odpadów) oraz grupę odpadów komunalnych powstających na terenach zamieszkałych i związanych z bytowaniem ludzi (odpady o kodzie 1501 z sektora komunalnego oraz grupa 20 Katalogu odpadów).

Podmiotami objętymi obowiązkową sprawozdawczością w zakresie sprawozdania na formularzu OS-6 o odpadach z wyłączeniem odpadów komunalnych są jednostki (zakłady) wytwarzające w ciągu roku sumarycznie powyżej 1 tysiąca ton odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne lub posiadające 1 milion ton i więcej odpadów nagromadzonych:

- na własnych składowiskach odpadów,
- w podziemnych składowiskach odpadów,
- w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych).

Sprawozdawczość na formularzu OS-6 prowadzone jest metodą zakładową. W przypadku, gdy przedsiębiorstwo posiada kilka zakładów wytwarzających odpady zlokalizowanych w różnych częściach kraju, sprawozdania wypełniane są dla każdego zakładu oddzielnie, zgodnie z jego lokalizacją, czyli miejscem wytworzenia odpadów, a każdy z tych zakładów powinien spełniać kryterium sprawozdawcze oddzielnie. Może być złożone jedno sprawozdanie dla dwóch lub więcej zakładów tego samego przedsiębiorstwa, jeśli zakłady te zlokalizowane są w tej samej gminie. Rodzaje odpadów-ujmowane na sprawozdaniu OS-6 określa „Załącznik do formularza OS-6” (Załącznik 9) zgodny z Katalogiem odpadów.

Sprawozdanie M-09 o wywozie i przetwarzaniu odpadów komunalnych składają podmioty zajmujące się zbieraniem odpadów komunalnych, odbieraniem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, przetwarzaniem odpadów komunalnych oraz prowadzące składowiska odpadów na podstawie prowadzonej ewidencji. Dane dotyczące odpadów komunalnych (poza składowiskami) wykazuje się według terenu z którego pochodzą odpady, nie zaś według terenu lokalizacji jednostki odbierającej/przetwarzającej odpady.

Na sprawozdaniu Załącznik do sprawozdania SG-01 – statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna urzędy gmin przekazują dane ilościowo i strukturalne dotyczące selektywnej zbiórki odpadów prowadzonej na terenie gminy.

W zakresie ekonomicznych aspektów ochrony środowiska:

Badanie statystyczne dotyczące **nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektów rzeczowych** realizowane jest na formularzu Załącznik do sprawozdań F-03, SP i SG-01 – środki trwałe, dotyczący nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych (Załącznik 11). Badanie jest prowadzone w formie załącznika do trzech badań macierzystych tj.: F-03 – sprawozdania o stanie i ruchu środków trwałych, SP – rocznej ankiety przedsiębiorstwa oraz SG-01 – Statystyki gminy: środki trwałe. Z tego też powodu termin składania sprawozdania o nakładach ponoszonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną jest zharmonizowany z harmonogramem opracowania ww. formularzy macierzystych.

Sprawozdanie jest obowiązkowe i musi być sporządzone nawet wtedy, gdy w roku sprawozdawczym nie poniesiono nakładów na środki trwałe i nie oddano do użytku efektów rzeczowych (tzw. sprawozdanie negatywne).

Ustalenie zbiorowości jednostek statystycznych odbywa się z wykorzystaniem przeznaczonego do tego celu programu informatycznego, który dobiera jednostki wykorzystując odpowiednie algorytmy. Badanie obejmuje około 80 tys. jednostek.

Realizacja badania **kosztów bieżących ponoszonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną** odbywa się poprzez Portal Sprawozdawczy na formularzu OS-29/k – Kwestionariusz o kosztach bieżących poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną (Załącznik 12). Badania kosztów bieżących na ochronę środowiska są przeprowadzane od 1998 r. Jednostki z odpowiednich sekcji klasyfikacji PKD badane są co trzy lata, a w latach między badaniami dane są szacowane. Do 2013 r. badanie przeprowadzane było przez Ministerstwo Środowiska przy użyciu kwestionariusza wysyłanego drogą pocztową. Od 2014 r. badanie jest prowadzone przez GUS według metodyki przyjętej przez Ministerstwo Środowiska. Po raz pierwszy badanie zostało wówczas przeprowadzone przy użyciu elektronicznego formularza on-line.

Badanie gospodarstw domowych w ramach badania **wydatków poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych według rodzajów nakładów i elementów środowiska** prowadzone jest metodą reprezentacyjną. Realizacja badania odbywa się na terenie całego kraju poprzez wywiad ankierski/teleankierski wspomagany komputerowo – metodami: CAPI (Computer Assisted Personal Interview) lub CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing) z wykorzystaniem formularza OS-GD – Kwestionariusz o wydatkach poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych według rodzajów nakładów i elementów środowiska (Załącznik 13).

3.2 Źródła danych do tworzenia kartoteki

W badaniach (z wyjątkiem badania wydatków poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych) wykazy jednostek sprawozdawczych tworzone są w Generatorze Kartotek po aktualizacji informacji w BJS (ewentualnie w BJSU) o podmiotach zobowiązanych do składania sprawozdań, przez Urzędy Statystyczne specjalizujące się w danym obszarze tematycznym. W celu zapewnienia kompletności zbioru dla badań dotyczących ochrony środowiska wykorzystuje się kartoteki jednostek sprawozdawczych za poprzedni rok, co zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników badania. Zbiorowość badanych jednostek może ulegać zmianie, tj. może być pomniejszona, gdy zakład uległ likwidacji lub powiększona o jednostki nowouruchomione spełniające kryterium sprawozdawcze.

Wykazy jednostek do badania OS-3, OS-5 są przedmiotem corocznej aktualizacji prowadzonej przez urzędy statystyczne realizujące badanie (do 2019 r. przez Urząd Statystyczny w Katowicach od 2019 r. przez Urząd Statystyczny w Białymstoku). Aktualizacja operatu do badania OS-3 od 2019 r. odbywa się w oparciu o informacje pozyskane z Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (do 2018 r. jednostki do kartoteki badania OS-3 dobierane były na podstawie raportów wygenerowanych z Wojewódzkich Banków Zanieczyszczeń Środowiska, prowadzonych przez Urzędy Marszałkowskie). Aktualizacja kartoteki badania OS-5 dokonywana jest w oparciu o informacje na temat oczyszczalni ścieków oddanych do użytku w danym roku (nowych oraz po przeprowadzonych modernizacjach) pozyskanych z terenowych jednostek Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Podstawą do tworzenia przez Urząd Statystyczny w Lublinie kartoteki do sprawozdania M-06 jest kartoteka z poprzedniego roku, aktualizowana oraz zasilana nowymi lub wznawiającymi działalność jednostkami pochodzącymi z BJS, a spełniającymi kryteria doboru. Jednostki do badań z zakresu statystyki samorządowej wybierane są przez Urząd Statystyczny we Wrocławiu przy wykorzystaniu BJS. Populacja jednostek używanych w badaniu na Załączniku do sprawozdania SG-01 – Statystyka gminy:

gospodarka mieszkaniowa i komunalna obejmuje jednostki prawne i lokalne, dla których kryterium wyboru stanowi rodzaj jednostki (miasta, obszary wiejskie).

Wykazy jednostek sprawozdawczych do badania na formularzu statystycznym (zestawie danych) OS-1 są corocznie uaktualniane przez Urząd Statystyczny w Białymstoku (do 2019 r. przez Urząd Statystyczny w Katowicach). Aktualizacja tzw. kartoteki następuje w oparciu o informacje pozyskane z Urzędów Marszałkowskich.. Podstawą jest wykaz jednostek z roku poprzedniego.

Dla sprawozdania OS-6 wykazy jednostek sprawozdawczych (tzw. „kartoteki”) tworzone są na podstawie zależności logicznej wykorzystującej wartości atrybutów: stan aktywności prawno-ekonomicznej jednostki APE oraz rodzaj jednostki RJ. Tworzenie populacji jednostek (zakładów) zobowiązanych do składania sprawozdania OS-6 uwzględnia informacje zawarte w raportach wygenerowanych z Wojewódzkich Systemów Odpadowych (WSO) prowadzonych przez Urzędy Marszałkowskie. Podstawą tworzenia kartoteki do sprawozdania M-09 jest kartoteka z poprzedniego roku, aktualizowana na podstawie odpowiednio zakodowanych informacji dotyczących realizacji obowiązku sprawozdawczego i przekazanych przez gminy informacji o jednostkach, które wygrały przetarg na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Dodatkowa weryfikacja pod względem jednostek zlikwidowanych następuje w trakcie zasilenia kartoteki danymi z BJS.

W zakresie ekonomicznych aspektów ochrony środowiska kartoteki do badania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i ich efektów rzeczowych na Załączniku do sprawozdań F-03, SP i SG-01 – środki trwałe tworzone są na podstawie zaakceptowanych kartotek do sprawozdań macierzystych F-03, SP i SG-01 – środki trwałe.

Załącznik wypełniają:

I. na bazie obowiązków F-03

a) podmioty gospodarki narodowej mające obowiązek składania sprawozdania F-03 – z uwzględnieniem tylko jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną wg PKD do sekcji: D, E, F, H oraz jednostki zarządzające melioracjami i urządzeniami wodnymi niezależnie od prowadzonej działalności,

z wyłączeniem:

- jednostek prowadzących działalność według PKD = 8423Z
- Kancelarii Sejmu
- Kancelarii Senatu
- Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW)

b) jednostki podległe Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu „Wody Polskie”, zwane roboczo jako jednostki umowne dla „Wód Polskich”;

c) jednostki prowadzące działalność według PKD = 0161, 0163, 0164;

II. na bazie obowiązków SP

podmioty gospodarki narodowej mające obowiązek składania sprawozdania SP – z wyłączeniem osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów oraz rozliczających się według księgi podatkowej lub ryczałtem;

z wyłączeniem:

- Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe” (1 jednostka)
- Nadleśnictw (430 jednostek)
- Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych (17 jednostek)
- jednostek organizacyjnych Nadleśnictw (22 jednostki)

III. podmioty zobowiązane do złożenia sprawozdania SG-01, czyli wszystkie urzędy gmin;

IV. spółki wodne, które nie zostały włączone do zbioru na bazie obowiązków SP i F-03.

Wyboru jednostek do badania OS-29/k dokonuje się na podstawie założeń dla wybranych sekcji PKD zgodnie z zapisami w PBSSP na daną edycję badania. Zbiorem źródłowym wykorzystywanym przy wyborze populacji do badania jest roczny stan BJS. Do złożenia sprawozdania OS-29/k zobowiązane są podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 lub więcej osób.

Na podstawie utworzonego operatu dokonuje się losowania próby do badania według przygotowanego wzorca losowania próby. Próba badawcza stanowi ok. 5% zbiorowości generalnej.

W doborze jednostek do badania wykorzystuje się metodę losowania warstwowego. Badaną zbiorowość uzyskaną na podstawie wstępnego stanu rocznego BJS za rok poprzedni, dzieli się na jakościowo różniące się części w zależności od grupy badawczej (tj. sekcji, działu) oraz wielkości jednostek. Dla każdej warstwy określa się jej liczebność.

Minimalną liczebność próby, dla każdej warstwy, określa się, wykorzystując informacje z poprzedniej edycji badania, na podstawie wzoru:

$$n = \frac{N \cdot u_{\alpha}^2 \cdot s^2}{N \cdot d^2 + u_{\alpha}^2 \cdot s^2} \quad (1)$$

gdzie:

n – minimalna liczebność próby (dla każdej warstwy),

N – liczebność zbiorowości generalnej (dla określonej warstwy),

s – odchylenie standardowe próby,

$u_{\alpha} = 1,96$ – wartość obliczona na podstawie tablic rozkładu normalnego dla $\alpha=0,05$,

d – dopuszczalny błąd, nie większy niż 0,5% sumy kosztów bieżących w danej warstwie.

Odchylenie standardowe wartości cechy z próby losowej obliczamy ze wzoru:

$$s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n-1}} \quad (2)$$

gdzie:

s – odchylenie standardowe wartości cechy z próby losowej,

x_i – kolejne wartości cechy elementów próby losowej,

\bar{x} – średnia arytmetyczna z próby,

n – liczba elementów w próbie.

W cyklu badania sekcji B, C, D i E liczebność próby badawczej wynosiła ok. 5000 jednostek, sekcji A, F-N, P-T ok. 7000 jednostek i sekcji O ok. 1500 jednostek.

Badanie wydatków poniesionych na ochronę środowiska przez gospodarstwa domowe na formularzu OS-GD prowadzone jest na zbiorowości gospodarstw domowych wylosowanych do badania KGD.

Losowania próby do badania KGD dokonuje się poprzez schemat losowania warstwowego, dwustopniowego z różnymi prawdopodobieństwami wyboru na pierwszym stopniu. Jednostkami losowania pierwszego stopnia (jps) są rejony statystyczne lub zespoły rejonów liczące od około 200 mieszkań w odniesieniu do obszarów wiejskich do około 550 mieszkań w Warszawie. Na drugim stopniu losowane są mieszkania.

Przy wyborze schematu losowania próby do badania zakłada się, że wylosowana próba powinna być w przybliżeniu próbą automatycznie wyważoną. Oznacza to, że każde gospodarstwo domowe powinno mieć takie samo prawdopodobieństwo wyboru.

W związku z powyższym przyjmuje się, że lokalizacja próby między warstwy będzie proporcjonalna do liczby mieszkań w warstwie oraz jednostki pierwszego stopnia losowane są z prawdopodobieństwami wyboru proporcjonalnymi do liczby mieszkań w jps.

Operatem losowania pierwszego stopnia jest wykaz rejonów statystycznych opracowany dla potrzeb Narodowego Spisu Powszechnego. Aktualizacji rejonów dokonuje się co roku o zmiany wynikające z podziału administracyjnego kraju, z nowego budownictwa oraz z ubytków w starym budownictwie. W operacie, dla każdego rejonu, zapisane są informacje dotyczące cech adresowych oraz dane o liczbie mieszkań. Jednostki losowania pierwszego stopnia są dzielone na warstwy według województw, zaś w poszczególnych województwach tworzy się warstwy miejskie oraz wiejskie. W przypadku miast warstwami są określone klasy miast, pojedyncze miasta, a nawet pojedyncze dzielnice. Na wsi warstwy to połączone tereny wiejskie sąsiadujących ze sobą powiatów.

Jednostki pierwszego stopnia są losowane oddzielnie w każdej warstwie, przy zastosowaniu procedury Hartleya Rao (dobór systematyczny z prawdopodobieństwami wyboru proporcjonalnymi do wielkości jednostki, po uprzednim, losowym uporządkowaniu jednostek).

W każdej wylosowanej jps losowane są mieszkania z wykorzystaniem schematu losowania prostego bez zwracania. Przy losowaniu mieszkań przyjmuje się ponadto następujące założenia:

- w badaniu stosuje się model rotacji 1/2 wylosowanych mieszkań w kolejnych kwartałach,
- w każdym miesiącu w każdym terenowym punkcie badań bada się dwa nowe mieszkania,
- w wylosowanym mieszkaniu badanie przeprowadzane jest dwa razy w odstępie 3 miesięcy,
- w badaniu kondycji gospodarstw domowych nie losuje się rezerwowej próby mieszkań.

Wylosowana próba pozwala na uogólnienie wyników badania na wszystkie gospodarstwa domowe.

3.3. Przebieg badania

Badania (z wyjątkiem badania wydatków poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych) są realizowane za pomocą **Portalu Sprawozdawczego**, który w przeglądowej i usystematyzowanej formie oferuje najistotniejsze funkcjonalności wykorzystywane na etapie zbierania i kontroli danych, pozwala na optymalizację procesów przetwarzania. Portal Sprawozdawczy stanowi system informatyczny przeznaczony do obsługi procesu pozyskiwania danych statystycznych drogą elektroniczną. Sporządzone sprawozdania, po zatwierdzeniu przez sprawozdawców, zostają zapisane na serwerze Centrum Informacji Statystycznej (CIS).

Przed udostępnieniem formularza elektronicznego w Portalu Sprawozdawczym, niezbędne jest przygotowanie wykazu jednostek statystycznych objętych danym obowiązkiem sprawozdawczym (tzw. kartoteki badania), w oparciu o kryterium sprawozdawcze dla prowadzonych badań. Ustalenie zbiorowości jednostek statystycznych odbywa się w aplikacji, która ułatwia generowanie kartoteki badania w standardzie rozumianym przez system sprawozdawczy. Kartoteka oparta jest na wyborze odpowiednich wartości atrybutów klasyfikacyjnych, stosowanych w operacie badawczym.

Ogół czynności dotyczących realizacji badania w środowisku Portalu Sprawozdawczego opiera się na przygotowanym wcześniej harmonogramie. Zebranie danych i przekazanie ich przez sprawozdawców poprzedzane jest nadaniem obowiązków sprawozdawczych, udostępnieniem formularza elektronicznego w Portalu Sprawozdawczym właściwym sprawozdawcom i dystrybucją informacji związanych z obowiązkiem realizacji badania. W trakcie tych prac następuje uprzednie powiadomianie jednostek statystycznych posiadających konto w portalu o obowiązku sprawozdawczym (poprzez e-mail oraz umieszczenie stosownej informacji w interfejsie aplikacji portalowej). Podmioty, które nie posiadają aktywnego konta w systemie powiadamiane są pisemnie.

Zbieranie danych odbywa się poprzez platformę Portal Sprawozdawczy – aplikacji formularzowej on-line – pracującej w środowisku przeglądarki internetowej. W trakcie pracy z formularzem kontrolowane są: kompletność zbieranych formularzy, stan realizacji obowiązków oraz poprawność wprowadzanych informacji. Procedury kontrolne uruchamiane są automatycznie podczas przechodzenia pomiędzy stronami, a także wówczas, gdy użytkownik wciśnie przycisk „Zapisz stronę”. Wstępna weryfikacja informacji umożliwia kontrolę w zakresie:

- kompletności zapisów (czy wszystkie wiersze i rubryki zostały uzupełnione),
- logiczno-rachunkowej poprawności zapisów formularza.

Ponadto, w trakcie edycji badania, dostępna jest platforma komunikacyjna, dzięki której może nastąpić wymiana informacji towarzyszących badaniu, np. udzielanie sprawozdawcy wsparcia technicznego lub merytorycznego przy wykorzystaniu poczty wewnętrznej. Przydatną funkcjonalnością jest automatyzacja procesu kontroli kompletności badania poprzez porównanie liczby jednostek objętych badaniem z liczbą uzyskanych formularzy. W sytuacji niewywiązania się sprawozdawcy z obowiązku dostarczenia danych, kierowany jest drogą elektroniczną monit o niezrealizowanym obowiązku. Systemowe zaimplementowanie harmonogramu powoduje, że zakończenie edycji badania następuje samoczynnie w terminie oznaczonym w harmonogramie, jako data końca edycji badania. Badanie przechodzi w stan archiwalny (dostęp w strefie archiwalnej). Formularze, po zakończeniu badania, są dostępne, zarówno dla sprawozdawcy, jak i statystyka, w trybie „do odczytu”.

Po zakończeniu edycji badania, dane pozyskane z użyciem formularza elektronicznego on-line w Portalu Sprawozdawczym są eksportowane do systemu informatycznego badania (SIB). Głównym przeznaczeniem tego systemu jest dalsze przetwarzanie i weryfikacja jakościowa danych (w zakresie szerszym, niż na formularzu elektronicznym w Portalu Sprawozdawczym).

Do głównych i najczęściej wykorzystywanych funkcji SIB należą:

- rejestracja danych, które wpłynęły w formie papierowej po zakończonym terminie badania w Portalu Sprawozdawczym,
- kontrola logiczno-rachunkowa (w tym porównanie danych do poprzedniego okresu sprawozdawczego; z możliwością podglądu listy błędów na ekranie lub wydruku błędów),
- możliwość poprawy, w porozumieniu z jednostkami sprawozdawczymi, wszystkich błędów stwierdzonych w wyniku kontroli merytorycznej poszczególnych sprawozdań,
- opracowywanie tablic kontrolnych, wynikowych oraz publikacyjnych na różnych poziomach agregacji terytorialnej.

Do dodatkowych opcji towarzyszących przetwarzaniu należą:

- możliwość przeglądania uwag od jednostek sprawozdawczych oraz uzupełniania uwag przez statystyka o istotne wyjaśnienia pozyskane w trakcie realizacji badania,
- przygotowywanie listowań według własnego kryterium (w zależności od badania).

Po zakończeniu każdej edycji badania, statystycy sporządzają:

- raport kompletności badania,
- raport z przebiegu badania, który stanowi podstawę do wdrażania nowych wniosków usprawniających metodologię i organizację badania oraz do eliminacji błędów w przyszłym opracowaniu,
- raport jakości.

Co roku przygotowywane są również aktualizacje SIB, aby dostosować go do zmian wprowadzonych w zakresie pozyskiwanych danych oraz uzupełnić o dodatkowe, niezbędne założenia kontrolne.

Ponadto w ramach ekonomicznych aspektów ochrony środowiska:

Przy weryfikacji poprawności danych o nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej i ich efektów rzeczowych zwraca się szczególną uwagę na:

- prawidłowość i zasadność wybranych symboli kierunków nakładów i symboli efektów,
- porównanie, na poziomie jednostki sprawozdawczej, wysokości nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej z nakładami firmy ogółem, ponoszonymi na środki trwałe (wielkości podane w załączniku nie mogą być większe od odpowiednich wielkości podanych we właściwych sprawozdaniach macierzystych),
- porównanie dla konkretnej jednostki sprawozdawczej wybranych symboli nakładów z symbolami efektów (w ramach tego samego działania/dziedziny np. nakłady na sieć kanalizacyjną – efekty dotyczące sieci, nakłady na oczyszczalnię – efekty dotyczące oczyszczalni) oraz danych z roku poprzedniego i bieżącego wraz z symbolem terytorialnym lokalizacji inwestycji,
- ustalenie czy wykazane kwoty spełniają definicję nakładów inwestycyjnych (szczególnie dotyczy to niewielkich kwot),
- sprawdzenie czy wykazane kwoty są kwotami rzeczywiście wydatkowanymi w roku sprawozdawczym, a nie kosztami całej inwestycji trwającej niekiedy kilka lat (często jednostki wykazują całość poniesionych nakładów w roku oddania inwestycji do użytku – sytuacja nieprawidłowa).

Przy weryfikacji poprawności danych o kosztach bieżących poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną zwraca się szczególną uwagę na:

- sprawdzenie, na poziomie jednostki sprawozdawczej, czy zostały wykazane na sprawozdaniu najczęściej występujące w badaniu OS-29/k rodzaje kosztów bieżących (w tym analiza sprawozdań negatywnych, czyli takich, w których jednostki nie wykazały występowania zjawiska w danym roku) i uzyskanie wyjaśnień, co do powodów braku kosztów bieżących,
- porównanie, na poziomie jednostki sprawozdawczej, wysokości kosztów bieżących ponoszonych na ochronę środowiska i/lub gospodarkę wodną z kosztami bieżącymi ogółem firmy,
- sprawdzenie czy wykazane kwoty nie są kosztami związanymi z wydatkami inwestycyjnymi,
- sprawdzenie czy wykazane kwoty są kwotami rzeczywiście wydatkowanymi w roku sprawozdawczym.

Ponadto dla sekcji PKD nie objętych badaniem w danym roku sprawozdawczym dokonuje się szacowania danych.

Oszacowanie całkowitych kosztów bieżących poniesionych przez badane jednostki na całą zbiorowość generalną przeprowadzane jest wg wzoru:

$$W = \sum_{z=1}^n w_z \quad (3)$$

gdzie:

W – koszty bieżące ochrony środowiska,

z – kolejne rodzaje kosztów bieżących ochrony środowiska,

w_z – wielkość określonych kosztów bieżących ochrony środowiska, liczona wg wzoru:

$$w_z = \sum_{i=1}^n [(N_{bdi} \cdot \bar{x}_{bdi}^z) + (N_{di} \cdot \bar{x}_{di}^z) + (N_{si} \cdot \bar{x}_{si}^z)] \quad (4)$$

gdzie:

N_{bdi} , N_{di} , N_{si} – odpowiednio liczba podmiotów o liczbie pracujących powyżej 249 osób (bardzo duże jednostki – bdi), o liczbie pracujących od 50 do 249 osób (duże jednostki – di) i od 10 do 49 osób (średnie jednostki – si) w zbiorowości generalnej i-tego rodzaju działalności,

\bar{x}_{bdi}^z , \bar{x}_{di}^z , \bar{x}_{si}^z – odpowiednio średnia arytmetyczna poszczególnych kosztów bieżących bardzo dużych, dużych i średnich jednostek w próbie i-tego rodzaju działalności, liczone wg wzoru:

$$\bar{x}_{bdi}^z = \frac{1}{n_{bd}} \sum_{j=1}^{n_{bd}} x_{bdj}^z, \bar{x}_{di}^z = \frac{1}{n_d} \sum_{j=1}^{n_d} x_{dj}^z, \bar{x}_{si}^z = \frac{1}{n_s} \sum_{j=1}^{n_s} x_{sj}^z \quad (5)$$

gdzie:

x_{bdj}^z , x_{dj}^z , x_{sj}^z – wartość kosztów bieżących ochrony środowiska w j-tej bardzo dużej, dużej i średniej jednostce,

n_{bd} , n_d , n_s – liczba bardzo dużych, dużych i średnich badanych jednostek w i-tym rodzaju działalności.

Do określenia wysokości kosztów bieżących ochrony środowiska w całej gospodarce narodowej szacowane są koszty w jednostkach z pozostałych sekcji, nieobjętych badaniem w danej edycji badania, wg poniższego sposobu.

Szacunku kosztów działań własnych i działań świadczonych przez podmioty zewnętrzne w dziedzinach: ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu, gospodarka ściekowa, gospodarka odpadami, dokonuje się z uwzględnieniem ilości redukowanych zanieczyszczeń, wg wzoru:

$$z_t = (z_{t-1} - \text{wyn}_{t-1}) \times \frac{Qr_t}{Qr_{t-1}} \times wz_t + \text{wyn}_{t-1} \times wz_t \quad (6)$$

gdzie:

z_t – określone koszty bieżące ochrony środowiska w roku t,

z_{t-1} – określone koszty bieżące ochrony środowiska w roku t-1,

wz_t – wskaźnik zmiany cen i usług konsumpcyjnych według GUS,

Qr_t – ilość redukowanych zanieczyszczeń (zatrzymanych zanieczyszczeń powietrza, unieszkodliwianych odpadów, oczyszczanych ścieków) w roku t,

Qr_{t-1} – ilość redukowanych zanieczyszczeń w roku t-1,

wyn_{t-1} – wartość wynagrodzeń w roku t-1.

Wzór powyższy powinien być stosowany w przypadku szacowania kosztów, kiedy znana jest wielkość redukcji zanieczyszczeń dla poszczególnych sekcji/działów PKD.

Ze względu na to, iż podczas badania kosztów bieżących pozyskuje się informację dotyczącą wielkości wynagrodzeń, należy je wyłączyć przy szacowaniu kosztów działań prowadzonych we własnym zakresie. Wynagrodzenia należą do kategorii kosztów stałych względem zmieniającej się wielkości redukcji zanieczyszczeń, w porównaniu do innych składników kosztów: energia, materiały, surowce itp.

Wysokość opłat ekologicznych oszacowuje się z uwzględnieniem ilości wytworzonych zanieczyszczeń w poszczególnych sekcjach:

$$z_t = z_{t-1} * WZ_t * \frac{QW_t}{QW_{t-1}} \quad (7)$$

gdzie:

z_t, z_{t-1}, WZ_t – jak wyżej,

QW_t – ilość wytwarzanych zanieczyszczeń (zanieczyszczeń powietrza, odpadów, ścieków) w roku t,

QW_{t-1} – ilość wytwarzanych zanieczyszczeń w roku t-1.

Pozostałe rodzaje kosztów w tych dziedzinach oraz wszystkie koszty w pozostałych dziedzinach ochrony środowiska, w tym koszty wynagrodzeń i amortyzacji, ze względu na brak informacji statystycznych dotyczących wielkości zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska i zredukowanych, szacowane są według wzoru:

$$z_t = z_{t-1} * WZ_t \quad (8)$$

gdzie:

z_t, z_{t-1}, WZ_t – jak wyżej.

Badanie wydatków poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych odbywa się w cyklu trzyletnim. Ankieta przeprowadzana jest w styczniu, lutym i marcu zgodnie z harmonogramem badania KGD, na próbie wychodzącej (próba 2 z badania KGD). W każdym miesiącu badanych jest ok. 1350 gospodarstw domowych. Badaniu podlegają wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkujące wylosowane mieszkanie. Wywiad kwestionariuszowy przeprowadza się z każdym z tych gospodarstw. Przy każdej wizycie zaznaczone zostaje jak zakończyła się próba przeprowadzenia wywiadu (nawiązania kontaktu).

Badanie macierzyste kondycji gospodarstw domowych prowadzone jest dwiema metodami: CAPI – przez ankietatorów terenowych w województwach i CATI – przez teleankietatorów w Urzędzie Statystycznym w Łodzi. Pierwszy wywiad z respondentem prowadzony jest zawsze metodą CAPI, drugi CAPI lub CATI – zgodnie z decyzją respondenta. Jeśli wywiad metodą CATI nie może być zrealizowany (z powodu np. braku kontaktu telefonicznego, odmowy udzielenia odpowiedzi przez telefon), wylosowane mieszkanie przekazywane jest ponownie do metody CAPI, do realizacji przez ankietera terenowego.

Nad realizacją badania ankietowego i jego jakością w terenie czuwają koordynatorzy wojewódzcy.

Ze względu na fakt, że badanie OS-GD jest badaniem reprezentacyjnym konieczne jest uogólnienie uzyskanych wyników na wszystkie gospodarstwa domowe.

Szacunek poszczególnych wydatków na ochronę środowiska ponoszonych przez gospodarstwa domowe uogólnionych na całą zbiorowość dokonywany jest przy pomocy estymatora średniej arytmetycznej określonej wzorem:

$$W = \sum_{i=1}^{16} (N_i * \bar{x}_i) \quad (9)$$

gdzie:

W – wydatki na ochronę środowiska w zbiorowości generalnej,

N_i – liczebność zbiorowości generalnej i-tego województwa,

\bar{x}_i – średnia arytmetyczna wydatków na ochronę środowiska w próbie i-tego województwa liczona ze wzoru:

$$\bar{x}_i = \frac{1}{n_i} \sum_{j=1}^{n_i} x_j^i \quad (10)$$

gdzie:

\bar{x}_i – średnia arytmetyczna określonych wydatków na ochronę środowiska w próbie i-tego województwa,

x_j^i – wartość wydatków na ochronę środowiska w j-tym gospodarstwie domowym i-tego województwa,

n_i – liczba badanych gospodarstw domowych w i-tym województwie.

W latach, w których badanie ankietowe nie było realizowane dokonuje się szacunku danych o wydatkach w gospodarstwach domowych poniesionych na ochronę środowiska.

Poszczególne rodzaje wydatków szacuje się wykorzystując wskaźnik inflacji, według wzoru:

$$z_t = \sum_{i=1}^{16} z_{t-1}^i * \frac{Gd_t^i}{Gd_{t-1}^i} * wz_t \quad (11)$$

gdzie:

z_{t-1}^i – określone wydatki na ochronę środowiska gospodarstw domowych w poszczególnych województwach w roku t-1,

Gd_{t-1}^i – liczba gospodarstw domowych w poszczególnych województwach w roku t-1 (na podstawie prognozy GUS),

Gd_t^i – liczba gospodarstw domowych w poszczególnych województwach w roku t,

wz_t – wskaźnik zmiany cen i usług konsumpcyjnych (inflacji) według GUS.

Rozdział 4. Narzędzia zbierania danych

Dane statystyczne zbierane są na formularzach (zestawach danych) składających się z następujących części:

- danych pozwalających na identyfikację danej jednostki sprawozdawczej, tj. nazwa i adres, numer identyfikacyjny REGON, adres e-mail sekretariatu,
- zbieranych zmiennych z podziałem na działy,
- danych dodatkowych, tj. czas przeznaczony na przygotowanie niezbędnych danych do formularza, czas przeznaczony na wypełnienie formularza oraz dane kontaktowe umożliwiające kontakt w zakresie sporządzanego sprawozdania (e-mail, telefon kontaktowy),
- objaśnień do formularza.

Są one udostępnione jednostkom sprawozdawczym w formie elektronicznej w Portalu Sprawozdawczym, a także na stronie internetowej w postaci możliwej do pobrania (plik pdf).

Dane dotyczące stanu zanieczyszczenia, zagrożenia i wykorzystania wód powierzchniowych oraz podziemnych, a także charakterystyki gospodarki wodno-ściekowej zbierane są za pomocą formularzy (zestawów danych): OS-3 – Sprawozdanie o gospodarowaniu wodą, ściekach i ładunkach zanieczyszczeń, OS-5 – Sprawozdanie z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich, M-06 – Sprawozdanie o wodociągach i kanalizacji, Załącznik do sprawozdania SG-01 – Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna. Na formularzu OS-3 dodatkowo umieszczone zostały dane dotyczące lokalizacji zakładu, a na formularzu OS-5 nazwa oczyszczalni, lokalizacja oczyszczalni oraz rodzaj oczyszczalni (komunalna, przemysłowa).

Narzędziem służącym do realizacji badania z zakresu zanieczyszczeń i ochrony powietrza jest formularz statystyczny (zestaw danych) o symbolu OS-1 – Sprawozdanie o emisji zanieczyszczeń powietrza oraz o stanie urządzeń oczyszczających.

Formularzami (zestawami danych) służącymi do zbierania danych dotyczących odpadów są: OS-6 – Sprawozdanie o odpadach (z wyłączeniem odpadów komunalnych), M-09 – Sprawozdanie o wywozie i przetwarzaniu odpadów komunalnych, Załącznik do sprawozdania SG-01 – Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna. Na formularzu OS-6 dodatkowo zamieszczone zostały dane dotyczące lokalizacji zakładu oraz obiektu składowania odpadów, natomiast na formularzu M-09 nazwa gminy, z której terenu zostały odebrane lub zebrane odpady (działy 1, 2 i 2A) oraz nazwa gminy, na terenie której znajduje się składowisko (działy 4 i 5).

Narzędziami badawczymi do zbierania od respondentów danych dotyczących ekonomicznych aspektów ochrony środowiska służą:

1. Załącznik do sprawozdań: F-03, SP i SG-01 – środki trwałe, dotyczący nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych (Załącznik 11).

Realizacja badania poprzez Portal Sprawozdawczy odbywa się za pomocą trzech odrębnych aplikacji: SG-01-4/ZOS, F-03/ZOS i SP/ZOS.

Do każdego działu formularza przyporządkowany jest odpowiednio wykaz symboli służących do realizacji sprawozdawczości z zakresu ekonomicznych aspektów ochrony środowiska:

- Wykaz 3A: Kierunki poniesionych nakładów na środki trwałe w ochronie środowiska i gospodarce wodnej;
 - Wykaz 3B: Efekty rzeczowe oddanych do użytku środków trwałych służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej.
2. OS-29/k Kwestionariusz o kosztach bieżących poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną (Załącznik 12).
 3. OS-GD Kwestionariusz o wydatkach poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych według rodzajów nakładów i elementów środowiska (Załącznik 13) – jako moduł do ankiety KGD.

Rozdział 5. Zmienne występujące w badaniu

Główne zmienne występujące w badaniu można podzielić na kilka kategorii. Oprócz danych identyfikacyjnych i adresowych (w tym e-mail oraz telefon kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania) w zależności od sprawozdania wyróżniamy różne zmienne jakościowe i ilościowe.

5.1. Formularze statystyczne (zestawy danych)

OS-3 – Sprawozdanie o gospodarowaniu wodą, ściekach i ładunkach zanieczyszczeń

Zmienne:

- woda pobrana z ujęć zakładu w $\text{dam}^3(\text{tys. m}^3)/\text{rok}$,
- zakup wody od innych jednostek (w tym z zagranicy kraju) w dam^3/rok ,
- zużycie wody na potrzeby zakładu (ogółem, w tym do produkcji – razem, w tym woda z sieci wodociągowej) w dam^3/rok ,
- sprzedaż wody (w tym z zagranicy kraju) w dam^3/rok ,
- straty wody w sieci w dam^3/rok ,
- pojemność instalacji zamkniętego obiegu wody w m^3 ,
- woda przepływająca przez zamknięty obieg wody w $\text{dam}^3 / \text{rok}$,
- woda pobrana na uzupełnienie zamkniętego obiegu wody w m^3/rok ,
- osady z oczyszczalni i podczyszczalni ścieków w tonach suchej masy wytworzone w ciągu roku: ogółem, z tego: stosowane (w rolnictwie, do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne, do upraw roślin przeznaczonych do produkcji kompostu), przekształcone termicznie, składowane (w tym na terenie zakładu), magazynowane czasowo, inne,
- osady z oczyszczalni i podczyszczalni ścieków dotychczas składowane (nagromadzone) na terenie własnym zakładu na składowisku (stan na koniec roku) w tonach suchej masy,
- osady z oczyszczalni i podczyszczalni ścieków wykorzystane z dotychczas składowanych (nagromadzonych) od 1 stycznia danego roku sprawozdawczego w tonach suchej masy,
- ścieki odprowadzone w dam^3/rok : ogółem do sieci kanalizacyjnej, do wód lub do ziemi (razem, w tym: z procesów produkcyjnych, chłodnicze – niewymagające oczyszczania, z odwadniania zakładów górniczych, pozostałe),
- ścieki odprowadzone (z ogółem) zawierające substancje szkodliwe dla środowiska wodnego w dam^3/rok ,
- ścieki odprowadzone do wód morskich w dam^3/rok ,
- ścieki odprowadzone do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania w dam^3/rok : ogółem, oczyszczane (mechanicznie, chemicznie, biologicznie, z podwyższonym usuwaniem biogenów), nieoczyszczane,
- ścieki ponownie wykorzystane w dam^3/rok ,
- ładunki zanieczyszczeń w ściekach wytworzonych i odprowadzonych do wód lub do ziemi w kg/rok (BZT_s, ChZT, zawiesina ogólna, suma jonów chlorków i siarczanów, fenole lotne, substancje biogenne – azot ogólny, fosfor ogólny, metale ciężkie – rtęć, kadm, cynk, miedź, nikiel, chrom, ołów, arsen, wanad, srebro),
- wody zasolone i ich zagospodarowanie w dam^3/rok : (ogółem, odprowadzone do wód, zagospodarowane metodami – utylizacji termicznej, wtłaczania do górotworu, recyrkulacji, innymi),
- suma jonów chlorków i siarczanów w wodach zasolonych w tonach/rok (ogółem, odprowadzonych do wód i zagospodarowanych),

- liczba i przepustowość projektowa oczyszczalni ścieków w m³/dobę, przepustowość projektowa wg BZT₅ w kg/dobę, ścieki oczyszczane w m³/dobę wg rodzaju oczyszczalni ścieków (mechaniczna, chemiczna, biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów),
- liczba dni pracy oczyszczalni w roku,
- liczba podczyszczalni ścieków i ścieki podczyszczane w m³/dobę wg rodzaju podczyszczalni ścieków (mechaniczna, chemiczna, biologiczna).

OS-5 – Sprawozdanie z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich

Zmienne:

- wielkość oczyszczalni wg projektu w m³/dobę, równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) (wg rodzajów oczyszczalni: oczyszczalnia mechaniczna, oczyszczalnia biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów),
- ścieki doptywające do oczyszczalni w dam³/rok (wg rodzajów oczyszczalni: oczyszczalnia mechaniczna, oczyszczalnia biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów),
- ścieki oczyszczane ogółem w dam³/rok (wg rodzajów oczyszczalni: oczyszczalnia mechaniczna, oczyszczalnia biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów),
- ścieki oczyszczane bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych w dam³/rok (wg rodzajów oczyszczalni: oczyszczalnia mechaniczna, oczyszczalnia biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów),
- ścieki oczyszczane dowożone do oczyszczalni w dam³/rok (wg rodzajów oczyszczalni: oczyszczalnia mechaniczna, oczyszczalnia biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów),
- osady z oczyszczalni ścieków w tonach suchej masy wytworzone w ciągu roku: ogółem; z tego stosowane w rolnictwie, do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne, do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu (wg rodzajów oczyszczalni: oczyszczalnia mechaniczna, oczyszczalnia biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów),
- osady z oczyszczalni ścieków w tonach suchej masy wytworzone w ciągu roku: ogółem; z tego przekształcane termicznie, składowane, składowane na terenie oczyszczalni, magazynowane czasowo, inne (wg rodzajów oczyszczalni: oczyszczalnia mechaniczna, oczyszczalnia biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów),
- osady z oczyszczalni ścieków w tonach suchej masy: dotychczas składowane (nagromadzone) na terenie oczyszczalni na składowiskach (stan na koniec roku) – wg rodzajów oczyszczalni: oczyszczalnia mechaniczna, oczyszczalnia biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów,
- osady z oczyszczalni ścieków w tonach suchej masy: wykorzystane z dotychczas składowanych (nagromadzonych) do 1 stycznia roku sprawozdawczego (wg rodzajów oczyszczalni: oczyszczalnia mechaniczna, oczyszczalnia biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów),
- ładunki zanieczyszczeń w ściekach doptywających do oczyszczalni w kg/rok; (BZT₅, ChZT, zawiesiny, azot ogólny, fosfor ogólny, rtęć, kadm, cynk, miedź, nikiel, chrom, ołów, arsen, wanad, srebro),
- ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzonych do odbiornika w kg/rok; (BZT₅, ChZT, zawiesiny, azot ogólny, fosfor ogólny, rtęć, kadm, cynk, miedź, nikiel, chrom, ołów, arsen, wanad, srebro),
- szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, w tym z poszczególnych gmin, z podziałem na gminy miejskie, wiejskie oraz miasta i obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich,
- ilość ścieków odprowadzonych w dam³/rok po oczyszczeniu bezpośrednio do Morza Bałtyckiego (bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych odprowadzonych),
- liczba dni pracy oczyszczalni w roku.

M-06 – Sprawozdanie o wodociągach i kanalizacji

Zmienne:

- woda pobrana z ujęć razem w dam³,
- woda pobrana z ujęć powierzchniowych w dam³,
- woda pobrana na własne cele technologiczne w dam³,
- starta wody w wodociągu w dam³,
- zakup hurtowy wody (w tym z zagranicy) w dam³,

- sprzedaż hurtowa wody (w tym za granicę) w dam³,
- woda dostarczona (zużycie wody) razem w dam³,
- woda dostarczona (zużycie wody) gospodarstwom domowym w dam³,
- woda dostarczona (zużycie wody) na cele produkcyjne w dam³,
- woda dostarczona (zużycie wody) na pozostałe cele w dam³,
- ścieki odprowadzone od gospodarstw domowych i indywidualnych gospodarstw rolnych w dam³,
- ścieki odprowadzone od jednostek działalności produkcyjnej (przedsiębiorstw, zakładów przemysłowych, budownictwa, transportu itp.) w dam³,
- ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną w dam³,
- ścieki nieoczyszczane w dam³.

Załącznik do sprawozdania SG-01 – Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Zmienne:

- odpady komunalne zebrane selektywnie i wysegregowane z frakcji suchej razem i z podziałem na frakcje: papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale, odzież i tekstylia, niebezpieczne, baterie i akumulatory (razem, w tym niebezpieczne), zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (razem, w tym niebezpieczne), wielkogabarytowe, biodegradowalne, opakowania wielomateriałowe, zmieszane odpady opakowaniowe, pozostałe oraz z podziałem na miasto i obszar wiejski, w tonach,
- odpady budowlane i rozbiórkowe będące odpadami komunalnymi (zebrane, poddane odzyskowi) w tonach,
- nieczystości ciekłe (ścieki bytowe) odebrane w ciągu roku (w tym przekazane do stacji zlewnej) w m³,
- nieczystości ciekłe (ścieki komunalne) odebrane w ciągu roku (w tym przekazane do stacji zlewnej) w m³,
- zbiorniki bezodpływowe w szt.,
- oczyszczalnie przydomowe w szt.,
- stacje zlewne w szt.,
- liczba i powierzchnia nielegalnych wysypisk istniejących na koniec roku w hektarach,
- liczba nielegalnych wysypisk zlikwidowanych w ciągu roku,
- odpady komunalne zebrane podczas likwidacji nielegalnych wysypisk w tonach,
- liczba punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na koniec roku,
- liczba jednostek wpisanych do Rejestru Działalności Regulowanej w zakresie odbioru odpadów komunalnych,
- koszty funkcjonowania systemu gospodarki odpadami (ogółem, odbierania/ zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych, odbierania/ zagospodarowania selektywnych odpadów komunalnych, odbierania/zagospodarowania odpadów komunalnych – ryczałt) w tysiącach złotych.

OS-1 – Sprawozdanie o emisji zanieczyszczeń powietrza oraz o stanie urządzeń oczyszczających:

Zmienne:

- emisja zanieczyszczeń pyłowych w tonach/rok, w podziale na emisję ze spalania paliw, pyły cementowo-wapienne i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, środków powierzchniowo-czynnych, węglowo-grafitowe, sadza, polimerów, węgla brunatnego, emisji niezorganizowanej oraz pyły zawieszane (z wyodrębnieniem PM_{2,5}),
- emisja zanieczyszczeń gazowych w tonach/rok, w podziale na emisję dwutlenku siarki ze spalania paliw oraz z procesów technologicznych, emisję tlenków azotu (w przeliczeniu na NO₂) ze spalania paliw oraz z procesów technologicznych, emisję dwutlenku węgla ze spalania biomasy oraz z pozostałych źródeł oraz emisję tlenku węgla, metanu, podtlenku azotu, węglowodorów oraz emisję niezorganizowaną,
- emisja toksycznych i szczególnie szkodliwych zanieczyszczeń w kilogramach/rok w podziale na rodzaje zanieczyszczeń oraz wielkość emisji,
- zanieczyszczenia pyłowe i gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach oczyszczających w tonach/rok,

- liczba urządzeń czynnych w ciągu roku w podziale na rodzaj urządzeń: cyklony, multicyklony, filtry tkaninowe, elektrofiltry, urządzenia mokre i inne, skuteczność, przepływ gazów odlotowych w dam^3 (tys. m^3)/godz. oraz średnia dyspozycyjność eksploatacyjna w procentach,
- emitory na terenie zakładu: liczba oraz udział w ogólnej emisji zorganizowanej w procentach dla pyłów i gazów z podziałem według wysokości emitorów na terenie zakładu.

OS-6 – Sprawozdanie o odpadach (z wyłączeniem odpadów komunalnych)

Zmienne:

- odpady wytworzone w ciągu roku ogółem w tysiącach ton wg Katalogu odpadów,
- odpady wytworzone w ciągu roku poddane odzyskowi we własnym zakresie (razem, kompostowane, wypełnianie wyrobisk własnych i innych, w inny sposób) w tysiącach ton,
- odpady wytworzone w ciągu roku unieszkodliwione we własnym zakresie (razem, termicznie, składowane w obiektach własnych stawach osadowych; na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, w inny sposób) w tysiącach ton,
- odpady wytworzone w ciągu roku przekazane innym odbiorcom (razem, do procesów odzysku, do procesów unieszkodliwiania – razem, w tym składowane w stawach osadowych; na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych) w tysiącach ton,
- odpady wytworzone w ciągu roku magazynowane czasowo w tysiącach ton,
- odpady dotychczas składowane (nagromadzone) w obiektach własnych – stan na koniec roku (razem, dotychczas nagromadzone w stawach osadowych własnych) w tysiącach ton,
- odpady poddane odzyskowi we własnym zakresie lub/i przekazane innym odbiorcom z dotychczas składowanych (nagromadzonych) na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych – hałdach, stawach osadowych) do 1 stycznia danego roku sprawozdawczego w tysiącach ton,
- powierzchnia terenów składowania odpadów niezrekultywowana i zrekultywowana (powierzchnia składowisk, obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych w tym hałd; powierzchnia stawów osadowych) w hektarach.

M-09 – Sprawozdanie o wywozie i przetwarzaniu odpadów komunalnych

Zmienne:

- zmieszane odpady komunalne odebrane lub zebrane na terenie gminy ogółem, z gospodarstw domowych, z pozostałych źródeł (łącznie: usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) w tonach,
- odpady komunalne odebrane selektywnie lub zebrane w PSZOK na terenie gminy z gospodarstw domowych ogółem i z podziałem na frakcje: papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale, odzież i tekstylia, niebezpieczne, baterie i akumulatory (razem, w tym niebezpieczne), zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (razem, w tym niebezpieczne), wielkogabarytowe, biodegradowalne, opakowania wielomateriałowe, zmieszane odpady opakowaniowe, pozostałe w tonach,
- odpady komunalne odebrane selektywnie lub zebrane w PSZOK na terenie gminy z innych źródeł ogółem i z podziałem na frakcje jw. w tonach,
- przetwarzanie odpadów odebranych lub zebranych selektywnie z terenu województwa ogółem i z podziałem na frakcje jw. poddane następującym procesom: recykling/odzysk, recykling/odzysk organiczny, przekształcanie termiczne z odzyskiem energii, przekształcanie termiczne bez odzysku energii, składowanie w tonach,
- liczba składowisk odpadów czynnych i o zakończonej eksploatacji na terenie gminy,
- powierzchnia składowisk odpadów czynnych i o zakończonej eksploatacji na terenie gminy (ogółem, zrekultywowana) w hektarach,
- liczba czynnych składowisk odpadów z instalacją odgazowywania na terenie gminy,
- liczba instalacji odgazowywania składowisk na terenie gminy odprowadzających gaz do atmosfery,
- liczba instalacji odgazowywania składowisk na terenie gminy unieszkodliwiających gaz poprzez spalanie bez odzysku energii (w palnikach indywidualnych, w pochodni zbiorczej),
- liczba instalacji odgazowywania składowisk na terenie gminy unieszkodliwiających gaz poprzez spalanie z odzyskiem energii (cieplnej, elektrycznej) wraz z ilościami wyprodukowanej energii cieplnej w MJ oraz energii elektrycznej w kWh w ciągu roku,
- zmieszane odpady komunalne skierowane do procesów mechaniczno-biologicznego przetwarzania w tonach,

- odpady wytworzone w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania z podziałem na procesy końcowego przetwarzania: recykling/odzysk, przekształcanie termiczne (z odzyskiem energii, bez odzysku energii), składowanie, inne procesy przetwarzania w tonach,
- zmieszane odpady komunalne skierowane do innych procesów wstępnego przetwarzania (nie będących procesem mechaniczno-biologicznego przetwarzania) w tonach,
- odpady wytworzone w innych procesach wstępnego przetwarzania z podziałem na procesy końcowego przetwarzania: recykling/odzysk, przekształcanie termiczne (z odzyskiem energii, bez odzysku energii), składowanie, inne procesy przetwarzania w tonach,
- zmieszane odpady komunalne skierowane do unieszkodliwienia przez składowanie bez wcześniejszego poddania wstępnym procesom przetwarzania w tonach,
- zmieszane odpady komunalne skierowane do przekształcenia termicznego bez wcześniejszego poddania wstępnym procesom przetwarzania: z odzyskiem energii, bez odzysku energii w tonach.

Załącznik do sprawozdań: F-03, SP i SG-01 – środki trwałe, dotyczący nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych

Zmienne:

- nakłady na środki trwałe w ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tysiącach złotych,
- efekty rzeczowe oddanych do użytku w roku sprawozdawczym środków trwałych służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej w jednostkach fizycznych tj. km, szt., m³, ha itp.

OS-29/k Kwestionariusz o kosztach bieżących poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną

Zmienne:

- koszty działań własnych w ochronie środowiska, w tym koszty funkcjonowania urządzeń ochronnych („końca rury” i technologii zintegrowanych) w tysiącach złotych,
- koszty działań świadczonych przez podmioty zewnętrzne w tysiącach złotych,
- opłaty ekologiczne w tysiącach złotych,
- opłaty usługowe, głównie za pobór wody, oczyszczanie ścieków i unieszkodliwianie odpadów – świadczone przez jednostki publiczne i prywatne w tysiącach złotych,
- koszty kontroli, monitoringu i badań laboratoryjnych oraz innych działań związanych z ochroną środowiska w tysiącach złotych,
- źródła finansowania kosztów bieżących poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w tysiącach złotych,
- transfery bieżące przekazane na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w tysiącach złotych,
- przychody i oszczędności osiągnięte z tytułu funkcjonowania urządzeń ochronnych w tysiącach złotych,
- liczba pracujących w ochronie środowiska i/lub gospodarce wodnej w osobach i ich wynagrodzenie.

OS-GD Kwestionariusz o wydatkach poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych według rodzajów nakładów i elementów środowiska

Zmienne:

- wydatki na usługi związane z ochroną środowiska (w złotych) oraz ich rodzaj,
- wydatki na zakup, montaż i budowę urządzeń i produktów służących bezpośrednio ochronie środowiska (w złotych) w zakresie:
 - ochrona powietrza,
 - ochrona wód,
 - ochrona powierzchni ziemi,
 - ochrona bioróżnorodności i krajobrazu,
 - ochrona przed hałasem i wibracjami.

5.2. Wskaźniki i metody ich obliczania

Informacje wynikowe, obok danych w liczbach bezwzględnych, prezentowane są w postaci wskaźników.

Najczęściej prezentowanymi wskaźnikami w zakresie **gospodarki wodno-ściekowej** są:

- Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem. Jest on obliczany jako stosunek ilości wody zużytej na potrzeby przemysłu do całkowitej ilości wody zużytej na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku.

Dane dotyczące zużycia na potrzeby zakładów przemysłowych obejmują wodę użytą na cele produkcyjne, eksploatacyjne, administracyjne i socjalne zakładu, która pochodzi z ujęć własnych oraz jest pobierana z sieci wodociągowej, z wyłączeniem wody dostarczanej do budynków mieszkalnych (zakładowych lub innych). Na poziomie jednostki statystycznej ilość wody zużytej musi być równa różnicy sumy ilości wody pobranej z ujęć zakładu i zakupionej od innych jednostek oraz sumy ilości wody odsprzedanej innym jednostkom i strat wody.

- Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca. Jest on obliczany jako ilość wody dostarczonej siecią wodociągową gospodarstwom domowym i indywidualnym gospodarstwom rolnym w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Dane o wodzie dostarczonej do gospodarstw domowych i indywidualnych gospodarstwach rolnych podawane są na podstawie odczytów wodomierzy, a w razie ich braku na podstawie stosowanych norm zużycia (ryczałtów) itp., stanowiących dokumentację do wystawiania faktur obciążających za wodę. Tak pozyskane dane od przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych o dostawach wody są agregowane na poziomie gminy, co umożliwia ich odniesienie do odpowiadającej liczby mieszkańców.

- Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności. Jest on obliczany jako iloraz liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków pracującej na sieci kanalizacyjnej do całkowitej liczby ludności.

Dane o ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków wyliczane są w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

- Ludność korzystająca z oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ludności. Jest on obliczany jako iloraz liczby ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów do całkowitej liczby ludności.
- Ludność miast korzystająca z (komunalnych) oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ogólnej liczby ludności. Jest on obliczany jako iloraz liczby ludności miast korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów do całkowitej liczby ludności.

Dane o ludności miast korzystającej z oczyszczalni ścieków oparte są o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej.

Szacunek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków dokonywany jest na podstawie umów na odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, liczby przyłączy kanalizacyjnych, danych o ludności korzystającej z oczyszczalni uzyskanych ze spółdzielni mieszkaniowych/administratorów budynków danych projektowych oczyszczalni. Oszacowana liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków nie może być większa od liczby ludności faktycznie zamieszkałej w danej miejscowości (według stanu na 31 grudnia okresu sprawozdawczego). Oszacowana liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków nie obejmuje ludności czasowo przebywającej na terenie danej miejscowości (np. w celach turystycznych). Szacunek nie obejmuje ludności, od której ścieki zostały dowieziane do oczyszczalni lub stacji zlewnej wozami asenizacyjnymi (ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych).

- Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia. Jest obliczany jako stosunek ilości ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczonych odprowadzonych do wód lub do ziemi do ilości ścieków wymagających oczyszczenia.

Występują sytuacje, gdy ścieki oczyszczanych jest więcej niż ścieków ogółem, wynika to z szacunkowych metod określania ilości ścieków komunalnych odprowadzonych siecią

kanalizacyjną, a także z sytuacji, gdy ścieki odprowadzone są z zakładów do oczyszczalni odrębnym kolektorem, tj. z pominięciem sieci kanalizacyjnej.

- Ścieki przemysłowe oczyszczane na 100 km². Jest obliczany jako iloraz ilości odprowadzonych do wód lub do ziemi oczyszczanych ścieków przemysłowych przez powierzchnię danej jednostki administracyjnej.
- Ścieki komunalne oczyszczane na 100 km². Jest obliczany jako iloraz ilości odprowadzonych do wód lub do ziemi oczyszczanych ścieków komunalnych przez powierzchnię danej jednostki administracyjnej.

Przy wykorzystaniu danych opracowywanych na podstawie opisywanych badań oraz danych dodatkowych dotyczących np. stanów zasobów wodnych, organizacje międzynarodowe (OECD, Eurostat) naliczają własne wskaźniki, m.in.:

- Poziom stresu wodnego (niedoboru wody): pobór wody w stosunku do zasobów wód. Jest on obliczany jako procentowy udział ogólnego poboru wód w ogólnej wielkości odnawialnych zasobów wód (w tym dopływ wód z obszaru krajów sąsiadujących).
- Produktywność zasobów wodnych. Jest on obliczany jako produkt krajowy brutto (PKB) podzielony przez całkowity roczny pobór wody.
- Wskaźnik eksploatacji wody (*Water Exploitation Index*). Wskaźnik mierzy roczny całkowity pobór słodkiej wody w kraju jako odsetek jego długoterminowej średniej dostępnej wody (LTAA) z odnawialnych zasobów słodkiej wody (wody gruntowe i wody powierzchniowe). Uwzględnia się wodę kopalnianą i wodę drenażową, a także pobór wody z opadów, natomiast woda wykorzystywana do wytwarzania energii wodnej (wykorzystanie in situ) jest wykluczona.

W zakresie **zanieczyszczeń i ochrony powietrza** prezentowane są następujące wskaźniki:

- Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach oczyszczających, wyliczany na podstawie jednej z niżej podanych metod:
 - pomiary skuteczności działania urządzeń oczyszczających,
 - ewidencja masy pyłów usuwanych z urządzeń,
 - w oparciu o obliczenia na podstawie wzoru:

$$Z = \frac{U \cdot S}{100} \quad (12)$$

gdzie:

- Z – ilość zatrzymanego zanieczyszczenia [tona/rok],
- U – wielkość unosu danego zanieczyszczenia [tona/rok],
- S – skuteczność rzeczywista urządzenia oczyszczającego [%].

Nie jest wykazywana ilość zanieczyszczeń zredukowanych pierwotnie w kotłach w procesie spalania, np. w kotłach fluidalnych.

- Dyspozycyjność urządzeń, wyliczana jako stosunek liczby godzin pracy danego urządzenia oczyszczającego w ciągu roku do liczby godzin pracy urządzenia technologicznego obsługiwane przez dane urządzenie oczyszczające w tym samym okresie pracy. Wskaźnik wyrażony jest w procentach i nie może przyjmować wartości większej niż 100. Dyspozycyjność eksploatacyjna wynosi 0% w przypadku, gdy urządzenie jest nieczynne.

Podstawę danych dla poszczególnych urządzeń stanowi dokumentacja techniczna urządzeń, a także wyniki pomiarów emisji zanieczyszczeń, z którymi związany jest pomiar ilości przepływających gazów wydalanych do atmosfery. W przypadku braku powyższych źródeł informacji ilość przepływających gazów (V) obliczany jest w sposób przybliżony, według następującego wzoru:

$$V = 5F \quad (13)$$

gdzie:

- V – ilość przepływających gazów wydalanych do atmosfery [m³/h]
- F – powierzchnia przekroju kanału odlotowego urządzenia odpylającego [cm²],
- „5” – współczynnik mianowany wyrażony w m³/h * cm².

Dla przekroju kołowego powierzchnia F jest liczona według wzoru:

$$F = 0,785D^2 \quad (14)$$

gdzie:

D – średnica [cm]

- Stopień redukcji zanieczyszczeń będący miarą skuteczności działania urządzeń oczyszczających, jest wielkością charakterystyczną dla urządzeń i wskazuje, jaki procent całkowitej ilości danego zanieczyszczenia wprowadzonego do urządzenia został przez to urządzenie zatrzymany. Wskaźnik ten wyraża się procentowym stosunkiem ilości zanieczyszczenia zatrzymanego do ilości zanieczyszczenia wytworzonego, tj.: zatrzymanego i wyemitowanego. Wartość tego wskaźnika może wahać się od 0 do 100%. Im bliższa jest 100%, tym większy jest potencjał ochronny danego źródła zanieczyszczeń.

Rzeczywista skuteczność działania urządzenia jest równa lub mniejsza od zakładanej skuteczności eksploatacyjnej, uwzględnia bowiem warunki pracy urządzenia (np. skład chemiczny przepływających pyłów i gazów, skład ziarnowy pyłu, przepływ gazu, temperaturę, wilgotność oraz ciśnienie gazu i inne), a także jego dyspozycyjność.

Rodzaj urządzeń	Skuteczność eksploatacyjna w %		
	niska	średnia	wysoka
Cyklony	poniżej 75	75-80	powyżej 80
Multicyklony	poniżej 80	80-90	powyżej 90
Filtry tkaninowe	poniżej 95	95-99	powyżej 99
Elektrofiltry	poniżej 90	90-98	powyżej 98
Urządzenia mokre	poniżej 90	90-96	powyżej 96

W ramach **analizy gospodarki odpadami** stosuje się następujące wskaźniki:

- Udział wybranych odpadów w ilości odpadów ogółem (np. udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ilości wytworzonych odpadów komunalnych)

$$W_s = \frac{n}{N} * 100 \quad (\text{ogólnie } W_i = \frac{n_i}{\sum_{i=1}^k n_i} * 100) \quad (15)$$

gdzie:

W_i – wskaźnik struktury wybranego rodzaju odpadów komunalnych (np. odpadów zebranych selektywnie (n) do odpadów komunalnych ogółem (N) [%],

n_i – masa i -tego strumienia odpadów komunalnych [tona],

N – masa odpadów komunalnych ogółem [tona];

- Ilość odpadów w przeliczeniu na 1 mieszkańca

$$W_n = \frac{n}{m} * 1000 \quad (16)$$

gdzie:

W_n – wskaźnik natężenia ilości odpadów zebranych na mieszkańca [kg/osoba],

n – ilość zebranych odpadów w ciągu roku [tona],

m – liczba mieszkańców (stan na 30 VI) [osoba];

- Przyrost względny ilości odpadów w stosunku do roku poprzedniego

$$W_p = \frac{y_n - y_{n-1}}{y_{n-1}} * 100 \quad (17)$$

gdzie:

W_p – wskaźnik względnego przyrostu ilości odpadów [%],

y_n – ilość odpadów w danym roku [tona],

y_{n-1} – ilość odpadów w roku poprzednim [tona];

- Indeks (wskaźnik dynamiki) zmiany ilości odpadów w stosunku do roku poprzedniego

$$i_{n/n-1} = \frac{y_n}{y_{n-1}} \quad (18)$$

gdzie:

$i_{n/n-1}$ – indeks łańcuchowy, wskaźnik zmiany ilości odpadów w stosunku do roku poprzedniego,
 y_n – ilość odpadów w danym roku [tona],
 y_{n-1} – ilość odpadów w roku poprzednim [tona].

W ramach **ekonomicznych aspektów ochrony środowiska** prezentuje się następujące wskaźniki:

- Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w relacji do Produktu Krajowego Brutto w %
- Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w relacji do Produktu Krajowego Brutto w %

$$W_{PKB_i} = \frac{n_i}{N_{PKB}} * 100 \quad (19)$$

gdzie:

W_{PKB_i} – udział wybranych nakładów na środki trwałe w Produkcie Krajowym Brutto [%],
 n_i – wartość wybranych nakładów na środki trwałe [mln zł],
 N_{PKB} – Produkt Krajowy Brutto [mln zł];

- Udział nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska w nakładach inwestycyjnych w gospodarce narodowej w %
- Udział nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej w nakładach inwestycyjnych w gospodarce narodowej w %

$$W_{S_i} = \frac{n_i}{N} * 100 \quad (20)$$

gdzie:

W_{S_i} – udział wybranych nakładów na środki trwałe w nakładach inwestycyjnych w gospodarce narodowej [%],
 n_i – wartość wybranych nakładów na środki trwałe [mln zł],
 N – wartość nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej [mln zł];

- Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na jednego mieszkańca w zł
- Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na jednego mieszkańca w zł

$$W_{n_i} = \frac{n_i}{m} * 1000 \quad (21)$$

gdzie:

W_{n_i} – wartość wybranych nakładów na środki trwałe na 1 mieszkańca [zł/osoba],
 n_i – wartość wybranych nakładów-na środki trwałe [tys. zł],
 m – liczba mieszkańców (stan na 30 VI) [osoba];

- Koszty bieżące netto ponoszone na ochronę środowiska w relacji do Produktu Krajowego Brutto w %

$$W_{PKB} = \frac{n}{N_{PKB}} * 100 \quad (22)$$

gdzie:

W_{PKB} – udział kosztów bieżących ochrony środowiska netto w Produkcie Krajowym Brutto [%],
 n – wielkość kosztów bieżących ochrony środowiska netto [mln zł],
 N_{PKB} – Produkt Krajowy Brutto [mln zł];

- Koszty bieżące netto ponoszone na ochronę środowiska na jednego mieszkańca w zł

$$K_n = \frac{n}{m} * 1000 \quad (23)$$

gdzie:

K_n – koszty bieżące ochrony środowiska netto na 1 mieszkańca [zł/osoba],
 n – wielkość kosztów bieżących ochrony środowiska netto [tys. zł],
 m – liczba mieszkańców (stan na 30 VI) [osoba];

- Wydatki gospodarstw domowych na ochronę środowiska w relacji do Produktu Krajowego Brutto w %

$$W_{PKB} = \frac{n}{N_{PKB}} * 100 \quad (24)$$

gdzie:

W_{PKB} – udział wydatków gospodarstw domowych na ochronę środowiska w Produkcie Krajowym Brutto [%],
 n – wielkość wydatków gospodarstw domowych na ochronę środowiska [mln zł],
 N_{PKB} – Produkt Krajowy Brutto [mln zł];

- Wydatki gospodarstw domowych na ochronę środowiska na jednego mieszkańca w zł

$$W_n = \frac{n}{m} * 1000 \quad (25)$$

gdzie:

W_n – wydatki gospodarstw domowych na ochronę środowiska na 1 mieszkańca [zł/osoba],
 n – wielkość wydatków gospodarstw domowych na ochronę środowiska [tys. zł],
 m – liczba mieszkańców (stan na 30 VI) [osoba].

5.3. Podstawowe pojęcia i definicje

- **Gospodarka wodno-ściekowa**

Biochemiczne zużycie tlenu (BZT) – pojęcie umowne oznaczające ilość tlenu zużywanego w określonym czasie na utlenienie w warunkach aerobowych substancji organicznych, zawartych w wodzie lub ściekach, przy udziale żywych bakterii i enzymów pozakomórkowych. Proces biochemicznego utleniania związków organicznych trwa ok. 20 dób, a najintensywniej przebiega w czasie pierwszych pięciu dób. Dlatego w kraju przyjęto oznaczać pięciodobowe BZT tzw. BZT₅ w temp. 20°C. Jest to jeden z ważniejszych wskaźników zanieczyszczenia wód substancjami organicznymi, oznaczany dla kontroli jakości wód, do określania podatności ścieków na biologiczne oczyszczanie, ich wpływu na odbiornik i kontroli pracy oczyszczalni ścieków.

Błędy nadmiernego pokrycia – w operacie znajdują się jednostki, które są poza zakresem badania lub w praktyce nie istnieją (np. jednostki zlikwidowane, nie wykreślone z rejestru REGON),

Chemiczne zużycie tlenu (ChZT) – pojęcie umowne oznaczające ilość tlenu zużywanego w procesie chemicznego utleniania ścieków za pomocą dwuchromianu potasu.

Nieczystości ciekłe – ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

Ochrona wód – zapewnienie jak najlepszej jakości wód, w tym utrzymywanie ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej, a mianowicie: utrzymywanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w obowiązujących przepisach, doprowadzenie jakości wód co najmniej do wymaganego przepisami poziomu, gdy nie jest on osiągnięty.

Oczyszczalnia przydomowa – zespół urządzeń służący do neutralizacji ścieków wytwarzanych w jednym lub kilku gospodarstwach domowych. Na skutek zachodzących w tym systemie procesów rozkładu tlenowego i beztlenowego, większość ścieków jest oczyszczana do postaci wody drugiej klasy czystości, co pozwala na ich bezpieczne odprowadzenie do gruntu lub pobliskich wód powierzchniowych (rzek, strumieni, rowów, stawów, jezior). Oczyszczalnia przydomowa składa się z osadnika gnilnego (wstępnego) oraz systemu doczyszczającego. W zależności od rodzaju systemu doczyszczającego występują oczyszczalnie z: drenażem rozsączającym, filtrem piaskowym, złożem roślinnym (filtry gruntowo-roślinne, złoża hydroponiczne), złożem biologicznym (oczyszczalnia kontenerowa), osadem czynnym (oczyszczalnia kontenerowa).

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Ze względu na rodzaj stosowanych sposobów oczyszczania ścieków i związanych z nimi procesów, oczyszczalnie dzieli się na: mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Oczyszczalnia ścieków biologiczna – zespół urządzeń technologicznych do mechaniczno-biologicznego lub mechaniczno-chemiczno-biologicznego oczyszczania ścieków. Zadaniem oczyszczalni biologicznych jest usuwanie ze ścieków ciał stałych, zawiesin łatwo i trudno opadających, koloidów i substancji organicznych rozpuszczonych w ściekach. W procesie oczyszczania biologicznego biorą udział mikroorganizmy w warunkach tlenowych, beztlenowych oraz przemianowych (tlenowo-beztlenowych). Do głównych urządzeń technicznych oczyszczalni biologicznych należą: złoża biologiczne, urządzenia osadu czynnego oraz komory fermentacyjne.

Oczyszczalnia ścieków chemiczna – zespół urządzeń służących do mechaniczno-chemicznego oczyszczania, głównie ścieków przemysłowych. W oczyszczalniach tych wykorzystywane są reakcje chemiczne i procesy fizykochemiczne takie jak: koagulacja, wytrącanie, sorpcja, utlenianie itp. Do tego celu służą urządzenia do przygotowania i dawkowania reagentów, komory reakcji, komory wielofunkcyjne itp.

Oczyszczalnia ścieków komunalna – oczyszczalnia ścieków pracująca na sieci kanalizacyjnej.

Oczyszczalnia ścieków mechaniczna – zespół urządzeń służących do usuwania ze ścieków zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych, zawiesin oraz tłuszczów i olejów. Do mechanicznego oczyszczania ścieków są stosowane następujące procesy: cedzenie, opadanie (sedymentacja), wypytywanie lekkich substancji na powierzchnię (flotacja). Do głównych urządzeń oczyszczalni mechanicznych należą: kraty, osadniki, piaskowniki i odtłuszczacze. Oczyszczalnie mechaniczne są oczyszczalniami najniższego stopnia. Przyjmuje się ogólnie, że prawidłowo działająca oczyszczalnia mechaniczna może zapewnić redukcję zawiesin w granicach 60-70%, a BZT₅ o 25-40%.

Oczyszczalnia ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów – zespół obiektów o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania ścieków (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Osady z oczyszczalni i podczyszczalni ścieków – to pochodzące z oczyszczalni ścieków osady z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków. Osady ściekowe powstają na skutek szeregu procesów fizycznych, fizyczno-chemicznych i biologicznych zachodzących w oczyszczalniach ścieków. Ich ilość i skład są uzależnione od sposobu i stopnia oczyszczania ścieków.

Pobór wody na cele produkcyjne – ilość wody pobranej z ujęć zakładu (wody podziemne, powierzchniowe, morskie wody wewnętrzne, wody z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych użyte do produkcji lub sprzedane) na cele produkcyjne. Nie uwzględnia wody zakupionej od innych jednostek.

Stacje zlewne – instalacje i urządzenia zlokalizowane przy kolektorach sieci kanalizacyjnej lub przy oczyszczalniach ścieków służące do przyjmowania nieczystości ciekłych dowożonych pojazdami asenizacyjnymi z miejsc gromadzenia.

Ścieki – wprowadzane do wód lub do ziemi:

- wody zużyte na cele bytowe lub gospodarcze,
- ciekłe odchody zwierzęce, z wyjątkiem gnojówki i gnojowicy przeznaczonych do rolniczego wykorzystania w sposób i na zasadach określonych w przepisach o nawozach i nawożeniu,
- wody odciekowe ze składowisk odpadów oraz obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, w których są składowane odpady wydobywcze niebezpieczne oraz odpady

wydobywcze inne niż niebezpieczne i obojętne, miejsc magazynowania, prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów, wykorzystane solanki, wody lecznicze i termalne,

- wody pochodzące z obiegów chłodzących elektrowni lub elektrociepłowni,
- wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych, z wyjątkiem wód wprowadzanych do górotworu, jeżeli rodzaje i ilość substancji zawartych w wodzie wtłaczanej do górotworu są tożsame z rodzajami i ilościami substancji zawartymi w pobranej wodzie, z wyłączeniem niezanieczyszczonych wód pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych,
- wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów gospodarki rybackiej, charakteryzujących się poborem zwrotnym, o ile ilość i rodzaj substancji zawartych w tych wodach przekracza wartości ustalone w warunkach wprowadzania ścieków do wód określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.

Zbiorniki bezodpływowe – instalacje i urządzenia przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu ich powstawania.

Zakład – podmiot korzystający z wód w ramach usług wodnych, wykonujący urządzenia wodne lub wykonujący inne działania wymagające zgody wodnoprawnej.

- **Zanieczyszczenie i ochrona powietrza**

Emisja zanieczyszczeń powietrza – wprowadzanie do powietrza atmosferycznego pyłowych lub gazowych zanieczyszczeń w sposób zorganizowany (poprzez emitory) lub niezorganizowany (z hałd, składowisk, w toku przetłoknięcia substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych, poprzez wywiewniki dachowe i okienne, w wyniku pożarów lasu, itp.).

Emisja zanieczyszczeń pyłowych – wprowadzanie do atmosfery stałych cząstek o rozdrobieniu makroskopowym i koloidalnym, których stężenie przekracza średnią zawartość tych substancji w powietrzu czystym, negatywnie oddziałując na zdrowie człowieka oraz na stan i jakość środowiska.

Emisja zanieczyszczeń gazowych – wprowadzanie do atmosfery substancji gazowych, których stężenie przekracza średnią zawartość tych substancji w powietrzu czystym, negatywnie oddziałując na zdrowie człowieka oraz na stan i jakość środowiska.

Do charakterystycznych zanieczyszczeń gazowych występujących w formie gazowej należą: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x), tlenek węgla (CO), dwutlenek węgla (CO₂), węglowodory (C_nH_m) oraz tzw. „utleniacze”. Utleniacze są substancjami zanieczyszczającymi wtórnymi, powstałymi na drodze reakcji fotochemicznych podstawowych zanieczyszczeń. Zalicza się do nich ozon, dwutlenek azotu, formaldehyd, akroleinę i inne.

Zanieczyszczenia pyłowe dzieli się w zależności od wymiarów ziaren na: pyły o rozdrobieniu makroskopowym o wymiarach ziaren od 1 do 1000 μm oraz pyły o rozdrobieniu koloidalnym o wymiarach ziaren od 0,001 do 1 μm. W zależności od źródła pochodzenia pyłu lub formy jego występowania stosuje się podział na: pyły dyspersyjne, tzn. powstałe wskutek mechanicznego rozdrabniania ciał stałych (np. pył węglowy przy kruszeniu i mieleniu węgla w zakładach energetycznych) oraz pyły kondensacyjne, powstałe w wyniku skraplania się i zestalania par różnych substancji chemicznych (np. sadza), występujące tylko w klasie o rozdrobieniu koloidalnym. Do zanieczyszczeń pyłowych zaliczane są pyły: ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe i sadza, węgla brunatnego, środków powierzchniowo-czynnych i polimerów oraz szczególnie niebezpieczne zanieczyszczenia pyłowe takie jak: chrom, rtęć, ołów, kadm, arsen, cynk, mangan i inne. Do pyłów szczególnie toksycznych należą także węglowodory aromatyczne (w tym rakotwórczy benzopiren). O stopniu szkodliwości pyłów decyduje ich stężenie w atmosferze, skład chemiczny i mineralogiczny.

Źródła emisji zanieczyszczeń – miejsca wyemitowania do atmosfery zanieczyszczeń. Wyróżnia się punktowe (np. kominy, zakłady przemysłowe), liniowe (np. ulice i autostrady) oraz powierzchniowe źródła emisji.

Emitor – punktowe, nieruchome źródło emisji (np. komin, wyrzutnia wentylacyjna) zanieczyszczeń gazowych i pyłowych pochodzących z różnych procesów przemysłowych oraz z procesów spalania. Dobór wysokości emitora jest jednym z czynników zapobiegających przekraczaniu dopuszczalnych stężeń zanieczyszczenia powietrza. Suma emisji ze wszystkich emitatorów znajdujących się na terenie danego zakładu stanowi 100% emisji zorganizowanej tego zakładu.

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz przez zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane, jak również przez zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji

w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach. Źródła zanieczyszczeń są obowiązane prawnie do stosowania metod, technologii i środków technicznych chroniących powietrze przed zanieczyszczeniem.

Urządzenia ochrony atmosfery – mechanizmy, zespoły elementów, przyrządów, instalacje i inne techniczne obiekty służące do usuwania cząstek stałych, ciekłych i gazowych z powstających zanieczyszczeń. Dzieli się je na: urządzenia odpylające (odpylacze) – suche (cyklony, multicyklony, filtry, elektrofiltry) oraz mokre.

Cyklon – mechaniczne urządzenie odpylające należące do najbardziej rozpowszechnionych odpylaczy suchych. Wykorzystana jest w nim zasada działania siły odśrodkowej do oddzielania ziaren ze strugi zawirowanego gazu. Podczas ruchu spiralnego na ziarna pyłu oddziałuje siła odśrodkowa powodując ich przemieszczanie się ku ściankom. Ziarna pyłu po zetknięciu ze ściankami wytracają szybkość i pod działaniem sił ciężkości opadają w dół. Cyklony stosuje się także w skojarzeniu z innymi typami odpylaczy, jako pierwszy stopień odpylania.

Multicyklon – połączenie równoległe kilkudziesięciu cyklonów o małych średnicach umieszczonych we wspólnej komorze. Ilości tych cyklonów zawierają się w zakresie od 16-240 sztuk.

Filtr tkaninowy – najbardziej rozpowszechniony odpylacz filtracyjny. Materiałem filtracyjnym są tu tkaniny, filce lub włókniny naturalne i sztuczne, pozwalające na bardzo skuteczne oddzielenie pyłów o wielkości ziaren rzędu 1 μm .

Elektrofiltr – odpylacz elektrostatyczny, w którym wykorzystana jest siła elektrostatyczna. Zapyłony gaz ulega jonizacji w silnym polu elektrycznym, ziarna pyłu przyciągane są przez elektrodę zbiorczą, gdzie łączą się i przy wstrząsaniu opadają do zbiornika pyłu. Powszechnie stosowane przy odpylaniu gazów z kotłów energetycznych. Odpylają bardzo duże ilości gazów.

Urządzenia mokre – odpylacze mokre, w których wykorzystywanymi zjawiskami są siły ciężenia i bezwładności, a efekt działania tych sił zwiększony jest przez osadzanie się kropelek wody na ziarnach pyłu.

- **Odpady**

Odpady – każda substancja lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych; zmieszane odpady komunalne pozostają zmieszane z odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości.

Odzysk – jakiegokolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Odzysk energii – termiczne przekształcanie odpadów w celu odzyskania energii.

Przetwarzanie – procesy odzysku lub unieszkodliwiania, w tym przygotowanie poprzedzające odzysk lub unieszkodliwianie.

Recykling – odzysk, w ramach którego odpady są ponownie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach; obejmuje to ponowne przetwarzanie materiału organicznego (recykling organiczny), ale nie obejmuje odzysku energii i ponownego przetwarzania na materiały, które mają być wykorzystane jako paliwa lub do celów wypełniania wyrobisk.

Selektywne zbieranie – zbieranie, w ramach którego dany strumień odpadów, w celu ułatwienia specyficznego przetwarzania, obejmuje jedynie odpady charakteryzujące się takimi samymi właściwościami i takimi samymi cechami.

Składowisko odpadów – obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów.

Termiczne przekształcanie odpadów to:

- spalanie odpadów przez ich utlenianie,
- inne procesy termicznego przetwarzania odpadów, w tym pirolizę, zgazowanie i proces plazmowy, o ile substancje powstające podczas tych procesów są następnie spalane.

Unieszkodliwianie odpadów – proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Wytwórca odpadów – każdy, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów (pierwotny wytwórca odpadów), oraz każdy, kto przeprowadza wstępną obróbkę, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów; wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej.

Zbieranie odpadów – gromadzenie odpadów przed ich transportem do miejsc przetwarzania, w tym wstępne sortowanie nieprowadzące do zasadniczej zmiany charakteru i składu odpadów i niepowodujące zmiany klasyfikacji odpadów oraz tymczasowe magazynowanie odpadów.

- **Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska**

Nakłady inwestycyjne – nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady brutto na środki trwałe – nakłady, które podnoszą wartość majątku trwałego oraz nakłady ponoszone na remonty środków trwałych i przyrost wartości niematerialnych i prawnych.

Urządzenia „końca rury” – urządzenia które dotyczą unieszkodliwiania i redukcji już wytworzonych zanieczyszczeń. Nie wpływają na proces produkcyjny (produkcja może być prowadzona bez tych urządzeń), lecz redukują lub eliminują zanieczyszczenia już po ich wytworzeniu (np. oczyszczalnia ścieków, składowisko odpadów). Nakłady na tego typu przedsięwzięcia – zgodnie z metodologią zalecaną przez EUROSTAT – w całości zaliczane są do nakładów na ochronę środowiska.

Technologie zintegrowane – urządzenia (technologie) zapobiegające powstawaniu zanieczyszczeń, które stanowią całość lub część procesu produkcyjnego i są tak dostosowane, żeby zmniejszyć ilość i poprawić jakość wytwarzanych zanieczyszczeń powstających w procesie produkcyjnym. W wyniku funkcjonowania tych urządzeń (technologii) produkcja staje się bardziej czysta i przyjazna dla środowiska.

Pozostałe nakłady – nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Inwestycje związane z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu – instalacje urządzeń oczyszczających i deodorujących (odpylających, redukujących, unieszkodliwiających i neutralizujących zanieczyszczenia gazowe) oraz instalacje z zastosowaniem reakcji przemian chemicznych do substancji mniej uciążliwych dla środowiska wraz z kompletnym wyposażeniem i zespołem koniecznych urządzeń pomocniczych zapewniających prawidłową eksploatację instalacji oraz urządzenia i aparaturę zapewniające zmniejszenie ilości bądź stężeń powstających lub emitowanych zanieczyszczeń, zadania związane z wyposażeniem w aparaturę kontrolno- pomiarową zanieczyszczeń powietrza.

Do inwestycji zalicza się także: nowe techniki i technologie spalania paliw; modernizację kotłowni i ciepłowni w celu ograniczenia zanieczyszczeń wydanych do powietrza powstających w procesie spalania; niekonwencjonalne źródła energii (np. elektrownie wiatrowe, wykorzystanie wód geotermicznych); dostosowanie silników spalinowych do paliwa gazowego, a także budowę zespołu hydrokrakingu.

Nie ujmuje się urządzeń redukujących zanieczyszczenia, a stanowiących integralną część procesu technologicznego zapewniającą odpowiednią jakość surowców i półproduktów dla kolejnych etapów produkcji. Dotyczy to również instalowania wszelkiego rodzaju urządzeń pomocniczych niezbędnych ze względów technologicznych czy naukowych dla zakładu produkcyjnego.

Inwestycje związane z gospodarką ściekową i ochroną wód – urządzenia do unieszkodliwiania i oczyszczania ścieków przemysłowych, komunalnych, wód (ścieków) opadowych oraz zanieczyszczonych wód kopalnianych odprowadzanych bezpośrednio do wód powierzchniowych i do ziemi. Obejmują one oczyszczalnie ścieków lub ich elementy według technologii oczyszczania, urządzenia do gospodarczego wykorzystania ścieków, do utylizacji, gromadzenia i transportu wód zasolonych, do gromadzenia ścieków,

jak również wyposażanie oczyszczalni ścieków w urządzenia i aparaturę kontrolno-pomiarową w przypadkach, gdy nie są one ujęte w kosztach budowy oczyszczalni ścieków. Zakres danych obejmuje także: budowę kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki oraz wody opadowe; urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków; systemy obiegowego zasilania wodą; zabezpieczenia przed przenikaniem do rzek, mórz oraz innych akwenów zanieczyszczeń powstających przy transporcie wodnym; tworzenie stref ochrony źródeł i ujęć wody.

Inwestycje związane z gospodarką odpadami, ochroną i przywróceniem wartości użytkowej gleb oraz ochroną wód podziemnych i powierzchniowych to:

- działania związane z zapobieganiem zanieczyszczeniom poprzez modyfikowanie procesów technologicznych, w tym nowe techniki i technologie mało- i bezodpadowe,
- zbieranie (w tym selektywne) odpadów i ich transport,
- działania związane z recyklingiem odpadów,
- urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków,
- gospodarcze wykorzystanie odpadów, tj. metody i sposoby oraz urządzenia, w wyniku których następuje wyraźna redukcja ilościowa odpadów wytwarzanych bądź nagromadzonych na składowiskach, np. wykorzystanie odpadów do budowy nasypów drogowych, kolejowych, do podsadzania wyrobisk kopalnianych oraz wykorzystanie i przeróbkę odpadów przez zakłady przemysłowe,
- unieszkodliwianie odpadów, tj. metody i sposoby, w wyniku których następuje redukcja szkodliwości odpadów dla środowiska, czyli zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych z odpadami do powierzchniowych warstw ziemi, w tym budowę i urządzenie składowisk oraz stawów osadowych dla odpadów w powierzchniowych warstwach ziemi, urządzenie stref ochronnych wokół składowisk, zabiegi zabezpieczające przed pyleniem składowisk,
- rekultywację składowisk i obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałd, składowisk odpadów i stawów osadowych oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych, obejmującą etap zakończonej rekultywacji biologicznej bądź przekazanie zrekultywowanej powierzchni do zagospodarowania,
- przedsięwzięcia związane z zapobieganiem degradacji i dewastacji gleby, działanie związane z tarasowaniem i wyrównywaniem nierówności gleby, prowadzenie przeciwoerozyjnych nasadzeń oraz usuwanie skutków erozji,
- budowę, utrzymanie i obsługę urządzeń służących do neutralizacji zanieczyszczeń (skażeń) gleby, oczyszczania wód podziemnych, a także zapobieganie infiltracji (przenikaniu) zanieczyszczeń do gleby i wód podziemnych,
- wyposażenie w aparaturę kontrolno-pomiarową w zakresie gospodarki odpadami, ochrony gleby i wód podziemnych i powierzchniowych.

Inwestycje związane z ochroną różnorodności biologicznej i krajobrazu – inwestycje w ochronę i odbudowę gatunków i siedlisk; ochronę wartości estetycznych krajobrazu, jak również ochronę prawnie chronionych obiektów przyrodniczych; ochronę naturalnego i półnaturalnego krajobrazu.

Inwestycje związane ze zmniejszeniem hałasu i wibracji – inwestycje w urządzenia lub zakup wyposażenia, przy pomocy których uzyskuje się ogólne zmniejszenie poziomu hałasu w okolicy źródła i u „odbiorcy” (tj. budowa urządzeń antyhałasowych i inne działania zmniejszające uciążliwość hałasu drogowego, szynowego, a także powodowanego ruchem lotniczym); urządzenia i zakup przyrządów pomiarowych do pomiaru natężenia hałasu i wibracji.

Inwestycje związane z ochroną przed promieniowaniem jonizującym – zakup urządzeń lub wyposażenia zmniejszających skutki promieniowania jonizującego oraz przyrządów pomiarowych do mierzenia promieniowania.

Inwestycje związane z gospodarką wodną to:

- budowa ujęć służących do poboru wody: powierzchniowej, podziemnej i kopalnianej (również w energetyce zawodowej), łącznie z urządzeniami uzdatniającymi oraz wodną siecią magistralną i rozdzielczą (ujęcia, studnie, stacje uzdatniania, filtry, stacje pomp, doprowadzenie sieci wodociągowej – bez przyłączy do budynków i gospodarstw), budowa laboratoriów kontroli jakości wody, w tym automatycznych stacji pomiaru jakości wody,
- budowa: zbiorników retencyjnych (poza zbiornikami przeciwpożarowymi i wyrównania dobowego), stopni wodnych, żeglugowych i energetycznych oraz śluz i jazów,
- regulacja rzek i zabudowa potoków,
- budowa obwałowań przeciwpowodziowych,

- budowa stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.

Koszty bieżące ochrony środowiska – koszty obsługi i utrzymania działalności (technologię, procesu, wyposażenia). Ich głównym celem jest zapobieganie, zmniejszanie, unieszkodliwianie lub eliminowanie zanieczyszczeń i innych strat środowiskowych wynikających z bieżącej działalności jednostki.

Koszty bieżące ochrony środowiska brutto – koszty bieżące ochrony środowiska bez uwzględnienia przychodów wynikających ze sprzedaży zbywalnych produktów ubocznych, oszczędności lub otrzymanych subwencji.

Koszty ochrony środowiska netto – koszty bieżące brutto pomniejszone o przychody i oszczędności osiągnięte z tytułu funkcjonowania urządzeń ochronnych, subwencje z innych sektorów oraz przychody za usługi ochrony środowiska (głównie za oczyszczanie ścieków oraz transport i unieszkodliwianie odpadów).

Koszty działań własnych – koszty bieżące ponoszone na ochronę środowiska bez zakupów usług środowiskowych z jednostek zewnętrznych. Jest to suma kosztów pracy, kosztów zakupu dóbr, surowców i mediów używanych do ochrony środowiska oraz opłaty za dzierżawę wyposażenia środowiskowego.

Koszty działań podejmowanych we własnym zakresie są to m.in.:

- koszty amortyzacji urządzeń,
- koszty wynagrodzeń wraz z narzutami (wykazanych osób pracujących w ochronie środowiska i gospodarce wodnej),
- koszty zakupu surowców, materiałów i energii,
- opłaty ekologiczne (za korzystanie ze środowiska),
- opłaty za dzierżawę wyposażenia środowiskowego itp.

Koszty działań świadczonych przez podmioty zewnętrzne są to:

- koszty usług obcych – np. prowadzenie kontroli i monitoringu, oczyszczanie zanieczyszczonej gleby, wynagrodzenia konsultantów środowiskowych,
- opłaty usługowe – głównie za pobór wody, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, za wywóz, unieszkodliwianie odpadów, przekazanie odpadów do recyklingu lub odzysku.

Przychody osiągnięte z tytułu działalności służącej ochronie środowiska – przychody ze sprzedaży produktów ubocznych, odzyskanych w procesie oczyszczania lub nowo wytworzonych produktów.

Opłaty i zakupy usług środowiskowych – wszystkie płatności uiszczane jednostkom zewnętrznym w celu zmniejszenia negatywnego wpływu jednostki na środowisko.

Do opłat usługowych zaliczamy opłaty:

- za uzdatnianie i dostarczenie wody,
- za odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- za wywóz i/lub składowanie odpadów na wysypisku, za unieszkodliwianie odpadów inne niż składowanie, również za przeniesienie obowiązku odzysku, recyklingu odpadów na organizację odzysku,
- za oczyszczanie gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych przez jednostki zewnętrzne.

Subsydia i transfery – wszystkie typy finansowania działalności na rzecz ochrony środowiska przez zewnętrzne źródła finansowania (krajowe i zagraniczne).

Gospodarstwo domowe – zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się. Osoby samotne utrzymujące się samodzielnie tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe. Gospodarstwa domowe wyodrębnia się spośród ludności zamieszkałej w mieszkaniach (bez obiektów zbiorowego zakwaterowania). Wśród gospodarstw domowych wyróżniamy jednoosobowe i wieloosobowe (2 i więcej osobowe), a także rodzinne i nierodzinne.

Wydatki gospodarstw domowych na ochronę środowiska – opłacone należności gospodarstw domowych za usługi związane z ochroną środowiska oraz montaż, zakup i budowę urządzeń służących ochronie środowiska.

Wydatki gospodarstw domowych związane z usługami na rzecz ochrony środowiska - dotyczą takich usług jak:

- unieszkodliwianie ścieków: przez wywóz ścieków wozem asenizacyjnym, odprowadzenie ścieków do kanalizacji;

- wywóz odpadów (śmieci, osadów ściekowych) przez przedsiębiorstwa oczyszczania.

Wydatki gospodarstw domowych na zakup, montaż i budowę urządzeń i produktów służących bezpośrednio ochronie środowiska – to wydatki na:

- instalację podzielników, liczników ciepła i termostatów,
- modernizację instalacji ogrzewania budynku/mieszkania,
- montaż urządzeń oczyszczających gazy kominowe,
- zakup i montaż okien energooszczędnych (szczelnych) oraz redukujących hałas,
- docieplenie budynku,
- zakup i montaż katalizatorów do pojazdów samochodowych użytkowanych przez gospodarstwo domowe niewyposażonych w katalizatory fabrycznie,
- zakup i montaż instalacji gazowych do pojazdów samochodowych użytkowanych przez gospodarstwo domowe,
- zakup i naprawę rur wydechowych pojazdów z napędem spalinowym użytkowanych przez gospodarstwo domowe,
- badanie składu spalin i regulacja układu zasilania pojazdów użytkowanych przez gospodarstwo domowe (gaźnik, pompa wtryskowa),
- podłączenie do kanalizacji miejskiej, wiejskiej, grupowej itp.,
- budowę indywidualnej (przydomowej) oczyszczalni ścieków,
- wydatki na funkcjonowanie podczyszczalni lub oczyszczalni ścieków obsługującej gospodarstwo domowe,
- budowę przydomowych urządzeń do unieszkodliwiania odpadów,
- zakup pojemników, worków na odpady,
- zasadzenie drzew i krzewów na posesji zakupionych w celu podniesienia walorów estetycznych,
- remont elewacji domu przeprowadzony w celu podniesienia walorów estetycznych,
- budowę zapór ochronnych dla migrujących żab (głównie przy drogach),
- budowę gniazd bocianich,
- budowę płotów i osłon przeciwhałasowych, zasadzenie żywoptotów w celu ochrony przed hałasem.

Rozdział 6. Organizacja i zarządzanie realizacją badania

Jednostką autorską odpowiedzialną za metodologię badania, inicjowanie nowych rozwiązań oraz opracowywanie, analizę i prezentowanie wyników badania jest Departament Badań Przestrzennych i Środowiska Głównego Urzędu Statystycznego. Sprawuje on merytoryczny nadzór nad zachowaniem ciągłości i spójności badania, analizuje otrzymane informacje wynikowe i zajmuje się rozpowszechnianiem uzyskanych danych m.in. poprzez publikacje GUS oraz realizację zgłaszanego przez odbiorców (instytucje, organizacje, media, odbiorcy indywidualni itp.) zapotrzebowania na dane.

Jednostkami współpracującymi przy badaniu są:

- Urząd Statystyczny w Białymstoku – dla sprawozdań z zakresu gospodarowania wodą oraz ścieków (OS-3), oczyszczalni ścieków (OS-5), emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz stanu urządzeń oczyszczających (OS-1),
- Urząd Statystyczny w Katowicach – dla sprawozdań z zakresu odpadów, z wyłączeniem odpadów komunalnych (OS-6) oraz ekonomicznych aspektów ochrony środowiska (Załącznik do sprawozdań F-03, SP i SG-01- środki trwałe, OS-29/k, OS-GD),
- Urząd Statystyczny w Lublinie – dla danych dotyczących wodociągów i kanalizacji (M-06) oraz odpadów komunalnych (M-09),
- Urząd Statystyczny we Wrocławiu – dla danych dotyczących odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych (Załącznik do SG-01),
- Urząd Statystyczny w Łodzi (Wydział Informatyki) – w zakresie obsługi informatycznej dla badań dotyczących wydatków na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych (OS-GD),
- Centrum Informatyki Statystycznej.

Urzędy Statystyczne odpowiadają za opracowywanie, analizę i wdrażanie systemów informatycznych badania, pozyskiwanie danych, kontakty z respondentami, kontrolę i analizę danych, wyjaśnianie błędów oraz – dla wybranych badań – uogólnianie i szacowanie danych. Do nich należy także zatwierdzanie tablic kontrolnych i wynikowych oraz przygotowywanie i zatwierdzanie danych do zasilania BDL (Bank Danych Lokalnych), DBW (Dziedzinowe Bazy Wiedzy). Centrum Informatyki Statystycznej odpowiada

za opracowywanie i obsługę elektronicznych formularzy sprawozdań oraz opracowywanie aplikacji CAPI na potrzeby badania dotyczącego wydatków gospodarstw domowych ponoszonych na ochronę środowiska.

Sprawozdania sporządzane są z częstotliwością roczną, jedynie dane dotyczące wydatków poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych zbierane są co 3 lata, a w okresie między badaniami dane są szacowane. Terminy realizacji badań określone są w corocznie uaktualnianych harmonogramach przetwarzania badania.

Rozdział 7. Sposób prezentacji wyników badania

7.1. Przekroje

Dane z badania prezentowane są w formie analiz opisowych, tablic statystycznych, wykresów, map.

Dane dotyczące gospodarki wodno-ściekowej mogą być prezentowane według:

- jednostek podziału administracyjnego kraju, w tym w podziale na miasto i wieś,
- klasyfikacji rodzajów działalności (klasyfikacja PKD),
- dorzeczy, regionów hydrograficznych, regionalnych zarządów gospodarki wodnej.

Dane dotyczące zanieczyszczenia i ochrony powietrza mogą być prezentowane według:

- jednostek podziału administracyjnego kraju,
- klasyfikacji rodzajów działalności (klasyfikacja PKD),
- rodzajów emitowanych zanieczyszczeń.

Dane dotyczące zanieczyszczeń zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń mogą być prezentowane procentowo w stosunku do ilości zanieczyszczeń wytworzonych.

Nie jest wskazane, aby dane o emisji zanieczyszczeń gazowych prezentować w przeliczeniu na jednostkę powierzchni (np. na km²) na niskim poziomie podziału administracyjnego kraju (np. na poziomie gminy w Polsce). Zanieczyszczenia te wyemitowane bowiem w zakładzie położonym w danej gminie, rozprzestrzeniają się i przemieszczają do innych gmin, wpływając na jakość powietrza na ich terenie. Nie można zatem utożsamiać wielkości emisji z jakością powietrza w danym miejscu.

Dane dotyczące odpadów przemysłowych mogą być prezentowane według:

- jednostek podziału administracyjnego kraju,
- klasyfikacji rodzajów działalności (klasyfikacja PKD),
- rodzajów odpadów, zgodnie z Katalogiem odpadów,
- sposobów postępowania z odpadami, procesów odzysku i unieszkodliwiania.

Dane dotyczące odpadów komunalnych mogą być prezentowane według:

- jednostek podziału administracyjnego kraju,
- sektorów własności pomiotów odbierających/przetwarzających odpady (sektor publiczny, sektor prywatny),
- źródeł pochodzenia odpadów komunalnych (gospodarstwa domowe, inne źródła – handel, mały biznes, biura i instytucje oraz usługi komunalne),
- rodzajów (frakcji) odpadów.

Dane dotyczące nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej prezentowane są według:

- jednostek podziału administracyjnego kraju,
- klasyfikacji rodzajów działalności (klasyfikacja PKD),
- struktury kierunków ponoszonych nakładów,
- źródeł finansowania (np. środki własne, budżet, środki z zagranicy, fundusze ekologiczne, kredyty i pożyczki krajowe),
- grup inwestorów (przedsiębiorstwa, gminy, jednostki budżetowe),
- lokalizacji inwestycji (a nie siedziby jednostki sprawozdawczej).

Dane dotyczące kosztów bieżących ponoszonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną prezentowane są w podziale na:

- kraj,

- sekcje i działy Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD),
- sektory (sektor publiczny, gospodarczy i sektor usług ochrony środowiska),
- dziedziny ochrony środowiska.

Dane dotyczące wydatków poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych są prezentowane w podziale na kraj i dziedziny ochrony środowiska.

7.2. Publikacje i bazy danych

Wynikowe informacje statystyczne dotyczące aspektów ochrony środowiska dostępne są w opracowaniach:

a) Publikacje GUS – wydawane co roku:

- Ochrona Środowiska: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/srodowisko/ochrona-srodowiska-2019,1,20.html>,
- Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska (publikacja wydana po raz pierwszy w grudniu 2019, a do 2018 r. informacje z tego zakresu zawarte były w publikacji Ochrona Środowiska: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/srodowisko/ekonomiczne-aspekty-ochrony-srodowiska-2019,14,1.htm>,
- Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-rocznik-statystyczny-rzeczypospolitej-polskiej-2019,2,19.html>,
- Mały Rocznik Statystyczny Polski: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/maly-rocznik-statystyczny-polski-2019,1,21.html>,
- Rocznik Statystyczny Przemysłu: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-przemyslu-2019,5,13.html>,
- Rocznik Statystyczny Województw: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-wojewodztw-2019,4,14.html>,
- Infrastruktura komunalna: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/infrastruktura-komunalna-nieruchomosci/nieruchomosci-budynki-infrastruktura-komunalna/infrastruktura-komunalna-w-2017-r-,3,15.html>,
- Regiony Polski: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/miasta-wojewodztwa/regiony-polski-2019,6,13.html>,
- Polska w liczbach: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/inne-opracowania-zbiorcze/polska-w-liczbach-2019,14,12.html>,
- Wskaźniki zielonej gospodarki w Polsce: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/srodowisko/wskazniki-zielonej-gospodarki-w-polsce-2019-roku,10,1.html>,
- Rocznik Statystyki Międzynarodowej: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyki-miedzynarodowej-2019,10,7.html>,
- Roczniki Statystyczne poszczególnych województw:
 - <https://wroclaw.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-wojewodztwa-dolnoslaskiego-2019,2,22.html>
 - <https://bydgoszcz.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego-2019,4,12.html>
 - <https://lublin.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-wojewodztwa-lubelskiego-2019,2,19.html>
 - <https://zielonagora.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-wojewodztwa-lubuskiego-2019,4,15.html>
 - <https://lodz.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-wojewodztwa-lodzkiego-2019,6,21.html>
 - <https://krakow.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-wojewodztwa-malopolskiego-2019,8,16.html>
 - <https://warszawa.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-wojewodztwa-mazowieckiego-2019,4,19.html>
 - <https://opole.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-wojewodztwa-opolskiego-2019,4,16.html>
 - <https://rzeszow.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-wojewodztwa-podkarpackiego-2019,5,16.html>

- <https://bialystok.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-województwa-podlaskiego-2019,7,16.html>
- <https://gdansk.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-województwa-pomorskiego-2019,4,20.html>
- <https://katowice.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-województwa-slaskiego-2019,4,19.html>
- <https://kielce.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-województwa-swietokrzyskiego-2019,4,18.html>
- <https://olsztyn.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-województwa-warminsko-mazurskiego-2019,2,12.html>
- <https://poznan.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-województwa-wielkopolskiego-2019,2,15.html>
- <https://szczecin.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-województwa-zachodniopomorskiego-2019,6,19.html>

b) Informacje sygnalne:

- Ochrona Środowiska <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/srodowisko/ochrona-srodowiska-w-2018-roku,12,1.html>,
- Infrastruktura komunalna <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/infrastruktura-komunalna-nieruchomosci/nieruchomosci-budynki-infrastruktura-komunalna/infrastruktura-komunalna-w-2018-roku,10,2.html>,
- Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/srodowisko/ekonomiczne-aspekty-ochrony-srodowiska-2018-rok,11,1.html>.

c) Infografiki:

- Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska <https://stat.gov.pl/infografiki-widzety/infografiki/infografika-ekonomiczne-aspekty-ochrony-srodowiska,69,2.html>.

d) Internetowe bazy danych:

- Działowa Baza Wiedzy – DBW Stan i Ochrona Środowiska – Zanieczyszczenie i ochrona powietrza
http://swaid.stat.gov.pl/StanOchronaSrodowiska_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_SROD_3.aspx,
- Działowa Baza Wiedzy – DBW Stan i ochrona środowiska – Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych)
http://swaid.stat.gov.pl/StanOchronaSrodowiska_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_SROD_5.aspx,
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) według Katalogu odpadów
http://swaid.stat.gov.pl/StanOchronaSrodowiska_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_SROD_6.aspx,
- Bank Danych Lokalnych – <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>
- Bank Danych Lokalnych – Stan i ochrona środowiska – Gospodarka wodno-ściekowa w przemyśle,
- Bank Danych Lokalnych – Stan i ochrona środowiska – Oczyszczanie ścieków komunalnych,
- Bank Danych Lokalnych – Stan i ochrona środowiska – Zużycie wody i oczyszczalnie ścieków,
- Bank Danych Lokalnych – Stan i ochrona środowiska – Nieczystości ciekłe,
- Bank Danych Lokalnych – Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych,
- Bank Danych Lokalnych – Stan i ochrona środowiska – Odpady wytworzone i dotychczas składowane nagromadzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych),
- Bank Danych Lokalnych – Stan i ochrona środowiska – Odpady komunalne,
- Bank Danych Lokalnych – Stan i ochrona środowiska – Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania,
- Bank Danych Lokalnych – Stan i ochrona środowiska – Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wg źródeł finansowania,
- Bank Danych Lokalnych – Stan i ochrona środowiska – Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska – Nakłady na środki trwałe na 1 mieszkańca,

- Bank Danych Lokalnych – Stan i ochrona środowiska – Efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej oddane w roku sprawozdawczym,
- Strateg – System Monitorowania Rozwoju – Środowisko
<https://strateg.stat.gov.pl/dashboard/#/obszary-tematyczne/26>,
- Baza Eurostatu: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> – Environment and Energy – Water,
- Baza Eurostatu: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> – Environment – Waste,
- Baza Eurostatu <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> – Environment and Energy – Environmental protection expenditure,
- Baza OECD <https://www.oecd-ilibrary.org>,
- FAO-Food and Agriculture Organization of the United Nations (AQUASTAT)
<http://www.fao.org/aquastat/en/>.

7.3. Odbiorcy wyników badania

Głównymi użytkownikami badania są:

- placówki naukowe/badawcze, szkoły wyższe (nauczyciele akademicy i studenci),
- stowarzyszenia, organizacje, fundacje,
- szkoły (nauczyciele i uczniowie),
- administracja rządowa,
- Eurostat i inne zagraniczne instytucje statystyczne,
- odbiorcy indywidualni,
- Sejm, Senat,
- organizacje międzynarodowe,
- użytkownicy wewnętrzni – statystycy.

Użytkownicy danych wykorzystują je m.in. do prowadzenia analiz naukowych, określenia skutków prowadzonych polityk (polityka inwestycyjna, polityka społeczna, polityka ekologiczna państwa i inne), przygotowanie prac licencjackich, magisterskich, doktorskich i rozpraw naukowych.

Rozdział 8. Ocena jakości badania

Ocena jakości badania odbywa się na podstawie sześciu kryteriów: przydatności, dokładności, terminowości i punktualności, dostępności i przejrzystości, porównywalności, spójności. Taka analiza umożliwia określenie stopnia zgodności z przyjętymi założeniami, zidentyfikowanie słabych i mocnych stron badania oraz podejmowanie działań w celu zwiększenia jego skuteczności i efektywności. Narzędziem wykorzystywanym do przeprowadzania oceny jakości badania jest raport jakości sporządzany za każdy rok sprawozdawczy. Podsumowanie raportu dla każdego ze sprawozdań przedstawiono poniżej.

- **Sprawozdanie dotyczące gospodarowania wodą, ścieków i ładunków zanieczyszczeń (OS-3)**

Kompletność badania utrzymuje się na poziomie ok. 99%. W badaniu występują błędy nadmiernego pokrycia (<5%), podmiotowe błędy braku odpowiedzi (ok. 1%), małe błędy pomiaru wynikające z błędów respondenta oraz małe błędy przetwarzania. W celu zmniejszenia ww. błędów stosuje się takie metody jak: wyłączenie jednostek ze zbioru, kontrolę logiczno-rachunkową w aplikacji on-line oraz współpracę z jednostkami w celu wyjaśnienia błędów. Kontrola logiczno-rachunkowa ma charakter obligatoryjny. Wyłączenie jednostek ze zbioru ma charakter incydentalny. Jako metoda dominuje współpraca urzędu statystycznego realizującego badanie z jednostkami w celu wyjaśniania błędów. W badaniu nie stosuje się imputacji danych. Badanie zapewnia odpowiedni stopień zaspokojenia potrzeb użytkowników.

- **Sprawozdanie dotyczące oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich (OS-5)**

Kompletność badania utrzymuje się na poziomie 100%. W badaniu występują błędy nadmiernego pokrycia (<5%), małe błędy pomiaru wynikające z błędów respondenta oraz małe błędy przetwarzania. W celu zmniejszenia ww. błędów stosuje się aktualizację jednostek wybieranych do zbioru, kontrolę logiczno-rachunkową w aplikacji on-line, doskonalenie oprogramowania oraz współpracę z jednostkami w celu wyjaśnienia błędów. Kontrola logiczno-rachunkowa ma charakter obligatoryjny. Jako metoda dominuje współpraca urzędu statystycznego realizującego badanie z jednostkami w celu wyjaśniania

błędów. W badaniu nie stosuje się imputacji danych. Badanie zapewnia odpowiedni stopień zaspokojenia potrzeb użytkowników.

- **Sprawozdanie dotyczące wodociągów i kanalizacji (M-06)**

Kompletność badania utrzymuje się na poziomie ok. 98%. W badaniu występują błędy braku odpowiedzi (ok. 2%) oraz nieistotne błędy pomiaru wynikające z błędów respondenta. W celu zmniejszenia ww. błędów stosuje się przyjmowanie sprawozdań po terminie, udzielanie wyjaśnień respondentom oraz bezpośrednio nawiązywanie kontaktu z jednostką sprawozdawczą w celu uzyskania brakujących danych lub wyjaśnień. W badaniu nie stosuje się imputacji danych. Badanie zapewnia odpowiedni stopień zaspokojenia potrzeb użytkowników.

- **Sprawozdanie dotyczące utrzymania czystości i porządku w gminie obejmujące zakresem odpady komunalne i nieczystości ciekłe (zał. do sprawozdania SG-01)**

Kompletność badania wynosi 100%. Występują przedmiotowe błędy braku odpowiedzi (<5%), małe błędy respondenta, a także małe błędy przetwarzania. W celu zmniejszenia ww. błędów stosuje się doskonalenie reguł automatycznej kontroli arytmetyczno-logicznej działających podczas wprowadzania danych przez respondentów, uszczegółowienie objaśnień do formularza oraz udzielanie odpowiedzi i pomocy jednostkom sprawozdawczym. W badaniu nie stosuje się imputacji danych. Badanie zapewnia odpowiedni stopień zaspokojenia potrzeb użytkowników.

- **Sprawozdanie dotyczące emisji zanieczyszczeń powietrza oraz stanu urządzeń oczyszczających (OS-1)**

Jest to badanie częściowe, obejmujące ok. 2000 jednostek o największej w skali kraju emisji zanieczyszczeń do powietrza. Kompletność badania od kilku lat utrzymuje się na poziomie ok. 99%. W badaniu nie stosuje się procedury imputacji danych. Błędy nadmiernego pokrycia występują na poziomie poniżej 5%. W celu zmniejszenia ww. błędów, jednostki uczestniczące w poprzednim badaniu poddawane są analizie pod kątem aktywności prawno-ekonomicznej. Małe błędy pomiaru wynikające z błędów respondenta niwelowane są poprzez kontrolę logiczno-rachunkową aplikacji on-line i SIB oraz analizę danych przez pracownika US. W badaniu występują podmiotowe błędy braku odpowiedzi na poziomie poniżej 10%, które corocznie zmniejsza się poprzez bezpośrednio nawiązywanie kontaktu z jednostkami oraz ich monitorowanie. Występujące błędy przetwarzania wymagają prowadzenia analizy danych i doskonalenia oprogramowania poprzez wprowadzanie zmian w systemie informatycznym. Badanie zapewnia zaspokojenie potrzeb użytkowników.

- **Badanie dotyczące odpadów z wyłączeniem odpadów komunalnych (OS-6)**

Kompletność badania utrzymuje się na poziomie ok. 99%. W badaniu występują błędy braku odpowiedzi (podmiotowe <1%, przedmiotowe <5%), małe błędy pomiaru wynikające z błędów respondenta oraz małe błędy przetwarzania. W celu zmniejszenia ww. błędów stosuje się w formularzu elektronicznym dodatkowo sygnalizowanie informacji odnośnie różnicy między ilością wytworzonych odpadów ogółem w roku sprawozdawczym w odniesieniu do roku poprzedniego, z prośbą o wyjaśnienie zmiany w stosunku do roku ubiegłego, bezpośrednio nawiązywanie kontaktu z jednostką sprawozdawczą oraz ulepszanie metod weryfikacji danych. W badaniu nie stosuje się imputacji danych. Badanie zapewnia odpowiedni stopień zaspokojenia potrzeb użytkowników.

- **Badanie dotyczące odpadów komunalnych (M-09)**

Kompletność badania utrzymuje się na poziomie ok. 97%. W badaniu występują błędy braku odpowiedzi (podmiotowe ok. 3%, przedmiotowe <5%) oraz małe błędy pomiaru wynikające z błędów respondenta. W celu zmniejszenia ww. błędów stosuje się monitorowanie jednostek sprawozdawczych, przyjmowanie sprawozdań po terminie, uszczegóławianie pytań filtrujących oraz bezpośrednio nawiązywanie kontaktu z jednostką sprawozdawczą w celu uzyskania brakujących danych lub wyjaśnień. W badaniu nie stosuje się imputacji danych. Badanie zapewnia odpowiedni stopień zaspokojenia potrzeb użytkowników.

- **Badania dotyczące ekonomicznych aspektów ochrony środowiska**

Kompletność badania dotyczącego nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektach rzeczowych, na podstawie raportu kompletności, utrzymuje się na poziomie dla Zał. do F-03: 92%, Zał. do SP: ok. 90%, Zał. do SG-01 – środki trwałe: 100%.

Złożenie pozytywnie wypełnionego sprawozdania jest uzależnione od występowania zjawiska w jednostce w danym roku, czyli poniesienia nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej i/lub oddania efektów rzeczowych. Sprawozdania negatywne, tzn. takie, w których jednostki nie wykazały występowania zjawiska w danym roku, czyli nie poniosły nakładów na środki

trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej i/lub nie oddały efektów rzeczowych, traktowane są jako pełnowartościowe. Informacja o braku zjawiska w roku sprawozdawczym ma istotne znaczenie dla wyników badania.

W badaniu występują małe błędy pokrycia, błędy przetwarzania, błędy braku odpowiedzi oraz małe błędy pomiaru wynikające z błędów respondenta. W celu zmniejszenia ww. błędów stosuje się:

- monitowanie jednostek sprawozdawczych,
- testowanie i udoskonalanie aplikacji służącej pozyskiwaniu i przetwarzaniu danych oraz udoskonalanie systemu informatycznego badania (SIB),
- bezpośrednie nawiązywanie kontaktu z jednostką sprawozdawczą w celu uzyskania brakujących danych lub wyjaśnień,
- przeprowadzenie analizy badanego zjawiska pod kątem informacji z innych źródeł (Internet, strony rządowe),
- porównywanie danych statystycznych z danymi z innych sprawozdań (macierzystych).

W badaniu nie stosuje się imputacji danych. Badanie zapewnia odpowiedni stopień zaspokojenia potrzeb użytkowników.

Kompletność badania dotyczącego kosztów bieżących ponoszonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną, utrzymuje się na poziomie ok. 90%. Złożenie pozytywnie wypełnionego sprawozdania jest uzależnione od występowania zjawiska w jednostce w danym roku, czyli poniesienia kosztów bieżących na ochronę środowiska i/lub gospodarkę wodną. Sprawozdania negatywne (tzn. takie, w których jednostki nie wykazały na sprawozdaniu ww. kosztów bieżących w danym roku) traktowane są jako pełnowartościowe i informacja o braku zjawiska w roku sprawozdawczym ma istotne znaczenie dla wyników badania.

W badaniu występują małe błędy braku odpowiedzi oraz małe błędy pomiaru wynikające z błędów respondenta. W celu zmniejszenia ww. błędów stosuje się:

- monitowanie jednostek sprawozdawczych,
- testowanie i udoskonalanie aplikacji służącej pozyskiwaniu i przetwarzaniu danych oraz udoskonalanie systemu informatycznego badania (SIB),
- bezpośrednie nawiązywanie kontaktu z jednostką sprawozdawczą w celu uzyskania brakujących danych lub wyjaśnień,
- przeprowadzenie analizy badanego zjawiska pod kątem informacji z innych źródeł (Internet, strony rządowe),
- dodatkowe metody analizy zbiorów ogólnopolskich polegające na przygotowywaniu pomocniczych listowań wspierających analizę.

W badaniu nie stosuje się imputacji danych. Badanie zapewnia odpowiedni stopień zaspokojenia potrzeb użytkowników.

Badanie wydatków poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych realizowane na formularzu OS-GD – Kwestionariusz o wydatkach poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych według rodzajów nakładów i elementów środowiska, jest badaniem ankietowym, reprezentacyjnym. Z uwagi na małą próbę badawczą, w celu poprawy jakości wyników badania wymagana jest ciągła kontrola na wszystkich jego etapach, tj. zbierania i przetwarzania danych. Ankieter dokonuje rejestracji danych zawartych w ankiecie za pomocą specjalnie zaprojektowanej aplikacji mobilnej, która daje możliwość przeanalizowania danych i zasygnalizowania sytuacji błędnej. Rejestracja ankiety nie może zostać zakończona bez poprawy wszystkich wykrytych błędów, akceptacji przez ankietera sytuacji wątpliwych.

Duże znaczenie ma dobra współpraca ankietera z respondentami oraz jego zdolność powiązania i interpretacji różnych faktów. Wszelkie wątpliwości, co do otrzymanych danych ankieter wyjaśnia na bieżąco z respondentem.

W celu uniknięcia błędów interpretacyjnych (np. błędnego przyporządkowania wydatków do poszczególnych kategorii) niezbędne jest przygotowanie merytoryczne ankieterów poprzez organizację tematycznych szkoleń. W celu uniknięcia błędów przetwarzania, analizuje się i doskonali oprogramowanie, wprowadzając odpowiednie zmiany w aplikacji CAPI.

 GUS GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY , al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa www.stat.gov.pl		
Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	OS-3 Sprawozdanie o gospodarowaniu wodą, ściekach i ładunkach zanieczyszczeń	Portal sprawozdawczy GUS portal.stat.gov.pl Urząd Statystyczny 40-158 Katowice ul. Owocowa 3
Numer identyfikacyjny – REGON	za rok 2019	Termin przekazania: do 31 stycznia 2020 r.

Obowiązek przekazywania danych wynika z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 997, z późn. zm.).

(e-mail sekretariatu jednostki sporządzającej sprawozdanie – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

Lokalizacja zakładu		Symbole wpisywane w US
1	Województwo:	
2	Powiat:	^{a)}
3	Gmina:	
4	Miejscowość:	
5	Polska Klasyfikacja Działalności – PKD 2007	

^{a)} Symbol 7-cyfrowy.

Dział 1. Gospodarowanie wodą

Wyszczególnienie				dam ³ (tys. m ³)/rok (bez znaku po przecinku)	
0				1	
Woda pobrana z ujęć zakładu	podziemna (ze studni)		01		
	powierzchniowa śródlądowa		02		
	morskie wody wewnętrzne		03		
	z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych	razem		04	
		w tym	nadająca się do wykorzystania w zakładzie własnym lub innym	05	
			w tym z wiersza 05	użyta do produkcji w zakładzie własnym	06
			sprzedana lub przekazana	07	
	ogółem (wiersze 01+02+03+06+07)			08	
Zakup wody od innych jednostek			09		
	w tym z zagranicy kraju		10		
Zużycie wody na potrzeby zakładu	ogółem		11		
	w tym do produkcji	razem	12		
		w tym woda z sieci wodociągowej	13		
Sprzedaż wody			14		
	w tym za granicę kraju		15		
Straty wody w sieci (wiersze 08+09-11-14)			16		

Dział 2. Zamknięte obiegi wody

Wyszczególnienie		Ogółem (bez znaku po przecinku)
0		1
Pojemność instalacji zamkniętego obiegu wody w m ³	1	
Woda przepływająca przez zamknięty obieg w dam ³ (tys. m ³)/rok	2	
Woda pobrana na uzupełnienie ^{a)} zamkniętego obiegu wody w m ³ /rok	3	

^{a)} Z powodu strat wody, odświeżania obiegu, obniżenia temperatury itp.

Dział 3. Osady z oczyszczalni i podczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie		Ton suchej masy (bez znaku po przecinku)		
0		1		
Osady wytworzone w ciągu roku	ogółem (wiersze 02+03+04+05+06+08+09)	01		
	z tego	stosowane	w rolnictwie	02
			do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne	03
			do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu	04
		przekształcone termicznie	05	
		składowane		06
			w tym na terenie zakładu	07
		magazynowane czasowo	08	
	inne (jakie)	09		
	Osady dotychczas składowane (nagromadzone) na terenie własnym zakładu na składowisku (stan w końcu roku)		10	
Osady wykorzystane z dotychczas składowanych (nagromadzonych) do 1 stycznia 2019 r.		11		

Dział 4. Ścieki

Wyszczególnienie		dam ³ (tys. m ³)/rok (bez znaku po przecinku)		
0		1		
Ścieki odprowadzone	ogółem (wiersze 02+03)	01		
	do sieci kanalizacyjnej	02		
	do wód lub do ziemi	razem (wiersze 04+05+06+07)	03	
		z wiersza 03	z procesów produkcyjnych	04
			chłodnicze (niewymagające oczyszczania)	05
			z odwadniania zakładów górniczych	06
			pozostałe	07
	z ogółem (wiersz 01) ścieki zawierające substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego		08	
	z razem (wiersz 03) do wód morskich		09	

Dział 4. Ścieki (dokończenie)

Wyszczególnienie			dam ³ (tys. m ³)/rok (bez znaku po przecinku)
0			1
Ścieki odprowadzone do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	ogółem (wiersze 03–05)	10	
	oczyszczane (wiersze 12+13+14+15)	11	
	mechanicznie	12	
	chemicznie	13	
	biologicznie	14	
	z podwyższonym usuwaniem biogenów	15	
	nieoczyszczane (wiersze 10–11)	16	
Ścieki ponownie wykorzystane			17

Dział 5. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach wytworzonych i odprowadzonych do wód lub do ziemi w kg/rok (bez znaku po przecinku)

Wskaźniki			W ściekach ^{a)}	
			wytworzonych	odprowadzonych
0			1	2
BZT ₅		01		
ChZT (metodą dwuchromianową)		02		
Zawiesina ogólna		03		
Suma jonów chlorków i siarczanów		04		
Fenole lotne		05		
Substancje biogenne	azot ogólny	06		
	fosfor ogólny	07		
Metale ciężkie	rtęć	08		
	kadm	09		
	cynk	10		
	miedź	11		
	nikiel	12		
	chrom	13		
	ołów	14		
	arsen	15		
	wanad	16		
	srebro	17		

^{a)} Wartość netto (w przypadku jej braku podać wartość brutto).

Dział 6. Wody zasolone^{a)} i ich zagospodarowanie

Wyszczególnienie			Ogółem
0			1
Wody zasolone ^{a)} w dam ³ (tys.m ³)/rok (bez znaku po przecinku)	ogółem (wiersze 02+03)		01
	odprowadzone do wód		02
	zagospodarowane (wiersze 04+05+06+07)		03
	metodami	utyliczacji termicznej	04
		właczania do górotworu	05
		recyrkulacji	06
		innymi	07
Suma jonów chlorków i siarczanów w wodach zasolonych w tonach/rok (bez znaku po przecinku)	ogółem (wiersze 09+10)		08
	odprowadzonych do wód		09
	zagospodarowanych		10

^{a)} Łącznie z zasolonymi technologicznymi ściekami przemysłowymi.

Dział 7. Oczyszczalnie ścieków^{a)}

Rodzaj oczyszczalni		Liczba		Przepustowość projektowa oczyszczalni		Ścieki oczyszczone w m ³ /dobę
		oczyszczalni	dni pracy oczyszczalni w roku	w m ³ /dobę	wg BZT ₅ w kg/dobę	
0		1	2	3	4	5
Mechaniczna	1					
Chemiczna	2					
Biologiczna	3					
Z podwyższonym usuwaniem biogenów	4					

^{a)} Nie należy wykazywać separatorów wód opadowych i roztopowych.

Dział 8. Podczyszczalnie ścieków^{a)}

Rodzaj podczyszczalni		Liczba podczyszczalni	Ścieki podczyszczane w m ³ /dobę
0		1	2
Mechaniczna	1		
Chemiczna	2		
Biologiczna	3		

^{a)} Nie należy wykazywać separatorów wód opadowych i roztopowych.

Uwagi (opisać przede wszystkim przyczyny znaczących różnic w danych w stosunku do roku poprzedniego):

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego formularza	1		Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza	2	
--	---	--	--	---	--

(e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

(telefon kontaktowy
w zakresie sporządzonego sprawozdania)

(miejsowość, data)

Objaśnienia do formularza OS-3

Obowiązek statystyczny do sporządzania sprawozdania nakłada się na jednostki, które pobrały z ujęć własnych rocznie 5 000 m³ i więcej wody podziemnej albo 20 000 m³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadziły rocznie 20 000 m³ i więcej ścieków z wyjątkiem:

- przedsiębiorstw wodociągowych i kanalizacyjnych lub innych podmiotów powołanych przez organy administracji samorządowej i rządowej, których rodzaj działalności obejmuje prowadzenie wodociągów i kanalizacji w gospodarce komunalnej,
- jednostek organizacyjnych używających wyłącznie wodę zakupioną od wodociągów komunalnych i jednocześnie odprowadzających ścieki wyłącznie do kanalizacji,
- gospodarstw rolnych, używających wodę wyłącznie na potrzeby produkcji zwierzęcej i roślinnej, niebędących fermami przemysłowego chowu zwierząt.

Wielkość poboru wody, ilość i jakość odprowadzanych ścieków oraz ilość osadów ściekowych (i sposób postępowania z nimi) należy podawać na podstawie ewidencji pomiarów, do której prowadzenia zobowiązują każdy zakład ustawy:

- z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. poz. 1566, z późn. zm.),
- z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799, z późn. zm.),
- z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2018 r. poz. 1152),
- z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992, z późn. zm.)

Dział 1

W wierszu 03 należy podać wielkość poboru z morskich wód wewnętrznych.

Wykaz granic między śródlądowymi wodami powierzchniowymi a morskimi wodami wewnętrznymi i wodami morza terytorialnego określa załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie granic między śródlądowymi wodami powierzchniowymi a morskimi wodami wewnętrznymi i wodami morza terytorialnego (Dz. U. poz. 1138).

W wierszu 05 należy podać ilość wód grupy I i II (klasy IIA) wg klasyfikacji stosowanej w górnictwie, tj. wód, w których stężenie sumy jonów Cl⁻+SO₄²⁻ nie przekracza 1 800 mg/l.

W wierszu 11 należy podać wodę zużytą na cele produkcyjne, eksploatacyjne, administracyjne i socjalne zakładu, z wyłączeniem wody dostarczanej do budynków mieszkalnych (zakładowych lub innych). Sprawdzić, czy między przychodem i rozchodem wody zachodzi bilans: wiersze 08+09 = wierszom 11+14+16.

W wierszu 16 należy wykazać ilość wody, która została utracona w sferze procesów dystrybucyjnych (nieszczelności sieci wodociągowej, awarie itp.). W podanej wielkości nie należy uwzględnić wody zużytej w procesie technologicznym np. czyszczenie filtrów, płukanie sieci itp.

Dział 2

Jeżeli występuje obieg zamknięty, muszą być wypełnione równocześnie wiersze 1, 2 i 3.

Obieg zamknięty to układ, w którym występuje ciągła rotacja wody, zainstalowany w celu oszczędnego gospodarowania wodą oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko tj. zmniejszenia ilości pobieranych wód i odprowadzanych ścieków. Nie zalicza się do obiegów zamkniętych instalacji centralnego ogrzewania i wielokrotnego wykorzystania wody w zakładach eksploatacji kruszywa.

Wiersz 1 – to objętość wody potrzebnej do jednorazowego napełnienia instalacji obiegu zamkniętego.

Wiersz 2 – to pojemność obiegu (wiersz 1) pomnożona przez liczbę okrążeń wody w obiegu w ciągu roku.

Dział 3

Dział ten wypełniają te jednostki sprawozdawcze, które posiadają oczyszczalnie ścieków i wykazały dane w dziale 4 wierszu 11, oraz te, które stosują podczyszczanie ścieków i wykazują zapisy w dziale 8 rubr. 2 i w badanym okresie czyściły komory i wydobły z nich powstałe osady. Osady należy wykazywać w **tonach suchej masy**, którą wylicza się, mnożąc masę wytworzonych osadów przez średni udział w nich suchej masy wg wzoru:

$$m_2 = m_1 \frac{100 - w}{100}$$

gdzie: m₂ - sucha masa osadu w tonach,
m₁ - osad wytworzony (uwodniony) w tonach,
w - średnie uwodnienie osadu w %.

W wierszu 01 należy podać suchą masę osadów ściekowych wytworzonych w roku sprawozdawczym.

W wierszu 02 należy wydzielić z wiersza 01 osady wykorzystane do celów rolniczych w roku sprawozdawczym, rozumiane jako zastosowanie osadów do uprawy płodów rolnych, włączając w to uprawy przeznaczone do produkcji pasz.

W wierszu 04 należy wydzielić z wiersza 01 osady przetworzone agrotechnicznie na kompost, czyli wykorzystane do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu.

W wierszu 05 należy wydzielić z wiersza 01 osady ściekowe poddane procesom spalania i pirolizy.

W wierszu 06 należy wydzielić osady ściekowe składowane z wytworzonych w ciągu roku (na terenach własnych i obcych).

W wierszu 07 należy wydzielić z wiersza 06 osady ściekowe składowane na terenie własnym zakładu. Należy przy tym zwrócić uwagę na logiczne zależności pomiędzy zapisami w wierszach 07, 10, 11, szczególnie w okresie dwóch kolejnych lat. Na ilość osadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na terenie zakładu na koniec roku sprawozdawczego (w. 10) mają wpływ osady nagromadzone na koniec roku poprzedniego powiększone o ewentualne osady składowane na terenie zakładu z wytworzonych w ciągu roku (w. 07) minus wykorzystanie osadów z nagromadzonych do 1 stycznia 2019 roku (w. 11). Jeżeli jednostka składa równocześnie sprawozdanie OS-6 (o odpadach), powinna sprawdzić, czy istnieje porównywalność z danymi wykazanymi w tym sprawozdaniu dotyczącym osadów z zakładowych oczyszczalni ścieków, uwzględniając, że w sprawozdaniu OS-6 dane z tego zakresu podawane są w uwodnieniu, a nie w suchej masie, oraz w innej jednostce miary (w tys. ton).

W wierszu 08 należy wydzielić z wiersza 01 osady czasowo przechowywane, których konieczność magazynowania wynika z procesów technologicznych, organizacyjnych lub w celu zebrania odpowiedniej ilości do transportu. Okres ich przechowywania nie może przekraczać terminów określanych w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

W wierszu 09 należy wydzielić z wiersza 01 osady ściekowe wykorzystane/przeznaczone na inne cele i wymienić jakie.

W wierszu 10 należy podać osady nagromadzone na składowiskach, zarówno w roku sprawozdawczym, jak i w latach poprzednich, na terenie własnym zakładu.

W wierszu 11 należy wykazać osady poddane odzyskowi lub unieszkodliwieniu w ciągu roku z osadów składowanych (nagromadzonych) na terenie oczyszczalni do 1 stycznia 2019 roku.

Dział 4

Ściekami są wprowadzane do wód lub do ziemi, lub sieci kanalizacyjnej:

- wody zużyte na cele bytowe lub gospodarcze,
- ciekłe odchody zwierzęce, z wyjątkiem gnojówki i gnojowicy przeznaczonych do rolniczego wykorzystania w sposób i na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu,
- wody odciekowe ze składowisk odpadów oraz obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, w których są składowane odpady wydobywcze niebezpieczne oraz odpady wydobywcze inne niż niebezpieczne i obojętne, miejsc magazynowania, prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów, wykorzystane solanki, wody lecznicze i termalne,
- wody pochodzące z obiegów chłodzących elektrowni lub elektrociepłowni,
- wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych, **z wyjątkiem wód wtłaczanych do górotworu**, jeżeli rodzaje i ilość substancji zawartych w wodzie wtłaczanej do górotworu są tożsame z rodzajami i ilościami substancji zawartych w pobranej wodzie, **z wyłączeniem niezanieczyszczonych wód pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych**,

– wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów gospodarki rybackiej, charakteryzujących się poborem zwrotnym, o ile ilość i rodzaj substancji zawartych w tych wodach przekracza wartości ustalone w warunkach wprowadzania ścieków do wód określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.

W wierszu 01 należy podać ogólną ilość wytworzonych (odprowadzonych z jednostki sprawozdawczej) ścieków (ścieki bytowo-gospodarcze, z procesów produkcyjnych, wody chłodnicze, zanieczyszczone wody z odwadniania zakładów górniczych), a także zanieczyszczone wody opadowe. Przez wody chłodnicze należy rozumieć wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych do celów chłodzenia. Są to zwykle wody podgrzane, które powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

W wierszu 02 należy wykazać ścieki odprowadzone do sieci kanalizacyjnej, będącej w posiadaniu przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego.

W wierszu 04 poza ściekami powstającymi w procesach produkcyjnych należy również ująć zanieczyszczone wody chłodnicze, które wymagają oczyszczenia (patrz kryteria dla wód chłodniczych określone w objaśnieniach do wiersza 05).

W wierszu 05 należy wydzielić z wiersza 03 wody chłodnicze jako ścieki niewymagające oczyszczenia, które są odprowadzane do wód i muszą one spełniać następujące warunki:

- są odprowadzane do wód wydzielonym dla nich systemem kanalizacji i nie następuje mieszanie ich z innymi ściekami wymagającymi oczyszczenia,
- ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych (po procesie produkcyjnym) nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura określona w pozwoleniu wodnoprawnym dla odprowadzanych wód chłodniczych nie przekracza $+35^{\circ}\text{C}$, z wyjątkiem morza terytorialnego.

W przypadku odprowadzania wód chłodniczych bez ważnego pozwolenia wodnoprawnego całość tych wód należy traktować jako ścieki nieoczyszczane.

Wiersz 06 – przez wody z odwadniania zakładów górniczych należy rozumieć wody pochodzące z odwadniania zakładów wydobywających kopaliny podstawowe i pospolite (w tym zamkniętych obiektów górniczych) w związku z koniecznością zapewnienia ich użytkowania lub istnienia (zabezpieczenia przed zalaniem).

W wierszu 07 należy ująć m.in. wody zużyte na cele bytowe lub gospodarcze, wody opadowe lub roztopowe pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych o trwałej nawierzchni, ujęte w systemy kanalizacyjne, z wyjątkiem kanalizacji ogólnospławnej, wody skażone promieniotwórczo, ciekłe odchody zwierzęce, z wyjątkiem gnojówki i gnojowicy.

Wiersz 08 – ścieki które zawierają substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego zgodnie z wykazami I i II do rozporządzenia w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

W wierszu 09 należy wydzielić z wiersza 03 ścieki odprowadzone bezpośrednio do Morza Bałtyckiego.

W wierszu 11 należy podać ścieki poddane procesowi oczyszczenia. W statystyce dane o ściekach przemysłowych oczyszczanych obejmują ścieki oczyszczone odprowadzone do wód lub do ziemi. W zależności od rodzaju ścieków, zawartych w nich zanieczyszczeń oraz wymagań stawianych ściekom odprowadzanym do odbiornika mogą być one oczyszczane w różnym stopniu – mechanicznie, chemicznie, biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów. W przypadku kilkustopniowego oczyszczenia ścieków przyjmuje się ostatni stopień oczyszczenia, np. oczyszczanie ścieków mechaniczne i biologiczne kwalifikuje się jako oczyszczanie biologiczne; mechaniczne i chemiczne jako chemiczne itp.

W wierszu 12 należy podać ścieki oczyszczane mechanicznie, czyli ścieki poddane procesowi oczyszczenia w oczyszczalniach mechanicznych przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy i osadników. Mechaniczne oczyszczanie ścieków polega na usuwaniu jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i zawieszonych opadających oraz tłuszczów i olejów.

W wierszu 13 należy podać ścieki, które po oczyszczeniu mechanicznym są poddane procesowi oczyszczenia przy zastosowaniu metod chemicznych, takich jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym i innych, powodujących wytrącanie niektórych związków rozpuszczalnych lub neutralizację ścieków.

W wierszu 14 należy podać ścieki oczyszczane biologicznie, czyli poddane procesowi usuwania zanieczyszczeń przy wykorzystaniu specyficznej mikroflory i mikrofauny.

W wierszu 15 należy podać ścieki oczyszczane z zastosowaniem technologii umożliwiających wysoko efektywne usuwanie azotu, fosforu lub fosforu i azotu łącznie (metody biologiczne, w tym z ewentualnie chemicznym strącaniem fosforu).

W wierszu 17 należy podać ilość ścieków ponownie wykorzystanych przez jednostkę w roku sprawozdawczym.

Dział 5

Wypełniają tylko te jednostki, które posiadają zapis w dziale 4 wiersz 10, czyli odprowadzają ścieki wymagające oczyszczenia. W dziale należy wykazać ładunki zanieczyszczeń w ściekach wytworzonych i odprowadzonych do wód lub do ziemi rozumianych jako iloczyn natężenia przepływu ścieków i stężenia zawartych w nich zanieczyszczeń.

Dział 6

Dotyczy wód zasolonych z odwadniania zakładów górniczych, jak również ścieków powstających w procesach technologicznych (np. z instalacji odsiarczania spalin), w których stężenie sumy jonów $\text{Cl}^- + \text{SO}_4^{2-}$ przekracza 1 800 mg/l. Dzielą się one na miernie zasolone (stężenie $\text{Cl}^- + \text{SO}_4^{2-}$ – od 1 800 mg/l do 42 000 mg/l) i silnie zasolone (stężenie $\text{Cl}^- + \text{SO}_4^{2-}$ – powyżej 42 000 mg/l).

Utylizacja termiczna (wiersz 04) polega na wytrąceniu względnie wykrystalizowaniu z wody składników mineralnych. Zatlaczanie do górotworu (wiersz 05) polega na gromadzeniu wód zasolonych w głębszych utworach geologicznych charakteryzujących się odpowiednią porowatością i wodoprzepuszczalnością. Recyrkulacja (wiersz 06) polega na wtłaczaniu wód zasolonych do drenowanych przez wyrobiska górnicze utworów wodonośnych poza obrębem robót górniczych. Pod pojęciem zagospodarowania wód zasolonych metodami innymi (wiersz 07) należy rozumieć użycie ich do produkcji nawozów, do podszadzenia wyrobisk górniczych itp.

Uwaga: Dane w rubryce 1 wiersz 09 powinny być mniejsze lub równe danym w dziale 5 rubryka 2 wiersz 04 podzielone przez 1000.

Dział 7

O kwalifikacji rodzaju oczyszczalni (jako obiektu) decyduje najwyższy stopień oczyszczenia ścieków, np. oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna powinna być wykazana jako biologiczna (zapisy w wierszu 3), mechaniczno-chemiczna jako chemiczna (zapisy w wierszu 2).

Wiersz 1 należy wypełnić wówczas, jeśli istnieją urządzenia do wyłącznie mechanicznego oczyszczenia.

W przypadku kiedy jednostka posiada więcej niż jedną oczyszczalnię tego samego rodzaju (zapisy w dziale 7 rubryka 1 są większe od 1), należy wykazać sumaryczną przepustowość (rubryka 3) i całkowitą ilość ścieków oczyszczanych z wszystkich oczyszczalni (rubryka 5).

W rubr. 4 należy podać dobowy ładunek BZT₅ w ściekach dopływających do oczyszczalni według dokumentacji technicznej.

Uwaga: w dziale tym nie należy wykazywać separatorów wód opadowych i roztopowych. Informację o separatorach proszę zamieścić w polu uwagi.

Dział 8

Jako podczyszczalnie ścieków należy rozumieć urządzenia powodujące obniżenie stężeń zanieczyszczeń w ściekach w stopniu umożliwiającym ich odprowadzenie do sieci kanalizacyjnej. Zasady wypełniania tego działu są identyczne jak działu 7.

 GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY , al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa www.stat.gov.pl		
Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	OS-5 Sprawozdanie z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich	Portal sprawozdawczy GUS portal.stat.gov.pl Urząd Statystyczny 15-875 Białystok ul. Krakowska 13
Numer identyfikacyjny – REGON	_____	Termin przekazania: do 31 stycznia 2020 r.
		za rok 2019

Obowiązek przekazywania danych wynika z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 649, z późn. zm.).

Zbierane na tym formularzu dane podlegają bezwzględnej ochronie zgodnie z zasadą tajemnicy statystycznej (art. 10 ustawy o statystyce publicznej).

(e-mail sekretariatu jednostki sporządzającej sprawozdanie – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

Nazwa oczyszczalni:	Rodzaj oczyszczalni <i>(proszę wstawić symbol X przy właściwej odpowiedzi):</i>
Lokalizacja oczyszczalni (powiat, gmina, miejscowość):	komunalna 1. ☐
	przemysłowa (zakładowa) 2. ☐

Dział 1. Oczyszczanie ścieków i osady ściekowe

Wyszczególnienie			Oczyszczalnia mechaniczna	Oczyszczalnia biologiczna	Oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem biogenów	
0			1	2	3	
Wielkość oczyszczalni wg projektu	m ³ /dobę	01				
	równoważna liczba mieszkańców (RLM)	02				
Ścieki w dam ³ (tys. m ³)/rok (bez znaku po przecinku)	dopływające do oczyszczalni	03				
	oczyszczane ogółem	04				
	w tym bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych	05				
	z wiersza 05 ścieki oczyszczane z poszczególnych gmin miejskich, wiejskich lub miejsko-wiejskich (wymienić)		06			
			07			
			08			
			09			
			10			
			11			
			12			
			13			
			14			
		15				
	z wiersza 04 ścieki dowożone do oczyszczalni	16				
	Osady z oczyszczalni ścieków w tonach suchej masy (bez znaku po przecinku)	wytworzone w ciągu roku (wiersze 18+19+20+21+22+24+25)	17			
z tego stosowane		w rolnictwie	18			
		do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne	19			
		do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu	20			
z tego		przekształcone termicznie	21			
		składowane	22			
		w tym na terenie oczyszczalni	23			
		magazynowane czasowo	24			
		inne (wymienić jakie?)	25			
dotychczas składowane (nagromadzone) na terenie oczyszczalni na: składowiskach (stan w końcu roku)		26				
wykorzystane z dotychczas składowanych (nagromadzonych) do 1 stycznia roku sprawozdawczego		27				

Dział 2. Ładunki zanieczyszczeń w kg/rok (bez znaku po przecinku)

Rodzaje zanieczyszczeń		W ściekach	
		dopływających do oczyszczalni	odprowadzonych do odbiornika
0		1	2
BZT ₅	1		
ChZT (metodą dwuchromianową)	2		
Zawiesiny	3		
Azot ogólny	4		
Fosfor ogólny	5		
Rtęć	6		
Kadm	7		
Cynk	8		
Miedź	9		
Nikiel	10		
Chrom	11		
Ołów	12		
Arsen	13		
Wanad	14		
Srebro	15		

Dział 3. Dane uzupełniające

1	Czy oczyszczalnia posiada urządzenia do pomiaru natężenia przepływu (zakreślić właściwą odpowiedź)	tak nie
2	Szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (w osobach)	
3	Z wiersza 2 ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków z poszczególnych gmin miejskich, wiejskich lub miejsko-wiejskich (wymienić jak w dziale 1 wiersze 06 – 15)	1
		2
		3
		4
		5
		6
		7
		8
		9
		10
4	Ilość ścieków odprowadzonych po oczyszczeniu bezpośrednio do Morza Bałtyckiego – z wiersza 05 działu 1 w dm ³ (tys. m ³)/rok (bez znaku po przecinku)	
5	Liczba dni pracy oczyszczalni w roku	

Uwagi do działów 1 – 3 (opisać przede wszystkim przyczyny nie wypełnienia sprawozdania oraz znaczących różnic w danych w stosunku do roku poprzedniego):

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego formularza	1		Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza	2	
--	---	--	--	---	--

(e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania – WYPELNIĄĆ WIELKIMI LITERAMI)

(telefon kontaktowy
w zakresie sporządzonego sprawozdania)

(miejscowość, data)

Objaśnienia do formularza OS-5

Każda oczyszczalnia (mechaniczna, biologiczna oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów) składa sprawozdanie na oddzielnym formularzu. O klasyfikacji oczyszczalni decyduje ostatni stopień oczyszczania. Dodatkowo powinny złożyć sprawozdanie oczyszczalnie przemysłowe (zakładowe), jeśli oczyszczają one ścieki komunalne. Wówczas nie wypełnia się w dziale 1 wierszy 01, 02 i 17 do 27, zaś w wierszach 03–16 działu 1 oraz w dziale 2 podaje się **tylko dane dot. ścieków komunalnych** (dopływających do oczyszczalni oczyszczanych i dowożonych do oczyszczalni oraz ładunki w nich zawarte).

Informacje o ilości i jakości ścieków (ładunki zanieczyszczeń) oraz osadach ściekowych i sposobie postępowania z nimi należy podawać na podstawie ewidencji pomiarów, do prowadzenia których zobowiązują każdą oczyszczalnię ustawy:

- z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2018 poz. 799),
- z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. 2018 poz. 1152),
- z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2018 poz. 992),
- z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz.U. 2017 poz. 1566)

oraz rozporządzenie Rady Ministrów:

- z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za usługi wodne (Dz.U. 2017 poz. 2502),
- a także rozporządzenia Ministra Środowiska:
- z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzenia i innych danych oraz terminów i sposobów ich prezentacji (Dz. U. nr 215 poz. 1366),
 - z dnia 27 lutego 2014 r. w sprawie wykazów urządzeń zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat (Dz. U. poz. 274, z późn. zm.),
 - z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. poz. 1800),
 - z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. poz. 1973).

Dział 1

O kwalifikacji rodzaju oczyszczalni (jako obiektu) decyduje najwyższy stopień oczyszczania ścieków np. oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna powinna być wykazana jako biologiczna.

Oczyszczalnia mechaniczna (rubryka 1) to zespół urządzeń (kraty, osadniki, piaskowniki, odtłuszczacze) służących do usuwania ze ścieków zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych, zawiesin, tłuszczów i olejów.

Oczyszczalnia biologiczna (rubryka 2) to zespół urządzeń (złoża biologiczne, urządzenia osadu czynnego, komory fermentacyjne) służących głównie do usuwania ze ścieków rozpuszczonych substancji organicznych.

Oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem biogenów (rubryka 3) to obiekty o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania ścieków o zwiększonym stopniu usuwania azotu, fosforu lub azotu i fosforu łącznie, głównie metodą biologiczną (w tym również chemiczne strącanie fosforu).

Oczyszczalnie mechaniczno-chemiczne należy zakwalifikować albo do oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania biogenów (jeśli np. występuje chemiczne strącanie fosforu), albo do oczyszczalni mechanicznej w przypadku przewagi metod oczyszczania ścieków tylko z zanieczyszczeń nierozpuszczalnych.

W wierszu 01 należy podać przepustowość dobową według dokumentacji technicznej.

W wierszu 02 należy podać równoważną liczbę mieszkańców według dokumentacji technicznej albo obliczyć RLM, dzieląc przyjęty w tej dokumentacji dobowy ładunek BZT₅ w ściekach dopływających do oczyszczalni przez ładunek BZT₅ pochodzący od 1 mieszkańca, tj. 60 g O₂/dobę.

Wiersz 03 to ilość ścieków dopływających do oczyszczalni systemem kanalizacyjnym oraz ścieki dowożone do oczyszczalni taborem asenizacyjnym, które następnie mogą być w całości poddane procesowi oczyszczania (wówczas wiersz 03=04) lub też, ze względu np. na niedostateczną przepustowość oczyszczalni, część z nich może być kierowana bezpośrednio do odbiornika w stanie nieoczyszczonym (wiersz 03 > 04).

Wiersz 04 to ilość ścieków oczyszczanych łącznie ze ściekami dowożonymi, wodami infiltracyjnymi oraz opadowymi lub roztopowymi pochodzącymi z powierzchni zanieczyszczonych o trwałej nawierzchni, ujęte w otwartych lub zamkniętych systemach kanalizacyjnych.

W wierszu 05 należy wydzielić z wiersza 04 ścieki oczyszczane, bez wód opadowych i infiltracyjnych oraz bez ścieków dowożonych bezpośrednio do oczyszczalni beczkowozami (z pominięciem sieci kanalizacyjnej). Ścieki dowożone do oczyszczalni należy wykazać w wierszu 16.

Objętość wód opadowych można oszacować na podstawie:

1. Zapisów urządzeń rejestrujących natężenie przepływu ścieków w oczyszczalni:

$$Q_{op} = 0,001 \sum_{i=1}^n (Q_i - Q_{sr})$$

gdzie: Q_{op} – roczna objętość wód opadowych (w tys. m³/rok),
 Q_i – dobową objętość ścieków w dobie z opadem (m³/d),
 Q_{sr} – średniodobowa objętość ścieków w okresach suchych (m³/d),
 n – liczba dób z opadem

2. Analizy pracy pomp deszczowych zainstalowanych w oczyszczalni:

$$Q_{op} = top \cdot W \cdot 0,001 \text{ (tys. m}^3\text{/rok)}$$

gdzie: Q_{op} – roczna objętość wód opadowych (tys. m³/rok),
 top – liczba godzin pracy pomp deszczowych w ciągu roku,
 W – wydajność pomp deszczowych (m³/h).

Wiersze 06 - 15 – należy wypełnić, **gdy oczyszczalnia oczyszcza ścieki z kilku gmin miejskich, wiejskich lub miejsko-wiejskich**. Dodatkowo wiersz 06 należy wypełnić w przypadku, gdy oczyszczalnia oczyszcza ścieki z jednej gminy lecz ścieki te pochodzą z innej gminy niż gmina, w której zlokalizowana jest oczyszczalnia. W powyższych przypadkach w rubryce 0 należy wpisać nazwy tych gmin, w rubryce 1 - 3 zaś podać ścieki oczyszczane z tych gmin, bez wód opadowych, infiltracyjnych i ścieków dowożonych do oczyszczalni. Wówczas wiersze 06+07+08+09+10+11+12+13+14+15 = wiersz 05.

W wierszach 17 - 27 należy podać zgodnie z danymi w „Karcie ewidencji komunalnych osadów ściekowych” (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów) ilość osadów **w tonach suchej masy**.

W wierszu 17 należy podać ilość osadów ściekowych **w tonach suchej masy**, którą wylicza się, mnożąc masę osadów uwodnionych przez średnią zawartość suchej masy, wg wzoru:

$$m_2 = m_1 \frac{s}{100}$$

gdzie: m_2 – sucha masa osadu w tonach
 m_1 – osad wytworzony (uwodniony) w tonach
 s – średnia zawartość suchej masy w % (wykazana w „Karcie ewidencji komunalnych osadów ściekowych”).

W wierszu 18 należy wydzielić z wiersza 17 osady wykorzystane do celów rolniczych w roku sprawozdawczym, rozumianych jako zastosowanie osadów do uprawy płodów rolnych, włączając uprawy przeznaczone do produkcji pasz.

W wierszu 20 należy wydzielić z wiersza 17 osady przetworzone agrotechnicznie na kompost, czyli wykorzystane do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu.

W wierszu 21 należy wydzielić z wiersza 17 osady ściekowe poddane procesom spalania i pirolizy.

W wierszu 22 należy wydzielić osady ściekowe składowane, z wytworzonych w ciągu roku (na terenach własnych i obcych).

W wierszu 23 należy wydzielić z wiersza 22 osady ściekowe składowane na terenie własnym oczyszczalni. Należy przy tym **zwrócić uwagę na logiczne zależności** pomiędzy zapisami w wierszach 23, 26, 27, szczególnie w okresie dwóch kolejnych lat. Ilość osadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na terenie oczyszczalni na koniec roku sprawozdawczego (w.26) to osady składowane (nagromadzone) na koniec roku poprzedniego powiększone o ewentualne osady składowane na terenie oczyszczalni z wytworzonych w ciągu roku (w.23) minus wykorzystanie osadów z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego (w.27). Jeżeli jednostka składa równocześnie sprawozdanie OS-6 (o odpadach), **powinna sprawdzić, czy istnieje porównywalność z danymi wykazanymi w tym sprawozdaniu, uwzględniając, że w sprawozdaniu OS-6 dane z tego zakresu (kod: 19 08 05) podawane są w uwodnieniu, a nie w suchej masie, oraz w innej jednostce miary (w tys. ton)**.

W wierszu 24 należy wydzielić osady ściekowe magazynowane czasowo (przejściowo) przechowywane, których konieczność magazynowania wynika z procesów technologicznych, organizacyjnych lub w celu zebrania odpowiedniej ilości do transportu. Okres ich przechowywania nie może przekraczać terminów określonych w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

W wierszu 25 należy wydzielić z wiersza 17 osady wykorzystane/przeznaczone na inne cele, np. dostosowanie gruntów do planów zagospodarowania przestrzennego lub do decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W wierszu 26 podać osady składowane (nagromadzone) w tonach suchej masy w okresie sprawozdawczym i w latach poprzednich, na składowiskach na terenie oczyszczalni.

W wierszu 27 należy podać osady poddane odzyskowi lub unieszkodliwieniu w ciągu roku sprawozdawczego z osadów składowanych (nagromadzonych) na terenie oczyszczalni do 1 stycznia roku sprawozdawczego.

Dział 2

Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego należy dokonywać pomiarów ilości i jakości ścieków dopływających i odpływających z oczyszczalni.

W dziale należy wykazać ładunki zanieczyszczeń w ściekach dopływających do oczyszczalni i odprowadzonych do odbiornika (do wód lub do ziemi) rozumianych jako iloczyn natężenia przepływu ścieków i stężenia zawartych w nich zanieczyszczeń.

Azot ogólny (wiersz 4) to suma azotu amonowego, azotanowego, azotynowego i organicznego.

Dział 3

W wierszu 2 należy podać szacunek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, np.: w oparciu o umowy na odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, liczbę przyłączy kanalizacyjnych, danych o ludności korzystającej z oczyszczalni uzyskanych ze spółdzielni mieszkaniowych lub danych projektowych oczyszczalni.

Uwaga: oszacowana liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków **nie może być większa** od liczby ludności zamieszkałej w danej gminie (według stanu na 30 czerwca okresu sprawozdawczego, dostępnej m.in. w US właściwym dla danej gminy). Nie należy wykazywać ludności czasowo przebywającej na terenie danej gminy (w celach turystycznych) oraz pracowników zakładów, od których ścieki płyną na oczyszczalnię.

Wiersz 3 należy wypełnić, **gdy oczyszczalnia oczyszcza ścieki z kilku gmin miejskich, wiejskich lub miejsko-wiejskich**. Wówczas w pkt 1 – 10 należy wpisać nazwy tych gmin oraz podać dla nich liczbę ludności korzystającej z oczyszczalni. Wtedy wiersz 2 = wiersz 3 pkt 1+2+3+4+5+6+7+8+9+10.

Wiersz 4 dotyczy oczyszczalni z miejscowości nadmorskich, z których ścieki po oczyszczeniu odprowadzane są kolektorami bezpośrednio do Morza Bałtyckiego. Nie należy w tym wierszu uwzględniać ścieków odprowadzanych do Bałtyku rzekami.

 GUS GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY , al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa <i>www.stat.gov.pl</i>		
Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	M-06 Sprawozdanie o wodociągach i kanalizacji	Portal sprawozdawczy GUS portal.stat.gov.pl Urząd Statystyczny 20-068 Lublin ul. St. Leszczyńskiego 48
Numer identyfikacyjny – REGON	za 2019 r.	Termin przekazania: do 2 lutego 2020 r.

Obowiązek przekazywania danych wynika z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 997, z późn. zm.).

(e-mail sekretariatu jednostki sporządzającej sprawozdanie – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

Dział 1. Eksploatacja wodociągu i kanalizacji

Wyszczególnienie			Lp.	Wykonanie w dam ^{3 a)} (1 dam ³ = 1 tys. m ³)	
0				1	
Wodociąg	woda pobrana z ujęć	razem	01		
		w tym z ujęć powierzchniowych	02		
	woda pobrana na własne cele technologiczne		03		
	straty wody		04		
	zakup hurtowy wody	razem	05		
		w tym z zagranicy	06		
	sprzedaż hurtowa wody	razem	07		
		w tym za granicę	08		
	woda dostarczona (zużycie wody)	razem	09		
		z tego	gospodarstwom domowym i indywidualnym gospodarstwom rolnym	10	
			na cele produkcyjne	11	
		pozostałe cele	12		
Kanalizacja	ścieki odprowadzone	od gospodarstw domowych i indywidualnych gospodarstw rolnych	13		
		od jednostek działalności produkcyjnej (przedsiębiorstw, zakładów przemysłowych, budownictwa, transportu itp.)	14		

^{a)} Z jednym znakiem po przecinku.

Dział 2. Urządzenia wodociągowe

Wyszczególnienie			Lp.	Stan na koniec roku
0				1
Dobowa zdolność produkcyjna czynnych urządzeń w m ³ /d ^{a)}	ujęć wody	razem	1	
		w tym ujęć powierzchniowych	2	
	uzdatniania		3	
	całego wodociągu		4	

^{a)} w oparciu o dokumentację techniczną urządzeń wodociągowych, pozwolenia wodnoprawne.

Dział 3. Niektóre dane o wodociągach i kanalizacji – stan w dniu 31 XII

Lp.	Nazwa gminy ^{a)}	WODOCIĄGI								KANALIZACJA							
		długość czynnej sieci		czynne przyłącza wodociągowe do budynków i innych obiektów ^{b)}		liczba awarii sieci wodociągowej	woda pobrana z ujęć		woda dostarczona		czynne źródła uliczne	długość czynnej sieci sanitarnej (bez przyłączy)	czynne przyłącza kanalizacyjne do budynków i innych obiektów ^{b)}		liczba awarii sieci kanalizacyjnej	ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną ^{c)}	ścieki nieoczyszczone
		magistralnej (przesyłowej)	rozdzielczej (bez przyłączy)	razem	w tym do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		razem	w tym z ujęć powierzchniowych	razem	w tym gosp. domowym i indywid. gosp. rolnym			razem	w tym do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania			
		stan na koniec roku				w roku sprawozdawczym				stan na koniec roku				w roku sprawozdawczym			
		w km ^{d)}		w szt.		w dam ^{3 d), e)}		w szt.		w km ^{d)}		w szt.		w dam ^{3 d), e)}			
0	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	
01	Ogółem																
02																	
03																	
04																	
05																	
06																	
07																	
08																	
09																	
10																	
11																	
12																	
13																	
14																	
15																	
16																	
17																	
18																	
19																	
20																	

^{a)} Dla gminy miejsko-wiejskiej w rozbięciu na część miejską i wiejską. ^{b)} Budynki i inne obiekty należy rozumieć zgodnie z Polską Klasyfikacją Obiektów Budowlanych. ^{c)} Należy wykazać ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną od gospodarstw domowych, indywidualnych gospodarstw rolnych, obiektów długotrwałego zamieszkania oraz budynków użyteczności publicznej. ^{d)} Z jednym znakiem po przecinku. ^{e)} W ciągu roku (1 dam³ = 1 tys. m³).

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnienia formularza	1	
Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza	2	

--

(e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

.....
 (telefon kontaktowy
 w zakresie sporządzonego sprawozdania)

.....
 (miejsowość, data)

Objaśnienia do formularza M-06

Uwaga: W e-mailu każdy znak powinien zostać wpisany w odrębnej kratce.

Przykład wypełniania e-maila:

Z | E | N | O | N | . | K | O | W | A | L | S | K | I | @ | X | X | X | . | Y | Y | Y | . | P | L | | | | | | | | | | |

Obowiązek statystyczny do sporządzenia sprawozdania **nakłada się na jednostki**, które: mają w zarządzie bądź administracji sieć wodociągową lub kanalizacyjną i mają własne ujęcie wody, nie mają własnego ujęcia wody, a rozprawdzają siecią (będącą w zarządzie bądź administracji) wodę zakupioną.

Uwaga! Działów 1, 2 i 3 nie wypełniają jednostki, których inwestycja w zakresie wodociągów i kanalizacji nie została w roku sprawozdawczym zakończona ostatecznym odbiorem technicznym. Jednostka prowadząca działalność na terenie różnych województw sporządza odrębne sprawozdanie dla każdego województwa.

Dział 1. Eksploatacja wodociągów i kanalizacji

Wielkość poboru wody należy podawać na podstawie ewidencji pomiarów określonej w pozwoleniu wodno-prawnym wydawanym zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566, z późn. zm.), a w zakresie dystrybucji wody i ilości odprowadzanych ścieków – na podstawie dokumentacji opłat za te usługi prowadzonej zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2017 r. poz. 328, z późn. zm.).

W wierszu 01 należy podać ilość wody pobranej z wszelkiego typu studni, ze źródeł naturalnych, z rzek, jezior, ze sztucznych zbiorników wodnych, z urządzeń systemów odwadniających. W wierszu tym podaje się wodę surową, wymagającą oczyszczenia (uzdatniania) przed wtłoczeniem do sieci, jak również wodę czystą, która nie wymaga obróbki technologicznej.

Ilość wody pobranej z ujęć należy podawać na podstawie odczytów zainstalowanych wodomierzy, a w przypadku ich braku w oparciu o rejestry z przepływomierzy lub na podstawie wydajności urządzeń ujmujących wodę i czas ich pracy w ciągu roku sprawozdawczego.

W wierszu 02 należy wykazać ilość wody pobieranej w roku sprawozdawczym z ujęć wód powierzchniowych, tj. z rzek, jezior i sztucznych zbiorników wodnych. Ilość ta może być mniejsza lub równa w stosunku do podanej w wierszu 01.

W wierszu 03 należy wykazać ilość wody, która została zużyta na własne cele związane z technologicznym procesem produkcji wody, np. filtrowanie, płukanie urządzeń filtrujących lub sieci itp.

W wierszu 04 należy wykazać ilość wody, która została utracona w sferze procesów dystrybucyjnych (nieszczelności sieci wodociągowej, awarie, błędy w pomiarach i inne). W podanej wielkości nie uwzględnia się wody zużytej w procesie technologicznym, np. filtracja wody, czyszczenie filtrów, płukanie sieci itp.

W wierszu 05 należy wykazać ogólną ilość wody nabytej do dalszej odsprzedaży, jak i dla własnych celów, od wodociągów komunalnych i od innych dostawców (np. kopalń węgla, PKP, zakładów przemysłowych) oraz wodę zakupioną z importu, którą należy wyodrębnić **w wierszu 06**.

W wierszu 07 należy wykazać wodę oddaną innym jednostkom, np. komunalnym rozdzielniom wody, zakładom przemysłowym itp. do dalszej odsprzedaży (w całości lub w części) za pomocą własnej sieci tych jednostek, niezależnie od płaconych przez odbiorców stawek, jak również wodę oddaną nieodpłatnie i sprzedaż wody za granicę, którą należy wyodrębnić **w wierszu 08**.

W wierszu 09 należy wykazać łączną ilość wody dostarczonej wszystkim odbiorcom (bez względu, czy to będzie odbiorca

zewewnętrzny, czy odbiorca wewnętrzny – według struktury organizacyjnej). Dane te należy podawać na podstawie odczytów wodomierzy, a w razie ich braku na podstawie stosowanych norm zużycia (ryczałtów) i inne, stanowiących dokumentację do wystawiania faktur obciążających za wodę.

W wierszu 10 należy wykazać ilość wody bezpośrednio dostarczonej gospodarstwu domowemu, indywidualnym gospodarstwu rolnym i osobom zamieszkałym w obiektach długotrwałego zbiorowego zamieszkania (internaty, domy studenckie, hotele pracownicze, domy dziecka, domy opieki społecznej dla osób przewlekle chorych lub upośledzonych, klasztory, domy zakonne) odpłatnie i nieodpłatnie, niezależnie od wysokości opłat pobieranych za tę wodę i siedziby gospodarstwa (miasto, wieś). Ilość wody należy wykazywać na podstawie:

- wskazań wodomierzy,
- danych zawartych w rachunkach za sprzedaną wodę lub innych dokumentów,
- norm zużycia wody oraz liczby ludności korzystającej, liczby zwierząt gospodarskich itp. w przypadku braku urządzeń pomiarowych.

Do wody dostarczanej gospodarstwu domowemu nie zalicza się wody dostarczonej do budynków mieszkalnych będących w budowie oraz do obiektów czasowego zakwaterowania, jak: domy noclegowe, wczasowe, rekreacyjne, hotele, sanatoria, szpitale, schroniska turystyczne, żłobki, przedszkola, szkoły, zakłady penitencjarne i inne.

Uwaga! Przez indywidualne gospodarstwa rolne należy rozumieć gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną. Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Jeśli do indywidualnego gospodarstwa rolnego prowadzi jedno przyłącze, wodę dostarczoną należy wykazać w wierszu 10. Jeśli indywidualne gospodarstwo rolne posiada dwa przyłącza (budynek mieszkalny i gospodarczy), woda doprowadzona do budynków mieszkalnych powinna być wykazana w wierszu 10, natomiast woda przeznaczona na cele produkcyjne (hodowla zwierząt i roślin) powinna być wykazana w wierszu 11.

W wierszu 11 należy wykazywać (bez względu na stosowane taryfy opłat) wodę dostarczoną przedsiębiorstwom i zakładom produkcyjnym we wszystkich działach gospodarki narodowej, niezależnie od tego, czy została ona zużyta na cele produkcyjne, czy socjalno-bytowe pracowników (w znajdujących się na terenie

zakładów umywalniach, łaźniach, stołówkach, budynkach biurowych i inne).

W wierszu 12 należy wykazać wodę dostarczoną, która nie została wykazana w wierszach 10 lub 11.

W wierszach 13 i 14 należy wykazać ścieki odprowadzone w ciągu roku sprawozdawczego do kanalizacji (bez wód opadowych, infiltracyjnych, bez ścieków dowożonych i pochodzących ze stacji zlewnych).

Informacje o ilości ścieków odprowadzonych podaje się na podstawie:

- 1) odczytów ściekomierzy;
- 2) odczytów wodomierzy, przyjmując:
 - a) wielkość ścieków odprowadzonych równą ilości wody dostarczonej,
 - b) mniejszą ilość ścieków odprowadzonych od ilości wody dostarczonej, jeżeli między dostawcą i odbiorcą wody zawarto porozumienie, że część wody dostarczonej zużywana jest bezzwrotnie (np. przy produkcji wód gazowanych, w wyniku odparowania i inne);
- 3) informacji o ryczałtowych ilościach odprowadzonych ścieków od jednostek posiadających własne źródła wody, np. gospodarstwo domowe w jednorodziennym budynku mieszkalnym korzysta z własnej studni, a ścieki odprowadza do kanalizacji.

W wierszu 13 należy wykazać ścieki odprowadzone bezpośrednio od gospodarstw domowych, indywidualnych gospodarstw rolnych i obiektów długotrwałego zbiorowego zamieszkania (internaty, domy studenckie, hotele pracownicze, domy dziecka, domy opieki społecznej dla osób przewlekle chorych lub upośledzonych, klasztory, domy zakonne), odpłatnie i nieodpłatnie, niezależnie od wysokości opłat pobieranych za te ścieki i siedziby gospodarstwa (miasto, wieś).

Do ścieków odprowadzonych od gospodarstw domowych nie zalicza się ścieków odprowadzonych od obiektów czasowego zakwaterowania, jak: domów noclegowych, wczasowych, hoteli, sanatoriów, szpitali, schronisk turystycznych, żłobków, przedszkoli, szkół, zakładów penitencjarnych i inne.

Uwaga! Jeśli indywidualne gospodarstwo rolne posiada dwa przyłącza kanalizacyjne (budynek mieszkalny i gospodarczy) ścieki odprowadzone z budynków mieszkalnych powinny być wykazane w wierszu 13, natomiast ścieki produkcyjne (hodowla zwierząt i roślin) powinny być wykazane w wierszu 14.

Przy wypełnianiu **wiersza 14** należy stosować się do zasad i określić podanych w objaśnieniach do **wiersza 11**.

Dział 2. Urządzenia wodociągowe

Przez dobową zdolność produkcyjną urządzeń (wiersze 1, 2, 3 i 4) należy rozumieć tę ilość wody, jaka, przy stanie urządzeń produkcyjnych istniejących w końcu roku, **może być wyprodukowana w ciągu 24 godzin** bez naruszenia równowagi ujęć i przy zachowaniu warunków i wymogów technicznych.

Jeżeli jednak część wody uzdatniana jest na filtrach powolnych, a część na urządzeniach koagulacyjnych i na filtrach pospiesznych, podawać należy jako zdolność urządzeń uzdatniania wody (wiersz 3) – sumę zdolności produkcyjnych urządzeń tych systemów oczyszczania.

W odniesieniu do systemu filtrów pospiesznych należy pamiętać, że w przypadku różnicy między zdolnością produkcyjną urządzeń

koagulacyjnych i zdolnością produkcyjną filtrów decydująca jest mniejsza z tych wielkości.

Przez dobową zdolność produkcyjną całego wodociągu (wiersz 4) należy rozumieć tę ilość wody, jaka przy uwzględnieniu możliwości produkcyjnych wszystkich urządzeń istniejących w końcu roku, tj. ujęć wody, stacji oczyszczania (uzdatniania) wody oraz pompowni, może być wyprodukowana w ciągu 24 godzin.

Przykłady obliczania dobowej zdolności produkcyjnej całego wodociągu:

- a) przy założeniu, że wodociąg posiada jedno ujęcie wody:

Dobowa zdolność produkcyjna w m ³			
urządzeń			całego wodociągu
ujęcia wody	oczyszczania (uzdatniania wody)	pompowni	
10500	9000	11000	9000

W powyższym przykładzie przyjęto, jako dobową zdolność produkcyjną całego wodociągu, zdolność produkcyjną stacji oczyszczania (uzdatniania) w oparciu o urządzenia o najniższej dobowej zdolności produkcyjnej.

- b) przy założeniu, że wodociąg posiada kilka ujęć wody:

Oznaczenie ujęcia	Dobowa zdolność produkcyjna w m ³			
	urządzeń			całego wodociągu
	ujęcia wody	oczyszczania (uzdatniania wody)	pompowni	
I	15500	14000	14500	14000
II	10500	11000	9000	9000
III	16500	18000	17500	16500
IV	8500	8500	8500	8500
Razem	51000	51500	49500	48000

W powyższym przykładzie przyjęto dobową zdolność produkcyjną całego wodociągu, tj. sumę zdolności produkcyjnych wszystkich czterech ujęć wody

$$(14000 \text{ m}^3 + 9000 \text{ m}^3 + 16500 \text{ m}^3 + 8500 \text{ m}^3 = 48000 \text{ m}^3).$$

Jeżeli woda nie wymaga oczyszczania (uzdatniania) i przesyłana jest do sieci wodociągowej, wówczas jako dobową zdolność produkcyjną całego wodociągu przyjmuje się możliwości przepompowywania.

Jeżeli przedsiębiorstwo (zakład) wodociągów i kanalizacji korzysta z wody znajdującej się w zbiornikach wyrównawczych, wówczas dobową zdolność produkcyjną wodociągu należy zwiększyć o taką ilość wody, która w razie potrzeby może być wtłoczona do sieci wodociągowej w ciągu doby.

Dział 3. Niektóre dane o wodociągach i kanalizacji

W rubryce 01 należy podać długość czynnych przewodów magistralnych zwanych również siecią przesyłową lub tranzytową.

Do sieci przesyłowej należy zaliczyć przewody wodociągowe, których zadaniem jest doprowadzenie wody do sieci wodociągowej rozdzielczej, do pierwszego rozgałęzienia (połączenia do budynków lub źródłu ulicznego) oraz do zbiorników wyrównawczych. W przypadku gdy przewody przesyłowych nie da się ściśle wyodrębnić ze względu na funkcje (przewód doprowadza wodę do sieci rozdzielczej, a jednocześnie sam spełnia rolę sieci rozdzielczej, bo ma przyłącza do budynków i innych obiektów), należy uznać, że są to przewody sieci rozdzielczej i wykazać tylko w rubryce 02.

W rubryce 02 należy podać długość przewodów wodociągowych sieci rozdzielczej, ulicznej służących do rozprowadzania wody na terenie (miasta, wsi) do odbiorców tylko na odcinku od sieci

magistralnej do miejsc przyłączy do budynków (bez tych przyłączy). Do sieci rozdzielczej nie zalicza się przyłączy wodociągowych w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

W rubrykach 03 i 12 należy podać liczbę czynnych przyłączy prowadzących do budynków, innych obiektów oraz źródeł ulicznych podwórzowych lub wpustów podwórzowych.

Uwaga! Bez względu na rodzaj własności należy wykazać wszystkie przyłącza wodociągowe, do których jednostka dostarcza wodę i przyłącza kanalizacyjne, od których jednostka odbiera ścieki.

W rubryce 04 należy podać liczbę [w szt.] czynnych przyłączy od przewodu ulicznego, prowadzących do 1 lub więcej budynków mieszkalnych, zbiorowego zamieszkania. Gdy do jednego budynku mieszkalnego prowadzi kilka przyłączy, należy podać liczbę wszystkich przyłączy. Nie należy wykazywać przyłączy do działek budowlanych i rekreacyjnych.

W rubryce 05 i 14 należy podać liczbę awarii (sieci, przyłączy) na podstawie prowadzonej ewidencji dokumentowania faktu zaistnienia awarii, jej usunięcia, rozliczenia kosztów i ewentualnych roszczeń odbiorcy usług. W przypadku prowadzenia wyłącznie ewidencji łączącej sieć wodociągową i kanalizacyjną należy oszacować ich ilość, w tym według obsługiwanych gmin.

Awarią nazywamy sytuację, w następstwie której nie może być świadczona usługa zaopatrzenia w wodę lub odbiór ścieków zgodnie z umową zawartą na podstawie art. 6 ust 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków między przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym (określonym wg art. 2 pkt 4) a odbiorcą usług (określonym w art. 2 pkt 3).

W rubryce 06 należy podać ilość wody pobranej z ujęć w ciągu roku sprawozdawczego wg gmin. Ilość wykazana w wierszu 01 musi być równa ilości wykazanej w dziale 1 wiersz 01.

W rubryce 07 należy podać ilość wody pobieranej z ujęć wód powierzchniowych. Ilość wykazana w wierszu 01 musi być równa ilości wykazanej w dziale 1 wiersz 02.

W rubryce 08 należy podać łączną ilość wody dostarczonej. Ilość wody wykazana w wierszu 01 musi być równa ilości wykazanej w dziale 1 wiersz 09.

Przy wypełnianiu **rubryki 09** należy stosować się do zasad i określić podanych w objaśnieniach do **działu 1 wiersz 10**. Ilość wykazana w rubryce 9 wiersz 01 musi być równa ilości wykazanej w dziale 1 wiersz 10.

W rubryce 10 należy wykazać czynne źródła uliczne powszechnie dostępne dla ludności, tj. krany wmontowane do sieci wodociągowej na ulicy, placu, drodze i inne. W rejonie istniejących budynków mieszkalnych, z których korzysta ludność na potrzeby gospodarstw domowych. W rubryce tej nie należy wykazywać: studni, hydrantów przeciwpożarowych, źródeł przeznaczonych wyłącznie do obsługi dworców kolejowych, zabudowań gospodarczych, produkcyjnych i usługowych.

W rubryce 11 należy uwzględnić długość eksploatowanej sieci (kanalizacja tłoczna, ciśnieniowa, podciśnieniowa, grawitacyjna) łącznie z kolektorami (tj. przewodami odprowadzającymi ścieki do odbiorników ścieków – oczyszczalni ścieków, rzek, jezior), prowadzącej do budynków i innych obiektów.

Uwaga! Długość sieci kanalizacyjnej należy wykazywać bez przyłączy kanalizacyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

W rubryce 13 należy podać liczbę [w szt.] czynnych przyłączy (bez względu na rodzaj własności) – tj. przewodów odprowadzających ścieki z budynków mieszkalnych, zbiorowego zamieszkania, wpustów podwórzowych. Gdy do jednego budynku mieszkalnego prowadzi kilka przyłączy, należy podać liczbę wszystkich przyłączy. **Nie należy wykazywać przyłączy do działek budowlanych i rekreacyjnych.**

W rubryce 15 należy wykazać ścieki bytowe odprowadzone bezpośrednio od **gospodarstw domowych, indywidualnych gospodarstw rolnych, obiektów długotrwałego zbiorowego zamieszkania** (internaty, domy studenckie, hotele pracownicze, domy dziecka, domy opieki społecznej dla osób przewlekle chorych lub upośledzonych, klasztory, domy zakonne), **oraz budynków użyteczności publicznej** (budynki przeznaczone na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, oraz inne budynki przeznaczone do wykonywania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy lub socjalny) odpłatnie i nieodpłatnie, niezależnie od wysokości opłat pobieranych za te ścieki i siedziby gospodarstwa (miasto, wieś).

Uwaga! W rubryce 15 nie należy wykazywać ścieków ujętych w dziale 1 wiersz 14

Ścieki bytowe wg art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków to ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych oraz ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków.

Przy wypełnianiu **rubryki 15** należy stosować się do zasad i określić podanych w objaśnieniach **do działu 1 w wierszach 13 i 14 w zakresie metod liczenia ilości ścieków.**

W rubryce 16 należy wykazać ścieki nie poddane żadnemu procesowi oczyszczania odprowadzone w ciągu roku sprawozdawczego siecią kanalizacyjną **bezpośrednio do wód lub do ziemi**, tzn. ilość ścieków, która nie została odprowadzona do oczyszczalni ścieków, pracującej na sieci kanalizacyjnej.

Uwaga! Nie należy uwzględniać wód opadowych, infiltracyjnych oraz ścieków odprowadzonych do zbiorników bezodpływowych (szamb, stacji zlewnych) i przydomowych oczyszczalni ścieków, a następnie dowiezionych do oczyszczalni ścieków.

Załącznik 4: Załącznik do sprawozdania SG-01 Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna

 GUS GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY , al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa www.stat.gov.pl		
Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	Załącznik do sprawozdania SG-01 Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna	Portal sprawozdawczy GUS portal.stat.gov.pl Urząd Statystyczny 50-950 Wrocław ul. Oławska 31
Numer identyfikacyjny – REGON	za 2019 r.	Termin przekazania: do 15 kwietnia 2020 r.

Uwaga: Gminy miejsko-wiejskie wypełniają 2 sprawozdania: oddzielnie dla miasta, oddzielnie dla pozostałej części gminy

Obowiązek przekazywania danych wynika z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 649, z późn. zm.).

(e-mail sekretariatu jednostki sporządzającej sprawozdanie – WYPELNIĆ WIELKIMI LITERAMI)

Dział 1. Utrzymanie czystości i porządku w gminie

Wyszczególnienie		Lp.	Ogółem	
0		1		
Odpady komunalne zebrane selektywnie i wysegregowane z frakcji suchej – w ciągu roku	razem	01		
	papier i tektura	02		
	szkło	03		
	tworzywa sztuczne	04		
	metale	05		
	odzież i tekstylia	06		
	niebezpieczne	07		
	baterie i akumulatory	razem	08	
		w tym niebezpieczne	09	
	zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	razem	10	
		w tym niebezpieczny	11	
	wielkogabarytowe		12	
	biodegradowalne		13	
	opakowania wielomateriałowe		14	
	zmieszane odpady opakowaniowe		15	
	pozostałe		16	
Odpady budowlane i rozbiórkowe będące odpadami komunalnymi	zebrane	17		
	poddane odzyskowi	18		
Nielegalne wysypiska	istniejące – stan w dniu 31 XII	sztuki	19	
		powierzchnia w m ²	20	
	zlikwidowane – w ciągu roku	sztuki	21	
	odpady komunalne zebrane podczas likwidacji nielegalnych wysypisk – w ciągu roku	tony ^{a)}	22	
Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych – stan w dniu 31 XII		sztuki	23	
Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych	Nieczystości ciekłe (ścieki bytowe) odebrane (bez ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną) – w ciągu roku	m ^{3 a)}	24	
	w tym przekazane do stacji zlewnej lub oczyszczalni ścieków		25	
	Nieczystości ciekłe (ścieki komunalne) odebrane (bez ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną) – w ciągu roku		26	
	w tym przekazane do stacji zlewnej lub oczyszczalni ścieków		27	
	Zbiorniki bezodpływowe – stan w dniu 31 XII	sztuki	28	
	Oczyszczalnie przydomowe – stan w dniu 31 XII		29	
	Stacje zlewne – stan w dniu 31 XII		30	

^{a)} Z jednym znakiem po przecinku.

Dział 2. Koszty systemu gospodarki odpadami

Wyszczególnienie			Lp.	Ogółem
0				1
Liczba jednostek wpisanych do RDR w zakresie odbioru odpadów komunalnych - stan w dniu 31 XII			sztuki	1
Koszty funkcjonowania systemu gospodarki odpadami	ogółem			2
	w tym	odbierania/zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych	tys. zł	3
		odbierania/zagospodarowania selektywnych odpadów komunalnych		4
		odbierania/zagospodarowania zmieszanych i selektywnych odpadów komunalnych (ryczałt)		5

Dane uzupełniające

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego formularza.	1	Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza.	2
---	---	---	---

(e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

(telefon kontaktowy
w zakresie sporządzonego sprawozdania)

(miejsowość, data)

Objaśnienia

do Załącznika do formularza SG-01 Statystyka gminy: *gospodarka mieszkaniowa i komunalna*

Uwaga! W e-mailu każdy znak powinien zostać wpisany w odrębnej kratce.

Przykład wypełniania e-maila:

Z E N O N . K O W A L S K I @ X X X . Y Y Y . P L

Odpady komunalne - odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Sposób klasyfikacji odpadów oraz katalog odpadów wraz z listą odpadów niebezpiecznych określają przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. poz. 1923). Dane o odpadach przekazywane na Załączniku do sprawozdania SG-01 Statystyka gminy: *gospodarka mieszkaniowa i komunalna* powinny obejmować grupę odpadów z kodem 20 oraz selektywnie gromadzone komunalne odpady opakowaniowe z kodem 15 01.

Dział 1. Utrzymanie czystości i porządku w gminie

W wierszu 01 należy podać łączną ilość odpadów komunalnych zebranych podczas selektywnej zbiórki zorganizowanej na terenie gminy (należy ująć również odpady zebrane w PSZOK). Nie należy wykazywać, jako odpady zebrane selektywnie, odpadów materiałowych wysortowanych z odpadów komunalnych zmieszanych.

W wierszu 02 należy wykazać odpady oznaczone kodem 20 01 01 oraz 15 01 01.

W wierszu 03 należy wykazać odpady oznaczone kodem 20 01 02 oraz 15 01 07.

W wierszu 04 należy wykazać odpady oznaczone kodem 20 01 39 oraz 15 01 02.

W wierszu 05 należy podać ilość zebranych selektywnie odpadów metalowych o kodach 20 01 40 oraz 15 01 04 (bez odpadów przekazanych do jednostek skupujących złom).

W wierszu 06 należy wykazać odpady oznaczone kodem 20 01 10, 20 01 11 oraz 15 01 09.

W wierszu 07 należy wykazać ilość odpadów niebezpiecznych odebranych selektywnie oznakowanych w katalogu odpadów indeksem górnym w postaci gwiazdki „*” przy kodzie rodzaju odpadów oraz ilość wszystkich przeterminowanych leków pochodzących od gospodarstw domowych (kody: 20 01 13*, 20 01 14*, 20 01 15*, 20 01 17*, 20 01 19*, 20 01 26*, 20 01 27*, 20 01 29*, 20 01 31*, 20 01 32, 20 01 37*, 15 01 10*, 15 01 11*). Nie należy tu ujmować baterii i

akumulatorów oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego wykazanych w wierszach 9 i 11. Nie należy wykazywać azbestu.

W wierszu 08 należy podać łącznie ilość odebranych selektywnie baterii i akumulatorów (oznaczonych kodami 20 01 33* i 20 01 34).

W wierszu 09 należy podać ilość odebranych selektywnie baterii i akumulatorów niebezpiecznych (oznaczonych kodem 20 01 33*).

W wierszu 10 należy wykazać ilość zebranych zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych (odpady o kodach 20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36). Nie należy tu wykazywać baterii i akumulatorów wymienionych w wierszu 08.

W wierszu 11 należy podać ilość zebranych selektywnie zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych niebezpiecznych (odpady o kodach 20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 35*).

W wierszu 12 należy wykazać odpady wielkogabarytowe (np. meble, materace), o kodzie 20 03 07 które ze względu na swoje rozmiary i masę nie mogą być umieszczane w typowych pojemnikach przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych i wywożone są osobnym środkiem transportu. Nie należy tu uwzględniać ilości odebranych zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych wymienionych w wierszu 10. Nie należy wykazywać odpadów budowlanych (frakcji odpadów pochodzących z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych) oraz zużytych opon.

W wierszu 13 należy podać ilość odebranych selektywnie odpadów ulegających biodegradacji (odpady o kodach: 20 01 08, 20 01 25, 20 01 38, 20 02 01, 20 03 02, 15 01 03). Nie należy tu ujmować odpadów papieru i tektury, tworzyw sztucznych, czy odzieży i tekstyliów z włókien naturalnych, wykazanych w wierszach 02, 04 lub 06.

W wierszu 14 należy wykazać odpady oznaczone kodem 15 01 05, czyli ilość odebranych selektywnie odpadów opakowaniowych wielomateriałowych, przez które należy rozumieć odpady opakowaniowe kompozytowe, czyli składające się z różnych materiałów, nie dających się oddzielić ręcznie.

W wierszu 15 należy podać ilość odpadów o kodzie 15 01 06.

W wierszu 16 należy podać ilość odebranych selektywnie odpadów o kodach: 20 01 28, 20 01 30, 20 01 41, 20 01 80 i 20 01 99. Nie należy tu wykazywać odpadów oznaczonych kodem 15 01 06.

W wierszu 17 należy podać ilość zebranych selektywnie odpadów budowlanych i rozbiórkowych będących odpadami komunalnymi oznaczonych kodem: 17 01 01, 17 01 02, 17 01 03, 17 01 07, 17 02 01, 17 02 02, 17 02 03, 17 03 02, 17 04 01, 17 04 02, 17 04 03, 17 04 04, 17 04 05, 17 04 06, 17 04 07, 17 04 11, 17 05 08, 17 06 04, 17 08 02, 17 09 04, 20 03 99.

W wierszu 18 należy podać ilość odpadów budowlanych i rozbiórkowych, innych niż niebezpieczne, będących odpadami komunalnymi, przygotowanych do ponownego użycia, poddanych recyklingowi i innym procesom odzysku.

W wierszach od 19 do 22 należy podać dane o znajdujących się na terenie gminy nielegalnych wysypiskach, tj. miejscach nieprzeznaczonych do składowania odpadów, na których porzucane są odpady komunalne.

W wierszu 23 należy podać liczbę punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) mających charakter stacjonarny - miejsc gdzie mieszkańcy mogą przekazać różnego rodzaju odpady komunalne, np. papier i tekturę, szkło, opakowania wielomateriałowe, tworzywa sztuczne, odpady komunalne podlegające biodegradacji.

Punkt selektywnego zbierania odpadów (m.in. w gminie miejsko-wiejskiej) obsługujący mieszkańców powinien być wykazany tylko jeden raz w gminie, na terenie której się znajduje.

W wierszach 24 i 26 należy podać ilość nieczystości ciekłych odebranych od właścicieli nieruchomości – w wierszu 24 ścieków bytowych, w wierszu 26 – ścieków komunalnych.

W wierszach 25 i 27 należy podać odpowiednio ilość nieczystości ciekłych bytowych i komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości, które zostały przekazane do stacji zlewnych lub oczyszczalni ścieków.

Uwaga! Do nieczystości ciekłych nie zalicza się ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną.

W wierszu 28 należy podać liczbę wszystkich czynnych zbiorników bezodpływowych (szamb), czyli instalacji i urządzeń przeznaczonych do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu ich powstawania.

W wierszu 29 należy wykazać liczbę oczyszczalni przydomowych, w których oczyszczane są nieczystości ciekłe.

W wierszu 30 należy podać liczbę stacji zlewnych, czyli instalacji i urządzeń zlokalizowanych przy kolektorach sieci kanalizacyjnej lub przy oczyszczalniach ścieków służących do przyjmowania nieczystości ciekłych dowożonych pojazdami asenizacyjnymi z miejsca ich gromadzenia.

Dział 2. Koszty systemu gospodarki odpadami

W wierszu 01 należy wykazać liczbę jednostek wpisanych do RDR (Rejestr Działalności Regulowanej - działalność gospodarcza, której wykonywanie wymaga spełnienia szczególnych warunków, określonych przepisami prawa (definicja legalna zawarta w art. 5 pkt 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej) w zakresie odbioru odpadów komunalnych.

W wierszu 02 należy podać koszt funkcjonowania systemu gospodarki odpadami, który obejmuje koszty: 1) odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, 2) tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, 3) obsługi administracyjnej tego systemu.

W wierszu 03 należy podać koszt odbioru i zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych (bez kosztu odpadów odebranych lub zebranych selektywnie i wysegregowanych z frakcji suchej).

W wierszu 04 należy podać koszt odbioru i zagospodarowania selektywnych odpadów komunalnych (łącznie z PSZOK).

W wierszu 05 należy podać koszt w przypadku gdy gmina rozlicza koszt wg jednej stawki w formie tzw. ryczałtu

Uwaga: Koszty odbioru odpadów, to wydatki związane z zapewnieniem odbioru i transportu odpadów z nieruchomości zamieszkałych oraz fakultatywnie (o ile rada gminy tak zdecydowała) z nieruchomości niezamieszkałych.

Koszty zagospodarowania odpadów, to wydatki związane z ponoszeniem opłat za przekazanie odpadów do instalacji (Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych) zajmujących się ich przetwarzaniem.

 GUS GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY , al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa		www.stat.gov.pl
Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	OS-1 Sprawozdanie o emisji zanieczyszczeń powietrza oraz o stanie urządzeń oczyszczających	Portal sprawozdawczy GUS portal.stat.gov.pl Urząd Statystyczny 40-158 Katowice ul. Owocowa 3
Numer identyfikacyjny – REGON	za rok 2019	Termin przekazania: do 28 lutego 2020 r.

Obowiązek przekazywania danych wynika z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z 2018r. poz 997, z późn. zm.).

(e-mail sekretariatu jednostki sporządzającej sprawozdanie – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

Symbol rodzaju działalności wg PKD 2007

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Lokalizacja zakładu *(należy podać lokalizację źródła zanieczyszczeń, a nie siedziby zakładu)*

Lokalizacja zakładu	Symbole wpisywane w US
Województwo:	
Powiat:	
Gmina:	
Miejscowość:	

Dział 1. Emisja zanieczyszczeń pyłowych w tonach/rok *(bez znaku po przecinku)*

Wyszczególnienie	Ogółem (suma rubryk od 2 do 10)	Ze spalania paliw	Cementowo- wapienne i materiałów ogniotrwa- łych	Krzemowe	Nawozów sztucznych	Środków powierzch- niowo czynnych	Węglowo- grafitowe, sadza	Polimerów	Węgla brunatnego	Pozostałe	Z ogółem			
											niezor- ganizowana	pył zawieszony		
												razem	w tym PM _{2,5}	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Razem	1													
Zmiany rzeczywiste emisji w stosunku do roku ubiegłego	zmniejszenie	razem	2											
		w tym w wyniku inwestycji	3											
	zwiększenie		4											

Dział 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych w tonach/rok (bez znaku po przecinku)

Wyszczególnienie		Ogółem (suma rubryk od 2 do 12)	Dwutlenek siarki		Tlenki azotu (w przeliczeniu na NO ₂)		Tlenek węgla	Dwutlenek węgla		Metan	Podtlenek azotu	Węglowodory (z wyłączeniem metanu)	Pozostałe	Z ogółem niezorganizowana
			ze spalania paliw	z procesów technologicznych	ze spalania paliw	z procesów technologicznych		ze spalania biomasy	z pozostałych źródeł					
0		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Razem		1												
Zmiany rzeczywiste emisji w stosunku do roku ubiegłego	zmniejszenie	razem	2											
		w tym w wyniku inwestycji	3											
	zwiększenie	4												

Dział 3. Emisja toksycznych i szczególnie szkodliwych zanieczyszczeń w kilogramach/rok (bez znaku po przecinku)

Rodzaje zanieczyszczeń (ujęte w rubryce 10 działu 1 oraz w rubrykach 11 i 12 działu 2 – patrz „Objaśnienia”)		Symbole zanieczyszczeń (patrz „Objaśnienia”)	Wielkość emisji	Rodzaje zanieczyszczeń (ujęte w rubryce 10 działu 1 oraz w rubrykach 11 i 12 działu 2 – patrz „Objaśnienia”)		Symbole zanieczyszczeń (patrz „Objaśnienia”)	Wielkość emisji	Rodzaje zanieczyszczeń (ujęte w rubryce 10 działu 1 oraz w rubrykach 11 i 12 działu 2 – patrz „Objaśnienia”)		Symbole zanieczyszczeń (patrz „Objaśnienia”)	Wielkość emisji
0		1	2	0		1	2	0		1	2
01				07				13			
02				08				14			
03				09				15			
04				10				16			
05				11				17			
06				12				SUMA			

Dział 4. Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach oczyszczających w tonach/rok (bez znaku po przecinku)

Pyłowe	Gazowe					
	ogółem (suma rubryk od 3 do 7)	według rodzajów zanieczyszczeń				
		dwutlenek siarki	tlenki azotu (w przeliczeniu na NO ₂)	tlenek węgla	węglowodory	inne
1	2	3	4	5	6	7

Dział 5. Liczba urządzeń czynnych w ciągu roku, skuteczność, przepływ gazów odlotowych w dam³ (tys. m³)/godz. oraz średnia dyspozycyjność eksploatacyjna w % (bez znaku po przecinku)

Rodzaj urządzeń		Ogółem		Urządzenia o skuteczności						Średnia dyspozycyjność w %
				niskiej		średniej		wysokiej		
		szt. (rubryki 3+5+7)	dam ³ /h (rubryki 4+6+8)	szt.	dam ³ /h	szt.	dam ³ /h	szt.	dam ³ /h	
0		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cyklony	1									
Multicyklony	2									
Filtry tkaninowe	3									
Elektrofiltry	4									
Urządzenia mokre	5									
Inne	6									

Dział 6. Emitory na terenie zakładu (bez znaku po przecinku)

Wyszczególnienie		Ogółem (rubryki 2+3+4)	Emitory o wysokości		
			do 50 m	51 – 99 m	od 100 m
0		1	2	3	4
Liczba emitorów	1				
Udział w ogólnej emisji zorganizowanej w %	pyłów	100			
	gazów	100			

Uwagi (opisać przede wszystkim przyczyny znaczących różnic w danych w stosunku do roku poprzedniego):

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego formularza	1		Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza	2	
--	---	--	--	---	--

(e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania – WYPEŁNIAC WIELKIMI LITERAMI)

.....
(telefon kontaktowy
w zakresie sporządzonego sprawozdania)

.....
(miejsowość, data)

Objaśnienia do formularza OS-1

Zakres i rodzaje zanieczyszczeń, jakie należy ujmować w sprawozdaniu, określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. poz. 2490).

Wielkość emisji poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych i gazowych należy podać zgodnie z przedkładanym marszałkowi województwa wykazem zawierającym informacje i dane o rodzajach i ilości zanieczyszczeń wprowadzonych do powietrza objętych opłatami wnoszonymi na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska, do którego sporządzania zobowiązuje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799, z późn.zm.).

Uwaga.

Nie należy wykazywać emisji ze środków transportowych.

Dział 1

Rubryka 10 – należy podać wielkość emisji pyłów ujętych w tabeli A załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska pod pozycją 54 („Pyły pozostałe”) oraz inne rodzaje zanieczyszczeń pyłowych objętych opłatami (np. pozycja 17 „chrom”, 28 „kadm”, 38 „ołów” i inne).

Rubryka 11 – należy podać wielkość emisji niezorganizowanej, tj. emisji z hałd, składowisk, powstającej w toku przeładunku substancji sypkich, z hal produkcyjnych, wprowadzanej do powietrza poprzez wywiewniki dachowe, okienne itp.

Rubryka 12 – należy podać wielkość emisji pyłu o wymiarach ziaren poniżej 10 µm.

Rubryka 13 – należy wyodrębnić z rubryki 12 emisję pyłu o średnicy ziaren nie większej niż 2,5 µm.

Dział 2.

Rubryka 8 – należy podać wielkość emisji pochodzącej ze spalania źródeł innych niż spalanie biomasy (spalanie paliw konwencjonalnych, procesy technologiczne).

Rubryka 13 – należy podać wielkość emisji niezorganizowanej, tj. emisji z hałd, składowisk, powstającej w toku przeładunku substancji sypkich, z hal produkcyjnych, wprowadzanej do powietrza poprzez wywiewniki dachowe, okienne itp.

Działy 1 i 2.

Wiersze 2 do 4 – zmiany emisji zanieczyszczeń należy określić w warunkach porównywalnych, tj. dla tych samych rodzajów zanieczyszczeń obliczonych według tych samych metod. Nie należy rozliczać różnic w emisji w stosunku do roku ubiegłego, o ile są one wynikiem uściślenia metod pomiaru, określenia emisji danego rodzaju zanieczyszczenia po raz pierwszy lub wprowadzenia opomiarowania emisji zanieczyszczenia określonego uprzednio szacunkowo.

W wierszu 3 dotyczącym zmniejszenia emisji w wyniku oddania do użytku urządzeń do ochrony powietrza należy podać rzeczywiste zmniejszenie emisji, a nie teoretyczną zdolność redukcji zanieczyszczeń zainstalowanych urządzeń.

Dział 3 – należy podać imiennie i w dokładniejszych jednostkach miary (kg) zanieczyszczenia wykazane w dziale 1: rubryka 10 (bez pozycji 54 „Pyły pozostałe”) oraz w dziale 2: rubryka 11 (węglowodory) i rubryka 12 (pozostałe).

Imienny wykaz zanieczyszczeń, które należy podać w tym dziale, zawiera tabela A załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska. Symbol zanieczyszczenia gazu lub pyłu niezbędny do wypełnienia rubryki 1 tego działu jest równoznaczny liczbie porządkowej w tabeli A ww. załącznika.

Między wielkościami wykazanymi w działach 1, 2 i 3 zachodzi następująca zależność: suma wielkości zapisów w dziale 3 w rubryce 2 podzielona przez 1000 jest mniejsza lub równa sumie wielkości zapisów w dziale 1 w rubryce 10 i w dziale 2 w rubrykach 11 i 12.

Dział 4 – ilość zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach oczyszczających należy podać na podstawie jednej z niżej podanych metod:

- pomiarów skuteczności ich działania,
- ewidencji masy pyłów usuwanych z urządzeń,
- opierając się na obliczeniach na podstawie wzoru:

$$Z = U \cdot S / 100$$

gdzie: Z – ilość zatrzymanego zanieczyszczenia (ton/rok),

U – wielkość unosu danego zanieczyszczenia (ton/rok),

S – skuteczność rzeczywista urządzenia oczyszczającego (%)

Uwaga.

W dziale tym nie należy wykazywać ilości zanieczyszczeń zredukowanych pierwotnie w kotłach w procesie spalania, np. w kotłach fluidalnych.

Dział 5.

- a) Skuteczność należy określić jako średnią z wyników pomiarów przeprowadzonych w ciągu ostatniego roku; w przypadku braku pomiarów: z bilansu materiałowego lub szacunkowo. Skuteczność działania urządzeń oczyszczających określa, jaki procent ilości danego zanieczyszczenia wprowadzonego do urządzenia został przez to urządzenie zatrzymany,
- b) Przy klasyfikacji urządzeń według poziomu skuteczności należy przyjąć następujące przedziały:

Rodzaj urządzeń	Skuteczność eksploatacyjna w % (opracowana przez Biuro projektowe OPAM)		
	niska	średnia	wysoka
Cyklony	poniżej 75	75 – 80	powyżej 80
Multicyklony	poniżej 80	80 – 90	powyżej 90
Filtry tkaninowe	poniżej 95	95 – 99	powyżej 99
Elektrofiltry	poniżej 90	90 – 98	powyżej 98
Urządzenia mokre	poniżej 90	90 – 96	powyżej 96

- c) Dyspozycyjność urządzeń należy wyliczyć jako stosunek liczby godzin pracy danego urządzenia oczyszczającego w ciągu roku do liczby godzin pracy urządzenia technologicznego obsługiwanego przez dane urządzenie oczyszczające w tym samym okresie pracy,
- d) Za jedno urządzenie odpylające typu cyklon należy liczyć całą baterię cyklonów,
- e) Podstawę danych dla poszczególnych urządzeń powinny stanowić odpowiednia dokumentacja, a także wyniki pomiarów emisji zanieczyszczeń, z którymi związany jest pomiar ilości przepływających gazów wydalanych do atmosfery.

W przypadku braku powyższych źródeł informacji ilość przepływających gazów (V) można obliczyć w sposób przybliżony według następującego wzoru:

$$V = 5 F \text{ (m}^3\text{/h)}$$

gdzie: F - powierzchnia przekroju kanału odlotowego urządzenia odpylającego (cm²),
cyfra „5” - współczynnik mianowany wyrażony w m³/h razy cm².

Dla przekroju kołowego powierzchnię F należy liczyć według wzoru:

$$F = 0,785 D^2 \text{ (cm}^2\text{)}$$

gdzie: D - średnica w cm.

- f) Nie należy wykazywać urządzeń nieczynnych, tzn. takich, których dyspozycyjność wynosiła 0 %, a także urządzeń stanowiących integralną część procesu technologicznego zapewniających odpowiednią jakość surowców.

Dział 6.

Należy wykazać wszystkie emitery, które miały udział w emisji zanieczyszczeń w danym roku sprawozdawczym, także te, które były czynne tylko przez część roku sprawozdawczego.

Załącznik 6: Lista rodzajów zanieczyszczeń, ujmowanych na sprawozdaniu OS-1 zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. poz. 2490)

Lp.	Rodzaje gazów i pyłów
1	2
1	Akrylonitryl (aerozol)
2	Aldehydy alifatyczne i ich pochodne
3	Aldehydy pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne
4	Alkohole alifatyczne i ich pochodne
5	Alkohole pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne
6	Aminy i ich pochodne
7	Amoniak
8	Arsen
9	Azbest
10	Benzen
11	Benzo(a)piren
12	Bismut
13	Cer
14	Chlorek winylu (w fazie gazowej)
15	Chlorowcopochodne węglowodorów: CFC-11, CFC-12, CFC-13, CFC-111, CFC-112, CFC-113, CFC-114, CFC-115, CFC-211, CFC-212, CFC-213, CFC-214, CFC-215, CFC-216, CFC-217
16	Chlorowcopochodne węglowodorów: związki typu HCFC
17	Chrom
18	Cyna
19	Cynk
20	Czterochlorek węgla
21	Dwusiarczek węgla
22	Dwutlenek siarki
23	Dwutlenek węgla
24	Etery i ich pochodne
25	Halony: 1211, 1301, 2402
26	Halony
27	Heksafluorek siarki
28	Kadm
29	Ketony i ich pochodne
30	Kobalt
31	Kwasy nieorganiczne, ich sole i bezwodniki
32	Kwasy organiczne, ich związki i pochodne
33	Mangan
34	Metan
35	Molibden
36	Nikiel
37	Oleje (mgła olejowa)

38	Ołów
39	Organiczne pochodne związków siarki
40	Perfluorowęglowodory
41	Pierwiastki metaliczne i ich związki
42	Pierwiastki niemetaliczne
43	Podtlenek azotu
44	Polichlorodibenzo-p-dioksyny i polichlorodibenzofurany
45	Polichlorowane bifenyle
46	Pyły cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych
47	Pyły krzemowe (powyżej 30% wolnej krzemionki)
48	Pyły nawozów sztucznych
49	Pyły polimerów
50	Pyły środków powierzchniowo czynnych
51	Pyły węgla brunatnego
52	Pyły węglowo grafitowe, sadza
53	Pyły ze spalania paliw
54	Pyły pozostałe
55	Rtęć
56	Sole niemetalii
57	Substancje organiczne
58	Tlenek węgla
59	Tlenki azotu (w przeliczeniu na NO ₂)
60	Tlenki niemetalii
61	1,1,1-trójchloroetan
62	Węglowodory alifatyczne i ich pochodne
63	Węglowodory pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne
64	Wodorofluorowęglowodory
65	Związki azowe, azoksy, nitrowe i nitrozowe
66	Związki heterocykliczne
67	Związki izocykliczne

 GUS GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY , al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa		www.stat.gov.pl
Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	OS-6 Sprawozdanie o odpadach (z wyłączeniem odpadów komunalnych)	Portal sprawozdawczy GUS portal.stat.gov.pl Urząd Statystyczny 40-158 Katowice ul. Owocowa 3
Numer identyfikacyjny – REGON	za rok 2019	Termin przekazania: do 29 stycznia 2020 r.

Obowiązek przekazywania danych wynika z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 997, z późn. zm.).

(e-mail sekretariatu jednostki sporządzającej sprawozdanie – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

Lokalizacja zakładu (należy podać miejsce wytwarzania odpadów a nie siedziby zakładu, w przypadku tylko składowania odpadów miejsce składowania odpadów)

Lokalizacja zakładu	Symbole wpisywane w US
Województwo:	
Powiat:	
Gmina:	
Miejscowość:	
Polska Klasyfikacja Działalności – PKD 2007:	

Dział 1. Rodzaje i ilość odpadów w tysiącach ton (z jednym znakiem po przecinku)

Rodzaje odpadów (patrz „Objaśnienia”)	Kody odpadów (patrz „Objaśnienia”)	Odpady wytworzone w ciągu roku													Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) w obiektach ^{e)} własnych (stan na koniec roku)	
		Ogółem (rubryki 3+7+11+15)	poddane odzyskowi we własnym zakresie				unieszkodliwione we własnym zakresie				przekazane innym odbiorcom					magazyno- wane czasowo
			razem (rubryki 4+5+6)	kompo- stowane	wypełnianie wyrobisk własnych i innych	w inny sposób ^{d)}	razem (rubryki 8+9+10)	termi- cznie	składowane w obiektach ^{e)} własnych	w inny sposób ^{b)}	razem (rubryki 12+13)	do procesów odzysku	do procesów unieszkodliwiania			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
01	OGÓLEM (wiersze od 2 do 30)															
02																
03																
04																
05																

Dział 1. Rodzaje i ilość odpadów w tysiącach ton (z jednym znakiem po przecinku)

Rodzaje odpadów (patrz „Objaśnienia”)	Kody odpadów (patrz „Objaśnienia”)	Odpady wytworzone w ciągu roku													Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) w obiektach ^{c)} własnych (stan na koniec roku)	
		Ogółem (rubryki 3+7+11+15)	poddane odzyskowi we własnym zakresie				unieszkodliwione we własnym zakresie				przekazane innym odbiorcom			magazyno- wane czasowo		
			razem (rubryki 4+5+6)	kompo- stowane	wypełnianie wyrobisk własnych i innych	w inny sposób ^{a)}	razem (rubryki 8+9+10)	termi- cznie	składowane w obiektach ^{c)} własnych	w inny sposób ^{b)}	razem (rubryki 12+13)	do procesów odzysku	do procesów unieszkodliwiania			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

^{a)} W części formularza „Uwagi” należy wykazać zastosowany proces odzysku odpadów z zastosowaniem symboli „R” według Załącznika nr 1 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992, z późn. zm.). ^{b)} W części formularza „Uwagi” należy wykazać zastosowany symbol procesu unieszkodliwiania odpadów z zastosowaniem symboli „D” według Załącznika nr 2 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992, z późn. zm.). ^{c)} Na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych).

06																
07																
08																
09																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16																
17																
18																
19																
20																
21																
22																
23																
24																

Dział 1. Rodzaje i ilość odpadów w tysiącach ton (z jednym znakiem po przecinku)

Rodzaje odpadów (patrz „Objaśnienia”)	Kody odpadów (patrz „Objaśnienia”)	Odpady wytworzone w ciągu roku													Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) w obiektach ^{c)} własnych (stan na koniec roku)	
		Ogółem (rubryki 3+7+11+15)	poddane odzyskowi we własnym zakresie				unieszkodliwione we własnym zakresie				przekazane innym odbiorcom			magazynowane czasowo		
			razem (rubryki 4+5+6)	kompostowane	wypełnianie wyrobisk własnych i innych	w inny sposób ^{a)}	razem (rubryki 8+9+10)	termicznie	składowane w obiektach ^{c)} własnych	w inny sposób ^{b)}	razem (rubryki 12+13)	do procesów odzysku	do procesów unieszkodliwiania			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
25																

a) W części formularza „Uwagi” należy wykazać zastosowany proces odzysku odpadów z zastosowaniem symboli „R” według Załącznika nr 1 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992, z późn. zm.).^{b)} W części formularza „Uwagi” należy wykazać zastosowany symbol procesu unieszkodliwiania odpadów z zastosowaniem symboli „D” według Załącznika nr 2 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992, z późn. zm.).^{c)} Na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych).

26																	
27																	
28																	
29																	
30																	
31		składowane w ciągu roku w stawach osadowych															
32	Z wiersza 01 „Ogółem”	składowane na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach)															
33	przypada na odpady	nagromadzone w stawach osadowych własnych – stan w końcu roku (z rubryki 16)															
34		do wypełniania wyrobisk własnych (z rubryki 5)															
35		Odpady poddane odzyskowi we własnym zakresie lub/i przekazane innym odbiorcom z dotychczas składowanych (nagromadzonych) na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) do 1 stycznia 2019 r.															

a) W części formularza „Uwagi” należy wykazać zastosowany proces odzysku odpadów z zastosowaniem symboli „R” według Załącznika nr 1 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992, z późn. zm.).^{b)} W części formularza „Uwagi” należy wykazać zastosowany symbol procesu unieszkodliwiania odpadów z zastosowaniem symboli „D” według Załącznika nr 2 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992, z późn. zm.).^{c)} Na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych).

Dział 2. Powierzchnia terenów składowania odpadów niezrekultywowana i zreultywowana, w hektarach (z jednym znakiem po przecinku)

Powierzchnia składowisk, obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych - w tym hałd (bez stawów osadowych)	niezrekultywowanych (stan w końcu roku)	1		Powierzchnia stawów osadowych	niezrekultywowanych (stan w końcu roku)	3	
	zrekultywowanych w ciągu roku	2			zrekultywowanych w ciągu roku	4	

Uwagi: opisać przede wszystkim przyczyny różnic w danych w stosunku do roku poprzedniego;
 wykazać symbol „R” określający proces odzysku odpadów wykazanych w Dziale 1 w rubryce 6;
 wykazać symbol „D” określający proces unieszkodliwienia odpadów wykazanych w Dziale 1 w rubryce 10.

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego formularza	1		Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza	2	
--	---	--	--	---	--

(e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania – WYPEŁNIAC WIELKIMI LITERAMI)

.....
 (telefon kontaktowy
 w zakresie sporządzonego sprawozdania)

.....
 (miejscowość, data)

Objaśnienia do formularza OS-6

- Do składania sprawozdań OS-6 zobowiązane są jednostki, które wytworzyły w ciągu roku sumarycznie powyżej 1 tysiąca ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) lub posiadające 1 mln ton i więcej odpadów nagromadzonych na własnych:
 - składowiskach odpadów,
 - w podziemnych składowiskach odpadów,
 - w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych).
- Zakres i rodzaje odpadów, które należy wykazywać na sprawozdaniu, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 1923) i obejmuje grupy odpadów od 01 do 19 katalogu odpadów. **Nie należy w nim wykazywać odpadów komunalnych (grupa 20 katalogu odpadów)**; sprawozdawczość z zakresu odpadów komunalnych realizowana jest na odrębnym formularzu sprawozdawczym GUS o symbolu M-09.
- Imienny wykaz rodzajów odpadów, które należy wykazywać na sprawozdaniu, oraz ich kody zawiera załącznik do niniejszego formularza.
- W Dziale 1 w rubryce 0 należy wyszczególnić imiennie rodzaje odpadów, a w rubryce 1 ich kody, zgodnie z załącznikiem do formularza. Każdy rodzaj odpadu ma 6-cyfrowy kod.
- Osady z oczyszczalni ścieków należy podawać w **uwodnieniu**. Jeżeli jednostka składa równocześnie sprawozdanie OS-3 lub OS-5, powinna sprawdzić, czy istnieje porównywalność z danymi wykazanymi na tym sprawozdaniu dotyczącymi osadów uwzględniając, iż dane z tego zakresu (w sprawozdaniu OS-3, OS-5) podawane są w suchej masie oraz w innej jednostce miary w tonach.
- Najczęściej występujące sytuacje dotyczące zagospodarowania wytworzonych dotychczas składowanych (nagromadzonych) odpadów:
 - Wytwórca odpadów, który poddaje je procesowi odzysku lub/i unieszkodliwiania (we własnym zakresie), lub/i przekazuje innym odbiorcom, lub/i magazynuje czasowo, lub/i składowuje wypełnia w **Dziale 1** rubryki od 0 do 16 (ewentualnie Dział 2),
 - Wytwórca odpadów, który je **tylko przekazuje** innym odbiorcom wypełnia w **Dziale 1** rubryki: 0, 1, 2, 11, 12 lub 13,
 - Podmiot, który **tylko składowuje** odpady na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) **własnych** wypełnia w **Dziale 1** rubryki: 0, 1, i 16, natomiast w **Dziale 2** pozycje 1 lub/i 3 dotyczącą niezrekultywowanej powierzchni terenów składowania odpadów,
 - Podmiot, który składowuje odpady, a następnie poddaje je odzyskowi we własnym zakresie lub/i przekazuje innym odbiorcom wypełnia w zależności od sytuacji odpowiednio w **Dziale 1** rubryki: 0, 1 i 16 oraz wiersz 35 pozycje 16, natomiast w **Dziale 2** wypełnia pozycje 1 lub/i 3 dotyczącą powierzchni terenów składowania odpadów. W przypadku gdy powierzchnia terenów składowania odpadów została zrehabilitowana wypełnia **Dział 2** pozycje 2 lub/i 4.
- W Dziale 1 w rubrykach 4, 5 i 6 należy podać ilość odpadów poddanych odzyskowi we własnym zakresie. Jeżeli wystąpi zapis w kolumnie 6 to należy w polu **Uwagi** wykazać zastosowany symbol procesu odzysku odpadów. Niewyczerpujący wykaz procesów odzysku zawiera Załącznik nr 1 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- W Dziale 1 w rubryce 5 należy podać ilość odpadów poddanych odzyskowi poprzez wypełnianie wyrobisk własnych i innych. **Wypełnianie wyrobisk** oznacza proces odzysku odpadów obejmujący (na terenach wydobywczych) wykorzystanie odpadów dla celów rekultywacji terenu lub bezpieczeństwa, do celów technicznych w kształtowaniu krajobrazu (m.in. do wypełniania wyrobisk kopalni podziemnych, kamieniołomów, kopalni żwiru), gdzie odpady zastępują inne materiały, które musiałyby być wykorzystane do tego celu.
- W Dziale 1 w rubrykach 8, 9 i 10 należy podać ilość odpadów unieszkodliwionych we własnym zakresie. Jeżeli wystąpi zapis w kolumnie 10 to należy w polu **Uwagi** wykazać zastosowany symbol procesu unieszkodliwiania odpadów. Niewyczerpujący wykaz procesów unieszkodliwiania zawiera Załącznik nr 2 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- W Dziale 1 w rubrykach 12 i 13 należy podać ilość odpadów przekazanych innym odbiorcom do procesów unieszkodliwiania lub/i procesów odzysku.

Dane w Dziale 1 w rubryce 11 dla każdego rodzaju odpadu (wiersza) powinny stanowić sumę rubryk 12+13. W przypadku gdy jednostka nie posiada informacji jakim procesom zostały poddane odpady przekazane innym odbiorcom, to wówczas należy w polu **Uwagi** zamieścić zapis o braku informacji o sposobie zagospodarowania przekazanych odpadów.
- Dane o ilości wytworzonych, poddanych odzyskowi, unieszkodliwionych, w tym składowanych, poszczególnych rodzajów odpadów należy podać zgodnie z dokumentami stosowanymi na potrzeby ewidencji odpadów, do której zobowiązuje art. 66 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- W Dziale 1 w rubryce 15 należy podać ilość odpadów magazynowanych czasowo z wytworzonych w roku sprawozdawczym w miejscach, do których posiadacz odpadów ma tytuł prawny na warunkach określonych w art. 25 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Odpady z wyjątkiem przeznaczonych do składowania, mogą być magazynowane, jeżeli konieczność magazynowania wynika z procesów technologicznych lub organizacyjnych i nie przekracza terminów uzasadnionych zastosowaniem tych procesów, nie dłużej jednak niż przez 3 lata.

Odpady przeznaczone do składowania mogą być magazynowane wyłącznie w celu zebrania odpowiedniej ilości tych odpadów do transportu na składowisko odpadów, nie dłużej jednak niż przez 1 rok.

13. Dane w Dziale 1 w rubryce 2 dla każdego rodzaju odpadu (wiersza) powinny stanowić sumę rubryk: 3+7+11+15.
14. Dane w Dziale 1 w rubryce 3 dla każdego rodzaju odpadu (wiersza) powinny stanowić sumę rubryk: 4+5+6.
15. Dane w Dziale 1 w rubryce 7 dla każdego rodzaju odpadu (wiersza) powinny stanowić sumę rubryk: 8+9+10.
16. W Dziale 1 w rubryce 16 należy wykazać odpady (własne i innych zakładów) dotychczas składowane (nagromadzone), tj. w roku sprawozdawczym oraz za lata poprzednie na **własnych** składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych). Ilość odpadów dotychczas składowanych na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) **własnych** na koniec roku sprawozdawczego (Dział 1 wiersz 01 rubryka 16) to odpady nagromadzone na koniec roku ubiegłego powiększone o odpady składowane **na własnych** składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) z wytworzonych w ciągu roku sprawozdawczego, oraz pomniejszone o odpady wykorzystane z nagromadzonych do 1 stycznia 2019 roku.
17. W przypadkach, gdy odpady składowane są na **własnych** składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) Dział 1 wiersz 01 rubryka 16, to w Dziale 2 formularza, w pozycji 1 lub/i 3 powinny być zapisy dotyczące powierzchni niezrekultywowanych składowisk, obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałd bez stawów osadowych – rubryka 1 lub/i stawów osadowych – rubryka 3). Należy wykazać całą niezrekultywowaną powierzchnię składowiska czynnego, łącznie z powierzchnią zamkniętych kwater lub części składowiska.
Jeżeli zakład zakończył rekultywację terenów składowania odpadów to należy powierzchnię tą wykazać w Dziale 2 w pozycji 2 lub/i 4. Dotychczas wykazywaną niezrekultywowaną powierzchnię składowania odpadów należy wówczas pomniejszyć o powierzchnię zredukowaną.
18. Użyte w sprawozdaniu i niniejszych „Objaśnieniach” określenia: odpady; odpady poddane odzyskowi; unieszkodliwianie, w tym składowanie odpadów; magazynowanie odpadów, składowisko odpadów – należy rozumieć zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992, z późn. zm.), natomiast określenie obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdy, stawy osadowe) należy rozumieć zgodnie z ustawą z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1849).

Załącznik: Wykaz rodzajów odpadów objętych sprawozdaniem na formularzu OS-6.

NIEWYCZERPUJĄCY WYKAZ PROCESÓW ODZYSKU zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

- R1** Wykorzystanie głównie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii^(*).
- R2** Odzysk/regeneracja rozpuszczalników.
- R3** Recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania)^(**).
- R4** Recykling lub odzysk metali i związków metali.
- R5** Recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych^(***).
- R6** Regeneracja kwasów lub zasad.
- R7** Odzysk składników stosowanych do redukcji zanieczyszczeń.
- R8** Odzysk składników z katalizatorów.
- R9** Powtórna rafinacja lub inne sposoby ponownego użycia olejów.
- R10** Obróbka na powierzchni ziemi przynosząca korzyści dla rolnictwa lub poprawę stanu środowiska.
- R11** Wykorzystywanie odpadów uzyskanych w wyniku któregośkolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1–R10.
- R12** Wymiana odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1–R11^(****).
- R13** Magazynowanie odpadów poprzedzające którykolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1–R12 (z wyjątkiem wstępnego magazynowania u wytwórcy odpadów).

^(*) Pozycja obejmuje również obiekty przekształcania termicznego przeznaczone wyłącznie do przetwarzania komunalnych odpadów stałych, pod warunkiem że ich efektywność energetyczna jest równa lub większa niż:

– 0,60 dla działających instalacji, które otrzymały zezwolenie zgodnie ze stosownymi przepisami wspólnotowymi obowiązującymi przed dniem 1 stycznia 2009 r.,

– 0,65 dla instalacji, które otrzymały zezwolenie po dniu 31 grudnia 2008 r.,

przy zastosowaniu następującego wzoru:

$$\text{Efektywność energetyczna} = (E_p - (E_f + E_i)) / (0,97 \times (E_w + E_f)),$$

gdzie:

E_p – oznacza ilość energii produkowanej rocznie jako energia cieplna lub elektryczna. Oblicza się ją przez pomnożenie ilości energii elektrycznej przez 2,6, a energii cieplnej wyprodukowanej w celach komercyjnych przez 1,1 (GJ/rok),

E_f – oznacza ilość energii wprowadzanej rocznie do systemu, pochodzącej ze spalania paliw biorących udział w wytwarzaniu pary (GJ/rok),

E_w – oznacza roczną ilość energii zawartej w przetwarzanych odpadach, obliczanej przy zastosowaniu dolnej wartości opałowej odpadów (GJ/rok),

E_i – oznacza roczną ilość energii wprowadzanej z zewnątrz z wyłączeniem E_w i E_f (GJ/rok),

0,97 – jest współczynnikiem uwzględniającym straty energii przez popiół denny i promieniowanie.

Wzór ten stosowany jest zgodnie z dokumentem referencyjnym dotyczącym najlepszych dostępnych technik dla termicznego przekształcania odpadów.

^(**) Pozycja obejmuje również zgazowanie i pirolizę z wykorzystaniem tych składników jako odczynników chemicznych.

^(***) Pozycja obejmuje oczyszczanie gruntu prowadzące do odzysku gruntu i recykling nieorganicznych materiałów budowlanych.

^(****) Jeżeli nie istnieje inny właściwy kod R, może to obejmować procesy wstępne poprzedzające przetwarzanie wstępne odpadów, jak np. demontaż, sortowanie, kruszenie, zagęszczanie, granulację, suszenie, rozdrabnianie, kondycjonowanie, przepakowywanie, separację, tworzenie mieszanek lub mieszanie przed poddaniem któremukolwiek z procesów wymienionych w poz. R1–R11.

NIEWYCZERPUJĄCY WYKAZ PROCESÓW UNIESZKODLIWIANIA zgodnie z Załącznikiem nr 2 do Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

- D1** Składowanie w gruncie lub na powierzchni ziemi (np. składowiska itp.).
- D2** Przetwarzanie w glebie i ziemi (np. biodegradacja odpadów płynnych lub szlamów w glebie i ziemi itd.).
- D3** Głębokie zatłaczanie (np. zatłaczanie odpadów w postaci umożliwiającej pompowanie do odwiertów, wysadów solnych lub naturalnie powstających komór itd.).
- D4** Retencja powierzchniowa (np. umieszczanie odpadów ciekłych i szlamów w dołach, poletkach osadowych lub lagunach itd.).
- D5** Składowanie na składowiskach w sposób celowo zaprojektowany (np. umieszczanie w uszczelnionych oddzielnych komorach, przykrytych i izolowanych od siebie wzajemnie i od środowiska itd.).
- D6** Odprowadzanie do wód z wyjątkiem mórz i oceanów.
- D7** Odprowadzanie do mórz i oceanów, w tym lokowanie na dnie mórz.
- D8** Obróbka biologiczna, niewymieniona w innej pozycji niniejszego załącznika, w wyniku której powstają ostateczne związki lub mieszaniny, które są unieszkodliwiane za pomocą któregośkolwiek spośród procesów wymienionych w poz. D1–D12.
- D9** Obróbka fizyczno-chemiczna, niewymieniona w innej pozycji niniejszego załącznika, w wyniku której powstają ostateczne związki lub mieszaniny unieszkodliwiane za pomocą któregośkolwiek spośród procesów wymienionych w pozycjach D1–D12 (np. odparowanie, suszenie, kalcynacja itp.).
- D10** Przekształcanie termiczne na lądzie.
- D11** Przekształcanie termiczne na morzu^(*).
- D12** Trwałe składowanie (np. umieszczanie pojemników w kopalniach itd.).
- D13** Sporządzanie mieszanek lub mieszanie przed poddaniem odpadów któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycjach D1–D12^(**).
- D14** Przepakowywanie przed poddaniem któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycjach D1–D13.
- D15** Magazynowanie poprzedzające którykolwiek z procesów wymienionych w pozycjach D1–D14 (z wyjątkiem wstępnego magazynowania u wytwórcy odpadów).

^(*) Ten proces jest zabroniony na mocy przepisów UE i konwencji międzynarodowych.

^(**) Jeżeli nie istnieje inny właściwy kod D, mogą tu być uwzględnione procesy wstępne poprzedzające unieszkodliwienie, w tym wstępna obróbka, jak np. sortowanie, kruszenie, zagęszczanie, granulacja, suszenie, rozdrabnianie, kondycjonowanie lub separacja przed poddaniem któremukolwiek spośród procesów wymienionych w pozycjach D1–D12.

Załącznik 8: M-09 Sprawozdanie o wywozie i przetwarzaniu odpadów komunalnych

 GUS GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY , al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa www.stat.gov.pl		
Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	M-09 Sprawozdanie o wywozie i przetwarzaniu odpadów komunalnych	Portal sprawozdawczy GUS portal.stat.gov.pl Urząd Statystyczny 20-068 Lublin ul. St. Leszczyńskiego 48
Numer identyfikacyjny – REGON	_____ za 2019 r.	Termin przekazania: do 22 lutego 2020 r.

Obowiązek przekazywania danych wynika z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 997, z późn. zm.).

(e-mail sekretariatu jednostki sporządzającej sprawozdanie – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

Uwaga: Jednostka prowadząca działalność na terenie różnych województw sporządza odrębne sprawozdanie M-09 dla każdego województwa.

Dział 1. Odpady komunalne zmieszane odebrane lub zebrane w ciągu roku

Lp.	Nazwa gminy ^{a)} z której terenu zostały odebrane lub zebrane odpady	Odpady ogółem-bez odebranych lub zebranych selektywnie	z tego pochodzące z:	
			gospodarstw domowych	pozostałych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)
		<i>tony^{b)}</i>		
0		1	2	3
01	Ogółem			
02				
03				
04				
05				
06				
07				

a) Dla gmin miejsko-wiejskich należy podać dane oddzielnie dla miasta i obszaru wiejskiego. b) Z dwoma znakami po przecinku.

Dział 2. Odpady komunalne pochodzące od gospodarstw domowych, odebrane selektywnie od właścicieli nieruchomości lub zebrane w Punktach Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) w ciągu roku na terenie gminy

Lp.	Nazwa gminy z której zostały odebrane lub zebrane odpady ^{a)}	Ogółem	z tego:														
			papier i tektura	szkło	tworzywa sztuczne	metale	odzież i tekstylia	niebezpieczne	baterie i akumulatory		zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny		wielkogabarytowe	biodegradowalne	opakowania wielomateriałowe	zmieszane odpady opakowaniowe	pozostałe
									razem	w tym niebezpieczne	razem	w tym niebezpieczny					
0		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
01	Ogółem																
02																	
03																	
04																	
05																	
06																	

a) Dla gmin miejsko-wiejskich należy podać dane oddzielnie dla miasta i obszaru wiejskiego. b) Z dwoma znakami po przecinku.

Dział 2A. Odpady komunalne pochodzące z innych źródeł niż gospodarstwa domowe (usługi komunalne oraz handel, mały biznes, biura i instytucje) odebrane selektywnie w ciągu roku na terenie gminy

Lp.	Nazwa gminy z której zostały odebrane lub zebrane odpady ^{a)}	Ogółem	z tego:														
			papier i tektura	szkło	tworzywa sztuczne	metale	odzież i tekstylia	niebezpieczne	baterie i akumulatory		zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny		wielkogabarytowe	biodegradowalne	opakowania wielomateriałowe	zmieszane odpady opakowaniowe	pozostałe
									razem	w tym niebezpieczne	razem	w tym niebezpieczny					
0		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
01	Ogółem																
02																	
03																	
04																	
05																	
06																	

a) Dla gmin miejsko-wiejskich należy podać dane oddzielnie dla miasta i obszaru wiejskiego. b) Z dwoma znakami po przecinku.

Dział 3. Przetwarzanie odpadów komunalnych odebranych selektywnie od właścicieli nieruchomości lub zebranych w Punktach Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) w ciągu roku z terenu województwa

Lp.	Procesy przetwarzania, do których skierowano odpady odebrane lub zebrane selektywnie	Odpady odebrane lub zebrane selektywnie ^{a)}															
		Ogółem	z tego:														
			papier i tektura	szkło	tworzywa sztuczne	metale	odzież i tekstylia	niebezpieczne	baterie i akumulatory		zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny		wielkogabarytowe	biodegradowalne	opakowania wielomateriałowe	zmieszane odpady opakowaniowe	pozostałe
									razem	w tym niebezpieczne	razem	w tym niebezpieczny					
tony ^{b)}																	
0		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
01	Ogółem																
02	Recykling/odzysk																
03	Recykling/odzysk organiczny																
04	Przekształcanie termiczne z odzyskiem energii																
05	Przekształcanie termiczne bez odzysku energii																
06	Składowanie																

a) Należy wykazać odpady odebrane lub zebrane własnym środkiem transportu oraz przyjęte do przetworzenia od innych jednostek. Dotyczy również odpadów wysegregowanych z frakcji odpadów zbieranych łącznie w tym samym worku lub pojemniku. b) Z dwoma znakami po przecinku.

Dział 4. Składowiska odpadów

Lp.	Nazwa gminy ^{a)} na terenie której znajduje się składowisko	Składowiska						
		czynne			o zakończonej eksploatacji			
		liczba	powierzchnia (w ha) ^{b)}		liczba	powierzchnia (w ha) ^{b)}		
			ogółem	zrekultywowana (dotyczy zamkniętych kwater/części składowisk)		ogółem	zrekultywowana	
		stan w dniu 31 grudnia			w ciągu roku			
0	1	2	3	4	5	6	7	
01	Ogółem							
02								
03								
04								
05								
06								

a) Dla gmin miejsko-wiejskich należy podać dane oddzielnie dla miasta i obszaru wiejskiego. b) Z jednym znakiem po przecinku.

Dział 5. Odgazowywanie składowisk odpadów

Lp.	Nazwa gminy ^{a)} na terenie której znajduje się składowisko	Liczba czynnych składowisk z instalacją odgazowywania	odprowadzających gaz do atmosfery	Liczba instalacji odgazowywania					
				do unieszkodliwiania gazu składowiskowego przez spalanie					
				bez odzysku energii			z odzyskiem energii		
				w palnikach indywidualnych	w pochodni zbiorczej	cieplnej	ilość wyprodukowanej energii cieplnej w ciągu roku (MJ) ^{b)}	elektrycznej	ilość wyprodukowanej energii elektrycznej w ciągu roku (kWh) ^{b)}
				stan w dniu 31 grudnia			w ciągu roku	stan w dniu 31 grudnia	w ciągu roku
0	1	2	3	4	5	6	7	8	
01	Ogółem								
02									
03									
04									
05									
06									

a) Dla gmin miejsko-wiejskich należy podać dane oddzielnie dla miasta i obszaru wiejskiego. b) Z jednym znakiem po przecinku.

Dział 6. Przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych odebranych lub zebranych z terenu województwa

Wyszczególnienie		Ilość		
		straty procesowe		
0		w tonach w ciągu roku (z dwoma znakami po przecinku)		
		1	2	
Zmieszane odpady komunalne skierowane do procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania		01		
Odpady wytworzone w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania przeznaczone do procesów końcowego przetwarzania na terenie własnej instalacji lub zakładów innych jednostek:	recyklingu/odzysku (do procesów R2, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10, R11 lub R3 z wyłączeniem części dotyczącej kompostowania i innych biologicznych procesów przekształcania)	02		
	przekształcania termicznego	z odzyskiem energii (do procesu R1)	03	
		bez odzysku energii (do procesu D10)	04	
	składowania (do procesów D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7 lub D12)	05		
	innego procesu przetwarzania (do procesu R3 w części dotyczącej kompostowania i innych biologicznych procesów przekształcania)	06		
Zmieszane odpady komunalne skierowane do innych procesów wstępnego przetwarzania (nie będących procesem mechaniczno-biologicznego przetwarzania)		07		
Odpady wytworzone w innych procesach wstępnego przetwarzania przeznaczone do procesów końcowego przetwarzania na terenie własnej instalacji lub zakładów innych jednostek:	recyklingu/odzysku (do procesów R2, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10, R11 lub R3 z wyłączeniem części dotyczącej kompostowania i innych biologicznych procesów przekształcania)	08		
	przekształcania termicznego	z odzyskiem energii (do procesu R1)	09	
		bez odzysku energii (do procesu D10)	10	
	składowania (do procesu D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7 lub D12)	11		
	innego procesu przetwarzania (do procesu R3 w części dotyczącej kompostowania i innych biologicznych procesów przekształcania)	12		
Zmieszane odpady komunalne skierowane do unieszkodliwienia przez składowanie bez wcześniejszego poddania wstępnym procesom przetwarzania (do procesów D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7 lub D12)		13		
Zmieszane odpady komunalne skierowane do przekształcania termicznego bez wcześniejszego poddania wstępnym procesom przetwarzania	z odzyskiem energii (do procesu R1)	14		
	bez odzysku energii (do procesu D10)	15		

Dane uzupełniające

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnienia formularza	01	
Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza	02	

(e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania – WYPEŁNIAC WIELKIMI LITERAMI)

(telefon kontaktowy
w zakresie sporządzonego sprawozdania)

(miejscowość, data)

W rubryce 13 należy podać ilość odebranych lub zebranych selektywnie odpadów ulegających biodegradacji (odpady o kodach: 20 01 08, 20 01 25, 20 01 38, 20 02 01, 15 01 03). Nie należy tu ujmować odpadów papieru i tektury, tworzyw sztucznych, czy odzieży i tekstyliów z włókien naturalnych, wykazanych w rubrykach 2, 4, 6.

W rubryce 14 należy podać ilość odpadów o kodzie 15 01 05, czyli odebranych lub zebranych selektywnie odpadów opakowaniowych wielomateriałowych, przez które należy rozumieć odpady opakowaniowe kompozytowe (składające się z różnych materiałów, nie dających się oddzielić ręcznie). W przypadku, gdy odpady wielomateriałowe były zbierane razem z tworzywami sztucznymi w tym samym pojemniku lub worku, należy je wykazać tylko w rubryce 4.

W rubryce 15 należy podać ilości odebranych lub zebranych odpadów o kodzie 15 01 06.

W rubryce 16 należy podać ilości odebranych lub zebranych odpadów o kodach: 20 01 28, 20 01 30, 20 01 41, 20 01 80 i 20 01 99. Nie należy wykazywać odpadów oznaczonych kodem 15 01 06.

Dział 2A. Odpady komunalne pochodzące z innych źródeł niż gospodarstwa domowe (usługi komunalne oraz handel, mały biznes, biura i instytucje) odebrane selektywnie w ciągu roku na terenie gminy – wypełniają jednostki odbierające odpady komunalne z handlu, małego biznesu, biur i instytucji, oraz jednostki zbierające odpady z usług komunalnych.

Dział 3. Przetwarzanie odpadów komunalnych odebranych selektywnie od właścicieli nieruchomości lub zebranych w Punktach Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) w ciągu roku z terenu województwa – wypełniają jednostki zajmujące się przetwarzaniem (odzyskiem lub unieszkodliwianiem) odpadów.

W dziale 3 należy podać dane dotyczące ilości odpadów komunalnych odebranych selektywnie od właścicieli nieruchomości lub zebranych w Punktach Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) lub ilości odpadów wysegregowanych z frakcji odpadów zbieranych łącznie w tym samym worku lub pojemniku skierowanych do procesów przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. Należy tu zatem podać informacje o końcowych procesach przetwarzania do jakich skierowano odpady odebrane lub zebrane selektywnie lub wysegregowane z frakcji suchej z terenu danego województwa. W przypadku gdy odpady poddawane były jedynie obróbce wstępnej (procesom R12, R13, D8, D9, D13, D14, D15) należy wskazać końcowe procesy przetwarzania do jakich później zostały skierowane, podając ilości w odpowiednich wierszach działu, bez względu na to, czy procesy końcowego przetwarzania odbywały się na terenie instalacji jednostki sprawozdawczej, czy odpady zostały przekazane do końcowego przetworzenia do zakładów innych jednostek.

Dane należy wykazywać według terenu z którego pochodzą odpady, nie zaś według terenu lokalizacji jednostki przetwarzającej odpady.

W dziale 3 nie należy wykazywać odpadów pochodzących z zagranicy.

Rubryka 15 powinna być wypełniona tylko w przypadku, gdy przyjęte do przetwarzania opady o kodzie 150106 zostały skierowane do składowania lub do przekształcania termicznego bez wcześniejszego rozdzielenia ich na frakcje materiałowe.

W wierszu 02 należy wykazać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania w procesach R2, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10, R11 lub R3 (z wyłączeniem części dotyczącej kompostowania i innych biologicznych procesów przekształcania).

W wierszu 03 należy podać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania za pomocą procesu R3 w części dotyczącej kompostowania i innych biologicznych procesów przekształcania. Nie należy tu wykazywać ilości odpadów, które po przetworzeniu za pomocą kompostowania lub innych biologicznych procesów przekształcania zostały skierowane do składowania. Ilości te należy wykazać w wierszu 06.

W wierszu 04 należy podać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania za pomocą procesu R1.

W wierszu 05 należy podać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania za pomocą procesu D10.

W wierszu 06 należy podać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania za pomocą procesów: D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7 lub D12.

Dział 4. Składowiska odpadów – wypełniają jednostki zajmujące się unieszkodliwianiem odpadów komunalnych.

W dziale 4 należy podać dane dotyczące składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne, czynnych (rubryki od 1 do 4) i o zakończonej eksploatacji (rubryki od 5 do 7). Do składowisk czynnych zalicza się również składowiska, które oczekują na decyzję o zamknięciu i nie przyjmują już odpadów komunalnych.

W dziale 4 nie należy wykazywać składowisk zamkniętych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy.

W rubryce 2 należy wykazać całą powierzchnię składowiska czynnego, łącznie z powierzchnią zamkniętych kwater lub części składowiska.

W rubrykach 3 (4, 7) należy wykazać powierzchnię składowiska zrehabilitowaną, czyli taką, która została poddana procesowi rekultywacji, tzn. przywrócenia wartości użytkowych środowisku przyrodniczemu zdegradowanemu przez gospodarczą i bytową działalność człowieka.

Dział 5. Odgazowywanie składowisk odpadów – wypełniają jednostki zajmujące się unieszkodliwianiem odpadów komunalnych.

W dziale 5 należy podać dane dotyczące czynnych składowisk odpadów, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne, wyposażonych w instalacje odgazowywania, czyli systemy do ujmowania gazu składowiskowego.

Dział 6. Przetwarzanie odpadów komunalnych zmieszanych odebranych lub zebranych z terenu województwa – wypełniają jednostki zajmujące się przetwarzaniem (odzyskiem lub unieszkodliwianiem) odpadów komunalnych.

W dziale 6 należy podać dane dotyczące ilości zmieszanych odpadów komunalnych skierowanych do procesów przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. Należy tu zatem podać informacje o końcowych procesach przetwarzania do jakich skierowano odpady zmieszane odebrane lub zebrane z terenu danego województwa. W przypadku gdy odpady poddawane były jedynie obróbce wstępnej (procesom R12, R13, D8, D9, D13, D14, D15) należy wskazać końcowe procesy przetwarzania do jakich zostały skierowane, podając ilości w odpowiednich rubrykach działu, bez względu na to, czy procesy końcowego przetwarzania odbywały się na terenie instalacji jednostki sprawozdawczej, czy odpady zostały przekazane do końcowego przetworzenia do zakładów innych jednostek.

W dziale 6 nie należy wykazywać odpadów pochodzących z zagranicy.

W wierszu 01 należy wykazać ilość odpadów komunalnych skierowanych do procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania. Mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych jest procesem, który składa się z procesów mechanicznego przetwarzania odpadów i biologicznego przetwarzania odpadów połączonych w jeden zintegrowany proces technologiczny przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w celu ich przygotowania do procesów odzysku, w tym recyklingu, odzysku energii, termicznego przekształcania lub składowania.

W wierszach 02-06 należy podać ilości odpadów wytworzonych w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych kierowanych zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami do końcowych procesów przetwarzania – odzysku albo unieszkodliwienia.

W wierszu 02 należy wykazać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania w procesach R2, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10, R11 lub R3 (z wyłączeniem części dotyczącej kompostowania i innych biologicznych procesów przekształcania).

W wierszu 03 należy podać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania za pomocą procesu R1.

W wierszu 04 należy podać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania za pomocą procesu D10.

W wierszu 05 należy podać ilość odpadów (w tym ilość stabilizatu) skierowanych do przetwarzania za pomocą procesów: D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7 lub D12.

W wierszu 06 należy podać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania za pomocą procesu R3 w części dotyczącej kompostowania i innych biologicznych procesów przekształcania. Nie należy tu wykazywać ilości

odpadów (stabilizatu), które po przetworzeniu za pomocą kompostowania lub innych biologicznych procesów przekształcania zostały skierowane do składowania. Ilości te należy wykazać w wierszu 05.

W wierszu 07 należy wykazać ilość odpadów skierowanych do procesów wstępnego przetwarzania innych niż mechaniczno-biologiczne przetwarzanie (np. sortowanie). Nie należy tu ujmować odpadów wykazanych w wierszu 01.

W wierszach 08-12 należy podać ilości odpadów komunalnych wytworzonych w procesach wstępnego przetwarzania (nie będących procesem mechaniczno-biologicznego przetwarzania), kierowanych zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami do końcowych procesów przetwarzania – odzysku albo unieszkodliwienia.

W wierszu 08 należy wykazać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania w procesach R2, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10, R11 lub R3 (z wyłączeniem części dotyczącej kompostowania i innych biologicznych procesów przekształcania).

W wierszu 09 należy podać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania za pomocą procesu R1.

W wierszu 10 należy podać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania za pomocą procesu D10.

W wierszu 11 należy podać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania za pomocą procesów: D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7 lub D12.

W wierszu 12 należy podać ilość odpadów skierowanych do przetwarzania za pomocą procesu R3 w części dotyczącej kompostowania i innych biologicznych procesów przekształcania. Nie należy tu wykazywać ilości odpadów, które po przetworzeniu za pomocą kompostowania lub innych biologicznych procesów przekształcania zostały skierowane do składowania. Ilości te należy wykazać w wierszu 11.

W wierszu 13 należy wykazać ilość odpadów komunalnych skierowanych do unieszkodliwienia przez składowanie na składowiskach odpadów innych niż obojętne i niebezpieczne bez wcześniejszego poddania ich wstępnym procesom przetwarzania. Należy uwzględnić procesy D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7 oraz D12. Nie należy tu ujmować odpadów wytworzonych w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania lub innych procesach wstępnego przetwarzania (nie będących procesem mechaniczno-biologicznego przetwarzania), wykazanych w wierszach 05 lub 11.

W wierszu 14 należy wykazać ilość odpadów komunalnych skierowanych do przekształcenia termicznego z odzyskiem energii w procesie R1 – bez wcześniejszego poddania ich wstępnym procesom przetwarzania. Nie należy tu ujmować odpadów wytworzonych w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania lub innych procesach wstępnego przetwarzania (nie będących procesem mechaniczno-biologicznego przetwarzania), wykazanych w wierszach 03 lub 09.

W wierszu 15 należy wykazać ilość odpadów komunalnych skierowanych do przekształcenia termicznego bez odzysku energii w procesie D10 – bez wcześniejszego poddania ich wstępnym procesom przetwarzania. Nie należy tu ujmować odpadów wytworzonych w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania lub innych procesach wstępnego przetwarzania (nie będących procesem mechaniczno-biologicznego przetwarzania), wykazanych w wierszach 04 lub 10.

Załącznik 9: Załącznik do formularza OS-6 (za rok 2019)

WYKAZ RODZAJÓW ODPADÓW¹ OBJĘTYCH SPRAWOZDANIEM NA FORMULARZU OS-6

Kod ²	Grupy, podgrupy i rodzaje odpadów ^{3, 4}
1	2
01	Odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin
01 01	Odpady z wydobywania kopalin
01 01 01	Odpady z wydobywania rud metali (z wyłączeniem 01 01 80)
01 01 02	Odpady z wydobywania kopalin innych niż rudy metali
01 01 80	Odpady skalne z górnictwa miedzi, cynku i ołowiu
01 03	Odpady z fizycznej i chemicznej przeróbki rud metali
01 03 04*	Odpady z przeróbki rud siarczkowych powodujące samoczynne zakwaszenie środowiska w czasie składowania
01 03 05*	Inne odpady poprzrobocze zawierające substancje niebezpieczne (z wyłączeniem 01 03 80)
01 03 06	Inne odpady poprzrobocze niż wymienione w 01 03 04, 01 03 05, 01 03 80 i 01 03 81
01 03 07*	Inne odpady zawierające substancje niebezpieczne z fizycznej i chemicznej przeróbki rud metali
01 03 08	Odpady w postaci pyłów i proszków inne niż wymienione w 01 03 07
01 03 09	Czerwony szlam powstający przy produkcji tlenku glinu inny niż wymieniony w 01 03 10
01 03 10*	Czerwony szlam powstający przy produkcji tlenku glinu zawierający substancje stwarzające zagrożenie inny niż odpady wymienione w 01 03 07
01 03 80*	Odpady z flotacyjnego wzbogacania rud metali nieżelaznych zawierające substancje niebezpieczne
01 03 81	Odpady z flotacyjnego wzbogacania rud metali nieżelaznych inne niż wymienione w 01 03 80
01 03 99	Inne niewymienione odpady
01 04	Odpady z fizycznej i chemicznej przeróbki kopalin innych niż rudy metali
01 04 07*	Odpady zawierające niebezpieczne substancje z fizycznej i chemicznej przeróbki kopalin innych niż rudy metali
01 04 08	Odpady żwiru lub skruszone skały inne niż wymienione w 01 04 07
01 04 09	Odpadowe piaski i iły
01 04 10	Odpady w postaci pyłów i proszków inne niż wymienione w 01 04 07
01 04 11	Odpady powstające przy wzbogacaniu soli kamiennnej i potasowej inne niż wymienione w 01 04 07
01 04 12	Odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin inne niż wymienione w 01 04 07 i 01 04 11
01 04 13	Odpady powstające przy cięciu i obróbce postaciowej skał inne niż wymienione w 01 04 07
01 04 80*	Odpady z flotacyjnego wzbogacania węgla zawierające substancje niebezpieczne
01 04 81	Odpady z flotacyjnego wzbogacania węgla inne niż wymienione w 01 04 80
01 04 82*	Odpady z flotacyjnego wzbogacania rud siarczkowych zawierające substancje niebezpieczne
01 04 83	Odpady z flotacyjnego wzbogacania rud siarczkowych inne niż wymienione w 01 04 82
01 04 84*	Odpady z flotacyjnego wzbogacania rud fosforowych (fosforytów, apatytów) zawierające substancje niebezpieczne
01 04 85	Odpady z flotacyjnego wzbogacania rud fosforowych (fosforytów, apatytów) inne niż wymienione w 01 04 84
01 04 99	Inne niewymienione odpady
01 05	Płuczki wiertnicze i inne odpady wiertnicze
01 05 04	Płuczki i odpady wiertnicze z odwiertów wody słodkiej
01 05 05*	Płuczki i odpady wiertnicze zawierające ropę naftową
01 05 06*	Płuczki i odpady wiertnicze zawierające substancje niebezpieczne

01 05 07	Płuczki wiertnicze zawierające baryt i odpady inne niż wymienione w 01 05 05 i 01 05 06
01 05 08	Płuczki wiertnicze zawierające chlorki i odpady inne niż wymienione w 01 05 05 i 01 05 06
01 05 99	Inne niewymienione odpady
02	<i>Odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności</i>
02 01	<i>Odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, leśnictwa, łowiectwa i rybołówstwa</i>
02 01 01	Osady z mycia i czyszczenia
02 01 02	Odpadowa tkanka zwierzęca
02 01 03	Odpadowa masa roślinna
02 01 04	Odpady tworzyw sztucznych (z wyłączeniem opakowań)
02 01 06	Odchody zwierzęce
02 01 07	Odpady z gospodarki leśnej
02 01 08*	Odpady agrochemikaliów zawierające substancje niebezpieczne,
02 01 09	Odpady agrochemikaliów inne niż wymienione w 02 01 08
02 01 10	Odpady metalowe
02 01 80*	Zwierzęta padłe i ubite z konieczności oraz odpadowa tkanka zwierzęca wykazujące właściwości niebezpieczne
02 01 81	Zwierzęta padłe i odpadowa tkanka zwierzęca stanowiące materiał szczególnego i wysokiego ryzyka inne niż wymienione w 02 01 80
02 01 82	Zwierzęta padłe i ubite z konieczności
02 01 83	Odpady z upraw hydroponicznych
02 01 99	Inne niewymienione odpady
02 02	<i>Odpady z przygotowania i przetwórstwa produktów spożywczych pochodzenia zwierzęcego</i>
02 02 01	Odpady z mycia i przygotowywania surowców
02 02 02	Odpadowa tkanka zwierzęca
02 02 03	Surowce i produkty nienadające się do spożycia i przetwórstwa
02 02 04	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków
02 02 80*	Odpadowa tkanka zwierzęca wykazująca właściwości niebezpieczne
02 02 81	Odpadowa tkanka zwierzęca stanowiąca materiał szczególnego i wysokiego ryzyka, w tym odpady z produkcji pasz mięsno-kostnych inne niż wymienione w 02 02 80
02 02 82	Odpady z produkcji mączki rybnej inne niż wymienione w 02 02 80
02 02 99	Inne niewymienione odpady
02 03	<i>Odpady z przygotowania, przetwórstwa produktów i używek spożywczych oraz odpady pochodzenia roślinnego, w tym odpady z owoców, warzyw, produktów zbożowych, olejów jadalnych, kakao, kawy, herbaty oraz przygotowania i przetwórstwa tytoniu, drożdży i produkcji ekstraktów drożdżowych, przygotowywania i fermentacji melasy (z wyłączeniem 02 07)</i>
02 03 01	Szlamy z mycia, oczyszczania, obierania, odwirowywania i oddzielania surowców
02 03 02	Odpady konserwantów
02 03 03	Odpady poekstrakcyjne
02 03 04	Surowce i produkty nienadające się do spożycia i przetwórstwa
02 03 05	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków
02 03 80	Wytłoki, osady i inne odpady z przetwórstwa produktów roślinnych (z wyłączeniem 02 03 81)
02 03 81	Odpady z produkcji pasz roślinnych
02 03 82	Odpady tytoniowe

02 03 99	Inne niewymienione odpady
02 04	<i>Odpady z przemysłu cukrowniczego</i>
02 04 01	Osady z oczyszczania i mycia buraków
02 04 02	Nienormatywny węglan wapnia oraz kreda cukrownicza (wapno defekacyjne)
02 04 03	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków
02 04 80	Wysłodki
02 04 99	Inne niewymienione odpady
02 05	<i>Odpady z przemysłu mleczarskiego</i>
02 05 01	Surowce i produkty nieprzydatne do spożycia oraz przetwarzania
02 05 02	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków
02 05 80	Odpadowa serwatka
02 05 99	Inne niewymienione odpady
02 06	<i>Odpady z przemysłu piekarniczego i cukierniczego</i>
02 06 01	Surowce i produkty nieprzydatne do spożycia i przetwórstwa
02 06 02	Odpady konserwantów
02 06 03	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków
02 06 80	Nieprzydatne do wykorzystania tłuszcze spożywcze
02 06 99	Inne niewymienione odpady
02 07	<i>Odpady z produkcji napojów alkoholowych i bezalkoholowych (z wyłączeniem kawy, herbaty i kakao)</i>
02 07 01	Odpady z mycia, oczyszczania i mechanicznego rozdrabniania surowców
02 07 02	Odpady z destylacji spirytualiów
02 07 03	Odpady z procesów chemicznych
02 07 04	Surowce i produkty nieprzydatne do spożycia i przetwórstwa
02 07 05	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków
02 07 80	Wytłoki, osady moszczowe i pofermentacyjne, wywary
02 07 99	Inne niewymienione odpady
03	<i>Odpady z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury</i>
03 01	<i>Odpady z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli</i>
03 01 01	Odpady kory i korka
03 01 04*	Trociny, wióry, ścinki, drewno, płyta wiórowa i fornir zawierające substancje niebezpieczne
03 01 05	Trociny, wióry, ścinki, drewno, płyta wiórowa i fornir inne niż wymienione w 03 01 04
03 01 80*	Odpady z chemicznej przeróbki drewna zawierające substancje niebezpieczne
03 01 81	Odpady z chemicznej przeróbki drewna inne niż wymienione w 03 01 80
03 01 82	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków
03 01 99	Inne niewymienione odpady
03 02	<i>Odpady powstające przy konserwacji drewna</i>
03 02 01*	Środki do konserwacji i impregnacji drewna niezawierające związków chlorowcoorganicznych
03 02 02*	Środki do konserwacji i impregnacji drewna zawierające związki chlorowcoorganiczne
03 02 03*	Metaloorganiczne środki do konserwacji i impregnacji drewna
03 02 04*	Nieorganiczne środki do konserwacji i impregnacji drewna

03 02 05*	Inne środki do konserwacji i impregnacji drewna zawierające substancje niebezpieczne
03 02 99	Inne niewymienione odpady
03 03	<i>Odpady z produkcji oraz z przetwórstwa masy celulozowej, papieru i tektury</i>
03 03 01	Odpady z kory i drewna
03 03 02	Osady wapienne i szlamy z łągu zielonego (z przetwarzania łągu czarnego)
03 03 05	Szlamy z odbarwiania makulatury
03 03 07	Mechanicznie wydzielone odrzuty z przeróbki makulatury i tektury
03 03 08	Odpady z sortowania papieru i tektury przeznaczone do recyklingu
03 03 09	Odpady szlamu wapiennego (pokaustyzacyjnego)
03 03 10	Odpady z włókna, szlamy z włókien, wypełniaczy i powłok pochodzące z mechanicznej separacji
03 03 11	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 03 03 10
03 03 80	Szlamy z procesów bielenia podchlorynem lub chlorem
03 03 81	Szlamy z innych procesów bielenia
03 03 99	Inne niewymienione odpady
04	<i>Odpady z przemysłu skórzanego, futrzarskiego i tekstylnego</i>
04 01	<i>Odpady z przemysłu skórzanego i futrzarskiego</i>
04 01 01	Odpady z mizdrowania (odzierki i dwoiny wapniowe)
04 01 02	Odpady z wapnienia
04 01 03*	Odpady z odtłuszczania zawierające rozpuszczalniki (bez fazy ciekłej)
04 01 04	Brzezka garbująca zawierająca chrom
04 01 05	Brzezka garbująca niezawierająca chromu
04 01 06	Osady zawierające chrom, zwłaszcza z zakładowych oczyszczalni ścieków
04 01 07	Osady niezawierające chromu, zwłaszcza z zakładowych oczyszczalni ścieków
04 01 08	Odpady skóry wygarbowanej zawierające chrom (wióry, obcinki, pył ze szlifowania skór)
04 01 09	Odpady z polerowania i wykańczania
04 01 99	Inne niewymienione odpady
04 02	<i>Odpady z przemysłu tekstylnego</i>
04 02 09	Odpady materiałów złożonych (np. tkaniny impregnowane, elastomery, plastomery)
04 02 10	Substancje organiczne z produktów naturalnych (np. tłuszcze, woski)
04 02 14*	Odpady z wykańczania zawierające rozpuszczalniki organiczne
04 02 15	Odpady z wykańczania inne niż wymienione w 04 02 14
04 02 16*	Barwniki i pigmenty zawierające substancje niebezpieczne
04 02 17	Barwniki i pigmenty inne niż wymienione w 04 02 16
04 02 19*	Odpady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
04 02 20	Odpady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 04 02 19
04 02 21	Odpady z nieprzetworzonych włókien tekstylnych
04 02 22	Odpady z przetworzonych włókien tekstylnych
04 02 80	Odpady z mokrej obróbki wyrobów tekstylnych
04 02 99	Inne niewymienione odpady

05	<i>Odpady z przeróbki ropy naftowej, oczyszczania gazu ziemnego oraz pirolitycznej przeróbki węgla</i>
05 01	<i>Odpady z przeróbki (np. rafinacji) ropy naftowej</i>
05 01 02*	Osady z odsalania
05 01 03*	Osady z dna zbiorników
05 01 04*	Kwaśne szlamy z procesów alkilowania
05 01 05*	Wycieki ropy naftowej
05 01 06*	Zaolejone osady z konserwacji instalacji lub urządzeń
05 01 07*	Kwaśne smoły
05 01 08*	Inne smoły
05 01 09*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
05 01 10	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 05 01 09
05 01 11*	Odpady z alkalicznego oczyszczania paliw
05 01 12*	Ropa naftowa zawierająca kwasy
05 01 13	Osady z uzdatniania wody kotłowej
05 01 14	Odpady z kolumn chłodniczych
05 01 15*	Zużyte naturalne materiały filtracyjne (np. gliny, iły)
05 01 16	Odpady zawierające siarkę z odsiarczania ropy naftowej
05 01 17	Bitum
05 01 99	Inne niewymienione odpady
05 06	<i>Odpady z pirolitycznej przeróbki węgla</i>
05 06 01*	Kwaśne smoły
05 06 03*	Inne smoły
05 06 04	Odpady z kolumn chłodniczych
05 06 80*	Odpady ciekłe zawierające fenole
05 06 99	Inne niewymienione odpady
05 07	<i>Odpady z oczyszczania i transportu gazu ziemnego</i>
05 07 01*	Osady zawierające rtęć
05 07 02	Odpady zawierające siarkę
05 07 99	Inne niewymienione odpady
06	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii nieorganicznej</i>
06 01	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania kwasów nieorganicznych</i>
06 01 01*	Kwas siarkowy i siarkawy
06 01 02*	Kwas chlorowodorowy
06 01 03*	Kwas fluorowodorowy
06 01 04*	Kwas fosforowy i fosforawy
06 01 05*	Kwas azotowy i azotawy
06 01 06*	Inne kwasy
06 01 99	Inne niewymienione odpady
06 02	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania wodorotlenków</i>
06 02 01*	Wodorotlenek wapniowy

06 02 03*	Wodorotlenek amonowy
06 02 04*	Wodorotlenek sodowy i potasowy
06 02 05*	Inne wodorotlenki
06 02 99	Inne niewymienione odpady
06 03	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania soli i ich roztworów oraz tlenków metali</i>
06 03 11*	Sole i roztwory zawierające cyjanki
06 03 13*	Sole i roztwory zawierające metale ciężkie
06 03 14	Sole i roztwory inne niż wymienione w 06 03 11 i 06 03 13
06 03 15*	Tlenki metali zawierające metale ciężkie
06 03 16	Tlenki metali inne niż wymienione w 06 03 15
06 03 99	Inne niewymienione odpady
06 04	<i>Odpady zawierające metale inne niż wymienione w 06 03</i>
06 04 03*	Odpady zawierające arsen
06 04 04*	Odpady zawierające rtęć
06 04 05*	Odpady zawierające inne metale ciężkie
06 04 99	Inne niewymienione odpady
06 05	<i>Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków</i>
06 05 02*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
06 05 03	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 06 05 02
06 06	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania związków siarki oraz z chemicznych procesów przetwórstwa siarki i odsiarczania</i>
06 06 02*	Odpady zawierające niebezpieczne siarczki
06 06 03	Odpady zawierające siarczki inne niż wymienione w 06 06 02
06 06 99	Inne niewymienione odpady
06 07	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania chlorowców oraz z chemicznych procesów przetwórstwa chloru</i>
06 07 01*	Odpady azbestowe z elektrolizy
06 07 02*	Węgiel aktywny z produkcji chloru
06 07 03*	Osady siarczanu baru zawierające rtęć
06 07 04*	Roztwory i kwasy (np. kwas siarkowy)
06 07 99	Inne niewymienione odpady
06 08	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania krzemu oraz pochodnych krzemu</i>
06 08 02*	Odpady zawierające niebezpieczne chlorosilany
06 08 99	Inne niewymienione odpady
06 09	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania chemikaliów fosforowych oraz z chemicznych procesów przetwórstwa fosforu</i>
06 09 02	Żużel fosforowy
06 09 03*	Poreakcyjne odpady związków wapnia zawierające lub zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi
06 09 04	Poreakcyjne odpady związków wapnia inne niż wymienione w 06 09 03 i 06 09 80
06 09 80	Fosfogipsy
06 09 81	Fosfogipsy wymieszane z żużłami, popiołami paleniskowymi i pyłami z kotłów (z wyłączeniem pyłów z kotłów wymienionych w 10 01 04)

06 09 99	Inne niewymienione odpady
06 10	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania chemikaliów azotowych, z chemicznych procesów przetwórstwa azotu oraz z produkcji nawozów azotowych i innych</i>
06 10 02*	Odpady zawierające substancje niebezpieczne
06 10 99	Inne niewymienione odpady
06 11	<i>Odpady z produkcji pigmentów oraz zmetnaczy nieorganicznych</i>
06 11 01	Poreakcyjne odpady związków wapnia z produkcji dwutlenku tytanu
06 11 80	Odpady z produkcji związków cyrkonu
06 11 81	Odpady z produkcji związków chromu
06 11 82	Odpady z produkcji związków kobaltu
06 11 83	Odpadowy siarczan żelazowy
06 11 99	Inne niewymienione odpady
06 13	<i>Odpady z innych nieorganicznych procesów chemicznych</i>
06 13 01*	Nieorganiczne środki ochrony roślin, środki do konserwacji drewna oraz inne biocydy
06 13 02*	Zużyty węgiel aktywny (z wyłączeniem 06 07 02)
06 13 03	Czysta sadza
06 13 04*	Odpady z przetwarzania azbestu
06 13 05*	Sadza zawierająca lub zanieczyszczona substancjami niebezpiecznymi
06 13 99	Inne niewymienione odpady
07	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej</i>
07 01	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania podstawowych produktów przemysłu chemii organicznej</i>
07 01 01*	Wody popłuczne i ługi macierzyste
07 01 03*	Rozpuszczalniki chlorowcoorganiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 01 04*	Inne rozpuszczalniki organiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 01 07*	Pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne zawierające związki chlorowców
07 01 08*	Inne pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne
07 01 09*	Zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne zawierające związki chlorowców
07 01 10*	Inne zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne
07 01 11*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
07 01 12	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 07 01 11
07 01 80	Wapno pokarbidowe niezawierające substancji niebezpiecznych (inne niż wymienione w 07 01 08)
07 01 99	Inne niewymienione odpady
07 02	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania tworzyw sztucznych oraz kauczuków i włókien syntetycznych</i>
07 02 01*	Wody popłuczne i ługi macierzyste
07 02 03*	Rozpuszczalniki chlorowcoorganiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 02 04*	Inne rozpuszczalniki organiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 02 07*	Pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne zawierające związki chlorowców
07 02 08*	Inne pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne
07 02 09*	Zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne zawierające związki chlorowców

07 02 10*	Inne zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne
07 02 11*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
07 02 12	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 07 02 11
07 02 13	Odpady tworzyw sztucznych
07 02 14*	Odpady z dodatków zawierające substancje niebezpieczne (np. plastyfikatory, stabilizatory)
07 02 15	Odpady z dodatków inne niż wymienione w 07 02 14
07 02 16*	Odpady zawierające niebezpieczne silikony
07 02 17	Odpady zawierające silikony inne niż wymienione w 07 02 16
07 02 80	Odpady z przemysłu gumowego i produkcji gumy
07 02 99	Inne niewymienione odpady
07 03	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania organicznych barwników oraz pigmentów (z wyłączeniem podgrupy 06 11)</i>
07 03 01*	Wody popłuczne i ługi macierzyste
07 03 03*	Rozpuszczalniki chlorowcoorganiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 03 04*	Inne rozpuszczalniki organiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 03 07*	Pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne zawierające związki chlorowców
07 03 08*	Inne pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne
07 03 09*	Zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne zawierające związki chlorowców
07 03 10*	Inne zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne
07 03 11*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
07 03 12	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 07 03 11
07 03 99	Inne niewymienione odpady
07 04	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania organicznych środków ochrony roślin (z wyłączeniem 02 01 08 i 02 01 09), środków do konserwacji drewna (z wyłączeniem 03 02) i innych biocydów</i>
07 04 01*	Wody popłuczne i ługi macierzyste
07 04 03*	Rozpuszczalniki chlorowcoorganiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 04 04*	Inne rozpuszczalniki organiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 04 07*	Pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne zawierające związki chlorowców
07 04 08*	Inne pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne
07 04 09*	Zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne zawierające związki chlorowców
07 04 10*	Inne zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne
07 04 11*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
07 04 12	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 07 04 11
07 04 13*	Odpady stałe zawierające substancje niebezpieczne
07 04 80*	Przeterminowane środki ochrony roślin
07 04 81	Przeterminowane środki ochrony roślin inne niż wymienione w 07 04 80
07 04 99	Inne niewymienione odpady
07 05	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania farmaceutyków</i>
07 05 01*	Wody popłuczne i ługi macierzyste
07 05 03*	Rozpuszczalniki chlorowcoorganiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 05 04*	Inne rozpuszczalniki organiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 05 07*	Pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne zawierające związki chlorowców

07 05 08*	Inne pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne
07 05 09*	Zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne zawierające związki chlorowców
07 05 10*	Inne zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne
07 05 11*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
07 05 12	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 07 05 11
07 05 13*	Odpady stałe zawierające substancje niebezpieczne
07 05 14	Odpady stałe inne niż wymienione w 07 05 13
07 05 80*	Odpady ciekłe zawierające substancje niebezpieczne
07 05 81	Odpady ciekłe inne niż wymienione w 07 05 80
07 05 99	Inne niewymienione odpady
07 06	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania tłuszczów, natłustek, mydeł, detergentów, środków dezynfekujących i kosmetyków</i>
07 06 01*	Wody popłuczne i ługi macierzyste
07 06 03*	Rozpuszczalniki chlorowcoorganiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 06 04*	Inne rozpuszczalniki organiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 06 07*	Pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne zawierające związki chlorowców
07 06 08*	Inne pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne
07 06 09*	Zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne zawierające związki chlorowców
07 06 10*	Inne zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne
07 06 11*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
07 06 12	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 07 06 11
07 06 80	Ziemia bieląca z rafinacji oleju
07 06 81	Zwroty kosmetyków i próbek
07 06 99	Inne niewymienione odpady
07 07	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania innych niewymienionych produktów chemicznych</i>
07 07 01*	Wody popłuczne i ługi macierzyste
07 07 03*	Rozpuszczalniki chlorowcoorganiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 07 04*	Inne rozpuszczalniki organiczne, roztwory z przemywania i ciecze macierzyste
07 07 07*	Pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne zawierające związki chlorowców
07 07 08*	Inne pozostałości podestylacyjne i poreakcyjne
07 07 09*	Zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne zawierające związki chlorowców
07 07 10*	Inne zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne
07 07 11*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
07 07 12	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 07 07 11
07 07 99	Inne niewymienione odpady
08	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania powłok ochronnych (farb, lakierów, emalii ceramicznych), kitu, klejów, szczeliw i farb drukarskich</i>
08 01	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania oraz usuwania farb i lakierów</i>
08 01 11*	Odpady farb i lakierów zawierających rozpuszczalniki organiczne lub inne substancje niebezpieczne
08 01 12	Odpady farb i lakierów inne niż wymienione w 08 01 11
08 01 13*	Szlamy z usuwania farb i lakierów zawierające rozpuszczalniki organiczne lub inne substancje niebezpieczne

08 01 14	Szlamy z usuwania farb i lakierów inne niż wymienione w 08 01 13
08 01 15*	Szlamy wodne zawierające farby i lakiery zawierające rozpuszczalniki organiczne lub inne substancje niebezpieczne
08 01 16	Szlamy wodne zawierające farby i lakiery inne niż wymienione w 08 01 15
08 01 17*	Odpady z usuwania farb i lakierów zawierające rozpuszczalniki organiczne lub inne substancje niebezpieczne
08 01 18	Odpady z usuwania farb i lakierów inne niż wymienione w 08 01 17
08 01 19*	Zawiesiny wodne farb lub lakierów zawierające rozpuszczalniki organiczne lub inne substancje niebezpieczne
08 01 20	Zawiesiny wodne farb lub lakierów inne niż wymienione w 08 01 19
08 01 21*	Zmywacz farb lub lakierów
08 01 99	Inne niewymienione odpady
08 02	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania innych powłok (w tym materiałów ceramicznych)</i>
08 02 01	Odpady proszków powlekających
08 02 02	Szlamy wodne zawierające materiały ceramiczne
08 02 03	Zawiesiny wodne zawierające materiały ceramiczne
08 02 99	Inne niewymienione odpady
08 03	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania farb drukarskich</i>
08 03 07	Szlamy wodne zawierające farby drukarskie
08 03 08	Odpady ciekłe zawierające farby drukarskie
08 03 12*	Odpady farb drukarskich zawierające substancje niebezpieczne
08 03 13	Odpady farb drukarskich inne niż wymienione w 08 03 12
08 03 14*	Szlamy farb drukarskich zawierające substancje niebezpieczne
08 03 15	Szlamy farb drukarskich inne niż wymienione w 08 03 14
08 03 16*	Zużyte roztwory trawiące
08 03 17*	Odpadowy toner drukarski zawierający substancje niebezpieczne
08 03 18	Odpadowy toner drukarski inny niż wymieniony w 08 03 17
08 03 19*	Zdyspergowany olej zawierający substancje niebezpieczne
08 03 80	Zdyspergowany olej inny niż wymieniony w 08 03 19
08 03 99	Inne niewymienione odpady
08 04	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania klejów oraz szczeliw (w tym środki do impregnacji wodoszczelnej)</i>
08 04 09*	Odpadowe kleje i szczeliwa zawierające rozpuszczalniki organiczne lub inne substancje niebezpieczne
08 04 10	Odpadowe kleje i szczeliwa inne niż wymienione w 08 04 09
08 04 11*	Osady z klejów i szczeliw zawierające rozpuszczalniki organiczne lub inne substancje niebezpieczne
08 04 12	Osady z klejów i szczeliw inne niż wymienione w 08 04 11
08 04 13*	Uwodnione szlamy klejów lub szczeliw zawierające rozpuszczalniki organiczne lub inne substancje niebezpieczne
08 04 14	Uwodnione szlamy klejów lub szczeliw inne niż wymienione w 08 04 13
08 04 15*	Odpady ciekłe klejów lub szczeliw zawierające rozpuszczalniki organiczne lub inne substancje niebezpieczne
08 04 16	Odpady ciekłe klejów lub szczeliw inne niż wymienione w 08 04 15
08 04 17*	Olej żywiczny
08 04 99	Inne niewymienione odpady

08 05	<i>Odpady nieujęte w innych podgrupach grupy 08</i>
08 05 01*	Odpady izocyjanianów
09	<i>Odpady z przemysłu fotograficznego i usług fotograficznych</i>
09 01	<i>Odpady z przemysłu fotograficznego i usług fotograficznych</i>
09 01 01*	Wodne roztwory wywoływaczy i aktywatorów
09 01 02*	Wodne roztwory wywoływaczy do płyt offsetowych
09 01 03*	Roztwory wywoływaczy opartych na rozpuszczalnikach
09 01 04*	Roztwory utrwalaczy
09 01 05*	Roztwory wybielaczy i kąpeli wybielająco-utrwalających
09 01 06*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające srebro
09 01 07	Błony i papier fotograficzny zawierające srebro lub związki srebra
09 01 08	Błony i papier fotograficzny niezawierające srebra
09 01 10	Aparaty fotograficzne jednorazowego użytku bez baterii
09 01 11*	Aparaty fotograficzne jednorazowego użytku zawierające baterie wymienione w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03
09 01 12	Aparaty fotograficzne jednorazowego użytku zawierające baterie inne niż wymienione w 09 01 11
09 01 13*	Odpady ciekłe z zakładowej regeneracji srebra inne niż wymienione w 09 01 06
09 01 80*	Przeterminowane odczynniki fotograficzne
09 01 99	Inne niewymienione odpady
10	<i>Odpady z procesów termicznych</i>
10 01	<i>Odpady z elektrowni i innych zakładów energetycznego spalania paliw (z wyłączeniem grupy 19)</i>
10 01 01	Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów (z wyłączeniem pyłów z kotłów wymienionych w 10 01 04)
10 01 02	Popioły lotne z węgla
10 01 03	Popioły lotne z torfu i drewna niepoddanego obróbce chemicznej
10 01 04*	Popioły lotne i pyły z kotłów z paliw płynnych
10 01 05	Stałe odpady z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych
10 01 07	Produkty z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych odprowadzane w postaci szlamu
10 01 09*	Kwas siarkowy
10 01 13*	Popioły lotne z emulgowanych węglowodorów stosowanych jako paliwo
10 01 14*	Popioły paleniskowe, żużle i pyły z kotłów ze współspalania zawierające substancje niebezpieczne
10 01 15	Popioły paleniskowe, żużle i pyły z kotłów ze współspalania inne niż wymienione w 10 01 14
10 01 16*	Popioły lotne ze współspalania zawierające substancje niebezpieczne
10 01 17	Popioły lotne ze współspalania inne niż wymienione w 10 01 16
10 01 18*	Odpady z oczyszczania gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 01 19	Odpady z oczyszczania gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 01 05, 10 01 07 i 10 01 18
10 01 20*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
10 01 21	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 10 01 20
10 01 22*	Uwodnione szlamy z czyszczenia kotłów zawierające substancje niebezpieczne
10 01 23	Uwodnione szlamy z czyszczenia kotłów inne niż wymienione w 10 01 22
10 01 24	Piaski ze złóż fluidalnych (z wyłączeniem 10 01 82)
10 01 25	Odpady z przechowywania i przygotowania paliw dla opalanych węglem elektrowni
10 01 26	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej

10 01 80	Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych
10 01 81	Mikrosfery z popiołów lotnych
10 01 82	Mieszanki popiołów lotnych i odpadów stałych z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych (metody suche i półsuche odsiarczania spalin oraz spalanie w złożu fluidalnym)
10 01 99	Inne niewymienione odpady
10 02	<i>Odpady z hutnictwa żelaza i stali</i>
10 02 01	Żużle z procesów wytapiania (wielkopieczowe, stalownicze)
10 02 02	Nieprzerobione żużle z innych procesów
10 02 07*	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 02 08	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 02 07
10 02 10	Zgorzelina walcownicza
10 02 11*	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej zawierające oleje
10 02 12	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej inne niż wymienione w 10 02 11
10 02 13*	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 02 14	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 02 13
10 02 15	Inne szlamy i osady pofiltracyjne
10 02 80	Zgary z hutnictwa żelaza
10 02 81	Odpadowy siarczan żelazawy
10 02 99	Inne niewymienione odpady
10 03	<i>Odpady z hutnictwa aluminium</i>
10 03 02	Odpadowe anody
10 03 04*	Żużle z produkcji pierwotnej
10 03 05	Odpady tlenku glinu
10 03 08*	Słone żużle z produkcji wtórnej
10 03 09*	Czarne kożuchy żużłowe z produkcji wtórnej
10 03 15*	Zgary z wytopu o właściwościach palnych lub wydzielające w zetknięciu z wodą gazy palne w niebezpiecznych ilościach
10 03 16	Zgary z wytopu inne niż wymienione w 10 03 15
10 03 17*	Odpady zawierające smołę z produkcji anod
10 03 18	Odpady zawierające węgiel z produkcji anod inne niż wymienione w 10 03 17
10 03 19*	Pyły z gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 03 20	Pyły z gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 03 19
10 03 21*	Inne cząstki stałe i pyły (łącznie z pyłami z młynów kulowych) zawierające substancje niebezpieczne
10 03 22	Inne cząstki stałe i pyły (łącznie z pyłami z młynów kulowych) inne niż wymienione w 10 03 21
10 03 23*	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 03 24	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 03 23
10 03 25*	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 03 26	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 03 25
10 03 27*	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej zawierające oleje
10 03 28	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej inne niż wymienione w 10 03 27
10 03 29*	Odpady z przetwarzania słonych żużli i czarnych kożuchów żużłowych zawierające substancje niebezpieczne
10 03 30	Odpady z przetwarzania słonych żużli i czarnych kożuchów żużłowych inne niż wymienione w 10 03 29

10 03 99	Inne niewymienione odpady
10 04	<i>Odpady z hutnictwa ołowiu</i>
10 04 01*	Żużle z produkcji pierwotnej i wtórnej
10 04 02*	Kożuchy żużlowe i zgary z produkcji pierwotnej i wtórnej
10 04 03*	Wapno zawierające związki arsenu (arsenian wapniowy)
10 04 04*	Pyły z gazów odlotowych
10 04 05*	Inne cząstki i pyły
10 04 06*	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych
10 04 07*	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych
10 04 09*	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej zawierające oleje
10 04 10	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej inne niż wymienione w 10 04 09
10 04 99	Inne niewymienione odpady
10 05	<i>Odpady z hutnictwa cynku</i>
10 05 01	Żużle z produkcji pierwotnej i wtórnej (z wyłączeniem 10 05 80)
10 05 03*	Pyły z gazów odlotowych
10 05 04	Inne cząstki i pyły
10 05 05*	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych
10 05 06*	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych
10 05 08*	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej zawierające oleje
10 05 09	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej inne niż wymienione w 10 05 08
10 05 10*	Kożuchy żużlowe i zgary z wytopu o właściwościach palnych lub wydzielające w zetknięciu z wodą gazy palne w niebezpiecznych ilościach
10 05 11	Kożuchy żużlowe i zgary inne niż wymienione w 10 05 10
10 05 80	Żużle granulowane z pieców szybowych oraz żużle z pieców obrotowych
10 05 99	Inne niewymienione odpady
10 06	<i>Odpady z hutnictwa miedzi</i>
10 06 01	Żużle z produkcji pierwotnej i wtórnej
10 06 02	Kożuchy żużlowe i zgary z produkcji pierwotnej i wtórnej
10 06 03*	Pyły z gazów odlotowych
10 06 04	Inne cząstki i pyły
10 06 06*	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych
10 06 07*	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych
10 06 09*	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej zawierające oleje
10 06 10	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej inne niż wymienione w 10 06 09
10 06 80	Żużle szybowe i granulowane
10 06 99	Inne niewymienione odpady
10 07	<i>Odpady z hutnictwa srebra, złota i platyny</i>
10 07 01	Żużle z produkcji pierwotnej i wtórnej
10 07 02	Kożuchy żużlowe i zgary z produkcji pierwotnej i wtórnej
10 07 03	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych
10 07 04	Inne cząstki i pyły
10 07 05	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych

10 07 07*	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej zawierające oleje
10 07 08	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej inne niż wymienione w 10 07 07
10 07 99	Inne niewymienione odpady
10 08	<i>Odpady z hutnictwa pozostałych metali nieżelaznych</i>
10 08 04	Cząstki i pyły
10 08 08*	Słone żużle z produkcji pierwotnej i wtórnej
10 08 09	Inne żużle
10 08 10*	Kożuchy żużlowe i zgary z wytopu o właściwościach palnych lub wydzielające w zetknięciu z wodą gazy palne w niebezpiecznych ilościach
10 08 11	Kożuchy żużlowe i zgary inne niż wymienione w 10 08 10
10 08 12*	Odpady zawierające smołę z produkcji anod
10 08 13	Odpady zawierające węgiel z produkcji anod inne niż wymienione w 10 08 12
10 08 14	Odpadowe anody
10 08 15*	Pyły z gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 08 16	Pyły z gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 08 15
10 08 17*	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 08 18	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 08 17
10 08 19*	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej zawierające oleje
10 08 20	Odpady z uzdatniania wody chłodzącej inne niż wymienione w 10 08 19
10 08 99	Inne niewymienione odpady
10 09	<i>Odpady z odlewnictwa żelaza</i>
10 09 03	Żużle odlewnicze
10 09 05*	Rdzenie i formy odlewnicze przed procesem odlewania zawierające substancje niebezpieczne
10 09 06	Rdzenie i formy odlewnicze przed procesem odlewania inne niż wymienione w 10 09 05
10 09 07*	Rdzenie i formy odlewnicze po procesie odlewania zawierające substancje niebezpieczne
10 09 08	Rdzenie i formy odlewnicze po procesie odlewania inne niż wymienione w 10 09 07
10 09 09*	Pyły z gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 09 10	Pyły z gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 09 09
10 09 11*	Inne cząstki stałe zawierające substancje niebezpieczne
10 09 12	Inne cząstki stałe niż wymienione w 10 09 11
10 09 13*	Odpadowe środki wiążące zawierające substancje niebezpieczne
10 09 14	Odpadowe środki wiążące inne niż wymienione w 10 09 13
10 09 15*	Odpady środków do wykrywania pęknięć odlewów
10 09 16	Odpady środków do wykrywania pęknięć odlewów inne niż wymienione w 10 09 15
10 09 80	Wybrakowane wyroby żeliwne
10 09 99	Inne niewymienione odpady
10 10	<i>Odpady z odlewnictwa metali nieżelaznych</i>
10 10 03	Zgary i żużle odlewnicze
10 10 05*	Rdzenie i formy odlewnicze przed procesem odlewania zawierające substancje niebezpieczne
10 10 06	Rdzenie i formy odlewnicze przed procesem odlewania inne niż wymienione w 10 10 05
10 10 07*	Rdzenie i formy odlewnicze po procesie odlewania zawierające substancje niebezpieczne
10 10 08	Rdzenie i formy odlewnicze po procesie odlewania inne niż wymienione w 10 10 07

10 10 09*	Pyły z gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 10 10	Pyły z gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 10 09
10 10 11*	Inne cząstki stałe zawierające substancje niebezpieczne
10 10 12	Inne cząstki stałe niż wymienione w 10 10 11
10 10 13*	Odpadowe środki wiążące zawierające substancje niebezpieczne
10 10 14	Odpadowe środki wiążące inne niż wymienione w 10 10 13
10 10 15*	Odpady środków do wykrywania pęknięć odlewów
10 10 16	Odpady środków do wykrywania pęknięć odlewów inne niż wymienione w 10 10 15
10 10 99	Inne niewymienione odpady
10 11	<i>Odpady z hutnictwa szkła</i>
10 11 03	Odpady włókna szklanego i tkanin z włókna szklanego
10 11 05	Cząstki i pyły
10 11 09*	Odpady z przygotowania mas wsadowych do obróbki termicznej zawierające substancje niebezpieczne
10 11 10	Odpady z przygotowania mas wsadowych inne niż wymienione w 10 11 09
10 11 11*	Szkło odpadowe w postaci małych cząstek i proszku szklanego zawierające metale ciężkie (np. z lamp elektronopromieniowych)
10 11 12	Szkło odpadowe inne niż wymienione w 10 11 11
10 11 13*	Szlamy z polerowania i szlifowania szkła zawierające substancje niebezpieczne
10 11 14	Szlamy z polerowania i szlifowania szkła inne niż wymienione w 10 11 13
10 11 15*	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 11 16	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 11 15
10 11 17*	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 11 18	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 11 17
10 11 19*	Odpady stałe z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
10 11 20	Odpady stałe z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 10 11 19
10 11 80	Szlamy fluorokrzemianowe
10 11 81*	Odpady zawierające azbest
10 11 99	Inne niewymienione odpady
10 12	<i>Odpady z produkcji wyrobów ceramiki budowlanej, szlachetnej i ogniotrwałej (wyrobów ceramicznych, cegieł, płytek i produktów budowlanych)</i>
10 12 01	Odpady z przygotowania mas wsadowych do obróbki termicznej
10 12 03	Cząstki i pyły
10 12 05	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych
10 12 06	Zużyte formy
10 12 08	Wybrakowane wyroby ceramiczne, cegły, kafle i ceramika budowlana (po przeróbce termicznej)
10 12 09*	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 12 10	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 12 09
10 12 11*	Odpady ze szklwienia zawierające metale ciężkie
10 12 12	Odpady ze szklwienia inne niż wymienione w 10 12 11
10 12 13	Szlamy z zakładowych oczyszczalni ścieków
10 12 99	Inne niewymienione odpady

10 13	<i>Odpady z produkcji spoiw mineralnych (w tym cementu, wapna i tynku) oraz z wytworzonych z nich wyrobów</i>
10 13 01	Odpady z przygotowania mas wsadowych do obróbki termicznej
10 13 04	Odpady z produkcji wapna palonego i hydratyzowanego
10 13 06	Cząstki i pyły (z wyłączeniem 10 13 12 i 10 13 13)
10 13 07	Szlamy i osady pofiltracyjne z oczyszczania gazów odlotowych
10 13 09*	Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych
10 13 10	Odpady z produkcji elementów cementowo-azbestowych inne niż wymienione w 10 13 09
10 13 11	Odpady z cementowych materiałów kompozytowych inne niż wymienione w 10 13 09 i 10 13 10
10 13 12*	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych zawierające substancje niebezpieczne
10 13 13	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 13 12
10 13 14	Odpady betonowe i szlam betonowy
10 13 80	Odpady z produkcji cementu
10 13 81	Odpady z produkcji gipsu
10 13 82	Wybrakowane wyroby
10 13 99	Inne niewymienione odpady
10 14	<i>Odpady z krematoriów</i>
10 14 01*	Odpady z oczyszczania gazów odlotowych zawierające rtęć
10 80	<i>Odpady z produkcji żelazostopów</i>
10 80 01	Żużle z produkcji żelazokrzemu
10 80 02	Pyły z produkcji żelazokrzemu
10 80 03	Żużle z produkcji żelazochromu
10 80 04	Pyły z produkcji żelazochromu
10 80 05	Żużle z produkcji żelazomanganu
10 80 06	Pyły z produkcji żelazomanganu
10 80 99	Inne niewymienione odpady
11	<i>Odpady z chemicznej obróbki i powlekania powierzchni metali oraz innych materiałów i z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych</i>
11 01	<i>Odpady z obróbki i powlekania metali oraz innych materiałów (np. procesów galwanicznych, cynkowania, wytrawiania, fosforanowania, alkalicznego odtłuszczenia, anodowania)</i>
11 01 05*	Kwasy trawiące
11 01 06*	Odpady zawierające kwasy inne niż wymienione w 11 01 05
11 01 07*	Alkalia trawiące
11 01 08*	Osady i szlamy z fosforanowania
11 01 09*	Szlamy i osady pofiltracyjne zawierające substancje niebezpieczne
11 01 10	Szlamy i osady pofiltracyjne inne niż wymienione w 11 01 09
11 01 11*	Wody popłuczne zawierające substancje niebezpieczne
11 01 12	Wody popłuczne inne niż wymienione w 11 01 11
11 01 13*	Odpady z odtłuszczenia zawierające substancje niebezpieczne
11 01 14	Odpady z odtłuszczenia inne niż wymienione w 11 01 13
11 01 15*	Odcieki i szlamy z systemów membranowych lub systemów wymiany jonowej zawierające substancje niebezpieczne
11 01 16*	Nasycone lub zużyte żywice jonowymienne

11 01 98*	Inne odpady zawierające substancje niebezpieczne
11 01 99	Inne niewymienione odpady
11 02	<i>Odpady i szlamy z hydrometalurgii metali nieżelaznych</i>
11 02 02*	Szlamy z hydrometalurgii cynku (w tym jarozyt i getyt)
11 02 03	Odpady z produkcji anod dla procesów elektrolizy
11 02 05*	Odpady z hydrometalurgii miedzi zawierające substancje niebezpieczne
11 02 06	Odpady z hydrometalurgii miedzi inne niż wymienione w 11 02 05
11 02 07*	Inne odpady zawierające substancje niebezpieczne
11 02 99	Inne niewymienione odpady
11 03	<i>Szlamy i odpady stałe z procesów odpuszczania stali</i>
11 03 01*	Odpady zawierające cyjanki
11 03 02*	Inne odpady
11 05	<i>Odpady z wysokotemperaturowych procesów galwanizowania</i>
11 05 01	Cynk twardy
11 05 02	Popiół cynkowy
11 05 03*	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych
11 05 04*	Zużyty topnik
11 05 99	Inne niewymienione odpady
12	<i>Odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych</i>
12 01	<i>Odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych</i>
12 01 01	Odpady z toczenia i piłowania żelaza oraz jego stopów
12 01 02	Cząstki i pyły żelaza oraz jego stopów
12 01 03	Odpady z toczenia i piłowania metali nieżelaznych
12 01 04	Cząstki i pyły metali nieżelaznych
12 01 05	Odpady z toczenia i wygładzania tworzyw sztucznych
12 01 06*	Odpadowe oleje mineralne z obróbki metali zawierające chlorowce (z wyłączeniem emulsji i roztworów)
12 01 07*	Odpadowe oleje mineralne z obróbki metali niezawierające chlorowców (z wyłączeniem emulsji i roztworów)
12 01 08*	Odpadowe emulsje i roztwory olejowe z obróbki metali zawierające chlorowce
12 01 09*	Odpadowe emulsje i roztwory z obróbki metali niezawierające chlorowców
12 01 10*	Syntetyczne oleje z obróbki metali
12 01 12*	Zużyte woski i tłuszcze
12 01 13	Odpady spawalnicze
12 01 14*	Szlamy z obróbki metali zawierające substancje niebezpieczne
12 01 15	Szlamy z obróbki metali inne niż wymienione w 12 01 14
12 01 16*	Odpady poszlifierskie zawierające substancje niebezpieczne
12 01 17	Odpady poszlifierskie inne niż wymienione w 12 01 16
12 01 18*	Szlamy z obróbki metali zawierające oleje (np. szlamy z szlifowania, gładzenia i pokrywania)
12 01 19*	Oleje z obróbki metali łatwo ulegające biodegradacji
12 01 20*	Zużyte materiały szlifierskie zawierające substancje niebezpieczne
12 01 21	Zużyte materiały szlifierskie inne niż wymienione w 12 01 20

12 01 99	Inne niewymienione odpady
12 03	<i>Odpady z odtłuszczania wodą i parą (z wyłączeniem grupy 11)</i>
12 03 01*	Wodne cieczki myjące
12 03 02*	Odpady z odtłuszczania parą
13	<i>Oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup 05, 12 i 19)</i>
13 01	<i>Odpadowe oleje hydrauliczne</i>
13 01 01*	Oleje hydrauliczne zawierające PCB
13 01 04*	Emulsje olejowe zawierające związki chlorowcoorganiczne
13 01 05*	Emulsje olejowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych
13 01 09*	Mineralne oleje hydrauliczne zawierające związki chlorowcoorganiczne
13 01 10*	Mineralne oleje hydrauliczne niezawierające związków chlorowcoorganicznych
13 01 11*	Syntetyczne oleje hydrauliczne
13 01 12*	Oleje hydrauliczne łatwo ulegające biodegradacji
13 01 13*	Inne oleje hydrauliczne
13 02	<i>Odpadowe oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe</i>
13 02 04*	Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe zawierające związki chlorowcoorganiczne
13 02 05*	Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych
13 02 06*	Syntetyczne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe
13 02 07*	Oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe łatwo ulegające biodegradacji
13 02 08*	Inne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe
13 03	<i>Odpadowe oleje i cieczki stosowane jako elektroizolatory oraz nośniki ciepła</i>
13 03 01*	Oleje i cieczki stosowane jako elektroizolatory i nośniki ciepła zawierające PCB
13 03 06*	Mineralne oleje i cieczki stosowane jako elektroizolatory oraz nośniki ciepła zawierające związki chlorowcoorganiczne inne niż wymienione w 13 03 01
13 03 07*	Mineralne oleje i cieczki stosowane jako elektroizolatory oraz nośniki ciepła niezawierające związków chlorowcoorganicznych
13 03 08*	Syntetyczne oleje i cieczki stosowane jako elektroizolatory oraz nośniki ciepła inne niż wymienione w 13 03 01
13 03 09*	Oleje i cieczki stosowane jako elektroizolatory oraz nośniki ciepła łatwo ulegające biodegradacji
13 03 10*	Inne oleje i cieczki stosowane jako elektroizolatory oraz nośniki ciepła
13 04	<i>Oleje żyzowe</i>
13 04 01*	Oleje żyzowe ze statków żeglugi śródlądowej
13 04 02*	Oleje żyzowe z nabrzeży portowych
13 04 03*	Oleje żyzowe ze statków morskich
13 05	<i>Odpady z odwadniania olejów w separatorach</i>
13 05 01*	Odpady stałe z piaskowników i z odwadniania olejów w separatorach
13 05 02*	Szlamy z odwadniania olejów w separatorach
13 05 03*	Szlamy z kolektorów
13 05 06*	Olej z odwadniania olejów w separatorach
13 05 07*	Zaolejona woda z odwadniania olejów w separatorach
13 05 08*	Mieszanka odpadów z piaskowników i z odwadniania olejów w separatorach

13 07	<i>Odpady paliw ciekłych</i>
13 07 01*	Olej opałowy i olej napędowy
13 07 02*	Benzyna
13 07 03*	Inne paliwa (włącznie z mieszaninami)
13 08	<i>Odpady olejowe nieujęte w innych podgrupach</i>
13 08 01*	Szlamy lub emulsje z odsalania
13 08 02*	Inne emulsje
13 08 80	Zaolejone odpady stałe ze statków
13 08 99*	Inne niewymienione odpady
14	<i>Odpady z rozpuszczalników organicznych, chłodziw i propelentów (z wyłączeniem grup 07 i 08)</i>
14 06	<i>Odpady z rozpuszczalników organicznych, chłodziw i propelentów w pianach lub aerozolach</i>
14 06 01*	Freony, HCFC, HFC
14 06 02*	Inne chlorowcoorganiczne rozpuszczalniki i mieszaniny rozpuszczalników
14 06 03*	Inne rozpuszczalniki i mieszaniny rozpuszczalników
14 06 04*	Szlamy i odpady stałe zawierające rozpuszczalniki chlorowcoorganiczne
14 06 05*	Szlamy i odpady stałe zawierające inne rozpuszczalniki
15	<i>Odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nieujęte w innych grupach</i>
15 01	<i>Odpady opakowaniowe (włącznie z selektywnie gromadzonymi komunalnymi odpadami opakowaniowymi)</i>
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych
15 01 03	Opakowania z drewna
15 01 04	Opakowania z metali
15 01 05	Opakowania wielomateriałowe
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe
15 01 07	Opakowania ze szkła
15 01 09	Opakowania z tekstyliów
15 01 10*	Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone
15 01 11*	Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi
15 02	<i>Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne</i>
15 02 02*	Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB)
15 02 03	Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne inne niż wymienione w 15 02 02
16	<i>Odpady nieujęte w innych grupach</i>
16 01	<i>Zużyte lub nienadające się do użytkowania pojazdy (włączając maszyny pozadrogowe), odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów (z wyłączeniem grup 13 i 14 oraz podgrup 16 06 i 16 08)</i>
16 01 03	Zużyte opony
16 01 04*	Zużyte lub nienadające się do użytkowania pojazdy
16 01 06	Zużyte lub nienadające się do użytkowania pojazdy niezawierające cieczy i innych niebezpiecznych elementów

16 01 07*	Filtry olejowe
16 01 08*	Elementy zawierające rtęć
16 01 09*	Elementy zawierające PCB
16 01 10*	Elementy wybuchowe (np. poduszki powietrzne)
16 01 11*	Okładziny hamulcowe zawierające azbest
16 01 12	Okładziny hamulcowe inne niż wymienione w 16 01 11
16 01 13*	Płyny hamulcowe
16 01 14*	Płyny zapobiegające zamarzaniu zawierające niebezpieczne substancje
16 01 15	Płyny zapobiegające zamarzaniu inne niż wymienione w 16 01 14
16 01 16	Zbiorniki na gaz skroplony
16 01 17	Metale żelazne
16 01 18	Metale nieżelazne
16 01 19	Tworzywa sztuczne
16 01 20	Szkło
16 01 21*	Niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 01 07 do 16 01 11, 16 01 13 i 16 01 14
16 01 22	Inne niewymienione elementy
16 01 99	Inne niewymienione odpady
16 02	<i>Odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych</i>
16 02 09*	Transformatory i kondensatory zawierające PCB
16 02 10*	Zużyte urządzenia zawierające PCB albo nimi zanieczyszczone inne niż wymienione w 16 02 09
16 02 11*	Zużyte urządzenia zawierające freony, HCFC, HFC
16 02 12*	Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest
16 02 13*	Zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy ⁵ inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12
16 02 14	Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13
16 02 15*	Niebezpieczne elementy lub części składowe usunięte ze zużytych urządzeń
16 02 16	Elementy usunięte ze zużytych urządzeń inne niż wymienione w 16 02 15
16 03	<i>Partie produktów nieodpowiadające wymaganiom oraz produkty przeterminowane lub nieprzydatne do użytku</i>
16 03 03*	Nieorganiczne odpady zawierające substancje niebezpieczne
16 03 04	Nieorganiczne odpady inne niż wymienione w 16 03 03, 16 03 80
16 03 05*	Organiczne odpady zawierające substancje niebezpieczne
16 03 06	Organiczne odpady inne niż wymienione w 16 03 05, 16 03 80
16 03 07*	Rtęć metaliczna
16 03 80	Produkty spożywcze przeterminowane lub nieprzydatne do spożycia
16 04	<i>Odpady materiałów wybuchowych</i>
16 04 01*	Odpadowa amunicja
16 04 02*	Odpadowe wyroby pirotechniczne (np. ognie sztuczne)
16 04 03*	Inne materiały wybuchowe
16 05	<i>Gazy w pojemnikach ciśnieniowych i zużyte chemikalia</i>
16 05 04*	Gazy w pojemnikach (w tym halony) zawierające substancje niebezpieczne
16 05 05	Gazy w pojemnikach inne niż wymienione w 16 05 04

16 05 06*	Chemikalia laboratoryjne i analityczne (np. odczynniki chemiczne) zawierające substancje niebezpieczne, w tym mieszaniny chemikaliów laboratoryjnych i analitycznych
16 05 07*	Zużyte nieorganiczne chemikalia zawierające substancje niebezpieczne (np. przeterminowane odczynniki chemiczne)
16 05 08*	Zużyte organiczne chemikalia zawierające substancje niebezpieczne (np. przeterminowane odczynniki chemiczne)
16 05 09	Zużyte chemikalia inne niż wymienione w 16 05 06, 16 05 07 lub 16 05 08
16 06	Baterie i akumulatory
16 06 01*	Baterie i akumulatory ołowiowe
16 06 02*	Baterie i akumulatory niklowo-kadmowe
16 06 03*	Baterie zawierające rtęć
16 06 04	Baterie alkaliczne (z wyłączeniem 16 06 03)
16 06 05	Inne baterie i akumulatory
16 06 06*	Selektywnie gromadzony elektrolit z baterii i akumulatorów
16 07	Odpady z czyszczenia zbiorników magazynowych, cystern transportowych i beczek (z wyjątkiem grup 05 i 13)
16 07 08*	Odpady zawierające ropę naftową lub jej produkty
16 07 09*	Odpady zawierające inne substancje niebezpieczne
16 07 99	Inne niewymienione odpady
16 08	Zużyte katalizatory
16 08 01	Zużyte katalizatory zawierające złoto, srebro, ren, rod, pallad, iryd lub platynę (z wyłączeniem 16 08 07)
16 08 02*	Zużyte katalizatory zawierające niebezpieczne metale przejściowe lub ich niebezpieczne związki
16 08 03	Zużyte katalizatory zawierające metale przejściowe lub ich związki inne niż wymienione w 16 08 02
16 08 04	Zużyte katalizatory stosowane do katalitycznego krakingu w procesie fluidyzacyjnym (z wyłączeniem 16 08 07)
16 08 05*	Zużyte katalizatory zawierające kwas fosforowy
16 08 06*	Zużyte ciecze stosowane jako katalizatory
16 08 07*	Zużyte katalizatory zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi
16 09	Substancje utleniające
16 09 01*	Nadmanganiany (np. nadmanganian potasowy)
16 09 02*	Chromiany (np. chromian potasowy, dwuchromian sodowy lub potasowy)
16 09 03*	Nadtlenki (np. nadtlenek wodoru)
16 09 04*	Inne niewymienione substancje utleniające
16 10	Uwodnione odpady ciekłe przeznaczone do odzysku lub unieszkodliwiania poza miejscami ich powstawania
16 10 01*	Uwodnione odpady ciekłe zawierające substancje niebezpieczne
16 10 02	Uwodnione odpady ciekłe inne niż wymienione w 16 10 01
16 10 03*	Stężone uwodnione odpady ciekłe (np. koncentraty) zawierające substancje niebezpieczne
16 10 04	Stężone uwodnione odpady ciekłe (np. koncentraty) inne niż wymienione w 16 10 03
16 11	Odpady z okładzin piecowych i materiały ogniotrwałe
16 11 01*	Węglpochodne okładziny piecowe i materiały ogniotrwałe z procesów metalurgicznych zawierające substancje niebezpieczne
16 11 02	Węglpochodne okładziny piecowe i materiały ogniotrwałe z procesów metalurgicznych inne niż wymienione w 16 11 01

16 11 03*	Inne okładziny piecowe i materiały ogniotrwałe z procesów metalurgicznych zawierające substancje niebezpieczne
16 11 04	Okładziny piecowe i materiały ogniotrwałe z procesów metalurgicznych inne niż wymienione w 16 11 03
16 11 05*	Okładziny piecowe i materiały ogniotrwałe z procesów niemetalurgicznych zawierające substancje niebezpieczne
16 11 06	Okładziny piecowe i materiały ogniotrwałe z procesów niemetalurgicznych inne niż wymienione w 16 11 05
16 80	Odpady różne
16 80 01	Magnetyczne i optyczne nośniki informacji
16 81	Odpady powstałe w wyniku wypadków i zdarzeń losowych
16 81 01*	Odpady wykazujące właściwości niebezpieczne
16 81 02	Odpady inne niż wymienione w 16 81 01
16 82	Odpady powstałe w wyniku klęsk żywiołowych
16 82 01*	Odpady wykazujące właściwości niebezpieczne
16 82 02	Odpady inne niż wymienione w 16 82 01
17	Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)
17 01	Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty, ceramika)
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów
17 01 02	Gruz ceglany
17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia
17 01 06*	Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06
17 01 80	Usunięte tynki, tapety, okleiny itp.
17 01 81	Odpady z remontów i przebudowy dróg
17 01 82	Inne niewymienione odpady
17 02	Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych
17 02 01	Drewno
17 02 02	Szkło
17 02 03	Tworzywa sztuczne
17 02 04*	Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych zawierające lub zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. drewniane podkłady kolejowe)
17 03	Mieszanki bitumiczne, smoła i produkty smołowe
17 03 01*	Mieszanki bitumiczne zawierające smołę
17 03 02	Mieszanki bitumiczne inne niż wymieniony w 17 03 01
17 03 03*	Smoła i produkty smołowe
17 03 80	Odpadowa papa
17 04	Odpady i złomy metaliczne oraz stopów metali
17 04 01	Miedź, brąz, mosiądz
17 04 02	Aluminium
17 04 03	Ołów
17 04 04	Cynk

17 04 05	Żelazo i stal
17 04 06	Cyna
17 04 07	Mieszaniny metali
17 04 09*	Odpady metali zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi
17 04 10*	Kable zawierające ropę naftową, smołę i inne substancje niebezpieczne
17 04 11	Kable inne niż wymienione w 17 04 10
17 05	<i>Gleba i ziemia (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych oraz urobek z pogłębienia)</i>
17 05 03*	Gleba i ziemia, w tym kamienie, zawierające substancje niebezpieczne (np. PCB)
17 05 04	Gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03
17 05 05*	Urobek z pogłębienia zawierający lub zanieczyszczony substancjami niebezpiecznymi
17 05 06	Urobek z pogłębienia inny niż wymieniony w 17 05 05
17 05 07*	Tłuczeń torowy (kruszywo) zawierający substancje niebezpieczne
17 05 08	Tłuczeń torowy (kruszywo) inny niż wymieniony w 17 05 07
17 06	<i>Materiały izolacyjne oraz materiały budowlane zawierające azbest</i>
17 06 01*	Materiały izolacyjne zawierające azbest
17 06 03*	Inne materiały izolacyjne zawierające substancje niebezpieczne
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03
17 06 05*	Materiały budowlane zawierające azbest
17 08	<i>Materiały budowlane zawierające gips</i>
17 08 01*	Materiały budowlane zawierające gips zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi
17 08 02	Materiały budowlane zawierające gips inne niż wymienione w 17 08 01
17 09	<i>Inne odpady z budowy, remontów i demontażu</i>
17 09 01*	Odpady z budowy, remontów i demontażu zawierające rtęć
17 09 02*	Odpady z budowy, remontów i demontażu zawierające PCB (np. substancje i przedmioty zawierające PCB: szczeliwa, wykładziny podłogowe zawierające żywice, szczelne zespoły okienne, kondensatory)
17 09 03*	Inne odpady z budowy, remontów i demontażu (w tym odpady zmieszane) zawierające substancje niebezpieczne
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03
18	<i>Odpady medyczne i weterynaryjne (z wyłączeniem odpadów kuchennych i restauracyjnych niezwiązanych z opieką zdrowotną lub weterynaryjną)</i>
18 01	<i>Odpady z opieki okołoporodowej, diagnozowania, leczenia i profilaktyki medycznej</i>
18 01 01	Narzędzia chirurgiczne i zabiegowe oraz ich resztki (z wyłączeniem 18 01 03)
18 01 02*	Części ciała i organy oraz pojemniki na krew i konserwanty służące do jej przechowywania (z wyłączeniem 18 01 03)
18 01 03*	Inne odpady, które zawierają żywe drobnoustroje chorobotwórcze lub ich toksyny oraz inne formy zdolne do przeniesienia materiału genetycznego, o których wiadomo lub co do których istnieją wiarygodne podstawy do sądenia, że wywołują choroby u ludzi i zwierząt (np. zainfekowane pieluchomajtki, podpaski, podkłady), z wyłączeniem 18 01 80 i 18 01 82
18 01 04	Inne odpady niż wymienione w 18 01 03 (np. opatrunki z materiału lub gipsu, pościel, ubrania jednorazowe, pieluchy)
18 01 06*	Chemikalia, w tym odczynniki chemiczne, zawierające substancje niebezpieczne
18 01 07	Chemikalia, w tym odczynniki chemiczne, inne niż wymienione w 18 01 06
18 01 08*	Leki cytotoksyczne i cytostatyczne
18 01 09	Leki inne niż wymienione w 18 01 08
18 01 10*	Odpady amalgamatu dentystycznego
18 01 80*	Zużyte peloidy po zabiegach wykonywanych w ramach działalności leczniczej o właściwościach zakaźnych

18 01 81	Zużyte peloidy po zabiegach wykonywanych w ramach działalności leczniczej inne niż wymienione w 18 01 80
18 01 82*	Pozostałości z żywienia pacjentów oddziałów zakaźnych
18 02	<i>Odpady z badań, diagnozowania, leczenia i profilaktyki weterynaryjnej</i>
18 02 01	Narzędzia chirurgiczne i zabiegowe oraz ich resztki (z wyłączeniem 18 02 02)
18 02 02*	Inne odpady, które zawierają żywe drobnoustroje chorobotwórcze lub ich toksyny oraz inne formy zdolne do przeniesienia materiału genetycznego, o których wiadomo lub co do których istnieją wiarygodne podstawy do sądenia, że wywołują choroby u ludzi i zwierząt
18 02 03	Inne odpady niż wymienione w 18 02 02
18 02 05*	Chemikalia, w tym odczynniki chemiczne, zawierające substancje niebezpieczne
18 02 06	Chemikalia, w tym odczynniki chemiczne, inne niż wymienione w 18 02 05
18 02 07*	Leki cytotoksyczne i cytostatyczne
18 02 08	Leki inne niż wymienione w 18 02 07
19	<i>Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych</i>
19 01	<i>Odpady ze spalarni odpadów, w tym z instalacji do pirolizy odpadów</i>
19 01 02	Złom żelazny usunięty z popiołów paleniskowych
19 01 05*	Osady filtracyjne (np. placek filtracyjny) z oczyszczania gazów odlotowych
19 01 06*	Szlamy i inne odpady uwodnione z oczyszczania gazów odlotowych
19 01 07*	Odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych
19 01 10*	Zużyty węgiel aktywny z oczyszczania gazów odlotowych
19 01 11*	Żuźle i popioły paleniskowe zawierające substancje niebezpieczne
19 01 12	Żuźle i popioły paleniskowe inne niż wymienione w 19 01 11
19 01 13*	Popioły lotne zawierające substancje niebezpieczne
19 01 14	Popioły lotne inne niż wymienione w 19 01 13
19 01 15*	Pyły z kotłów zawierające substancje niebezpieczne
19 01 16	Pyły z kotłów inne niż wymienione w 19 01 15
19 01 17*	Odpady z pirolizy odpadów zawierające substancje niebezpieczne
19 01 18	Odpady z pirolizy odpadów inne niż wymienione w 19 01 17
19 01 19	Piaski ze złóż fluidalnych
19 01 99	Inne niewymienione odpady
19 02	<i>Odpady z fizykochemicznej przeróbki odpadów (w tym usuwanie chromu, usuwanie cyjanków, neutralizacja)</i>
19 02 03	Wstępnie przemieszane odpady składające się wyłącznie z odpadów innych niż niebezpieczne
19 02 04*	Wstępnie przemieszane odpady składające się co najmniej z jednego rodzaju odpadów niebezpiecznych
19 02 05*	Szlamy z fizykochemicznej przeróbki odpadów zawierające substancje niebezpieczne
19 02 06	Szlamy z fizykochemicznej przeróbki odpadów inne niż wymienione w 19 02 05
19 02 07*	Oleje i koncentraty z separacji
19 02 08*	Ciekłe odpady palne zawierające substancje niebezpieczne
19 02 09*	Stale odpady palne zawierające substancje niebezpieczne
19 02 10	Odpady palne inne niż wymienione w 19 02 08 lub 19 02 09
19 02 11*	Inne odpady zawierające substancje niebezpieczne
19 02 99	Inne niewymienione odpady
19 03	<i>Odpady stabilizowane lub zestalone</i>
19 03 04*	Odpady niebezpieczne częściowo stabilizowane, inne niż wymienione w 19 03 08
19 03 05	Odpady stabilizowane inne niż wymienione w 19 03 04
19 03 06*	Odpady niebezpieczne zestalone
19 03 07	Odpady zestalone inne niż wymienione w 19 03 06

19 03 08*	Częściowo stabilizowana rtęć
19 04	<i>Odpady zeszkłone i z procesów zeszkliwania</i>
19 04 01	Zeszkłone odpady
19 04 02*	Popioły lotne i inne odpady z oczyszczania gazów odlotowych
19 04 03*	Niezeszkłona faza stała
19 04 04	Ciekłe odpady z procesów zeszkliwania
19 05	<i>Odpady z tlenowego rozkładu odpadów stałych (kompostowania)</i>
19 05 01	Nieprzekompostowane frakcje odpadów komunalnych i podobnych
19 05 02	Nieprzekompostowane frakcje odpadów pochodzenia zwierzęcego i roślinnego
19 05 03	Kompost nieodpowiadający wymaganiom (nienadający się do wykorzystania)
19 05 99	Inne niewymienione odpady
19 06	<i>Odpady z beztlenowego rozkładu odpadów</i>
19 06 03	Ciecze z beztlenowego rozkładu odpadów komunalnych
19 06 04	Przefermentowane odpady z beztlenowego rozkładu odpadów komunalnych
19 06 05	Ciecze z beztlenowego rozkładu odpadów zwierzęcych i roślinnych
19 06 06	Przefermentowane odpady z beztlenowego rozkładu odpadów zwierzęcych i roślinnych
19 06 99	Inne niewymienione odpady
19 08	<i>Odpady z oczyszczalni ścieków nieujęte w innych grupach</i>
19 08 01	Skratki
19 08 02	Zawartość piaskowników
19 08 05	Ustabilizowane komunalne osady ściekowe
19 08 06*	Nasycone lub zużyte żywice jonowymienne
19 08 07*	Roztwory i szlamy z regeneracji wymienników jonitowych
19 08 08*	Odpady z systemów membranowych zawierające metale ciężkie
19 08 09	Tłuszcze i mieszaniny olejów z separacji olej/woda zawierające wyłącznie oleje jadalne i tłuszcze
19 08 10*	Tłuszcze i mieszaniny olejów z separacji olej/woda inne niż wymienione w 19 08 09
19 08 11*	Szlamy zawierające substancje niebezpieczne z biologicznego oczyszczania ścieków przemysłowych
19 08 12	Szlamy z biologicznego oczyszczania ścieków przemysłowych inne niż wymienione w 19 08 11
19 08 13*	Szlamy zawierające substancje niebezpieczne z innego niż biologiczne oczyszczania ścieków przemysłowych
19 08 14	Szlamy z innego niż biologiczne oczyszczania ścieków przemysłowych inne niż wymienione w 19 08 13
19 08 99	Inne niewymienione odpady
19 09	<i>Odpady z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych</i>
19 09 01	Odpady stałe ze wstępnej filtracji i skratki
19 09 02	Osady z klarowania wody
19 09 03	Osady z dekarbonizacji wody
19 09 04	Zużyty węgiel aktywny
19 09 05	Nasycone lub zużyte żywice jonowymienne
19 09 06	Roztwory i szlamy z regeneracji wymienników jonitowych
19 09 99	Inne niewymienione odpady
19 10	<i>Odpady z rozdrabniania odpadów zawierających metale</i>
19 10 01	Odpady żelaza i stali
19 10 02	Odpady metali nieżelaznych
19 10 03*	Lekka frakcja i pyły zawierające substancje niebezpieczne
19 10 04	Lekka frakcja i pyły inne niż wymienione w 19 10 03
19 10 05*	Inne frakcje zawierające substancje niebezpieczne
19 10 06	Inne frakcje niż wymienione w 19 10 05

19 11	<i>Odpady z regeneracji olejów</i>
19 11 01*	Zużyte filtry łożowe
19 11 02*	Kwaśne smoły
19 11 03*	Uwodnione odpady ciekłe
19 11 04*	Alkaliczne odpady z oczyszczania paliw
19 11 05*	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków zawierające substancje niebezpieczne
19 11 06	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków inne niż wymienione w 19 11 05
19 11 07*	Odpady z oczyszczania gazów odlotowych
19 11 99	Inne niewymienione odpady
19 12	<i>Odpady z mechanicznej obróbki odpadów (np. obróbki ręcznej, sortowania, zgniatania, granulowania) nieujęte w innych grupach</i>
19 12 01	Papier i tektura
19 12 02	Metale żelazne
19 12 03	Metale nieżelazne
19 12 04	Tworzywa sztuczne i guma
19 12 05	Szkło
19 12 06*	Drewno zawierające substancje niebezpieczne
19 12 07	Drewno inne niż wymienione w 19 12 06
19 12 08	Tekstylia
19 12 09	Minerały (np. piasek, kamienie)
19 12 10	Odpady palne (paliwo alternatywne)
19 12 11*	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów zawierające substancje niebezpieczne
19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11
19 13	<i>Odpady z oczyszczania gleby, ziemi i wód podziemnych</i>
19 13 01*	Odpady stałe z oczyszczania gleby i ziemi zawierające substancje niebezpieczne
19 13 02	Odpady stałe z oczyszczania gleby i ziemi inne niż wymienione w 19 13 01
19 13 03*	Szlamy z oczyszczania gleby i ziemi zawierające substancje niebezpieczne
19 13 04	Szlamy z oczyszczania gleby i ziemi inne niż wymienione w 19 13 03
19 13 05*	Szlamy z oczyszczania wód podziemnych zawierające substancje niebezpieczne
19 13 06	Szlamy z oczyszczania wód podziemnych inne niż wymienione w 19 13 05
19 13 07*	Odpady ciekłe i stężone uwodnione odpady ciekłe (np. koncentraty) z oczyszczania wód podziemnych zawierające substancje niebezpieczne
19 13 08	Odpady ciekłe i stężone uwodnione odpady ciekłe (np. koncentraty) z oczyszczania wód podziemnych inne niż wymienione w 19 13 07
19 80	<i>Odpady z unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych nieujęte w innych podgrupach</i>
19 80 01	Odpady po autoklawowaniu odpadów medycznych i weterynaryjnych

Objaśnienia:

* Odpadami niebezpiecznymi w katalogu odpadów są odpady oznakowane indeksem górnym w postaci gwiazdki „*” przy kodzie rodzaju odpadów, chyba że mają zastosowanie przepisy art. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, z późn. zm.).

¹ Stosowane w niniejszej tabeli określenia oznaczają:

- 1) substancja niebezpieczna – substancję zaklasyfikowaną jako stwarzająca zagrożenie w wyniku spełnienia kryteriów określonych w częściach 2–5 załącznika I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniającego i uchylającego dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) 1907/2006 (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz. Urz. UE L 353 z 31.12.2008, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008”;

- 2) metale ciężkie – jakiegokolwiek związek antymonu, arsenu, kadmu, chromu (VI), miedzi, ołowiu, rtęci, niklu, seleniu, telluru, talu i cyny, także w przypadku gdy metale te występują w postaci metalicznej, o ile są one sklasyfikowane jako substancje niebezpieczne;
- 3) metale przejściowe – wszelkie związki skandiu, wanadu, manganu, kobaltu, miedzi, itru, niobu, hafnu, wolframu, tytanu, chromu, żelaza, niklu, cynku, cyrkonu, molibdenu i tantalu, także w przypadku gdy metale te występują w postaci metalicznej, o ile są one sklasyfikowane jako substancje niebezpieczne;
- 4) stabilizowanie – procesy, które zmieniają cechy niebezpieczne składników w odpadach i przekształcają odpady niebezpieczne w odpady inne niż niebezpieczne;
- 5) zestalanie – procesy, które zmieniają jedynie stan fizyczny odpadów przez użycie dodatków, bez zmiany chemicznych właściwości odpadów;
- 6) odpady częściowo ustabilizowane – odpady zawierające po procesie stabilizacji składniki niebezpieczne, które nie zmieniły się całkowicie w składniki inne niż niebezpieczne i które mogłyby zostać uwolnione do środowiska w krótkim, średnim lub długim przedziale czasu.

² Dwie pierwsze cyfry kodu oznaczają grupę odpadów wskazującą źródło powstawania odpadów. Oznaczenie grupy odpadów łącznie z dwiema następnymi cyframi identyfikuje podgrupę odpadów, natomiast kod składający się z sześciu cyfr identyfikuje rodzaj odpadów.

³ Odpady klasyfikuje się według źródła powstawania w grupach od 01 do 12 lub od 17 do 20, przypisując im odpowiedni sześciocyfrowy kod określający rodzaj odpadu (z wyłączeniem kodów kończących się na 99), z zastrzeżeniem akapitu 5 i 6.

W przypadku nieodnalezienia odpowiedniej pozycji w grupach od 01 do 12 lub od 17 do 20 odpady klasyfikuje się w grupach od 13 do 15.

W przypadku nieodnalezienia odpowiedniej pozycji w grupach od 01 do 12 lub od 17 do 20 odpady klasyfikuje się w grupie 16, zawierającej odpady nieujęte w innych grupach.

W przypadku nieodnalezienia odpowiedniej pozycji w grupie 16 odpady klasyfikuje się w grupie według źródła powstawania, przypisując im kod kończący się na 99 (inne niewymienione odpady).

Odpady ze specyficznych gałęzi przemysłu klasyfikuje się w kilku grupach, w szczególności odpady powstające przy produkcji samochodów klasyfikuje się w grupie 12 – odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych; w grupie 11 – odpady z chemicznej obróbki i powlekania powierzchni metali oraz innych materiałów i z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych; w grupie 08 – odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania powłok ochronnych (farb, lakierów, emalii ceramicznych), kitu, klejów, szczeliw i farb drukarskich, w zależności od etapu produkcji.

Odpady opakowaniowe będące odpadami komunalnymi, jeśli są zbierane selektywnie lub występują jako zmieszane odpady opakowaniowe, klasyfikuje się w podgrupie 15 01, a nie w podgrupie 20 01.

⁴ W przypadku odpadów, którym można przypisać zarówno kody odpadów niebezpiecznych, jak i odpadów innych niż niebezpieczne (tzw. kody lustrzane), stosuje się następujące zasady:

- 1) opis rodzaju odpadów w katalogu odpadów zawierający szczegółowe lub ogólne odniesienie do „substancji niebezpiecznych” ma zastosowanie jedynie w przypadku odpadów faktycznie zawierających dane substancje niebezpieczne, które sprawiają, że odpady te wykazują jedną lub szereg właściwości, z wyjątkiem właściwości zakaźnych, określonych w załączniku nr 3 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach;
- 2) ocena właściwości odpadów, powodujących, że odpady są odpadami niebezpiecznymi, może zostać dokonana przez wykorzystanie postanowień zawartych w załączniku nr 3 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach lub, o ile nie wskazano inaczej, w rozporządzeniu (WE) nr 1272/2008, przez przeprowadzenie badania zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 440/2008 z dnia 30 maja 2008 r. ustalającym metody badań zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz. Urz. UE L 142 z 31.05.2008, str. 1, z późn. zm.) lub innymi uznanymi międzynarodowo metodami badawczymi i wytycznymi, biorąc pod uwagę art. 7 rozporządzenia (WE) nr 1272/2008 w odniesieniu do badań na ludziach i zwierzętach;
- 3) odpady zawierające polichlorowane dibenzo-p-dioksyny i dibenzofurany (PCDD/PCDF), DDT (1,1,1-trichloro- 2,2-bis (4-chlorofenyl) etan), chlordan, heksachlorocykloheksany (włącznie z lindanem), dieldrynę, endrynę, heptachlor, heksachlorobenzen, chlorodekon, aldrynę, pentachlorobenzen, mireks, toksafen, heksabromobifenyl i/lub PCB w ilości przekraczającej dopuszczalne wartości stężenia wskazane w załączniku IV do rozporządzenia (WE) nr 850/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. dotyczącego trwałych zanieczyszczeń organicznych i zmieniającego dyrektywę 79/117/EWG (Dz. Urz. UE L 158 z 30.04.2004, str. 7, z późn. zm.) są klasyfikowane jako niebezpieczne;
- 4) w stosownych przypadkach przy ustalaniu właściwości odpadów, powodujących, że odpady są odpadami niebezpiecznymi, mogą być brane pod uwagę poniższe uwagi zawarte w załączniku VI do rozporządzenia (WE) nr 1272/2008:
 - 1.1.3.1. Uwagi odnoszące się do identyfikacji, klasyfikacji i oznakowania substancji: uwagi B, D, F, J, L, M, P, Q, R oraz U,
 - 1.1.3.2. Uwagi odnoszące się do klasyfikacji i oznakowania mieszanin: uwagi 1, 2, 3 i 5;
- 5) po dokonaniu oceny właściwości odpadów, powodujących, że odpady są odpadami niebezpiecznymi, zgodnie z niniejszą metodą należy przyporządkować im odpowiedni kod odpadów – właściwy dla odpadów niebezpiecznych lub odpadów innych niż niebezpieczne.

⁵ Do niebezpiecznych składników z urządzeń elektrycznych i elektronicznych można zaliczyć akumulatory i baterie wymienione w podgrupie 16 06 i oznaczone jako niebezpieczne, przełączniki rtęciowe, szkło z lamp kineskopowych i inne szkło aktywne itp.

Załącznik 10: Wykaz procesów odzysku i procesów unieszkodliwiania odpadów, zgodnie z Załącznikami nr 1 i 2 do Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2019 poz. 701, z późn. zm.)

NIEWYCZERPUJĄCY WYKAZ PROCESÓW ODZYSKU

- R1** Wykorzystanie głównie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii^(*).
- R2** Odzysk/regeneracja rozpuszczalników.
- R3** Recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania)^(**).
- R4** Recykling lub odzysk metali i związków metali.
- R5** Recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych^(***).
- R6** Regeneracja kwasów lub zasad.
- R7** Odzysk składników stosowanych do redukcji zanieczyszczeń.
- R8** Odzysk składników z katalizatorów.
- R9** Powtórna rafinacja lub inne sposoby ponownego użycia olejów.
- R10** Obróbka na powierzchni ziemi przynosząca korzyści dla rolnictwa lub poprawę stanu środowiska.
- R11** Wykorzystywanie odpadów uzyskanych w wyniku któregokolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1–R10.
- R12** Wymiana odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1–R11^(****).
- R13** Magazynowanie odpadów poprzedzające którykolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1–R12 (z wyjątkiem wstępnego magazynowania u wytwórcy odpadów).

^(*) Pozycja obejmuje również obiekty przekształcania termicznego przeznaczone wyłącznie do przetwarzania komunalnych odpadów stałych, pod warunkiem że ich efektywność energetyczna jest równa lub większa niż:

– 0,60 dla działających instalacji, które otrzymały zezwolenie zgodnie ze stosownymi przepisami wspólnotowymi obowiązującymi przed dniem 1 stycznia 2009 r.,

– 0,65 dla instalacji, które otrzymały zezwolenie po dniu 31 grudnia 2008 r.,

przy zastosowaniu następującego wzoru:

$$\text{Efektywność energetyczna} = (E_p - (E_f + E_i)) / (0,97 \times (E_w + E_f)),$$

gdzie:

E_p – oznacza ilość energii produkowanej rocznie jako energia cieplna lub elektryczna. Oblicza się ją przez pomnożenie ilości energii elektrycznej przez 2,6, a energii cieplnej wyprodukowanej w celach komercyjnych przez 1,1 (GJ/rok),

E_f – oznacza ilość energii wprowadzanej rocznie do systemu, pochodzącej ze spalania paliw biorących udział w wytwarzaniu pary (GJ/rok),

E_w – oznacza roczną ilość energii zawartej w przetwarzanych odpadach, obliczanej przy zastosowaniu dolnej wartości opałowej odpadów (GJ/rok),

E_i – oznacza roczną ilość energii wprowadzanej z zewnątrz z wyłączeniem E_w i E_f (GJ/rok),

0,97 – jest współczynnikiem uwzględniającym straty energii przez popiół denny i promieniowanie.

Wzór ten stosowany jest zgodnie z dokumentem referencyjnym dotyczącym najlepszych dostępnych technik dla termicznego przekształcania odpadów.

Wynik wzoru na efektywność energetyczną mnoży się przez współczynnik korekcyjny związany z klimatem (CCF), jak pokazano poniżej:

1) CCF dla działających instalacji, które otrzymały zezwolenie zgodnie z prawodawstwem unijnym obowiązującym przed dniem 1 września 2015 r.:

CCF = 1, jeżeli HDD \geq 3 350

CCF = 1,25, jeżeli HDD \leq 2 150

CCF = $-(0,25/1\ 200) \times \text{HDD} + 1,698$, kiedy $2\ 150 < \text{HDD} < 3\ 350$

2) CCF dla instalacji, które otrzymały zezwolenie po dniu 31 sierpnia 2015 r., oraz dla instalacji, o których mowa w pkt 1, po dniu 31 grudnia 2029 r.:

CCF = 1, jeżeli HDD \geq 3 350

CCF = 1,12, jeżeli HDD \leq 2 150

CCF = $-(0,12/1\ 200) \times \text{HDD} + 1,335$, kiedy $2\ 150 < \text{HDD} < 3\ 350$

(Uzyskaną wartość CCF zaokrągla się do trzech miejsc po przecinku).

Za wartość HDD (stopniodni grzania) uznaje się średnią wartości rocznych HDD dla lokalizacji obiektów przekształcania termicznego z 20 kolejnych lat przed rokiem, za który oblicza się CCF. Aby obliczyć wartość HDD, należy zastosować poniższą metodę ustanowioną przez Eurostat: HDD wynosi $(18^\circ\text{C} - T_m) \times d$, jeżeli T_m nie przekracza 15°C (wartość progowa dla ogrzewania), oraz zero, jeżeli T_m wynosi powyżej 15°C , przy czym T_m jest to średnia $(T_{\text{min}} + T_{\text{max}})/2$ temperatura zewnętrzna z okresu d dni. Obliczenia należy wykonywać codziennie ($d = 1$), sumując wyniki do roku.

^(**) Pozycja obejmuje również zgazowanie i pirolizę z wykorzystaniem tych składników jako odczynników chemicznych.

^(***) Pozycja obejmuje oczyszczanie gruntu prowadzące do odzysku gruntu i recykling nieorganicznych materiałów budowlanych.

^(****) Jeżeli nie istnieje inny właściwy kod R, może to obejmować procesy wstępne poprzedzające przetwarzanie wstępne odpadów, jak np. demontaż, sortowanie, kruszenie, zagęszczanie, granulację, suszenie, rozdrabnianie, kondycjonowanie, przepakowywanie, separację, tworzenie mieszanek lub mieszanie przed poddaniem któremukolwiek z procesów wymienionych w poz. R1–R11.

NIEWYCZERPUJĄCY WYKAZ PROCESÓW UNIESZKODLIWIANIA

- D1** Składowanie w gruncie lub na powierzchni ziemi (np. składowiska itp.).
- D2** Przetwarzanie w glebie i ziemi (np. biodegradacja odpadów płynnych lub szlamów w glebie i ziemi itd.).
- D3** Głębokie zatłaczanie (np. zatłaczanie odpadów w postaci umożliwiającej pompowanie do odwiertów, wysadów solnych lub naturalnie powstających komór itd.).
- D4** Retencja powierzchniowa (np. umieszczanie odpadów ciekłych i szlamów w dołach, poletkach osadowych lub lagunach itd.).
- D5** Składowanie na składowiskach w sposób celowo zaprojektowany (np. umieszczanie w uszczelnionych oddzielnych komorach, przykrytych i izolowanych od siebie wzajemnie i od środowiska itd.).
- D6** Odprowadzanie do wód z wyjątkiem mórz i oceanów.
- D7** Odprowadzanie do mórz i oceanów, w tym lokowanie na dnie mórz.
- D8** Obróbka biologiczna, niewymieniona w innej pozycji niniejszego załącznika, w wyniku której powstają ostateczne związki lub mieszanki, które są unieszkodliwiane za pomocą któregośkolwiek spośród procesów wymienionych w poz. D1–D12.
- D9** Obróbka fizyczno-chemiczna, niewymieniona w innej pozycji niniejszego załącznika, w wyniku której powstają ostateczne związki lub mieszaniny unieszkodliwiane za pomocą któregośkolwiek spośród procesów wymienionych w pozycjach D1–D12 (np. odparowanie, suszenie, kalcynacja itp.).
- D10** Przekształcanie termiczne na lądzie.
- D11** Przekształcanie termiczne na morzu^(*).
- D12** Trwałe składowanie (np. umieszczanie pojemników w kopalniach itd.).
- D13** Sporządzanie mieszanki lub mieszanie przed poddaniem odpadów któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycjach D1–D12^(**).
- D14** Przepakowywanie przed poddaniem któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycjach D1–D13.
- D15** Magazynowanie poprzedzające którykolwiek z procesów wymienionych w pozycjach D1–D14 (z wyjątkiem wstępnego magazynowania u wytwórcy odpadów).

^(*) Ten proces jest zabroniony na mocy przepisów UE i konwencji międzynarodowych.

^(**) Jeżeli nie istnieje inny właściwy kod D, mogą tu być uwzględnione procesy wstępne poprzedzające unieszkodliwienie, w tym wstępna obróbka, jak np. sortowanie, kruszenie, zagęszczanie, granulacja, suszenie, rozdrabnianie, kondycjonowanie lub separacja przed poddaniem któremukolwiek spośród procesów wymienionych w pozycjach D1–D12.

Załącznik 11: Załącznik do sprawozdań F-03 - środki trwałe dotyczące nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych

 GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY , al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa www.stat.gov.pl		
Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	Załącznik do sprawozdań F-03, SP i SG-01 – środki trwałe^{a)}, dotyczący nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych	Portal sprawozdawczy GUS portal.stat.gov.pl Urząd Statystyczny 40-158 Katowice ul. Owocowa 3
Numer identyfikacyjny - REGON		za rok 2019

Obowiązek przekazywania danych wynika z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 997 z późn. zm.)

--

(e-mail sekretariatu jednostki sporządzającej sprawozdanie – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

Symbol PKD 2007 - przeważająca działalność z zaświadczenia o numerze statystycznym

--	--	--	--

Dział 1. Nakłady na środki trwałe w ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Lokalizacja		Symbol terytorialny (wypełnia US)	Kierunek poniesionych nakładów			Nakłady poniesione w roku sprawozdawczym ogółem ^{d)} (rubryki od 8 do 16)	Według źródeł finansowania								
nazwa województwa, powiatu i gminy	1 – miasto 2 – wieś ^{b)}		nazwa	symbol			własne	środki z budżetu					fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	kredyty i pożyczki krajowe, w tym bankowe	inne środki, w tym nakłady niesfinansowane
				kierunku	rodzaju urządzeń ^{c)}			centralnego	wojewódzwa	powiatu	gminy	z zagranicy			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
01	Ogółem														
02															
03															
04															
05															
06															
07															
08															
09															
10															

^{a)} Niepotrzebne skreślić. ^{b)} Wpisać właściwy symbol. ^{c)} Wpisać symbol dla: urządzeń „końca rury” – „1”; „technologii zintegrowanych” – „2”; „gospodarki wodnej” – „4” - patrz Objasnienia szczegółowe do Wykazu 3A. ^{d)} Wartość ta nie może być większa od nakładów na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących ogółem, wykazanych w sprawozdaniach macierzystych.

Dział 2. Efekty rzeczowe oddanych w roku sprawozdawczym środków trwałych służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej

	Lokalizacja			Efekty rzeczowe				
	nazwa województwa, powiatu i gminy	1 – miasto 2 – wieś ^{a)}	Symbol terytorialny (wypełnia US)	nazwa	symbol	oznaczenie jednostki miary		Ilość ^{b)}
						literowe	cyfrowe	
	<i>według wykazu 3B</i>							
1	2	3	4	5	6	7	8	
01								
02								
03								
04								
05								
06								
07								
08								
09								
10								
11								
12								
13								

^{a)} Wpisać właściwy symbol. ^{b)} Bez znaku po przecinku, z wyjątkiem efektów rzeczowych podanych w **km i ha** (oznaczonych w **wykazie 3B** w rubryce „Jednostka miary literowa” notką^{a)}), które należy podać z jednym znakiem po przecinku. Ilości dotyczące zdolności zainstalowanych urządzeń i instalacji (symbol jednostki miary 034) należy podać w stosunku rocznym.

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego formularza	1	
Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza	2	

(e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

.....
(telefon kontaktowy
w zakresie sporządzonego sprawozdania)

.....
(miejsowość, data)

**Objaśnienia do formularza „Załącznik do sprawozdań
F-03, SP i SG-01 – środki trwałe, dotyczący nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska
i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych”**

Uwaga: W e-mailu każdy znak powinien zostać wpisany w odrębnej kratce.
Przykład wypełnienia e-maila:

Z	E	N	O	N	.	K	O	W	A	L	S	K	I	@	X	X	X	.	Y	Y	Y	.	P	L
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Badanie statystyczne dotyczące nakładów na środki trwałe oraz efektów rzeczowych ochrony środowiska od danych za 1999 r. w ujęciu metodologicznym oparto na rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska (Dz. U. poz. 218). Dokument ten, jako dalsze dostosowanie badań statystycznych do standardów międzynarodowych, został opracowany na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ i podręcznika EUROSTAT-u (Urzędu Statystycznego Unii Europejskiej) pt. „Europejski System Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Środowiska (SERIEE)”.

Wykazy 3A i 3B - znajdujące się na końcu objaśnień, są wykazami symboli służących do realizacji sprawozdawczości z zakresu ekonomicznych aspektów ochrony środowiska i nie należy ich utożsamiać z Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, ponieważ zawierają wybrane symbole nakładów i efektów.

Jednostki realizujące przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną sporządzają działy 1 i 2 niniejszego załącznika, **wpisując tylko te kierunki poniesionych nakładów na środki trwałe i efekty rzeczowe oraz ich symbole z wykazu 3A i 3B, które są pisane kursywą.**

Uwaga: Sprawozdanie negatywne (gdy brak nakładów na środki trwałe w ochronie środowiska i gospodarce wodnej lub efektów rzeczowych tych przedsięwzięć) **należy również wypełnić i przekazać do US Katowice.**

W ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2018 r. poz. 395, z późn. zm.) wyróżnia się dwie grupy inwestycji: długoterminowe i krótkoterminowe. Inwestycje długoterminowe są grupą aktywów trwałych i obejmują:

- nieruchomości,
- wartości niematerialne i prawne,
- długoterminowe aktywa finansowe (udziały, akcje i inne papiery wartościowe, pożyczki itp.),
- inne inwestycje długoterminowe.

Inwestycje krótkoterminowe to grupa aktywów obrotowych, która obejmuje głównie krótkoterminowe aktywa finansowe (płatne i wymagalne lub przeznaczone do zbycia w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego lub od daty ich założenia, wystawienia lub nabycia albo aktywa pieniężne), takie jak: udziały lub akcje, inne papiery wartościowe, udzielone pożyczki lub środki pieniężne i inne aktywa pieniężne (weksle, czeki obce, czeki podrózne).

Nakłady inwestycyjne mogą być finansowe lub rzeczowe. Ich celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie. Nakłady te dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe w ochronie środowiska i gospodarce wodnej obejmują:

- koszty ponoszone przy nabyciu gruntów (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu),
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (w tym m.in. na roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe),
- urządzenia techniczne i maszyny,
- środki transportu,
- narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie,
- inne środki trwałe, których celem jest uzyskanie efektów ochronnych lub efektów w gospodarce wodnej.

Należy również zaliczyć:

- poniesione nakłady na ulepszenie środków trwałych związanych z ochroną środowiska lub gospodarką wodną polegające na przebudowie, rozbudowie, modernizacji lub rekonstrukcji,
- działalność badawczo-rozwojową (wymienioną w pkt 8 wykazu 3A),
- pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska (wymienioną w pkt 9 wykazu 3A).

Definicje takie, jak: **cena nabycia, koszt wytworzenia, opłacony nakład, aktywa finansowe, aktywa pieniężne, wartości niematerialne i prawne** – są obszernie omówione w ustawie o rachunkowości.

Podstawowym celem realizowanej inwestycji powinny być ochrona środowiska i gospodarka wodna (w dalszej części objaśnien wymieniono kierunki poniesionych nakładów na środki trwałe w ochronie środowiska i gospodarce wodnej).

Nie należy uwzględniać nakładów na środki trwałe (często przyjaznych dla środowiska) mających na celu głównie zaspokojenie potrzeb technologicznych, wzrost efektywności produkcji, bezpieczeństwo i higienę pracy oraz oszczędzanie energii w **przypadku, jeżeli celem nie jest ochrona środowiska**.

Dział 1. Nakłady na środki trwałe w ochronie środowiska i gospodarce wodnej

W dziale tym podaje się dane, grupując je zgodnie z kierunkiem poniesionych nakładów na środki trwałe opisanym w wykazie 3A (z tym, że **należy wykazać tylko symbole i kierunki pisane kursywą**) oraz źródłem finansowania.

Środki trwałe na ochronę środowiska mogą występować jako:

1. **Urządzenia „końca rury”** dotyczące unieszkodliwiania i redukcji już wytworzonych zanieczyszczeń. Urządzenia te służą ochronie środowiska, nie wpływają na proces produkcyjny (produkcja może być prowadzona bez tych urządzeń), lecz redukują lub eliminują zanieczyszczenia już po ich wytworzeniu (np. oczyszczalnia ścieków, składowisko odpadów).

Urządzenia „końca rury” należy oznaczyć w formularzu w rubryce 6 symbolem „1”.

W wykazie 3 A. *Kierunki poniesionych nakładów na środki trwałe w ochronie środowiska* – urządzenia te są oznaczone symbolami: 1.2.1.1, 1.2.1.2, 1.2.2.1, 1.3, 2.2.1, 2.2.2, 2.3.1, 2.3.2, 2.3.3, 2.3.4, 2.4, 2.5, 2.6.3, 3.2, 3.2.1, 3.2.2, 3.2.2.1, 3.3.1, 3.3.1.1, 3.3.1.2; 3.3.1.2.1; 3.3.2.1, 3.3.2.2, 3.3.3, 3.3.3.1; 3.4.1, 3.4.1.1, 3.4.1.2, 3.4.1.2.1, 3.4.2.1, 3.4.2.2, 3.4.3, 3.4.3.1, 3.4.3.2; 3.4.3.2.1; 3.5, 3.6.1, 3.6.2, 3.6.3, 4.5, 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3, 5.3, 6.1, 6.2, 6.3, 7.2, 7.3, 9.1, 9.2,

Nakłady na ten rodzaj środków trwałych w całości zaliczane są do ochrony środowiska.

2. **Działania zapobiegające powstawaniu zanieczyszczeń – „technologie zintegrowane”** są związane z funkcjonowaniem specyficznych urządzeń, zmianami w praktykach zarządzania (zarządzanie środowiskowe) oraz stosowaniem nowych surowców do produkcji, w wyniku czego zmniejsza się zanieczyszczenie wynikające z działalności firmy. Urządzenia (technologie) zapobiegające powstawaniu zanieczyszczeń stanowią całość lub część procesu produkcyjnego i są tak dostosowane, żeby zmniejszyć ilość i jakość wytwarzanych zanieczyszczeń powstających w procesie produkcyjnym. W wyniku funkcjonowania tych urządzeń (technologii) produkcja staje się bardziej czysta i przyjazna dla środowiska.

Nakłady na ten rodzaj środków trwałych tylko częściowo są zaliczane do ochrony środowiska.

Są to nakłady **dotatkowe** w porównaniu z nakładami na alternatywną technologię nieuwzględniającą aspektów ochrony środowiska (np. modernizacja oświetlenia – nakłady na środki trwałe w ochronie środowiska są różnicą między nakładami na zakup oświetlenia tradycyjnego i energooszczędnego).

Gdy środki trwałe przyjazne środowisku są standardowe i nie mają tańszych odpowiedników, mniej przyjaznych środowisku, nakłady na ich nabycie, wytworzenie, leasing finansowy nie są traktowane jako nakłady na środki trwałe w ochronie środowiska.

„Technologie zintegrowane” należy oznaczyć w formularzu w rubryce 6 symbolem „2”.

W wykazie 3 A. *Kierunki poniesionych nakładów na środki trwałe w ochronie środowiska* – działania te są oznaczone symbolami: 1.1.1.1, 1.1.1.1.1, 1.1.1.2, 1.1.1.3, 1.1.2.1, 2.1, 2.1.1, 2.6.1, 3.1, 3.1.1, 5.1.1, 5.1.2, 5.1.3, 9.4.1.1, 9.4.1.2.

Pozostałe oznaczenia w wykazie 3 A. *Kierunki poniesionych nakładów na środki trwałe w ochronie środowiska* mogą dotyczyć urządzeń „końca rury” i/lub „technologii zintegrowanych” (symbol „1” lub „2”): 1.4, 2.6.2, 2.6.4, 3.6.4, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4., 4.6, 5.4; 6.4, 7.1, 7.4, 8.1, 8.2, 9.3, 9.4.2.

Uwaga: powyższe przyporządkowanie poszczególnych środków trwałych do urzędzeń „końca rury” (symbol „1”) lub „technologii zintegrowanych” (symbol „2”) prosimy traktować jako orientacyjne, wymagające samooceny inwestora przed ostatecznym zakwalifikowaniem.

Uwaga: nakłady na środki trwałe w **sektorze publicznym** (grupującym własność: państwową, tj. Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych, samorządu terytorialnego oraz mieszaną z przewagą kapitału (mienia) sektora publicznego) – zgodnie z metodologią zaleconą przez Biuro Statystyczne Unii Europejskiej EUROSTAT – **w całości zaliczone są do urzędzeń „końca rury”**.

W rubryce 1 – wpisać nazwę województwa, powiatu i gminy, gdzie jest zlokalizowana inwestycja.

W rubryce 2 – wpisać symbol 1 – gdy miejscowość lokalizacji inwestycji jest miastem bądź 2 – gdy wsią.

W rubryce 3 – wpisują urzędy statystyczne symbol terytorialny (województwa, powiatu i gminy) lokalizacji inwestycji.

W rubryce 4 – należy podać nazwy kierunków poniesionych nakładów na środki trwałe zgodnie z wykazem 3A.

W rubryce 5 – wpisuje się właściwy dla nazwy z rubryki 4 symbol kierunku z wykazu 3A.

W rubryce 6 – w przypadku wystąpienia w danym wierszu nakładów na środki trwałe na urządzenia „końca rury” należy wpisać – „1”, a dla **technologii zintegrowanej** – „2”, natomiast w sytuacji, gdy w danym kierunku występują oba rodzaje środków trwałych (urzędzeń), inwestor wypełnia dla tej samej lokalizacji urządzenia dwa wiersze różniące się zapisem w rubryce 6 i z odpowiednimi zapisami w rubrykach 7–16, określając podział wielkości nakładów na środki trwałe w oparciu o dokumentację, a gdy to niemożliwe – metodą szacunkową. W rubryce 6 dla **ochrony środowiska** należy wpisać w odpowiednim wierszu symbole „1” lub „2”, a dla **gospodarki wodnej** – symbol „4”.

W rubryce 7 – podaje się wartość nakładów na środki trwałe poniesionych od początku do końca roku sprawozdawczego (suma rubryk 8–16).

W rubryce 8-16 należy wpisać kwoty (w tysiącach złotych z jednym znakiem po przecinku) według następujących źródeł finansowania:

rubryka 8 – środki własne inwestora,

rubryka 9 – środki z budżetu centralnego,

rubryka 10 – środki z budżetu województwa,

rubryka 11 – środki z budżetu powiatu,

rubryka 12 – środki z budżetu gminy (w przypadku **załącznika do sprawozdania SG-01 – środki trwałe** gdy inwestorem jest gmina, środki wpisuje się w rubryce 8, traktując je jako środki własne inwestora, z wyjątkiem sytuacji, gdy kilka gmin prowadzi wspólną inwestycję, lecz tylko jedna z nich jest głównym inwestorem, a pozostałe partycypują w nakładach na środki trwałe; wówczas nakłady na środki trwałe gmin partycypujących wykazuje się w rubryce 12),

rubryka 13 – środki z zagranicy (należy uwzględnić wszelkie środki zagraniczne: kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym z Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp., również w przypadkach, gdy inwestycja jest prefinansowana),

rubryka 14 – fundusze ekologiczne obejmujące środki uzyskane z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w formie:

- finansowania zwrotnego, tj. pożyczki, kredyty, konsorcja,
- finansowania bezzwrotnego, tj. dotacje, dopłaty, umorzenia,
- finansowania kapitałowego, tj. zakup akcji, udziałów lub obligacji,
- innych form finansowania, tj. udzielanie poręczeń spłaty kredytów, gwarancji zwrotu,

rubryka 15 – kredyty i pożyczki krajowe, łącznie z bankowymi (także z Banku Ochrony Środowiska), **z wyłączeniem wykazanych w rubryce 14**, tj. bez pożyczek, kredytów uzyskanych od Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,

rubryka 16 – inne środki, np. środki własne rolników oraz nakłady niesfinansowane (np. niezapłacone faktury).

W wierszu 01 w rubrykach 7–16 należy podać sumę wierszy od 02 do 10.

W przypadku potrzeby większej liczby wierszy dopuszcza się dołączenie dodatkowych arkuszy załącznika przyjmując, że wiersz 01 rubryk 7–16 na arkuszu pierwszym jest sumą wierszy wszystkich dodatkowych arkuszy.

Dział 2. Efekty rzeczowe oddanych w roku sprawozdawczym środków trwałych służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej

W dziale tym podaje się efekty rzeczowe (**pisane kursywą**) zgodnie z wykazem 3B oddane do użytku w roku sprawozdawczym, grupując je zgodnie z lokalizacją i rodzajem efektu.

Dla oczyszczalni komunalnych (symbole 2.2.1.2, 2.2.2.2, 2.2.3.2, 2.2.3.2.1) należy wpisać trzecią jednostkę miary – RLM (równoważna liczba mieszkańców) – patrz wykaz 3B.

W rubryce 1 – wpisać nazwę województwa, powiatu, gminy, gdzie jest zlokalizowana inwestycja.

W rubryce 2 – wpisać symbol „1” – gdy gmina lokalizacji inwestycji jest miastem bądź „2” – gdy wsią.

W rubryce 3 – wpisują urzędy statystyczne symbol terytorialny (województwa, powiatu i gminy) lokalizacji inwestycji.

W rubryce 4 – wpisać nazwy uzyskanych efektów rzeczowych zgodnie z wykazem 3B.

W rubrykach 5–7 – wpisać symbole uzyskanych efektów rzeczowych i jednostek miar zgodnie z wykazem 3B (**tylko pisane kursywą**).

W rubryce 8 – podać ilość/wielkość uzyskanych efektów rzeczowych.

Uwaga: W przypadku modernizacji np. oczyszczalni ścieków wykazuje się tylko przyrost przepustowości i wskaźnika RLM (dla oczyszczalni ścieków komunalnych), a dla modernizacji składowisk – przyrost powierzchni i przyrost wydajności (pojemności projektowej).

Przy opracowywaniu tego działu należy mieć na uwadze powiązania logiczne danych ze sprawozdań w zakresie:

- *zdolności zainstalowanych urządzeń i instalacji do:*
 - *redukcji zanieczyszczeń pyłowych – OS-1, dział 4, rubryka 1,*
 - *neutralizacji zanieczyszczeń gazowych – OS-1, dział 4, rubryka 2,*
- *oczyszczalni ścieków – OS-3, dział 7 oraz OS-5, dział 1,*
- *budowy i urządzania składowisk oraz rekultywacji składowisk (hałd, stawów osadowych) – OS-6, dział 2,*
- *długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej – M-06 dział 3 oraz RRW-2 dział 2,*
- *stacji uzdatniania wody, oczyszczalni przydomowych, składowisk odpadów – RRW-2 dział 2 (prosimy zwrócić uwagę na rozbieżność zakresową definicji indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków w sprawozdaniu RRW-2).*

OBJAŚNIENIA SZCZEGÓŁOWE do wykazów 3A i 3B

(Poniższe definicje pojęć wynikają z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519, z późn. zm), a także ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (D. U.poz.1566, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2018 poz. 992, z późn. zm.).

Ochrona środowiska (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska) – podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiające zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- *racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,*
- *przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,*
- *przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.*

Urządzenia do ochrony środowiska – urządzenia lub sprzęt techniczny przeznaczone do wykorzystania w ochronie środowiska. Mogą to być urządzenia w rodzaju urządzeń „końca rury”, nieingerujące w proces produkcyjny, lecz redukujące zanieczyszczenia w procesie produkcji, lub w rodzaju technologii (urządzeń) zintegrowanych, które mogą stanowić część większego procesu produkcyjnego, redukujące ilość i zmieniające jakość produkowanych zanieczyszczeń na bardziej przyjazne środowisku. **Nie obejmują urządzeń przeznaczonych wyłącznie do zachowania przemysłowych norm bezpieczeństwa.**

Zapobieganie zanieczyszczeniom przez modyfikację procesów technologicznych – modyfikowanie procesów produkcyjnych mające na celu zmniejszenie zanieczyszczeń. Przystosowanie urządzeń lub procesów produkcyjnych do stosowania czystych produktów. Zwykle jest to charakterystyczna działalność pomocnicza.

Monitoring – zaprogramowany proces pobierania próbek, dokonywania pomiarów i późniejszego ich rejestrowania oraz/lub sygnalizowania różnego rodzaju charakterystycznych cech elementów środowiska, **którego celem jest ocena stanu środowiska i jego zmian.**

Lokalizacja monitoringu (punkt pomiarowy) – miejsce regularnie wykorzystywane do prowadzenia monitoringu, wyposażone lub nie w urządzenia techniczne.

Urządzenia do monitoringu – urządzenia techniczne stosowane w procesie monitoringu. Mogą one pracować lub nie pracować w sieci oraz mogą dotyczyć lub nie dotyczyć monitorowania jednego szczególnego elementu środowiska (zintegrowane stacje monitoringu powietrza, wody, gleby itp.). **Urządzenia do monitoringu powietrza nie obejmują stacji meteorologicznych.**

Pomiary, kontrola, działalność laboratoriów w zakresie np. zanieczyszczeń powietrza – działalność polegająca na zakupie urządzeń i na budowie stanowisk pomiarowych oraz sieci stacji kontrolno-pomiarowych na potrzeby własne, monitoringu samorządowego oraz Państwowego Monitoringu Środowiska.

KIERUNKI DZIAŁALNOŚCI W OCHRONIE ŚRODOWISKA

1. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU

Ochrona powietrza dotyczy rodzajów działalności obejmujących budowę, utrzymanie lub obsługę urządzeń przeznaczonych do ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem. Urządzenia takie mają na celu **zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza lub stężenia zanieczyszczeń w powietrzu.**

1.1.1.1. Nowe techniki i technologie spalania paliw – działania, w których wyniku powstaje mniejsza ilość lub mniejsze stężenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, np. modernizacja kotłowni i ciepłowni, instalacja urządzeń do ponownego wykorzystania spalin, zmiana pomp ssących na próżniowe, systemy wymiany pary, instalacja pieców fluidalnych. Gazyfikacja gospodarstw domowych – jako kompleksowo realizowane zadanie, gdy głównym jego celem jest ochrona środowiska.

Uwaga. W dziale 2 nie wykazuje się efektów redukcji zanieczyszczeń pyłowych lub gazowych, ponieważ jest to zmniejszenie emisji.

1.1.2. Ochrona klimatu i warstwy ozonowej – działalność zmierzająca do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych oraz gazów, które niekorzystnie wpływają na warstwę ozonową stratosfery (dwutlenek węgla, metan, podtlenek azotu, freony i halony).

1.1.1.3. Niekonwencjonalne (odnawialne) źródła energii – obejmują głównie źródła energii wykorzystujące w procesie przetwarzania niezakumulowaną energię słoneczną w rozmaitych postaciach, w szczególności energię rzek, wiatru, biomasy, energię promieniowania słonecznego w bateriach słonecznych. Przedsięwzięcia z tego zakresu zazwyczaj dotyczą: elektrowni wodnych przepływowych (bez możliwości magazynowania wody) i zbiornikowych, elektrowni wiatrowych, wykorzystania nowoczesnych ogniw i kolektorów słonecznych w przemyśle, rolnictwie i gospodarstwach domowych, wykorzystania: energii geotermalnej, z biomasy, ciepła gruntu lub ciepła odpadowego.

1.2.1. i 1.2.2. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, instalacja urządzeń, wraz z wyposażeniem, zapewniających zmniejszenie ilości bądź stężenia emitowanych zanieczyszczeń.

Uwaga. Zdolność zainstalowanych urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń odczytuje się z tablicy znamionowej lub dokumentacji technicznej.

1.2.1.2. i 1.2.2.1. Neutralizacja (redukcja) gazów odlotowych – urządzenia przeznaczone do usuwania/redukcji substancji zanieczyszczających powietrze, emitowanych przy spalaniu paliw lub podczas innych procesów technologicznych. **Obejmuje również rodzaje działalności, których celem jest zwiększenie rozproszenia gazów dla zmniejszenia stężenia zanieczyszczeń powietrza.**

2. GOSPODARKA ŚCIEKOWA I OCHRONA WÓD

Celem ochrony wód (ustawa z dnia 20 lipca 2017 r.) – Prawo wodne, jest osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych, jednolitych części wód podziemnych oraz obszarów chronionych, a także poprawa jakości wód oraz biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na terenach podmokłych.

Realizując powyższy cel, należy zapewnić, żeby wody, w zależności od potrzeb, nadawały się do: zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia; rekreacji oraz uprawiania sportów wodnych; wykorzystania do kąpieli; bytowania ryb i innych organizmów wodnych w warunkach naturalnych, umożliwiających ich migrację.

2.2. Sieć kanalizacyjna – system kolektorów, rurociągów, przewodów i pomp do odprowadzania ścieków z miejsc ich powstawania do oczyszczalni ścieków lub do miejsc, skąd są odprowadzane do wód powierzchniowych.

Przykanalik (przyłącze kanalizacyjne) (ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015 r. poz. 139, z późn. zm.)) – odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku do granicy nieruchomości gruntowej.

Komory fermentacyjne (zbiorniki septyczne) – osadniki gnilne – zbiorniki, **przez które przepływają ścieki** i w których wytrącają się zawiesiny w postaci osadu ściekowego. Substancje organiczne zawarte w ściekach i osadach ulegają częściowemu rozkładowi przez bakterie beztlenowe i inne mikroorganizmy.

2.3. Oczyszczanie ścieków – proces mający na celu dostosowanie ścieków do standardów środowiskowych lub innych norm jakości. Wyróżnia się trzy metody oczyszczania: mechaniczne, biologiczne i o podwyższonym stopniu oczyszczania (w tym chemiczne). Dla celów obliczenia ogólnej ilości oczyszczonych ścieków należy wykazywać jedynie ilość, która była poddana najwyższemu z wymienionych stopni oczyszczania. Tak więc ścieki oczyszczane mechanicznie i biologicznie powinny być wykazywane jako ścieki oczyszczane biologicznie, a ścieki oczyszczane wszystkimi metodami powinny być wykazywane jako oczyszczane metodą o podwyższonym stopniu oczyszczania.

Uwaga. W dziale 2 nie wykazuje się separatorów.

Oczyszczanie biologiczne ścieków – procesy z wykorzystaniem mikroorganizmów tlenowych i beztlenowych, w których wyniku powstają ścieki oczyszczone, oddzielone z osadu ściekowego oraz osad ściekowy zawierający biomasę łącznie z zanieczyszczeniami. Procesy oczyszczania biologicznego mogą być stosowane bez oczyszczania mechanicznego lub łącznie z nim oraz z podwyższonym stopniem oczyszczania.

Oczyszczanie mechaniczne ścieków – procesy fizyczne i mechaniczne, w których wyniku powstają zdekantowane ścieki i osad ściekowy. Procesy mechaniczne mogą być stosowane bez oczyszczania biologicznego lub łącznie z nim oraz procesami podwyższonego stopnia oczyszczania. Oczyszczanie mechaniczne obejmuje co najmniej takie procesy, jak sedymentacja, flotacja itp.

Podwyższony stopień oczyszczania ścieków – procesy pozwalające na redukcję specyficznych składników ścieków, która nie jest możliwa do osiągnięcia podczas innych procesów oczyszczania. Obejmują one wszystkie jednostkowe procesy nieobjęte oczyszczaniem mechanicznym i biologicznym, np. koagulację chemiczną, flokulację (kłaczkowanie) oraz strącanie; chlorowanie (z punktem przełamania), usuwanie składników lotnych (stripping), filtrowanie, cedzenie na mikrositach, selektywną wymianę jonów, absorpcję na węglu aktywnym, osmozę odwróconą, ultrafiltrację, elektroflotację. Powyższe procesy prowadzą do podwyższenia stopnia oczyszczania ścieków, jeżeli wspomagają oczyszczanie mechaniczno-biologiczne.

2.3.4. Podczyszczanie ścieków przemysłowych – proces powodujący obniżenie stężeń zanieczyszczeń w ściekach w stopniu umożliwiającym ich odprowadzenie do kanalizacji (miejskiej, zakładowej lub gminnej) lub do zakładowej oczyszczalni (np. usuwanie metali ciężkich, tłuszczów, neutralizacja ścieków itp.).

2.4. Oczyszczanie (uzdatnianie) wód chłodniczych – proces stosowany do uzdatniania wody chłodniczej w celu dostosowania jej do wymaganych norm przed wypuszczeniem do środowiska. Woda chłodnicza jest stosowana do odprowadzania ciepła.

2.6.1. Systemy obiegowego zasilania wodą – polegające na budowie systemów zasilania wodą z zamkniętymi cyklami łącznie z obiegowymi systemami hydraulicznego odpowietrzenia i usuwania różnych osadów, a także systemami kolejnego i powtórnego wykorzystania wody zainstalowane w celu oszczędnego gospodarowania wodą. **Nie zalicza się tu centralnego ogrzewania i wielokrotnego wykorzystania wody w zakładach eksploatacji kruszywa.**

2.6.2. Zabezpieczenie przed przenikaniem do rzek, mórz oraz innych akwenów zanieczyszczeń powstających przy transporcie wodnym – działania w rejonach portów, zbiorników wodnych, akwenów rzecznych polegające na budowie urządzeń odbioru odpadów stałych i ciekłych łącznie ze zbiornikami odpadów okrętowych oraz stacjami ochrony przed wylewem ropy. ***Ponadto nakłady na budowę oczyszczalni brzegowych służących do oczyszczania wód balastowych i zanieczyszczeń przy transporcie wodnym, w tym także przy splawianiu drewna.***

2.6.3. Utworzenie strefy ochrony źródeł i ujęć wody – działania związane z utworzeniem strefy ochrony wód z kompleksowymi działaniami o kierunku technologicznym, hydrotechnicznym, sanitarnym i innymi ukierunkowanymi na zapobieganie zanieczyszczeniu, wyniszczeniu zasobów wodnych oraz na ulepszenie jakości wody.

3. GOSPODARKA ODPADAMI

Urządzenia związane z wykorzystaniem, unieszkodliwianiem lub usuwaniem odpadów – zakład lub część zakładu w całości lub częściowo przeznaczone do wykorzystania, unieszkodliwiania lub usuwania odpadów oraz sprzęt techniczny przeznaczony do wykorzystania, unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, stanowiący część innego procesu produkcyjnego. ***Definicja ta obejmuje również przyległe tereny przeznaczone do składowania odpadów, w tym składowiska i obszary morza wykorzystywane do tego celu.***

Unieszkodliwianie odpadów – proces, którego celem jest zmiana fizycznych, chemicznych lub biologicznych cech lub składu każdego rodzaju odpadów w celu ich neutralizacji, sprawienia, że nie będą one niebezpieczne, będą bezpieczniejsze do transportu, będą się nadawały do odzysku lub składowania, lub w celu zmniejszenia ich ilości. Poszczególne rodzaje odpadów mogą być poddawane więcej niż jednemu procesowi unieszkodliwiania.

Usuwanie odpadów – obejmuje przemieszczanie odpadów na końcowe miejsce przeznaczenia (składowania) odpadów, dla których nie przewiduje się dalszego wykorzystania, chociaż w praktyce może się to zdarzyć (np. pozyskiwanie biogazu).

Unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych – obejmuje procesy unieszkodliwiania fizycznego/chemicznego, unieszkodliwiania termicznego, unieszkodliwiania biologicznego, kondycjonowania odpadów promieniotwórczych i każdą inną właściwą metodę unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

Kondycjonowanie odpadów promieniotwórczych – działania, które przekształcają odpady promieniotwórcze (z wyjątkiem odpadów z elektrowni jądrowych) w odpady nadające się do transportu i/lub magazynowania i/lub składowania.

Usuwanie odpadów niebezpiecznych – obejmuje przemieszczanie na: składowiska specjalnie zabezpieczone, składowiska podziemne oraz składowanie w morzu i każdą inną dozwoloną metodę. W Polsce składowanie podziemne wymaga uzyskania koncesji geologicznej, natomiast składowanie w morzu wymaga uzyskania specjalnego zezwolenia.

Uwaga. Oплаты poniesione za likwidację mogielników lub wywiezienie odpadów do unieszkodliwienia traktowane są jako koszty bieżące i nie powinny być wykazywane w Załączniku do sprawozdań F-03, SP i SG-01 – środki trwałe, dotyczącego nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych.

Składowiska – podziemne lub naziemne **miejsca ostatecznego składowania odpadów**, kontrolowane lub niekontrolowane pod względem różnych wymogów sanitarnych, ochrony środowiska lub innych wymogów bezpieczeństwa.

Składowiska specjalnie zabezpieczone – umożliwiają przechowywanie **niebezpiecznych odpadów** w taki sposób, aby były one efektywnie zabezpieczone przed rozproszeniem w środowisku lub przedostały się do środowiska tylko w dopuszczalnych granicach. Składowiska takie mogą występować na specjalnie wybudowanych obszarach bezpieczeństwa.

Składowanie podziemne – tymczasowe magazynowanie lub końcowe składowanie **odpadów niebezpiecznych** pod ziemią, w miejscach spełniających określone kryteria geologiczne i techniczne.

Unieszkodliwianie odpadów innych niż niebezpieczne – obejmuje procesy unieszkodliwiania fizycznego/chemicznego, spalanie (spopielanie) odpadów, unieszkodliwianie biologiczne i każdą inną metodę unieszkodliwiania.

Usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne – obejmuje przemieszczanie na składowiska oraz składowanie w morzu i wszelkie inne dozwolone metody.

Fizykochemiczne unieszkodliwianie odpadów – obejmuje różne metody rozdzielania i zestalania fazowego, za pomocą których odpady wiązane są w obojętną, nieprzepuszczalną masę. Rozdzielanie fazowe obejmuje szeroko stosowane metody kondycjonowania ścieków, suszenia osadu na poletkach osadowych oraz długotrwałe składowanie w zbiornikach, flotację za pomocą powietrza oraz różne metody filtrowania i odwirowywania, adsorpcję/desorpcję, destylację próżniową, ekstrakcyjną i azeotropową. Procesy zestalania lub wiązania, dzięki którym odpady przemieniają się w nierozpuszczalny twardy materiał, stosowane są generalnie jako wstępne metody unieszkodliwiania przed składowaniem ich na składowiskach. Metody te obejmują sporządzanie mieszanki odpadów z różnego rodzaju substratami lub reakcje polimeryzacji organicznej albo mieszanie odpadów ze spoiwem organicznym.

3.2. Zbieranie odpadów i ich transport – zbieranie odpadów, przez służby komunalne lub podobne instytucje albo przez prywatne czy też państwowe firmy, wyspecjalizowane przedsiębiorstwa lub ośrodki rządowe, oraz ich transport do miejsca ich unieszkodliwiania lub składowania.

Zbieranie odpadów komunalnych może być selektywne (tj. wykonywane specyficznie dla danego rodzaju produktu) lub niezróżnicowane (tj. obejmujące w tym samym czasie wszystkie odpady). Oczyszczanie ulic powinno być wykazywane w części dotyczącej odpadów publicznych oraz zbierania odpadków z ulic. **Nie dotyczy także usług w zakresie odśnieżania.**

Transport odpadów obejmuje przemieszczanie odpadów z miejsc ich wytwarzania do miejsc ich wykorzystywania, unieszkodliwiania (łącznie ze składowaniem) lub miejsc gromadzenia, w tym ich przemieszczania do odbiorcy i od odbiorcy odpadów.

3.3.1. Spalanie – proces termicznego unieszkodliwiania odpadów, podczas którego chemicznie związana energia spalanej materii jest przemieniana w energię cieplną. Związki palne są przemieniane w gazy spalinowe. Niepalna materia nieorganiczna pozostaje w postaci żużlu i popiołu lotnego.

3.3.1.1. Termiczne przekształcanie odpadów – proces utleniania gazowych, ciekłych lub stałych odpadów, przebiegający w wysokiej temperaturze (powyżej 600°C), przekształcający je w gazy, substancje ciekłe oraz pozostałości stałe. Powstające spaliny mogą być uwalniane do atmosfery (z odzyskiem lub bez odzysku ciepła oraz z oczyszczaniem lub nie), a powstały żużel lub popiół są składowane na składowiskach. Głównymi urządzeniami technologicznymi stosowanymi do termicznego przekształcania odpadów są: piece obrotowe, piece wielokomorowe oraz piece fluidalne. Pozostałości po termicznym przekształcaniu odpadów mogą być czasem uznawane za odpady niebezpieczne. Termiczne przekształcanie odpadów może odbywać się na lądzie lub na morzu. Energia cieplna wydzielająca się podczas procesu spalania może, lub nie, być wykorzystana do wytwarzania pary, gorącej wody lub energii elektrycznej.

3.3.3. i 3.4.3. Inne metody unieszkodliwiania/usuwania (dla wszystkich rodzajów odpadów) – każde postępowanie (łącznie z recyklingiem) modyfikujące właściwości odpadów w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożeń dla życia lub zdrowia ludzi oraz dla środowiska i/lub pozwala na ich długotrwałe bezpieczne magazynowanie.

3.6. Pozostałe metody unieszkodliwiania i usuwania odpadów innych niż niebezpieczne – przedsięwzięcia polegające na: budowie zakładów i zakupie urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów (np. budowa zakładów produkcji materiałów budowlanych i kruszyw drogowych na bazie odpadów mineralnych, zakładów przeróbki odpadów górniczych), rekultywacji składowisk oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych obejmujące rekultywację techniczną i biologiczną oraz działania na rzecz zagospodarowania zrehabilitowanych terenów.

3.6.1 Recykling odpadów (ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach) – taki odzysk, który polega na powtórny przetworzeniu substancji lub materiałów zawartych w odpadach w procesie produkcyjnym w celu uzyskania substancji lub materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub o innym przeznaczeniu, w tym też recykling organiczny, **z wyjątkiem odzysku energii:**

- **recykling organiczny** to obróbka tlenowa, w tym kompostowanie, lub beztlenowa odpadów, które ulegają rozkładowi biologicznemu w kontrolowanych warunkach przy wykorzystaniu mikroorganizmów, w której wyniku powstają materia organiczna lub metan; **składowanie na składowisku odpadów nie jest traktowane jako recykling organiczny**,

- **odzysk** to wszelkie działania, niestwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania.

4. OCHRONA I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB, OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH

Ochrona gleby i wód – działalność związana z ochroną środowiska, *obejmująca budowę, utrzymanie i obsługę urządzeń służących do neutralizacji zanieczyszczeń gleby oraz oczyszczania wód podziemnych. Obejmuje również zapobieganie infiltracji zanieczyszczeń.*

4.1. Zapobieganie infiltracji (przenikaniu) zanieczyszczeń – dotyczy modyfikacji procesów produkcyjnych. Ma na celu zmniejszenie lub wyeliminowanie przedostawania się substancji zanieczyszczających do gleby i wód powierzchniowych, podziemnych i gruntowych. Obejmuje przede wszystkim rodzaje działalności związane z uszczelnianiem powierzchni gruntów zakładów przemysłowych, zakładaniem zbiorników dla odpływów zanieczyszczeń, wycieków oraz umacnianiem urządzeń magazynowych i środków transportu zanieczyszczeń.

4.3. Ochrona przed erozją i inną fizyczną degradacją – działalność związana z prowadzeniem przeciwoerozyjnych nasadzeń leśnych w wąwozach i parowach, na brzegach rzek i zbiorników wodnych, na wydmach, tarasach i zboczach górskich zagrożonych erozją, jak również związane z budową stref ochrony leśnej.

4.4. Zapobieganie zasoleniu gleb oraz przywracanie właściwego zasolenia – nakłady na działalność związaną z zakwaszaniem i nasycaniem solą oraz regulacją stanu wilgotności gleby (również zakupy urządzeń hydrotechnicznych).

5. ZMNIEJSZANIE HAŁASU I WIBRACJI (z wyłączeniem ochrony miejsc pracy)

Budowa urządzeń antyhałasowych – rodzaje działalności związane z instalowaniem urządzeń antyhałasowych: ekranów, wałów, żywopłotów, okien antyhałasowych itp. *Definicja obejmuje również przebudowę nawierzchni odcinków ulic miejskich lub szlaków kolejowych w celu zmniejszenia hałasu.*

Zmniejszanie hałasu i wibracji – działalność mająca na celu zmniejszenie emisji hałasu lub wibracji ze źródła w celu ochrony środowiska (w tym człowieka). Dla celów niniejszej klasyfikacji *definicja ta nie obejmuje zmniejszania hałasu w celu ochrony miejsc pracy. Nie dotyczy też wyburzania zabudowań mieszkalnych z powodu nadmiernego narażenia na hałas i wibracje.*

Uwaga: Nie traktuje się jako ochrony przed hałasem i wibracjami przedsięwzięć związanych ze zmniejszeniem uciążliwości na stanowisku pracy wynikających z zasad bezpieczeństwa i higieny. W dziale 2 nie wykazuje się okien antyhałasowych.

6. OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU

6.1. Ochrona i odbudowa gatunków i siedlisk – rodzaje działalności związane z ochroną ekosystemów i siedlisk istotnych dla utrzymania gatunków zwierząt i roślin. *Obejmuje również ochronę wartości estetycznych krajobrazu, jak również ochronę prawnie chronionych obiektów przyrodniczych.*

6.2. Ochrona naturalnego i półnaturalnego krajobrazu – każda działalność związana z ochroną lasów i zadrzewień, jako naturalnych elementów środowiska, *obejmująca m.in. działania mające na celu zapobieganie pożarom na obszarach leśnych.*

7. OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM JONIZUJĄCYM (z wyłączeniem bezpieczeństwa zewnętrznego)

Ochrona środowiska – każda działalność mająca na celu zmniejszenie lub wyeliminowanie negatywnych skutków promieniowania emitowanego z każdego źródła oprócz elektrowni jądrowych i urządzeń wojskowych. *Nie obejmuje pomiarów ochronnych wykonywanych w miejscach pracy.*

8. DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWA

Działalność badawczo-rozwojowa obejmuje badania podstawowe, badania stosowane i prace rozwojowe, tj. badania i rozwój.

9. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA

9.1. Zarządzanie środowiskiem – każda możliwa do zidentyfikowania działalność skierowana na wspieranie decyzji podejmowanych w kontekście działalności związanej z ochroną środowiska czy to przez jednostki rządowe, czy inne. Działalność taka powinna być umieszczona w 1-cyfrowych kategoriach niniejszej klasyfikacji. W przypadku gdy nie jest to możliwe, powinna być włączona do podgrupy 9.1 niniejszej klasyfikacji.

9.2. Działalność edukacyjna, szkoleniowa i informacyjna – każda działalność, której celem są edukacja lub szkolenie z dziedziny środowiska oraz rozpowszechnianie informacji z zakresu ochrony środowiska, wykonywana np. przez wyspecjalizowane instytucje. **Nie obejmuje systemu edukacji narodowej.**

9.3. Działalności nieidentyfikowane na poziomie „grupa” (symbole dwucyfrowe) klasyfikacji prowadzące do niepodzielnych wydatków – nakłady na środki trwałe w ochronie środowiska odnoszące się do kilku jednocyfrowych kategorii klasyfikacji.

9.4.1.1. Wymiana oświetlenia na energooszczędne – nakłady na wymianę oświetlenia na energooszczędne w obiektach i na terenie własnym oraz zmian oświetlenia ulic/dróg **mogą być traktowane jako nakłady na ochronę środowiska tylko wtedy, gdy jest ona jedynym celem podjęcia działań.**

10. GOSPODARKA WODNA

10.1. Ujęcia i doprowadzenia wody – nakłady na budowę i modernizację ujęć służących do poboru wody powierzchniowej, podziemnej i kopalnianej (również w energetyce zawodowej) oraz na wodną sieć magistralną i rozdzielczą (ujęcia, studnie, filtry, stacje pomp, doprowadzenia sieci wodociągowej – bez przyłączy do budynków i gospodarstw domowych), budowie laboratoriów kontroli jakości wody, w tym automatycznych stacji pomiaru jakości wód.

10.2. Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody.

Uwaga. W przypadku modernizacji stacji uzdatniania wody w efektach wykazuje się tylko przyrost wydajności.

10.3. Zbiorniki wodne – działanie polegające na budowie zbiorników retencyjnych – **sztucznych zbiorników wodnych, które powstają w wyniku zatamowania wód rzecznych przez zaporę wodną,** (poza zbiornikami przeciwpożarowymi i wyrównania dobowego) i stopni wodnych, żeglugowych i energetycznych oraz śluz i jazów. Zadaniem zbiorników retencyjnych jest magazynowanie wody w okresach jej nadmiaru w celu wykorzystania jej w innym okresie.

Wykaz 3A

**KIERUNKI PONIESIONYCH NAKŁADÓW NA ŚRODKI TRWAŁE W OCHRONIE ŚRODOWISKA
I GOSPODARCE WODNEJ**

W załączniku do sprawozdań F-03, SP i SG-01 – środki trwałe, dotyczącym nakładów na środki trwałe w ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych należy **wykazać tylko symbole i kierunki pisane kursywą.**

Symbol	Objaśnienie symboli
1	2
	OCHRONA ŚRODOWISKA
1	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU
1.1	Zapobieganie zanieczyszczeniom poprzez modyfikację procesów technologicznych i zwiększenie efektywności wykorzystania energii
1.1.1	w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego
1.1.1.1	<i>nowe techniki i technologie spalania paliw</i>
1.1.1.1.1	<i>w tym modernizacja kotłowni i ciepłowni</i>
1.1.1.2	<i>dostosowanie układów zasilania i silników spalinowych do paliwa gazowego</i>
1.1.1.3	<i>Niekonwencjonalne (odnawialne) źródła energii</i>
1.1.2	w zakresie ochrony klimatu i warstwy ozonowej
1.1.2.1	<i>emisji gazów cieplarnianych oraz gazów, które niekorzystnie wpływają na warstwę ozonową stratosfery (dwutlenek węgla, metan, podtlenek azotu, freony i halony)</i>
1.2	Redukcja zanieczyszczeń pyłowych i gazów odlotowych
1.2.1	w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego
1.2.1.1	<i>zanieczyszczeń pyłowych</i>
1.2.1.2	<i>zanieczyszczeń gazowych innych aniżeli wymienione w poz. 1.2.2.1</i>
1.2.2	w zakresie ochrony klimatu i warstwy ozonowej
1.2.2.1	<i>emisji gazów cieplarnianych oraz gazów, które niekorzystnie wpływają na warstwę ozonową stratosfery (dwutlenek węgla, metan, podtlenek azotu, freony i halony)</i>
1.3	Pomiary, kontrola, działalność laboratoriów itp. w zakresie zanieczyszczeń powietrza
1.4	Inne rodzaje działalności w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu <i>(wymienić jakie)</i>
2	GOSPODARKA ŚCIEKOWA I OCHRONA WÓD
2.1	Zapobieganie zanieczyszczeniom poprzez modyfikację procesów technologicznych
2.1.1	<i>w tym nowe techniki i technologie produkcji powodujące zmniejszenie ilości wytwarzanych ścieków oraz stężeń zanieczyszczeń i zmniejszenie ilości osadów ściekowych</i>
2.2	Sieć kanalizacyjna odprowadzająca
2.2.1	<i>ścieki</i>
2.2.2	<i>wody (ścieki) opadowe</i>
2.3	Oczyszczanie ścieków
2.3.1	<i>przemysłowych</i>
2.3.2	<i>komunalnych</i>
2.3.3	<i>indywidualne przydomowe</i>
2.3.4	<i>podczyszczanie ścieków przemysłowych</i>
2.4	Oczyszczanie wód chłodniczych
2.5	Pomiary, kontrola, działalność laboratoriów itp. w zakresie ochrony wód
2.6	Pozostałe rodzaje działalności w zakresie gospodarki ściekowej i ochrony wód
2.6.1	<i>systemy obiegowego zasilania wodą</i>

Symbol	Objaśnienie symboli
1	2
2.6.2	<i>zabezpieczenie przed przenikaniem do rzek, mórz oraz innych akwenów zanieczyszczeń powstających przy transporcie wodnym</i>
2.6.3	<i>utworzenie stref ochrony źródeł i ujęć wody</i>
2.6.4	<i>inne rodzaje działalności w zakresie gospodarki ściekowej i ochrony wód (wymienić jakie)</i>
3.	GOSPODARKA ODPADAMI
3.1	<i>Zapobieganie zanieczyszczeniom poprzez modyfikację procesów technologicznych</i>
3.1.1	<i>w tym nowe techniki i technologie mało- i bezodpadowe</i>
3.2	<i>Zbieranie odpadów i ich transport</i>
3.2.1	<i>w tym odpadów komunalnych</i>
3.2.2	<i>selektywne zbieranie odpadów</i>
3.2.2.1	<i>w tym odpadów komunalnych</i>
3.3	<i>Unieszkodliwianie i usuwanie odpadów niebezpiecznych</i>
3.3.1	<i>spalanie odpadów komunalnych</i>
3.3.1.1	<i>w tym termiczne przekształcanie</i>
3.3.1.2	<i>spalanie odpadów z wyłączeniem komunalnych</i>
3.3.1.2.1	<i>w tym termiczne przekształcanie</i>
3.3.2	<i>składowanie</i>
3.3.2.1	<i>odpadów komunalnych</i>
3.3.2.2	<i>z wyłączeniem odpadów komunalnych</i>
3.3.3	<i>inne metody unieszkodliwiania i usuwania komunalnych odpadów niebezpiecznych</i>
3.3.3.1	<i>inne metody unieszkodliwiania i usuwania odpadów niebezpiecznych z wyłączeniem komunalnych</i>
3.4	<i>Unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne</i>
3.4.1	<i>spalanie odpadów komunalnych</i>
3.4.1.1	<i>w tym termiczne przekształcanie</i>
3.4.1.2	<i>spalanie odpadów z wyłączeniem komunalnych</i>
3.4.1.2.1	<i>w tym termiczne przekształcanie</i>
3.4.2	<i>składowanie</i>
3.4.2.1	<i>odpadów komunalnych</i>
3.4.2.2	<i>z wyłączeniem odpadów komunalnych</i>
3.4.3	<i>inne metody unieszkodliwiania i usuwania odpadów komunalnych innych niż niebezpieczne</i>
3.4.3.1	<i>w tym kompostowanie</i>
3.4.3.2	<i>inne metody unieszkodliwiania i usuwania odpadów innych niż niebezpieczne z wyłączeniem komunalnych</i>
3.4.3.2.1	<i>w tym kompostowanie</i>
3.5	<i>Pomiary, kontrola, działalność laboratoriów itp. w zakresie gospodarki odpadami</i>
3.6	<i>Pozostałe rodzaje działalności związane z gospodarką odpadami</i>
3.6.1	<i>związane z recyklingiem i wykorzystywaniem odpadów</i>
3.6.2	<i>rekultywacja składowisk i obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałd i stawów osadowych) oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych</i>
3.6.3	<i>urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków</i>
3.6.4	<i>inne rodzaje działalności (wymienić jakie)</i>
4	OCHRONA I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB, OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH
4.1	<i>Zapobieganie infiltracji zanieczyszczeń</i>
4.2	<i>Oczyszczanie gleb i wód</i>
4.3	<i>Ochrona przed erozją i inną fizyczną degradacją</i>

Symbol	Objasnienie symboli
1	2
4.4	<i>Zapobieganie zasoleniu gleb oraz przywracanie właściwego zasolenia</i>
4.5	<i>Pomiary, kontrola, działalność laboratoriów itp. w zakresie ochrony i przywrócenia wartości użytkowej gleb, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych</i>
4.6	<i>Pozostałe rodzaje działalności związane z ochroną i przywróceniem wartości użytkowej gleb, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych (wymienić jakie)</i>
5	ZMNIEJSZANIE HAŁASU I WIBRACJI (z wyłączeniem ochrony miejsc pracy)
5.1	Ochrona poprzez modyfikację źródeł hałasu/wibracji
5.1.1	<i>Ruch drogowy i kolejowy</i>
5.1.2	<i>Ruch powietrzny</i>
5.1.3	<i>Hałas przemysłowy i pozostały</i>
5.2	Budowa urządzeń antyhałasowych i antywibracyjnych
5.2.1	<i>Ruch drogowy i kolejowy</i>
5.2.2	<i>Ruch powietrzny</i>
5.2.3	<i>Hałas przemysłowy i pozostały</i>
5.3	<i>Pomiary, kontrola, działalność laboratoriów itp. w zakresie ochrony przed hałasem i wibracjami</i>
5.4	<i>Pozostałe rodzaje działalności związane ze zmniejszeniem hałasu i wibracji (wymienić jakie)</i>
6	OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU
6.1	<i>Ochrona i odbudowa gatunków i siedlisk</i>
6.2	<i>Ochrona naturalnego i półnaturalnego krajobrazu</i>
6.3	<i>Pomiary, kontrola, działalność laboratoriów itp. w zakresie bioróżnorodności i krajobrazu</i>
6.4	<i>Pozostałe rodzaje działalności związane z ochroną różnorodności biologicznej i krajobrazu (wymienić jakie)</i>
7	OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM JONIZUJĄCYM (z wyłączeniem bezpieczeństwa zewnętrznego)
7.1	<i>Ochrona środowiska</i>
7.2	<i>Transport i unieszkodliwianie odpadów o wysokiej radioaktywności</i>
7.3	<i>Pomiary, kontrola, działalność laboratoriów itp. w zakresie ochrony przed promieniowaniem</i>
7.4	<i>Pozostałe rodzaje działalności związanych z ochroną przed promieniowaniem jonizującym (wymienić jakie)</i>
8	DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWA
8.1	<i>Wszelka działalność badawczo-rozwojowa w zakresie dziedzin wcześniej wymienionych zarówno w sektorze publicznym, jak i przedsiębiorstw</i>
8.2	<i>Pozostała działalność badawczo-rozwojowa związana ze środowiskiem (wymienić jakie)</i>
9	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA
9.1	<i>Administrowanie, zarządzanie środowiskiem</i>
9.2	<i>Działalność edukacyjna, szkoleniowa i informacyjna</i>
9.3	<i>Działalności nieidentyfikowane na poziomie „grupa” (symbole dwucyfrowe) klasyfikacji prowadzące do niepodzielnych wydatków</i>
9.4	Działalności gdzie indziej niesklasyfikowane
9.4.1	<i>oszczędzanie energii (wyłącznie w celu ochrony środowiska)</i>
9.4.1.1	<i>wymiana oświetlenia na energooszczędne</i>
9.4.1.2	<i>przedsięwzięcia energooszczędne dotyczące centralnego ogrzewania i ciepłej wody oraz docieplania budynków</i>
9.4.2	<i>inne działalności gdzie indziej niesklasyfikowane (wymienić jakie)</i>
10	GOSPODARKA WODNA
10.1	<i>Ujęcia i doprowadzenia wody</i>
10.2	<i>Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody</i>
10.3	<i>Zbiorniki i stopnie wodne</i>
10.4	<i>Regulacja i zabudowa rzek i potoków górskich</i>
10.5	<i>Obwałowania przeciwpowodziowe</i>
10.6	<i>Stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych</i>

Wykaz 3B

EFEKTY RZECZOWE ODDANYCH DO UŻYTKU ŚRODKÓW TRWAŁYCH SŁUŻĄCYCH OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ

W załączniku do sprawozdań F-03, SP i SG-01 – środki trwałe, dotyczącym nakładów na środki trwałe w ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych należy **wykazać tylko symbole i kierunki pisane kursywą**.

Symbol	Objaśnienie symboli	Jednostka miary	
		literowa	cyfrowa
1	2	3	4
	OCHRONA ŚRODOWISKA		
1	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU		
1.1	Zdolność zainstalowanych urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń:		
<i>1.1.1</i>	<i>pyłowych</i>	wydajność	t/rok 034
<i>1.1.2</i>	<i>gazowych</i>	wydajność	t/rok 034
1.2	Urządzenia do monitoringu powietrza		
<i>1.2.1</i>	<i>stacjonarne zlokalizowane na terenie zabudowanym</i>	- liczba punktów pomiarowych - liczba urządzeń pomiarowych	szt. 020 szt. 021
<i>1.2.2</i>	<i>stacjonarne zlokalizowane na terenie otwartym</i>	- liczba punktów pomiarowych - liczba urządzeń pomiarowych	szt. 020 szt. 021
<i>1.2.3</i>	<i>ruchome</i>	- liczba punktów pomiarowych - liczba urządzeń pomiarowych	szt. 020 szt. 021
2.	GOSPODARKA ŚCIEKOWA I OCHRONA WÓD		
2.1	Sieć kanalizacyjna		
<i>2.1.1</i>	<i>odprowadzająca ścieki (bez przykanalików)</i>	długość	km ^a) 043
<i>2.1.2</i>	<i>przykanaliki</i>	długość	km ^a) 043
<i>2.1.3</i>	<i>odprowadzająca wody (ścieki) opadowe</i>	liczba długość	szt. 020 km ^a) 043
2.2	Oczyszczalnie ścieków		
2.2.1	Mechaniczne		
<i>2.2.1.1</i>	<i>oczyszczalnie ścieków przemysłowych</i>	obiekty przepustowość	szt. 020 m ³ /dobę 060
<i>2.2.1.2</i>	<i>oczyszczalnie ścieków komunalnych</i>	obiekty przepustowość równoważna liczba mieszkańców	szt. 020 m ³ /dobę 060 RLM ^b) 061
2.2.2	Biologiczne (z wyjątkiem komór fermentacyjnych)		
<i>2.2.2.1</i>	<i>oczyszczalnie ścieków przemysłowych</i>	obiekty przepustowość	szt. 020 m ³ /dobę 060
<i>2.2.2.2</i>	<i>oczyszczalnie ścieków komunalnych</i>	obiekty przepustowość równoważna liczba mieszkańców	szt. 020 m ³ /dobę 060 RLM ^b) 061
2.2.3	Oczyszczalnie o podwyższonym stopniu oczyszczania (w tym chemiczne)		
<i>2.2.3.1</i>	<i>oczyszczalnie o podwyższonym stopniu oczyszczania ścieków przemysłowych</i>	obiekty przepustowość	szt. 020 m ³ /dobę 060
<i>2.2.3.1.1</i>	<i>w tym chemiczne</i>	obiekty przepustowość	szt. 020 m ³ /dobę 060
<i>2.2.3.2</i>	<i>oczyszczalnie o podwyższonym stopniu oczyszczania ścieków komunalnych</i>	obiekty przepustowość równoważna liczba mieszkańców	szt. 020 m ³ /dobę 060 RLM ^b) 061

Z jednym znakiem po przecinku. ^b) Równoważną liczbę mieszkańców (RLM) należy podać według dokumentacji technicznej lub obliczyć (w przypadku braku), dzieląc przyjęty w tej dokumentacji dobowy ładunek BZT₅ w ściekach dopływających do oczyszczalni przez ładunek BZT₅ pochodzący od 1 mieszkańca, tj. 60 g O₂/dobę.

Symbol	Objaśnienie symboli	Jednostka miary		
		literowa	cyfrowa	
1	2	3	4	
2.2.3.2.1	w tym chemiczne	obiekty	szt.	020
		przepustowość	m ³ /dobę	060
		równoważna liczba mieszkańców	RLM ^{b)}	061
2.2.4	Komory fermentacyjne	obiekty	szt.	020
		przepustowość	m ³ /dobę	060
2.3	Urządzenia do monitoringu w zakresie gospodarki ściekowej i ochrony wód			
2.3.1	stacjonarne zlokalizowane na terenie zabudowanym	- liczba punktów pomiarowych	szt.	020
		- liczba urządzeń pomiarowych	szt.	021
2.3.2	stacjonarne zlokalizowane na terenie otwartym	- liczba punktów pomiarowych	szt.	020
		- liczba urządzeń pomiarowych	szt.	021
2.3.3	ruchome	- liczba punktów pomiarowych	szt.	020
		- liczba urządzeń pomiarowych	szt.	021
2.4	Inne efekty rzeczowe w zakresie gospodarki ściekowej i ochrony wód			
2.4.1	indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków ^{c)}	obiekty	szt.	020
		przepustowość	m ³ /dobę	060
2.4.2	podczyszczalnie ścieków przemysłowych	obiekty	szt.	020
		przepustowość	m ³ /dobę	060
2.4.3	obiegowy system zasilania wodą	pojemność instalacji	m ³	060
3	GOSPODARKA ODPADAMI			
3.1	Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych			
3.1.1	unieszkodliwianie fizykochemiczne	liczba obiektów	szt.	020
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.1.2	unieszkodliwianie poprzez przekształcanie termiczne	liczba obiektów	szt.	020
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.1.3	unieszkodliwianie biologiczne	liczba obiektów	szt.	020
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.1.4	kondycjonowanie odpadów promieniotwórczych	liczba obiektów	szt.	020
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.1.5	inne metody unieszkodliwiania odpadów (wymienić jakie)	liczba obiektów	szt.	020
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.2	Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów innych niż niebezpieczne:			
3.2.1	unieszkodliwianie fizykochemiczne	liczba obiektów	szt.	020
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.2.2	spalanie odpadów komunalnych lub podobnych	liczba obiektów	szt.	020
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.2.3	spalanie odpadów przemysłowych	liczba obiektów	szt.	020
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.2.4	unieszkodliwianie biologiczne	liczba obiektów	szt.	020
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.2.4.1	w tym do kompostowania	liczba obiektów	szt.	020
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.2.5	inne metody unieszkodliwiania odpadów (wymienić jakie)	liczba obiektów	szt.	020
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.3	Urządzenia do usuwania odpadów			
3.3.1	składowiska dla wszystkich rodzajów odpadów z wyłączeniem komunalnych	liczba obiektów	szt.	020
		powierzchnia	ha ^{a)}	052
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.3.2	składowiska dla odpadów komunalnych	liczba obiektów	szt.	020
		powierzchnia	ha ^{a)}	052
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034

^{c)} Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków są to indywidualne instalacje o przepustowości nieprzekraczającej 7,5 m³/dobę, do oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych odprowadzanych z gospodarstw domowych i/lub rolnych niepodłączonych do zbiorczej sieci kanalizacyjnej.

Symbol	Objaśnienie symboli	Jednostka miary		
		literowa	cyfrowa	
1	2	3	4	
3.3.3	<i>składowiska tylko dla odpadów niebezpiecznych</i>	liczba obiektów	szt.	020
		powierzchnia	ha ^{a)}	052
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.3.4	<i>składowiska specjalnie zabezpieczone/podziemne</i>	liczba obiektów	szt.	020
		powierzchnia	ha ^{a)}	052
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.3.5	Inne rodzaje urządzeń i działalności związane z usuwaniem odpadów	liczba obiektów	szt.	020
		powierzchnia	ha ^{a)}	052
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.3.5.1	<i>wykorzystanie gospodarcze odpadów z wyłączeniem odpadów komunalnych</i>	wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.3.5.2	<i>wykorzystanie gospodarcze odpadów komunalnych</i>	wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
3.3.5.3	<i>rekultywacja składowisk i obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałd i stawów osadowych) oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych</i>	powierzchnia	ha ^{a)}	052
3.3.5.4	<i>do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków</i>	w suchej masie	t/rok	034
3.3.5.5	<i>inne rodzaje urządzeń do usuwania odpadów (wymienić jakie)</i>	liczba obiektów	szt.	020
		powierzchnia	ha ^{a)}	052
		wydajność (pojemność projektowa)	t/rok	034
4	OCHRONA I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB, OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH			
4.1	Urządzenia „końca rury”			
4.1.1	<i>uszczelnianie gruntu łącznie z rowami i wałami, systemy odwadniające</i>	liczba	szt.	020
4.1.2	<i>zbiorniki dla odpływów, strat, przecieków wód podziemnych</i>	liczba	szt.	020
		pojemność	m ³	060
4.1.3	<i>udoskonalanie magazynów podziemnych i urządzeń transportowych w celu ochrony wód podziemnych i gleby</i>	liczba	szt.	020
4.1.4	<i>usuwanie magazynów podziemnych i urządzeń transportowych w celu ochrony wód podziemnych i gleby</i>	liczba	szt.	020
4.2	<i>Transport cysternowy, zabezpieczenie systemów transportowych dla produktów niebezpiecznych oraz inne urządzenia zintegrowane</i>	obiekty	szt.	020
5	ZMNIEJSZANIE HAŁASU I WIBRACJI			
5.1	Bariery przeciw hałasowi:			
5.1.1	<i>drogowemu</i>	długość	km ^{a)}	043
5.1.2	<i>szynowemu</i>	długość	km ^{a)}	043
5.1.3	<i>lotniczemu</i>	długość	km ^{a)}	043
5.2	<i>Urządzenia do monitoringu w zakresie zmniejszania hałasu</i>	liczba punktów pomiarowych	szt.	020
		liczba urządzeń pomiarowych	szt.	021
6	GOSPODARKA WODNA			
6.1	<i>Ujęcia wody</i>	wydajność na dobę	m ³	060
6.2	<i>Uzdatnianie wody</i>	wydajność na dobę	m ³	060
6.3	<i>Sieć wodociągowa (magistralna i rozdzielcza)</i>	długość	km ^{a)}	043
6.4	<i>Zbiorniki wodne</i>	obiekty	szt.	020
		pojemność całkowita	m ³	060
6.5	<i>Regulacja i zabudowa rzek</i>	długość	km ^{a)}	043
6.6	<i>Obwałowania przeciwpowodziowe (budowa i modernizacja)</i>	długość	km ^{a)}	043
6.7	<i>Zabudowa potoków górskich</i>	długość	km ^{a)}	043
6.8	<i>Stopnie wodne</i>	liczba	szt.	020
6.9	<i>Stacje pomp na zawałach</i>	liczba	szt.	020

^{a)} Z jednym znakiem po przecinku.

Załącznik 12: OS-29/k - Kwestionariusz o kosztach bieżących poniesionych ochronę środowiska i gospodarkę wodną wraz z objaśnieniami

 GUS GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY , al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa www.stat.gov.pl		
Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	OS-29/k Kwestionariusz o kosztach bieżących poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną	Portal sprawozdawczy GUS portal.stat.gov.pl Urząd Statystyczny 40-158 Katowice ul. Owocowa 3
Numer identyfikacyjny – REGON	_____ za rok 2019	Termin przekazania: do 29 maja 2020 r.

Obowiązek przekazywania danych wynika z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 997, z późn. zm.).

(e-mail sekretariatu jednostki sporządzającej sprawozdanie – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

Symbol PKD 2007 – przeważająca działalność z zaświadczenia o numerze statystycznym

Dział 1. KOSZTY BIEŻĄCE PONIESIONE NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKE WODNĄ w tysiącach złotych (bez znaku po przecinku)

Wyszczególnienie		Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	Gospodarka wodna	Gospodarka ściekowa	Gospodarka odpadami	Ochrona gleby, wód powierzchniowych i podziemnych	Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	Ochrona przed hałasem i wibracjami	Ochrona przed promieniowaniem jonizującym	Działalność badawczo-rozwojowa	Pozostała działalność związana z ochroną środowiska
0		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Koszty funkcjonowania przedsięwzięć końca rury	1										
Koszty funkcjonowania przedsięwzięć zapobiegających powstawaniu zanieczyszczeń – technologie zintegrowane	2										
Naliczone opłaty ekologiczne za korzystanie ze środowiska	3										
w tym naliczone opłaty produktowe	3a										
Naliczone opłaty usługowe (m.in. za pobór wody, odprowadzanie/oczyszczanie ścieków, wywóz odpadów-śmieci)	4										
w tym płacone jednostkom sektora publicznego	4a										
Koszty kontroli, monitoringu, badań laboratoryjnych itp.	5										
Koszty innych działań związanych z ochroną poszczególnych dziedzin środowiska	6										
RAZEM (wiersze 1+2+3+4+5+6 = 8+11), z tego:	7										
Koszty działań podejmowanych we własnym zakresie	8										
w tym	wynagrodzenie brutto wraz z pochodnymi pracodawcy	9									
	amortyzacja (urządzeń)	10									
Koszty działań świadczonych przez podmioty zewnętrzne	11										

Uwaga: pól zaciemnionych nie wypełnia się.

Dział 2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA KOSZTÓW BIEŻĄCYCH PONIESIONYCH NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKE WODNĄ w tysiącach złotych (bez znaku po przecinku)

Wyszczególnienie	Kwota ogółem (rubryki od 2 do 9)	z tego na:							
		ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	gospodarkę wodną	gospodarkę ściekową	gospodarkę odpadami	ochronę gleby, wód powierzchniowych i podziemnych	ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu	działalność badawczo-rozwojową	pozostałe dziedziny ^{a)}
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Źródła finansowania ogółem (wiersze 2+3+4+5+6+7+8+9)	1								
Przychody za usługi w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej (wówczas, gdy badana jednostka je świadczy)	2								
w tym z eksportu usług	2a								
Przychody z tytułu otrzymanych opłat za korzystanie ze środowiska (dotyczy: FOŚiGW, Urzędów Marszałkowskich, Urzędów Miast, Urzędów Gmin)	3								
Środki własne oraz kredyty bankowe i pożyczki	4								
Środki z budżetu centralnego (dotacje i subwencje)	5								
Środki z budżetu samorządowego (dotacje i subwencje)	6								
Środki z celowych funduszy ekologicznych (dotacje i subwencje)	7								
Środki ze źródeł zagranicznych (dotacje i subwencje)	8								
w tym środki z UE	8a								
Inne (jakie?)	9								

Uwaga: pól zaciemnionych nie wypełnia się.

Dział 2a. TRANSFERY BIEŻĄCE PRZEKAZANE NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKE WODNĄ w tysiącach złotych (bez znaku po przecinku)

Uwaga! Dział ten wypełniają tylko: Narodowy i Wojewódzkie FOŚiGW oraz jednostki zaklasyfikowane według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) do grupy 84.1 *Administracja Publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna* w ramach sekcji O *Administracja Publiczna i Obrona Narodowa; Obowiązkowe Zabezpieczenia Społeczne*.

Wyszczególnienie	Kwota ogółem (rubryki od 2 do 9)	z tego na:							
		ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	gospodarkę wodną	gospodarkę ściekową	gospodarkę odpadami	ochronę gleby, wód powierzchniowych i podziemnych	ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu	działalność badawczo-rozwojową	pozostałe dziedziny ^{a)}
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dotacje i subwencje przekazane	1								
w tym									
jednostkom sektora finansów publicznych	2								
gospodarstwom domowym	3								

Dział 3. PRZYCHODY I OSZCZĘDNOŚCI OSIĄGANE Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI SŁUŻĄCEJ OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ w tysiącach złotych (bez znaku po przecinku)

	Działania służące ochronie środowiska								
	Kwota ogółem (rubryki od 2 do 9)	ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	gospodarka wodna	gospodarka ściekowa	gospodarka odpadami	ochrona gleby, wód powierzchniowych i podziemnych	ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	działalność badawczo-rozwojowa	pozostałe dziedziny ^{a)}
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Przychody i oszczędności	1								

Dział 4. LICZBA PRACUJĄCYCH (stan na 31.12.2019 r.)

Liczba pracujących	1	
w tym osoby wykonujące prace związane z ochroną środowiska i/lub gospodarką wodną ^{a)}	2	
w tym kobiety	3	

^{a)} Patrz objaśnienia do działu.

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego formularza	1		Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza	2	
--	---	--	--	---	--

(e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

(telefon kontaktowy
w zakresie sporządzonego sprawozdania)

(miejscowość, data)

Objaśnienia do kwestionariusza OS-29/k

Działalność bieżąca służąca ochronie środowiska i gospodarce wodnej obejmuje:

- funkcjonowanie i obsługa urządzeń i wyposażenia ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- inną działalność niezwiązaną bezpośrednio z funkcjonowaniem urządzeń, np. gromadzenie, wywóz odpadów, oczyszczanie gleby, oczyszczanie wód,
- pomiary i monitorowanie poziomu zanieczyszczeń,
- zakup dóbr używanych dla celów ochrony środowiska, na przykład wodorocieczalne farby, paliwa o niskiej zawartości siarki lub surowce odnawialne,
- administrowanie i inne działalności, na przykład utworzenie i utrzymywanie systemów informacji o środowisku, przygotowanie pozwoleń środowiskowych, rejestracja i certyfikacja systemów zarządzania środowiskowego, edukacja i informacja w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- prace badawcze i rozwojowe w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Kwestionariusz składa się z czterech działów:

Dział 1 – dotyczy wysokości kosztów bieżących **netto** poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w roku sprawozdawczym (w przypadku, kiedy w jednostce sprawozdawczej podatek VAT stanowi koszt uzyskania przychodu, koszty bieżące ochrony środowiska podawane są brutto),

Dział 2 – obejmuje źródła finansowania wyliczonych w dziale 1 kosztów bieżących ochrony środowiska i gospodarki wodnej,

Dział 2a – obejmuje wszelkiego typu dotacje i subwencje dotyczące działalności bieżącej (nie inwestycyjnej) w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej przekazane innym jednostkom zaliczanym oraz niezaliczanym do sektora finansów publicznych, jak również gospodarstwom domowym,

Dział 3 – dotyczy informacji o wysokości ewentualnych dodatkowych przychodów i oszczędności osiągniętych z tytułu prowadzenia działań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, które nie pochodzą z podstawowej działalności jednostki sprawozdawczej,

Dział 4 – dotyczy liczby pracujących w całej jednostce według stanu na dzień 31.12. roku sprawozdawczego oraz liczby osób, których działalność jest związana z ochroną środowiska i gospodarką wodną, w tym liczby kobiet.

Dział 1. Koszty bieżące poniesione na ochronę środowiska i gospodarkę wodną

1. Koszty działań podejmowanych we własnym zakresie:

- koszty amortyzacji urządzeń,
- koszty wynagrodzeń brutto wraz z pochodnymi pracodawcy (osób pracujących w ochronie środowiska i gospodarce wodnej wykazanych w Dziale 4 wierszu 2),
- koszty zakupu surowców, materiałów i energii,
- opłaty ekologiczne (za korzystanie ze środowiska) odprowadzane na konto Urzędu Marszałkowskiego, Urzędu Miasta, Urzędu Gminy lub Narodowego/Wojewódzkich FOŚiGW,
- opłaty za dzierżawę wyposażenia środowiskowego itp.

2. Koszty działań świadczonych przez podmioty zewnętrzne:

- koszty usług obcych – np. prowadzenie kontroli i monitoringu, oczyszczanie zanieczyszczonej gleby, wynagrodzenia konsultantów środowiskowych, koszenie trawników oraz dbanie o zieleń, wykonywanie napraw i remontów urządzeń końca rury przez firmy zewnętrzne,
- opłaty usługowe – głównie za dostarczanie wody, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, za wywóz, unieszkodliwianie odpadów, przekazanie odpadów do recyklingu lub odzysku.

Koszty bieżące na ochronę środowiska i gospodarkę wodną nie uwzględniają:

- kosztów działań związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy,
- kosztów gospodarki leśnej, prac statutowych nadleśnictw (kosztami bieżącymi, które należy w tym sprawozdaniu wykazać są koszty związane z bieżącym utrzymaniem zieleni i porządku na terenie posesji nadleśnictwa),
- kosztów działań związanych z ochroną zasobów naturalnych lub oszczędzaniem energii, jeśli głównym celem tych działań nie była ochrona środowiska,
- kosztów poniesionych w ramach świadectw efektywności energetycznej, czyli tzw. białych certyfikatów.

Przedsięwzięcia końca rury dotyczą unieszkodliwiania i redukcji już wyprodukowanych zanieczyszczeń. **Urządzenia końca rury** służące ochronie środowiska nie wpływają na proces produkcyjny (produkcja może być prowadzona bez tych urządzeń) lecz redukują lub eliminują zanieczyszczenia już po ich wytworzeniu (np. oczyszczalnia ścieków, składowisko odpadów, filtry, elektrofiltry itp.). Koszty funkcjonowania urządzeń końca rury w całości są zaliczane do kosztów ochrony środowiska.

Działania zapobiegające powstawaniu zanieczyszczeń – technologie zintegrowane są związane z funkcjonowaniem specyficznych urządzeń, zmianami w praktykach zarządzania (zarządzanie środowiskowe) oraz stosowaniem nowych surowców do produkcji, w wyniku których zmniejsza się zanieczyszczenie wynikające z działalności firmy. **Urządzenia (technologie) zapobiegające powstawaniu zanieczyszczeń** stanowią całość lub część procesu produkcyjnego tak dostosowane, żeby zmniejszyć ilość i jakość wytwarzanych zanieczyszczeń powstających w procesie produkcyjnym. Rezultatem funkcjonowania tych urządzeń (technologii) produkcja staje się bardziej czysta i przyjazna dla środowiska. Koszty funkcjonowania działań zapobiegających powstawaniu zanieczyszczeń jedynie częściowo są zaliczane do kosztów bieżących ochrony środowiska. Są to koszty dodatkowe w porównaniu z kosztami funkcjonowania alternatywnej technologii nie uwzględniającej aspektów ochrony środowiska.

Wiersz 1. Koszty funkcjonowania przedsięwzięć końca rury

Jednostki sprawozdawcze (również urzędy miast i gmin), które są właścicielem/administratorem urządzenia końca rury (oczyszczalni ścieków, sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, wysypiska śmieci itp.) w wierszu 1 powinny wykazać wszystkie własne koszty bieżące związane z urządzeniem końca rury (wraz z wynagrodzeniem osób).

- **rubryka 1** – ochrona powietrza atmosferycznego – koszty związane z utrzymaniem i obsługą urządzeń przeznaczonych do ochrony powietrza przed emisją zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, w tym także związanych z ochroną klimatu i warstwy ozonowej (urządzenia do separacji poprzez grawitację, elektrofiltry, filtry tkaninowe, filtry mokre i płuczki, filtry adsorpcyjne, biofiltry, odzysk siarki z gazów technologicznych, skraplacze i chłodnie gazów wentylacyjnych zapobiegające zanieczyszczeniu powietrza, urządzenia do termicznego i katalitycznego spalania gazów, systemy zbierania i odzyskiwania pary itp.). Nie należy wykazywać kosztów utrzymania całej kotłowni, a jedynie znajdujących się w niej urządzeń służących ochronie środowiska,
- **rubryka 2** – koszty związane z utrzymaniem i obsługą sieci wodociągowych, stacji uzdatniania wody, zbiorników i stopni wodnych, obwałowań przeciwpowodziowych i regulacja rzek i potoków górskich,
- **rubryka 3** – koszty związane z utrzymaniem i obsługą oczyszczalni lub podczyszczalni ścieków, koszty funkcjonowania sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki i wody opadowe, koszty oczyszczania wód chłodniczych, koszty funkcjonowania systemów obiegowego zasilania wodą (nie należy uwzględniać kosztów związanych z funkcjonowaniem centralnego ogrzewania i wielokrotnego wykorzystania wody w zakładach eksploatacji kruszywa),
- **rubryka 4** – koszty gromadzenia i transportu odpadów we własnym zakresie, koszty związane z utrzymaniem i obsługą urządzeń do unieszkodliwiania odpadów (w tym składowiska i stawy osadowe), recyklingu, spalarni, kompostowni, urządzeń do kondensacji, kompresji, detoksykacji, zobojętniania, odwadniania odpadów, urządzeń do utylizacji metali ciężkich, urządzeń do oczyszczania osadów ściekowych itp., koszty sprzątania i wywozu śmieci (odpadów) z terenu miasta/gminy,
- **rubryka 5** – koszty wszystkich działań mających na celu ilościową redukcję zanieczyszczeń znajdujących się w glebie oraz wodach powierzchniowych i podziemnych, np. wykopywanie z ziemi odpadów, ich unieszkodliwianie, ponowne składowanie, odwadnianie składowisk, płukanie gleby poprzez odgazowywanie i wypłukiwanie zanieczyszczeń, usuwanie zanieczyszczonej warstwy gleby i przekazywanie jej do oczyszczenia, biotechniczne i fizykochemiczne odkażanie gleby, także po rafineriach, zakładach przemysłowych, skażeniach chemicznych i pochodnymi ropy, funkcjonowanie zbiorników dla odpływów zanieczyszczeń,
- **rubryka 6** – działalność związana z odbudową gatunków i krajobrazu – przywrócenie ginących gatunków fauny i flory lub odzyskanie gatunków zagrożonych wyginięciem, dbanie o miejsca lęgowe ptaków, działania związane z przebudową drzewostanów w strefach uszkodzeń lasów, leczenie drzew, odnowa zniszczonego krajobrazu w celu podniesienia jego funkcji przyrodniczych lub wartości estetycznych, restytucja opuszczonych obszarów górniczych, kamieniołomów, wyrobisk,
- **rubryka 7** – koszty związane z utrzymaniem zainstalowanych urządzeń antyhałasowych m.in.: ekranów akustycznych, wałów, żywopłotów, okien antyhałasowych, izolacji akustycznych maszyn i instalacji, konstrukcji wyciszających w budynkach, urządzeń amortyzujących, tłumików akustycznych, koszty związane z utrzymaniem - specjalnie przystosowanych w celu zmniejszenia hałasu – nawierzchni ulic miejskich lub szlaków kolejowych,
- **rubryka 8** – koszty związane z utrzymaniem urządzeń chroniących przed promieniowaniem jonizującym, np. filtrów do gazów promieniotwórczych itp.,
- **rubryka 9** – prace badawczo-rozwojowe związane z przedsięwzięciami końca rury.

Wiersz 2. Koszty funkcjonowania przedsięwzięć zapobiegających zanieczyszczeniom – technologie zintegrowane

- **rubryka 1** – dodatkowe koszty funkcjonowania urządzeń zapobiegających zanieczyszczeniu powietrza (urządzenia do ponownego wykorzystania spalin, zmiana technologii na umożliwiającą wykorzystanie „przyjaznych środowisku” surowców i tworzyw, zmiana technologii na droższą, ale produkującą mniej zanieczyszczeń gazowych wydalanych do powietrza, zmiana pomp ssących na pompy próżniowe, systemy wymiany pary),
- **rubryka 2** – koszty związane z funkcjonowaniem obiegu wodnego chłodzenia maszyn i urządzeń (np. sprężarek),
- **rubryka 3** – koszty dodatkowe funkcjonowania technologii zapobiegających powstawaniu ścieków (np. zmiana instalacji chłodzącej z wodnej na powietrzną), urządzeń zabezpieczających przed przenikaniem zanieczyszczeń do rzek i morza powstających przy transporcie wodnym,
- **rubryka 4** – dodatkowe koszty funkcjonowania technologii mało- i bezodpadowych i gospodarczego wykorzystania odpadów,
- **rubryka 5** – koszty działań zapobiegających zanieczyszczeniu gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych, np. utrzymanie urządzeń magazynowych i środków transportu zanieczyszczeń,
- **rubryka 6** – koszty bieżące związane z ochroną gatunków i ekosystemów, obszarów i obiektów przyrodniczych prawnie chronionych, wartości estetycznych krajobrazu, całkowite koszty funkcjonowania parków narodowych i krajobrazowych (łącznie z wynagrodzeniem osób), utrzymanie, parków i jezior, utrzymanie zieleni i porządku w mieście/gminie, na posesji oraz na terenach osiedli należących do spółdzielni mieszkaniowych czy innych instytucji (niezależnie czy prace są wykonywane przez własnych pracowników czy przez firmy zewnętrzne), odnowa elewacji budynków itp.,
- **rubryka 8** – dodatkowe koszty funkcjonowania urządzeń (technologii) zapobiegających promieniowaniu jonizującemu,
- **rubryka 9** – prace badawczo-rozwojowe związane z przedsięwzięciami zapobiegającymi zanieczyszczeniom,
- **rubryka 10** – koszty wdrożenia i utrzymania nowoczesnych systemów zarządzania środowiskowego (ISO 14001, EMAS), projektów czystszej produkcji.

Wiersz 3. Naliczone opłaty ekologiczne za korzystanie ze środowiska (koszty działań podejmowanych we własnym zakresie):

Należy podać wysokość naliczonych opłat ekologicznych, odprowadzonych na konto Urzędu Marszałkowskiego, Urzędu Miasta, Urzędu Gminy lub Narodowego/Wojewódzkich FOSiGW:

- opłaty za emisję zanieczyszczeń do powietrza, w tym również za spalanie paliw w silnikach spalinowych (rubryka 1),
- opłaty z tytułu handlu uprawnieniami do emisji, a także zakup na rynkach finansowych uprawnień do emisji (rubryka 1),
- opłaty zastępcze za niewykupienie wymaganej ilości energii odnawialnej (rubryka 1),

- opłaty za pobór wód powierzchniowych i podziemnych (rubryka 2),
- opłaty za odprowadzanie ładunków zanieczyszczeń w ściekach do wód lub do ziemi (rubryka 3),
- opłaty za składowanie odpadów na składowisku odpadów (rubryka 4),
- opłaty wynikające z ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 578) (rubryka 4),
- opłaty produktowe (rubryka 4),
- opłaty koncesyjne i eksploatacyjne związane z działalnością górniczą (rubryka 5),
- opłaty za nierolnicze wykorzystywanie gruntów rolnych (rubryka 5),
- opłaty za nieleśne wykorzystywanie gruntów leśnych (rubryka 6),
- opłaty za usuwanie drzew lub krzewów – wpłacanych do Urzędu Gminy (rubryka 6),
- opłaty rejestracyjne za wydanie pozwolenia zintegrowanego (rubryka 10).

Jeżeli wysokość opłaty nie pociąga za sobą obowiązku jej uiszczenia – nie należy wpisywać jej do kwestionariusza, gdyż nie jest ona kosztem.

Wiersz 3 a. Naliczone opłaty produktowe

Proszę wyodrębnić w tym wierszu (rubryka 4) opłaty produktowe z sumy opłat dotyczących odpadów.

Opłata produktowa to opłata obliczana i wpłacana w przypadku nieosiągnięcia wymaganego poziomu odzysku i recyklingu.

Wysokość należnej opłaty produktowej oblicza się zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1478).

Opłaty za przeniesienie obowiązku odzysku, recyklingu odpadów na organizację odzysku należy wykazać w wierszu 4.

Wiersz 4. Naliczone opłaty usługowe (koszty działań świadczonych przez podmioty zewnętrzne):

- za uzdatnianie i dostarczenie wody do budynku jednostki sprawozdawczej (na cele socjalno-bytowe), opłaty za wodę używaną na terenie gminy np. do fontann, za wodę używaną do utrzymania zieleni, boisk, basenów, opłaty za wodę przemysłową na cele technologiczne,
- za odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- za wywóz odpadów (śmieci) z budynku, składowanie odpadów na wysypisku, za unieszkodliwianie odpadów inne niż składowanie, za sprzątanie miasta/gminy (płacone firmie zewnętrznej), również za przeniesienie obowiązku odzysku, recyklingu odpadów na organizację odzysku,
- naliczone opłaty usługowe za oczyszczanie gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych przez jednostki zewnętrzne.

W przypadku jednostek, które zajmują się administrowaniem lokalami mieszkalnymi (np. spółdzielnie mieszkaniowe, zakłady gospodarki mieszkaniowej) należy wykazać opłaty za pobór wody, odprowadzanie ścieków i wywóz śmieci **tylko** w zakresie budynku siedziby jednostki, a nie z tytułu opłat ponoszonych przez mieszkańców lokali.

Wiersz 4a. Opłaty usługowe płacone jednostkom sektora publicznego

Jeżeli dostawcą usług służących ochronie środowiska była jednostka sektora publicznego (przedsiębiorstwo Skarbu Państwa, gminy, spółka z udziałem gminy), kwotę podaną w wierszu 4 należy powtórzyć w wierszu 4a.

Wiersz 5. Koszty kontroli, monitoringu i badań laboratoryjnych

Są to koszty kontroli, monitoringu, badań laboratoryjnych związane z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu, gospodarką wodną, gospodarką ściekową, ochroną gleby i wód powierzchniowych i podziemnych, ochroną bioróżnorodności i krajobrazu, ochroną przed hałasem, wibracjami i promieniowaniem. Jeżeli kosztów kontroli, monitoringu i badań laboratoryjnych nie uda się przypisać do określonych dziedzin ochrony środowiska, to kwotę proszę wpisać w rubryce 10.

Wiersz 6. Koszty innych działań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną

Są to na przykład koszty:

- utrzymania stref ochronnych wokół zakładu produkcyjnego ze względu na ochronę powietrza,
- utrzymania stref ochrony wokół ujęcia wody,
- utrzymania stref ochrony wokół oczyszczalni ścieków, własnych składowisk lub innych urządzeń do unieszkodliwiania odpadów,
- przeciwoerozyjnych nasadzeń leśnych w wąwozach i parowach, na brzegach rzek i zbiorników wodnych, na wydmach, tarasach i zboczach górskich zagrożonych erozją, zakwaszania i nasycania solą oraz regulacji stanu wilgotności gleby.

W rubryce 10 należy podać koszty nie ujęte we wcześniej wymienionych dziedzinach (rubryki od 1 do 9), a związane z działaniami na rzecz ochrony środowiska oraz:

- koszty wszelkich działań skierowanych na wprowadzanie w życie i utrzymywanie w mocy decyzji podejmowanych w celu ochrony środowiska – koszty funkcjonowania stanowiska lub zakładowej komórki ochrony środowiska,
- koszty kursów, szkoleń itp. prowadzonych przez specjalistów własnych lub wyspecjalizowane jednostki w zakresie ochrony środowiska,
- koszty ekspertyz, audytów, funkcjonowania i certyfikacji systemu zarządzania środowiskowego itp.,
- całkowite koszty funkcjonowania w urzędach, na uczelniach wyższych oraz w innych jednostkach sprawozdawczych (np. w kopalniach) – wydziału/działu/instytutu/katedry ochrony środowiska (łącznie z wynagrodzeniami osób zajmujących się tematem),
- koszty związane z informatycznymi systemami o środowisku (np. w przypadku urzędów marszałkowskich).

Wiersz 7.

Należy wypełnić po określeniu wysokości kosztów przypadających na poszczególne rodzaje kosztów, jako suma wierszy: 1+2+3+4+5+6. Całkowite koszty ochrony środowiska w danej dziedzinie należy dodatkowo rozbić na:

- wiersz 8 – koszty działań podejmowanych we własnym zakresie – np. koszty związane z funkcjonowaniem urządzeń służących ochronie środowiska, koszty związane z wdrożeniem bardziej przyjaznych środowisku technologii, koszty zarządzania, edukacji, szkoleń i

informacji związane z własnym personelem, opłaty ekologiczne, produktowe, koszty monitoringu **wykonywanego przez własnych pracowników**,

z kosztów działań podejmowanych we własnym zakresie ogółem należy wyróżnić:

- wiersz 9 – roczne wynagrodzenie pracowników związanych z ochroną środowiska i/lub gospodarką wodną, za pracę wykonaną w okresie sprawozdawczym. W polu tym należy wykazać **wynagrodzenie brutto**, tj. przed odliczeniem podatków i składek na ubezpieczenie społeczne opłacanych przez pracowników **łącznie z pochodnymi pracodawcy** tzn. składki na zabezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców.
- wiersz 10 – wysokość odpisów amortyzacyjnych,
- wiersz 11 – koszty działań świadczonych przez podmioty zewnętrzne – głównie naliczone opłaty za dostarczanie wody, za wywóz i składowanie odpadów, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, utrzymanie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej przez podmioty zewnętrzne, oczyszczanie gleby przez wyspecjalizowane jednostki, koszty monitoringu prowadzonego przez podmioty zewnętrzne, płatności dla konsultantów zewnętrznych, np.: za ekspertyzy w zakresie ochrony środowiska, szkolenia, wdrożenie i certyfikację systemu zarządzania środowiskowego, opłaty usługowe płacone organizacji odzysku opakowań za usługę świadczoną w zakresie przejęcia obowiązku zapewnienia odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych itp.

Dział 2. Źródła finansowania kosztów bieżących poniesionych na ochronę środowiska

W dziale tym należy podać, z jakich źródeł zostały sfinansowane koszty bieżące (nie inwestycyjne), wymienione w dziale 1.

Wiersz 1 w dziale 2 (źródła ogółem) powinien być sumą kosztów z działu 1 wiersz 7 (rubryka 1–10). **Wyjątek stanowią dane wykazane przez:**

- jednostki sprawozdawcze, których usługi z zakresu ochrony środowiska stanowią działalność podstawową lub drugoplanową i wypełniły w dziale 2 wiersz 2,
- Urzędy Marszałkowskie, Urzędy Miast, Urzędy Gmin oraz Narodowy i Wojewódzkie FOŚiGW, które wykazały przychody z tytułu otrzymanych opłat za korzystanie ze środowiska i wypełniły w dziale 2 wiersz 3.

W powyższych sytuacjach wartość w wierszu 1 w dziale 2 może być większa od sumy kosztów wykazanych w dziale 1.

W dziale 2 należy ująć:

- **przychody za usługi w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej** – głównie za oczyszczanie ścieków, wywóz i nieszkodliwienie odpadów, sprzedaż wody, gospodarowanie zielenią lub inne – **stanowiące podstawową działalność jednostki sprawozdawczej**, w tym przychody za eksport usług ochrony środowiska i gospodarki wodnej poza granice Polski,
- środki własne jednostki sprawozdawczej (rozumiane jako wszelkie środki wypracowane oraz otrzymane m.in. z budżetu państwa bądź jednostki nadrzędnej, na pokrycie własnych kosztów bieżących – np. na wynagrodzenia, opłaty usługowe, środowiskowe), w tym również pożyczki i kredyty,
- subwencje i dotacje (pomoc bezzwrotna) z: budżetu centralnego lub samorządowego, celowych funduszy ekologicznych wszystkich szczebli, ze źródeł zagranicznych (w tym ze środków Unii Europejskiej), otrzymane na konkretny cel związany z ochroną środowiska i/lub gospodarką wodną i niebędący inwestycją,
- inne środki – jeżeli występują, proszę określić z jakich źródeł pochodzą.

W wierszu 3 *Przychody z tytułu otrzymanych opłat za korzystanie ze środowiska* Narodowy/Wojewódzkie FOŚiGW oraz Urzędy Marszałkowskie, Urzędy Miast, Urzędy Gmin powinny wykazać przychody z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska:

- opłaty za korzystanie ze środowiska (za wprowadzanie substancji zanieczyszczających do powietrza (rubryka 2),
- opłaty za przyznanie uprawnień do emisji, opłat za substancje zubożające warstwę ozonową (rubryka 2),
- opłaty za pobór wód (rubryka 3),
- opłaty o których mowa w art. 142 ustawy Prawo wodne (rubryka 3),
- opłaty za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi (rubryka 4),
- opłaty za składowanie odpadów (rubryka 5),
- opłaty produktowe (rubryka 5),
- opłaty wynikające z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (rubryka 5),
- opłaty eksploatacyjne i koncesyjne (rubryka 6),
- opłaty za usuwanie drzew i krzewów (rubryka 7),
- opłaty rejestracyjne za wydanie pozwolenia zintegrowanego (rubryka 9).

Rubryka 9 obejmuje ochronę przed hałasem i wibracjami, ochronę przed promieniowaniem jonizującym oraz pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska.

Dział 2a. Transfery bieżące przekazane na ochronę środowiska i gospodarkę wodną

W dziale tym należy podać, wszelkiego typu dotacje i subwencje dotyczące działalności bieżącej (nie inwestycyjnej) w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej przekazane innym jednostkom zaliczanym oraz niezaliczanym do sektora finansów publicznych, jak również gospodarstwom domowym.

Dział 3. Przychody i oszczędności osiągnięte z tytułu działalności związanej z ochroną środowiska i gospodarką wodną

Należy określić dodatkowe przychody i oszczędności osiągnięte z tytułu działalności związanej z ochroną środowiska, przy czym:

- przychody (które nie pochodzą z podstawowej działalności jednostki sprawozdawczej, czyli inne niż wymienione w dziale 2 – wiersz 2) – są to głównie przychody ze sprzedaży produktów ubocznych, odzyskanych w procesie oczyszczania lub nowo wytworzonych produktów (np. biogaz, kompost, obornik, energia ze spalania odpadów, makulatura, złom i inne surowce wtórne), a także przychody z tytułu sprzedaży własnych pozwoleń na emisję, z tytułu udostępniania informacji z systemów środowiskowych (dotyczy np. urzędów

marszałkowskiego). W przypadku jeżeli jednostka, której podstawowa działalność nie jest związana z ochroną środowiska (również urzędy miast i gmin), a jest właścicielem/administratorem urządzenia końca rury (np. oczyszczalni ścieków, sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, ujęć wody, wysypiska śmieci) i z tego tytułu osiąga przychody – również powinna te przychody wykazać,

- **oszczędności** – stanowią głównie oszczędności z tytułu ponownego wykorzystania odzyskanych w procesie oczyszczania lub nowo wytworzonych produktów w procesie produkcyjnym przez jednostkę (np. wykorzystanie biogazu do celów grzewczych – oszczędność w zakupie ciepła z zewnątrz, wykorzystanie obornika/gnojówki jako nawozu), oszczędności z tytułu redukcji wydatków na zatrudnienie, zakup energii itp., oszczędności z tytułu zmniejszenia sumy uiszczanych opłat ekologicznych, z tytułu zmniejszenia sumy uiszczanych opłat usługowych itp.

Oszczędności nie liczy się, jeżeli jednostka spełnia wyłącznie wymagania prawne (np. w ramach posiadanych pozwoleń). Jedynie „nadwyżki” redukowanych zanieczyszczeń lub dobrowolne działania są podstawą do określenia wysokości przychodów i oszczędności.

Rubryka 9 obejmuje ochronę przed hałasem i wibracjami, ochronę przed promieniowaniem jonizującym oraz pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska.

Dział 4. Liczba pracujących

W dziale 4 (wiersz 1) należy wykazać wszystkich pracujących pobierających wynagrodzenie w jednostce, bez względu na to, czy osoby te pracują w innych jednostkach sprawozdawczych (nie należy zaliczać osób wykonujących pracę na umowę zlecenie lub umowę o dzieło i osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego), według stanu w dniu 31.12.2019 r.

Na potrzeby badania, w wierszu 2 i 3, **liczbę osób** wykonujących prace związane z ochroną środowiska i/lub gospodarką wodną należy podać po przeliczeniu liczby godzin na pełne etaty.

Do osób pracujących w ochronie środowiska i/lub gospodarce wodnej zaliczamy zarówno osoby pracujące na stanowiskach fizycznych, np. obsługa oczyszczalni, składowiska, konserwatorzy urządzeń, osoby utrzymujące porządek i dbające o zieleni na osiedlach, ulicach itp., jak i pracowników umysłowych, np. nadzór, pracownicy biura związani z ochroną środowiska i/lub gospodarką wodną, pracownicy wydziałów ochrony środowiska itp.

Wypełniając wiersz 2 należy pamiętać również o wypełnieniu w dziale 1 wiersza 9 w poszczególnych rubrykach (wynagrodzenie osób, dotyczące prac związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną).

Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo,
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek,
 - właścicieli i współwłaścicieli (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują, a wnoszą jedynie kapitał) łącznie z członkami ich rodzin pomagających w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej,
 - osoby pracujące na własny rachunek,
- 3) osoby wykonujące pracę w Polsce, a także za granicą na rzecz jednostek, w których zostały zatrudnione, niezależnie od czasu trwania tego zatrudnienia (np. przy realizacji usług eksportowych, jako pracownicy polskich przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów centralnych, polskich przedstawicielstw przy ONZ oraz innych misji, a także osoby skierowane za granicę w celach szkoleniowych i badawczych),
- 4) agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów); do agentów nie zalicza się osób, które prowadzą własną działalność gospodarczą,
- 5) osoby wykonujące pracę nakładczą,
- 6) członków spółdzielni produkcji rolniczej, tj. członków RSP oraz powstałych na ich bazie spółdzielni o innym profilu produkcyjnym, w odniesieniu do których funkcjonuje prawo spółdzielcze, a także członków spółdzielni kółek rolniczych,
- 7) osoby otrzymujące zasiłki chorobowe, macierzyńskie i opiekuńcze, a także nauczycieli przebywających na urloпах zdrowotnych lub „będących czasowo w stanie nieczynnym” oraz skazanych (więźniów) pracujących na podstawie zbiorowych umów o pracę,
- 8) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Do pracujących nie zalicza się:

- osób skreślonych czasowo z ewidencji, z którymi nie rozwiązano umowy o pracę,

oraz innych:

- pracujących na umowę zlecenie lub umowę o dzieło,
- zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego,
- korzystających z urlopów bezpłatnych w wymiarze powyżej 3 miesięcy (nieprzerwanie),
- korzystających z urlopów wychowawczych w wymiarze powyżej 3 miesięcy (nieprzerwanie),
- przebywających na świadczeniach rehabilitacyjnych,
- pracowników udostępnianych (zatrudnionych) przez agencję pracy tymczasowej,
- pracowników zatrudnionych na kontraktach, których umowa nie ma charakteru umowy.

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY	al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa	www.stat.gov.pl
Kwestionariusz o wydatkach poniesionych na ochronę środowiska w gospodarstwach domowych według rodzajów nakładów i elementów środowiska		OS-GD

Dział 1. WYDATKI NA USŁUGI ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA

(proszę wpisać odpowiednią wartość w zł)

Rodzaj wydatków		Kwota (PLN)
0		1
Wydatki na wywóz ścieków, odprowadzanie do kanalizacji lub oczyszczanie ścieków	1	
Wydatki na wywóz odpadów (śmieci, osadów ściekowych)	2	

Dział 2. WYDATKI NA ZAKUP, MONTAŻ I BUDOWĘ URZĄDZEŃ I PRODUKTÓW SŁUŻĄCYCH BEZPOŚREDNIO OCHRONIE ŚRODOWISKA

(w kolumnie 1 i 2 proszę zaznaczyć X właściwą odpowiedź, jeśli w kolumnie 2 wpisano X, wówczas należy wpisać odpowiednią wartość w zł w kolumnie 3)

Rodzaj wydatków gospodarstwa domowego	NIE	TAK	Kwota (PLN)
0	1	2	3
Ochrona powietrza			
Instalacja podzielników, liczników ciepła i termoregulatorów - podzielniki i termoregulatory umieszczane na grzejnikach	1		
Modernizacja instalacji ogrzewania budynku/mieszkania - wymiana kotła węglowego na kocioł gazowy lub olejowy, wymiana grzejników żeliwnych na grzejniki o mniejszej pojemności, modernizacja instalacji (izolacja rur), zastosowanie niekonwencjonalnych źródeł energii (energia wodna, słoneczna, wiatru, geotermalna itp.), systemy automatycznej regulacji temperatury	2		
Montaż urządzeń oczyszczające gazy kominowe	3		
Zakup i montaż okien energooszczędnych (szczelnych) - w przypadku, gdy głównym celem wymiany okien była ochrona przed hałasem, proszę wydatki na zakup i wymianę okien wpisać w wierszu 19	4		
Docieplenie budynku - remont ścian zewnętrznych wykonany w celu minimalizacji zużycia energii	5		
Zakup i montaż katalizatorów do pojazdów samochodowych użytkowanych przez gospodarstwo domowe niewyposażonych w katalizatory fabrycznie	6		
Zakup i montaż instalacji gazowych do pojazdów samochodowych użytkowanych przez gospodarstwo domowe	7		
Zakup i naprawa rur wydechowych pojazdów z napędem spalinowym użytkowanych przez gospodarstwo domowe	8		
Badanie składu spalin i regulacja układu zasilania pojazdów użytkowanych przez gospodarstwo domowe (gaźnik, pompa wtryskowa)	9		
Ochrona wód			
Podłączenie do kanalizacji miejskiej, wiejskiej, grupowej itp.	10		
Budowa indywidualnej (przydomowej) oczyszczalni ścieków	11		
Wydatki na funkcjonowanie podczyszczalni lub oczyszczalni ścieków obsługującej gospodarstwo domowe - wydatki na zakup energii, materiałów, usług obcych, robocizny, podatek gruntowy i od nieruchomości	12		

Dział 2. WYDATKI NA ZAKUP, MONTAŻ I BUDOWĘ URZĄDZEŃ I PRODUKTÓW SŁUŻĄCYCH BEZPOŚREDNIO OCHRONIE ŚRODOWISKA (dokończenie)

(w kolumnie 1 i 2 proszę zaznaczyć X właściwą odpowiedź, jeśli w kolumnie 2 wpisano X, wówczas należy wpisać odpowiednią wartość w zł w kolumnie 3)

Rodzaj wydatków gospodarstwa domowego	NIE	TAK	Kwota (PLN)
0	1	2	3
Ochrona powierzchni ziemi			
Budowa przydomowych urządzeń do unieszkodliwiania odpadów	13		
Zakup pojemników, worków na odpady	14		
Ochrona bioróżnorodności i krajobrazu			
Zasadzenie drzew i krzewów na posesji zakupione w celu podniesienia walorów estetycznych – zakup i transport sadzonek, przygotowanie gleby, zasadzenie	15		
Remont elewacji domu przeprowadzony w celu podniesienia walorów estetycznych – nie dotyczy działań związanych z dociepleniem budynków	16		
Budowa zapór ochronnych dla migrujących żab (głównie przy drogach)	17		
Budowa gniazd bocianich	18		
Ochrona przed hałasem i wibracjami			
Zakup i montaż okien redukujących hałas (z wentylacją) zakupione w celu ochrony przed hałasem – zakup i transport, robocizna	19		
Budowa płotów i osłon przeciwhałasowych, zasadzenie żywopłotów w celu ochrony przed hałasem	20		

Czas trwania wywiadu (w minutach)	
--	--

Uwagi ankietera:

	-		-				
--	---	--	---	--	--	--	--

Sporządził(a) (imię i nazwisko ankietera) (data)

Numer ankietera

Sprawdził(a) (imię i nazwisko inspektora) (data)

Objaśnienie do ankiety OS-GD

Ankieta dotyczy wydatków gospodarstw domowych na ochronę środowiska poniesionych w 2018 r.

Ochrona środowiska jest to działalność, której głównym celem jest gromadzenie, unieszkodliwianie, redukcja, zapobieganie lub eliminacja zanieczyszczeń lub strat środowiskowych, będących rezultatem działalności ludzkiej.

Do wydatków gospodarstw domowych na ochronę środowiska powinny być włączone jedynie wydatki na te działania, których głównym celem była ochrona środowiska.

Nie zalicza się wydatków na działania, które mogą korzystnie wpływać na środowisko, lecz ich głównym celem jest zaspokajanie innych potrzeb, przykładowo oszczędności finansowe, poprawa bezpieczeństwa.

Wydatki mogły być ponoszone w związku z miejscem stałego zamieszkania, ale również w domach letniskowych, ogródkach działkowych, garażach itp.

Wydatki stanowią opłacone należności gospodarstw domowych za usługi związane z ochroną środowiska oraz montaż, zakup i budowę urządzeń służących ochronie środowiska.

Wydatki podawane w ankiecie nie mogą stanowić jednocześnie wydatków związanych z działalnością gospodarczą osób pracujących na własny rachunek, poza gospodarstwem rolnym.

Jeżeli określenie wydatków na ochronę środowiska nastręcza pewnych trudności (szczególnie w przypadku lokatorów spółdzielni mieszkaniowych), prosimy o podanie informacji na temat działań podjętych np. przez spółdzielnię – termomodernizacja budynku, selektywna zbiórka odpadów, instalacja podzielników ciepła itp., a także oszacowanie należności opłaconych przez mieszkańców lub krótki opis zrealizowanych przedsięwzięć.

Dział 1.

Dział 1 obejmuje wydatki związane z usługami na rzecz ochrony środowiska, takimi jak unieszkodliwianie ścieków i wywóz odpadów – proszę podać wartość zapłaconych należności za cały 2018 r.

Wiersz 1 dotyczy wydatków na unieszkodliwianie ścieków polegające na:

- wywozie przez wóz asenizacyjny,
- odprowadzeniu ścieków do kanalizacji.

Wiersz 2 dotyczy wydatków na:

- wywóz odpadów (śmieci, osadów ściekowych) przez przedsiębiorstwa oczyszczania – wydatki indywidualne lub obciążające lokatorów,
- zakup worków i pojemników zakupionych od przedsiębiorstw oczyszczania,
- przyjęcie odpadów przez jednostkę unieszkodliwiającą (składowisko, kompostownia, spalarnia) w przypadku indywidualnego wywozu odpadów.

Dział 2.

Dział 2 dotyczy wydatków na montaż, zakup i budowę urządzeń służących ochronie środowiska.

Wiersz 1 dotyczy termoregulatorów, podzielników i liczników ciepła, czyli urządzeń które określają zużycie ciepła i skłaniają do oszczędzania energii cieplnej.

Wiersz 2 dotyczy modernizacji instalacji grzewczych służących ochronie powietrza, np. wymiana kotła węglowego na kocioł gazowy lub olejowy, wymiana grzejników żeliwnych na grzejniki o mniejszej pojemności, modernizacja instalacji (izolacja rur), zastosowanie niekonwencjonalnych źródeł energii (energia wodna, słoneczna, wiatru, geotermalna itp.), systemy automatycznej regulacji temperatury.

Wiersz 3 dotyczy montażu urządzeń służących ochronie powietrza np. siatki redukujące ilość pyłów w gazach kominowych, neutralizatory gazów kominowych, regulatory ciągu kominowego itp.

Wiersz 4 dotyczy wydatków na zakup i wymianę okien poprawiających własności termiczne budynków z mniejszym współczynnikiem przewodzenia ciepła. W przypadku, gdy okna poprawiają własności akustyczne pomieszczeń - zmniejszenie hałasu, wydatki na zakup i wymianę okien należy wpisać w wierszu 19.

Jeżeli okna spełniają jednocześnie obie funkcje – poprawiają własności termiczne oraz zmniejszają hałas – kwotę wydatków należy wpisać w wierszu 4 lub 19 – w zależności od tego, która funkcja okien była podstawą podjęcia decyzji o ich zakupie.

Jeżeli kryterium podjęcia decyzji była wymiana starych (nie nadających się do dalszego użytkowania) okien na nowe – bez uwzględniania funkcji ochronnych – nie należy zapisywać tych wydatków w kwestionariuszu.

Wiersz 5 obejmuje wydatki związane z zakupem i montażem warstwy izolacji termicznej.

Wiersz 6, 7, 8 i 9 dotyczą działań, których głównym celem była ochrona środowiska.

Wiersz 10 obejmuje również wydatki związane z partycypacją w budowie kanalizacji.

Wiersz 11 obejmuje wydatki na budowę podczyszczalni, oczyszczalni ścieków lub urządzeń zmniejszających ładunek zanieczyszczeń w ściekach (w tym m.in. odłuszczacze, separatory, szamba).

Wiersz 12 obejmuje wydatki na funkcjonowanie własnej oczyszczalni (podczyszczalni) – wydatki na zakup energii, materiałów, usług obcych, robocizny, podatek gruntowy i od nieruchomości (udział w części powierzchni zajmowanej przez oczyszczalnię).

Wiersz 14 dotyczy zakupów pojemników i worków na odpady innych niż w wierszu 2 Dział 3.

Wiersz 13 dotyczy budowy (instalacji) urządzeń do unieszkodliwiania odpadów, w tym: do składowania, kompostowania, spalania, fermentacji odpadów.

Wiersz 16 dotyczy wydatków związanych z remontem elewacji budynków, przeprowadzonym w celu podniesienia walorów estetycznych otoczenia, a nie poprawy własności termoizolacyjnych.

Wiersz 19 dotyczy wydatków na zakup i wymianę okien poprawiających własności akustyczne budynków (okna z wentylacją). W przypadku, gdy okna poprawiają własności termiczne pomieszczeń, wydatki na zakup i wymianę takich okien należy wpisać w wierszu 4.

Wiersz 20 obejmuje wydatki na budowę osłon przeciwhałasowych i przebudowę płotów (np. parkany lub płoty szczelne w rzucie prostopadłym) w celu zapewnienia ochrony przed hałasem, zakup, transport i zasadzenie żywopłotów.